

การสื่อสารความหมายไม่เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย

โดย

นางสาวพิมพ์นภัส คงสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วารสารศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสื่อสารมวลชน
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย

โดย

นางสาวพิมพ์นภัส คงสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาสื่อสารมวลชน

คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

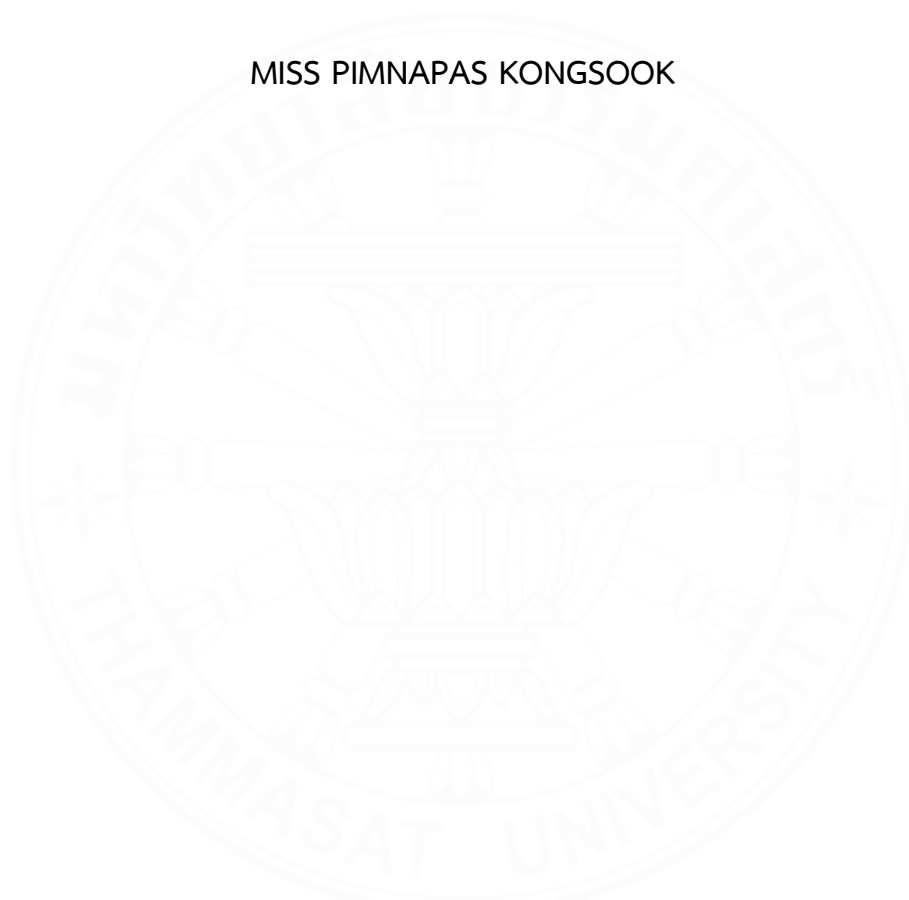
ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

COMMUNICATION MEANINGS OF THE STICK USED FOR DISCIPLINE
BY SCHOOLTEACHERS IN THAI FILMS

BY

MISS PIMNAPAS KONGSOOK

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
PROGRAM IN MASS COMMUNICATION ADMINISTRATION
FACULTY OF JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION
THAMMASAT UNIVERSITY ACADEMIC YEAR 2021
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาวพิมพ์นภัส คงสุข

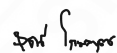
เรื่อง

การสื่อสารความหมายไม่เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน)

เมื่อ วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2564

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

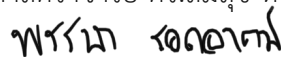
(รองศาสตราจารย์ รุ่งจน์ โกมลบุตร)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

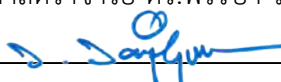
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสุข หินวิมาน)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรษา รอดอาตม์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี ใต้ฟ้าพูล)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ กัลยกร วรกุลธัญญานัย)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย
ชื่อผู้เขียน	นางสาวพิมพ์นภัส คงสุข
ชื่อปริญญา	วารสารศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.สมสุข หินวิมาน
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการศึกษาผ่านการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษาโครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการใช้ไม้เรียวในสถานศึกษาและการวิเคราะห์การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ โดยแบ่งออกเป็นภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) สวัสดิ์คุณครู (2520) 2) ครูชา หนูเหงา (2521) 3) สวัสดิ์ไม้เรียว (2525) 4) ครูเสือ (2527) 5) ครูไหวใจร้าย (2532) 6) ม.6/2 ห้องครูวารี (2537) และภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) สามชุก (2551) 2) สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2552) 3) วัยเป้ง นักเลงขาสั้น (2557) 4) คิดถึงวิทยา (2557) 5) ฟ.ฮีแลร์ (2558) 6) ฉลาดเกมส์โกง (2560)

ผลวิจัยพบว่าภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ได้ปลูกฝังความชอบธรรมให้กับอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้ เพราะไม้เรียวครู” แก่ผู้ชม ให้ครูสามารถใช้อำนาจผ่าน “ไม้เรียว” ที่เป็นเครื่องมือพิทักษ์คุณธรรมที่ใช้ในนามของเจตนาที่ดี จากสูตรสำเร็จในการวางโครงเรื่องและบทบาทให้ครูเป็นตัวละครสำคัญที่ผู้แก้ไขปัญหาลึกซึ้งของนักเรียนในภาพยนตร์ ทำให้เกิดการยอมรับในตัวครูและยอมรับการใช้ไม้เรียวของครู

ส่วนภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 บทบาทของไม้เรียวที่ปรากฏในภาพยนตร์ได้ลดน้อยลงมาก หรือภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นเพื่อเชิดชูครูก็เป็นภาพของตัวละครครูที่สามารถช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จได้โดยไม่มีการใช้ไม้เรียว ทำให้สังคมเริ่มเกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ขึ้นว่าครูที่ดีที่สามารถสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดีได้ อาจไม่จำเป็นต้องใช้ไม้เรียว แต่อย่างไรก็ตามภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ก็ยังคงสร้างความชอบธรรมให้กับไม้เรียว ด้วยการให้ตัวละครครูฝ่ายดีบางตัวยังคงเลือกใช้การลงโทษด้วยไม้เรียวอยู่ ทำให้อำนาจของไม้เรียวยังคงมีความชอบธรรมอยู่ในยุคปัจจุบันที่ถูกปรากฏให้เป็นเครื่องมือแห่งอำนาจ (Tool of

Power) ของครูฝ่ายดีเช่นเดียวกับในอดีต ซึ่งเป็นการส่งต่อชุดความคิดและอุดมการณ์ให้สังคมยอมรับระบบอำนาจนิยมในโรงเรียนที่กระทำในนามของความหวังดีได้อย่างแนบเนียนผ่านสื่อภาพยนตร์

คำสำคัญ: การสื่อสารความหมาย / ไม่เรียว / ครู / นักเรียน / ภาพยนตร์ไทย

Thesis Title	COMMUNICATION MEANINGS OF THE STICK USED FOR DISCIPLINE BY SCHOOLTEACHERS IN THAI FILMS
Author	Miss Pimnapas Kongsook
Degree	Master of Arts
Major Field/Faculty/University	Mass Communication Journalism and Mass Communication Thammasat University
Thesis Advisor	Associate Professor Somsuk Hinviman, Ph.D.
Academic Years	2021

ABSTRACT

This thesis studied communication meanings of the stick used for discipline by schoolteachers in Thai films. Qualitative research was done with textual analysis, with the study divided into two parts: examining Thai film narrative structure related to the use of corporal punishment with a stick in educational institutions and analyzing semantic communication of the stick as used by teachers in films. Movies were grouped into six released before issuance of the Regulation of the Teachers Council of Thailand on Professional Standards and Ethics, B.E. 2548 (2005; Regulation) and six after. The former group comprised 1) Hello Teacher (1977); 2) Teacher, I'm Lonely (1978); 3) Hello Stick (1982); 4) Kru Suea (1984); 5) Kru Whai, Mean Teacher (1989); and 6) M. 6/2 Habitación Kru Waree (1994). The latter group comprised 1) Sam Chuk (2008); 2) A Little Thing Called Love (2009); 3) Dangerous Boys (2014); 4) The Teacher's Diary (2014); 5) F. Hilaire (2015); and 6) Bad Genius (2017).

Results were that before the 2005 Regulation, films justified the ideology of students behaving because of the teacher's stick, persuading audiences to enable teachers to exercise their power through the stick as an instrument of moral protection used with good intentions. Storylines and teachers as protagonists solving student problems created acceptance for didactic corporal punishment. After the 2005 Regulation, the use of the stick onscreen was significantly reduced, in films honoring teachers who helped students without beating them. These movies help build societal awareness that good teaching need not equate with corporal punishment.

However, films after the 2005 Regulation still legitimize such methods by having positively depicted teacher characters opt for corporal punishment, justifying the use of the stick even today as an inheritance of admirable instruction techniques of the past. In this way, societal ideas and ideologies are communicated intergenerationally to accept educational authoritarianism systems in the name of goodwill as realistically portrayed on film.

Keywords: Communication meaning, Stick, Corporal punishment, Discipline, Teacher, Student, Thai films

กิตติกรรมประกาศ

“เรามมาถึงจุดนี้ได้อย่างไร” เป็นคำที่ผู้วิจัยนึกขึ้นมาในหัวอยู่บ่อยครั้งในขณะที่กำลังลงมือทำวิทยานิพนธ์ และนึกบ่อยขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์กำลังจะหมดลงและเริ่มมองเห็นเส้นชัยในการคว้าปริญญามหาบัณฑิตในอีกไม่กี่ก้าวข้างหน้า เมื่อนึกย้อนกลับไป ก็ยังรู้สึกที่เราเดินมาไกลเหลือเกินจากเด็กหญิงตัวเล็ก ๆ คนหนึ่งที่มีความใฝ่ฝันที่อยากเรียนให้สูงถึงระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก เมื่อได้เข้าสู่การเรียนในระดับปริญญาโทจริง ๆ ก็รู้สึกถึงความยากในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เคยรู้มาก่อนแต่ก็สนุกในเวลาเดียวกัน และถือเป็นการฝึกฝนให้ผู้วิจัยได้พัฒนาตนเองอย่างก้าวกระโดดได้ในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมาได้อย่างรวดเร็ว

การที่ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์หัวข้อเกี่ยวกับเรื่องราวสถานศึกษาในภาพยนตร์ ก็อดคิดไม่ได้ว่าช่วงเวลาที่คุณวิจัยได้เข้าเรียนระดับปริญญาโท ก็เหมือนกับเป็นภาพยนตร์เรื่องราวชีวิตในโรงเรียนที่มีผู้วิจัยเป็นตัวละครเอกที่เป็น “นักเรียน” ที่เข้ามาเรียนในรั้วมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ “โรงเรียน” ที่แสนอบอุ่น ได้พบเจอกับอาจารย์เก่ง ๆ หลายคน ไม่ว่าจะเป็นรองศาสตราจารย์ ดร. สมสุข หินวิมาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ชั้นนี้ ที่ทำหน้าที่ “ครู” ในการให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางให้นักเรียนตัวน้อยด้อยประสบการณ์สามารถสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ได้สำเร็จลุล่วง ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาในความคิดของผู้วิจัยก็เปรียบเสมือนกับครูตัวเองที่สมควรได้รับการยกย่องเชิดชูเช่นในภาพยนตร์ ด้วยบทบาทการเป็นตัวละครสำคัญในการช่วยเหลือและผลักดันให้นักเรียนประสบความสำเร็จในชีวิต รวมถึง รศ.รุจน์ โกมลบุตร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผศ.ดร.พรรษา รอดอาตม์ และ รศ.ดร.ชาติรี ใต้ฟ้าพูล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยให้คำปรึกษาและคำแนะนำทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

และสุดท้ายนี้ เรื่องราวชีวิตในโรงเรียนจะไม่สนุกเลย หากขาดตัวละคร “เพื่อน” ซึ่งหมายถึงเพื่อน ๆ ในรุ่น MA38 ที่คอยสร้างสีสัน ร่วมทุกข์ร่วมสุข ช่วยเหลือกันตลอดมา รวมถึงรุ่นพี่ MA37 และน้อง ๆ MA39 ด้วย รู้สึกดีใจมาก ๆ ที่เข้ามาเรียนปริญญาโทแล้วมีมิตรภาพและความทรงจำดี ๆ เกิดขึ้นมากมาย

นางสาวพิมพ์นภัส คงสุข

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 ปัญหานำวิจัย	7
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
1.4 ขอบเขตการวิจัย	8
1.5 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับครูและไม่เรียวในสถานศึกษา	11
2.2 แนวคิดทฤษฎีการลงโทษและร่างกายใต้บังคับการ	13
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์ (Film)	15
2.4 แนวคิดเรื่องสัญศาสตร์	17
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
2.6 กรอบแนวคิดงานวิจัย	29

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	30
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	30
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	37
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
3.4 การนำเสนอข้อมูล	38
บทที่ 4 วิเคราะห์การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548	39
4.1 วิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทยในยุคก่อนมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 ที่นำมาศึกษา	42
4.1.1 ภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์คุณครู (2520)	42
4.1.1.1 โครงเรื่อง (Plot)	42
4.1.1.2 แก่นเรื่อง (Theme)	44
4.1.1.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์	44
4.1.2 ภาพยนตร์เรื่อง ครูชา หนูเหงา (2521)	48
4.1.2.1 โครงเรื่อง (Plot)	48
4.1.2.2 แก่นเรื่อง (Theme)	49
4.1.2.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์	49
4.1.3 ภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์ไม้เรียว (2525)	50
4.1.3.1 โครงเรื่อง (Plot)	51
4.1.3.2 แก่นเรื่อง (Theme)	52
4.1.3.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์	52
4.1.4 ภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)	56
4.1.4.1 โครงเรื่อง (Plot)	56
4.1.4.2 แก่นเรื่อง (Theme)	56
4.1.4.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์	57
4.1.5 ภาพยนตร์เรื่อง ครูหัวใจร้าย (2532)	60
4.1.5.1 โครงเรื่อง (Plot)	61
4.1.5.2 แก่นเรื่อง (Theme)	62
4.1.5.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์	62

4.1.6 ภาพยนตร์เรื่อง ม.6/2 ห้องครูวารี (2537)	65
4.1.6.1 โครงเรื่อง (Plot)	66
4.1.6.2 แก่นเรื่อง (Theme)	67
4.1.6.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์	67
4.2 วิเคราะห์การสื่อสารความหมายการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์ในยุคก่อน	74
มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548	
4.2.1 ลักษณะของไม้เรียว	74
4.2.2 ตัวละครครูผู้ลงโทษ	94
4.2.3 ตัวละครนักเรียนผู้ถูกลงโทษ	105
4.2.4 ที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของนักเรียน	113
4.2.5 ประเภทการกระทำผิดของนักเรียน	118
4.2.6 เป้าหมายในการลงโทษของครู	120
4.2.7 ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการลงโทษ	122
4.2.8 การยอมรับการลงโทษ	127
4.2.9 การต่อต้านขัดขืนการลงโทษ	130
บทที่ 5 วิเคราะห์การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย	146
ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548	
5.1 วิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทยในยุคหลัง	148
มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 ที่นำมาศึกษา	
5.1.1 ภาพยนตร์เรื่อง สามชุก (2552)	148
5.1.1.1 โครงเรื่อง (Plot)	148
5.1.1.2 แก่นเรื่อง (Theme)	149
5.1.1.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์	149
5.1.2 ภาพยนตร์เรื่อง สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)	152
5.1.2.1 โครงเรื่อง (Plot)	152
5.1.2.2 แก่นเรื่อง (Theme)	152
5.1.2.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์	152
5.1.3 ภาพยนตร์เรื่อง วัยเป้ง นักเลงชาล้น (2557)	155
5.1.3.1 โครงเรื่อง (Plot)	155

5.1.3.2	แก่นเรื่อง (Theme)	156
5.1.3.3	ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์	156
5.1.4	ภาพยนตร์เรื่อง คิดถึงวิทยา (2557)	160
5.1.4.1	โครงเรื่อง (Plot)	160
5.1.4.2	แก่นเรื่อง (Theme)	162
5.1.4.3	ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์	162
5.1.5	ภาพยนตร์เรื่อง ฟ.ฮีแลร์ (2558)	163
5.1.5.1	โครงเรื่อง (Plot)	163
5.1.5.2	แก่นเรื่อง (Theme)	164
5.1.5.3	ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์	164
5.1.6	ภาพยนตร์เรื่อง ฉลาดเกมส์โกง (2560)	165
5.1.6.1	โครงเรื่อง (Plot)	165
5.1.6.2	แก่นเรื่อง (Theme)	167
5.1.6.3	ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์	167
5.2	วิเคราะห์การสื่อสารความหมายการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์ในยุคหลัง มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548	174
5.2.1	ลักษณะของไม้เรียว	174
5.2.2	ตัวละครครูผู้ลงโทษ	187
5.2.3	ตัวละครนักเรียนผู้ถูกลงโทษ	196
5.2.4	ที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของนักเรียน	201
5.2.5	ประเภทการกระทำผิดของนักเรียน	209
5.2.6	เป้าหมายในการลงโทษของครู	212
5.2.7	ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการลงโทษ	215
5.2.8	การยอมรับการลงโทษ	216
5.2.9	การต่อต้านขัดขืนการลงโทษ	220
บทที่ 6	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	229
6.1	สรุปผลการวิจัย	230
6.1.1	วิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทยที่นำมาศึกษา	230
6.1.1.1	โครงเรื่อง (Plot)	231
6.1.1.2	แก่นเรื่อง (Theme)	233

6.2.1 วิเคราะห์การสื่อสารความหมายการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์	234
6.2.1.1 ลักษณะของการใช้ไม้เรียว	234
6.2.1.2 ตัวละครครูผู้ลงโทษ	239
6.2.1.3 ตัวละครนักเรียนผู้ถูกลงโทษ	240
6.2.1.4 ที่มาและเหตุผลในการกระทำผิด	241
6.2.1.5 ประเภทการกระทำผิด	241
6.2.1.6 เป้าหมายการลงโทษของครู	241
6.2.1.7 ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการลงโทษ	242
6.2.1.8 การยอมรับและการขัดขืนการลงโทษ	242
6.2 อภิปรายผล	243
6.2.1 บทบาทหน้าที่ของภาพยนตร์ในฐานะผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้เพราะไม้เรียวครู”	243
6.2.2 รูปแบบในการใช้อำนาจ	245
6.2.3 จากการสื่อสารความหมายของไม้เรียวในโลกภาพยนตร์สู่ การต่อสู้เชิงอำนาจในโลกความเป็นจริง	249
6.3 ข้อเสนอแนะ	252
6.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งถัดไป	252
6.3.2 ข้อเสนอแนะในสำหรับผู้เกี่ยวข้อง	253
ภาคผนวก	254
ภาคผนวก ก	
รายการอ้างอิง	266
ประวัติผู้เขียน	268

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงรายชื่อภาพยนตร์ที่เลือกศึกษา	40
4.2 แสดงภาพรวมโครงเรื่องและแก่นเรื่องของภาพยนตร์ในยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	70
4.3 แสดงภาพรวมการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	73
4.4 แสดงสถานะของตัวละครครูผู้ไม่เรียว/ผู้ลงโทษในภาพยนตร์ไทยยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษาปี 2548	94
4.5 แสดงระดับชั้นการศึกษาของตัวละครนักเรียนผู้ถูกใช้ไม่เรียวในภาพยนตร์ไทย ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษาปี 2548	105
4.6 แสดงภาพรวมลักษณะของการใช้ไม่เรียวของภาพยนตร์ในยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	138
4.7 แสดงภาพรวมที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของภาพยนตร์ในยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	140
4.8 แสดงภาพรวมประเภทการกระทำผิดของภาพยนตร์ในยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	141
4.9 แสดงภาพรวมเป้าหมายการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	142
4.10 แสดงภาพรวมผลที่เกิดขึ้นหลังจากการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	143
4.11 แสดงภาพรวมการยอมรับและการขัดขืนการลงโทษในช่วงเริ่มเรื่องของ ภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	144
4.12 แสดงภาพรวมการยอมรับและการขัดขืนการลงโทษในตอนจบของภาพยนตร์ ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	145
5.1 แสดงรายชื่อภาพยนตร์ที่เลือกศึกษา	146
5.2 แสดงภาพรวมโครงเรื่องและแก่นเรื่องของภาพยนตร์ในยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	170
5.3 แสดงภาพรวมโครงการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	173

5.4 แสดงสถานะของตัวละครครูผู้ใช้ไม้เรียว/ผู้ลงโทษในภาพยนตร์ไทยยุคหลัง มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษาปี 2548	187
5.5 แสดงระดับขั้นการศึกษาของตัวละครนักเรียนผู้ถูกใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์ไทย ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษาปี 2548	196
5.6 แสดงภาพรวมลักษณะของการใช้ไม้เรียวของภาพยนตร์ในยุคหลัง มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	222
5.7 แสดงภาพรวมที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของภาพยนตร์ในยุคหลัง มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	224
5.8 แสดงภาพรวมประเภทการกระทำผิดของภาพยนตร์ในยุคหลัง มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	225
5.9 แสดงภาพรวมเป้าหมายการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคหลัง มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	226
5.10 แสดงภาพรวมผลที่เกิดขึ้นหลังจากการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคหลัง มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	226
5.11 แสดงภาพรวมการยอมรับและการขัดขืนการลงโทษในช่วงเริ่มเรื่องของภาพยนตร์ ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	227
5.12 แสดงภาพรวมการยอมรับและการขัดขืนการลงโทษในตอนจบของภาพยนตร์ ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	227
6.1 สรุปผลการวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องด้านโครงเรื่อง (Plot) ของภาพยนตร์ไทยยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	231
6.2 สรุปผลการวิเคราะห์แก่นเรื่องและมุมมองการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ไทย ยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	233
6.3 แสดงภาพรวมลักษณะของการใช้ไม้เรียวของภาพยนตร์ในยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	234
6.4 แสดงการถ่ายทำของฉากการใช้ไม้เรียวของภาพยนตร์ในยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	235
6.5 แสดงบทบาทของไม้เรียวของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2548	236
6.6 แสดงปฏิกิริยาของนักเรียนในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2548	236
6.7 แสดงปฏิกิริยาของครูในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	237

6.8 แสดงประเภทของครูที่ใช้ไม้เรียวของภาพยนตร์ในยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	239
6.9 แสดงประเภทของนักเรียนที่ถูกใช้ไม้เรียวของภาพยนตร์ในยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	240

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ตัวอย่างของภาพการใช้ไม้เรียวลงโทษนักเรียนจากภาพยนตร์เรื่องคิดถึงวิทยา	6
2.1 การทำงานของมายาคติ	19
2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย	29
3.1 จากภาพยนตร์เรื่องสวัสดิ์คุณครู (2520)	31
3.2 จากภาพยนตร์เรื่องครูชา หนูเหงา (2521)	31
3.3 จากภาพยนตร์เรื่องสวัสดิ์ไม้เรียว (2525)	32
3.4 จากภาพยนตร์เรื่องครูเสือ (2527)	32
3.5 จากภาพยนตร์เรื่องครูไหวใจร้าย (2532)	33
3.6 จากภาพยนตร์เรื่องม.6/2 ห้องครูวารี (2537)	33
3.7 จากภาพยนตร์เรื่องสามชุก (2552)	34
3.8 จากภาพยนตร์เรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก	34
3.9 จากภาพยนตร์เรื่องวัยเบ้ง นักเลงชาล้น	35
3.10 จากภาพยนตร์เรื่องคิดถึงวิทยา	35
3.11 จากภาพยนตร์เรื่อง ฟ.ฮีแลร์	36
3.12 จากภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง	36
4.1 จากภาพยนตร์เรื่องสวัสดิ์คุณครู (2520)	42
4.2 ครูทิมยื่นข้อเสนอให้นักเรียนยอมถูกตีเพื่อไม่ต้องไปรับโทษกับตำรวจ	44
4.3 ครูสมัครตีชิตกับศักดิ์ดาเนื่องจากทะเลาะวิวาท	45
4.4 ผู้ปกครองของสมชายมาพบครูเพื่อจะเอาเรื่องศิรินทร์	45
4.5 เทพนมและเพื่อนถูกจับเข้าคุกเนื่องจากก่อเหตุทะเลาะวิวาท	46
4.6 พ่อของศักดิ์ดาและพ่อของเทพนมดัดผมลูกชายของตน	47
4.7 จากภาพยนตร์เรื่องครูชา หนูเหงา (2521)	48
4.8 วรรณน้อยใจแม่จึงพูดจาไม่ดีใส่แม่	49
4.9 วรรณ กิมลั้ง นรชาติขอโทษครูใหญ่และสัญญาว่าจะไม่ทำผิดอีก	50
4.10 จากภาพยนตร์เรื่องสวัสดิ์ไม้เรียว (2525)	50
4.11 ครูสุขโขถูกบีบบังคับให้ตีบุญมี	52
4.12 กลยาถูกครูศิรินทร์ตีเนื่องจากไม่ปรับปรุงตัวเรื่องมาสาย	52
4.13 เหล่านักเรียนที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทถูกครูตีด้วยไม้เรียว	54
4.14 สาริตยอมถูกตี เพื่อลบล้างหนี้บุญคุณของครูศิรินทร์	54

4.15	กัลยาและสาธิตถูกลงโทษให้ทำความสะอาดห้องเรียน	55
4.16	จากภาพยนตร์เรื่องครูเสือ (2527)	56
4.17	ครูเสือลงโทษนักเรียนที่โดดเรียนไปเล่นการพนันและขโมยผลไม้	58
4.18	ครูเสือลงโทษนักเรียนที่ทะเลาะวิวาทกัน	59
4.19	ครูเสือจับอสนีตัดผมให้ถูกระเบียบ	59
4.20	ครูบุษบงเอาไม้เรียวตีนักเรียนที่คุยเล่นกันระหว่างเข้าแถว	60
4.21	จากภาพยนตร์เรื่องครูไหวใจร้าย (2532)	60
4.22	สมชายแอบเล่นของเล่นระหว่างเรียนจึงถูกทำโทษ	62
4.23	ครูไสวสั่งให้เสียงยืนยกคิ้วหน้าห้องเรียน	63
4.24	เก่งแอบวาดรูปลามกระหว่างเรียนจึงถูกทำโทษ	63
4.25	เก่งและช่วงถูกทำโทษให้ยืนคาบไม้ไผ่และแขวนป้ายประจาน	64
4.26	ครูไสวทำโทษนักเรียนที่ไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียน	64
4.27	นักเรียนชาย 2 คนถูกสั่งให้ล้างปากด้วยสบู่	65
4.28	จากภาพยนตร์เรื่องม.6/2 ห้องครูวารี (2537)	65
4.29	วินและอ้วนแอบเล่นดนตรีในห้องเรียนจึงถูกทำโทษ	69
4.30	นุชถูกเชิญผู้ปกครอง เนื่องจากทะเลาะวิวาท	68
4.31	อ้วนและเพื่อน ๆ ปีนรั้วโดดเรียน	68
4.32	นุชไม่ตั้งใจเรียนจึงถูกทำโทษ	69
4.33	ไม้เรียวในเรื่องสวัสดิ์คุณครู (2520)	75
4.34	ไม้เรียวในเรื่องสวัสดิ์ไม้เรียว (2525)	75
4.35	ไม้เรียวในเรื่องครูเสือ (2527)	75
4.36	ครูเสือเก็บกิ่งไม้มาเป็นไม้เรียว	75
4.37	ย่าของอสนีแจ้งความดำเนินคดีครูเสือ	76
4.38	ครูไสวสั่งให้สมชายไปตามพ่อให้มาช่วย	77
4.39	วินและอ้วนเจ็บปวดจากการถูกไม้เรียวตี	77
4.40	นักเรียนมาราบไหว้ปิดทองไม้เรียวในตู้ไม้เรียวผู้สร้างคุณธรรม	78
4.41	การตีนักเรียนในห้องพักครู	79
4.42	วัดร้างหลังโรงเรียน จากเรื่องครูเสือเสือ (2527)	79
4.43	แสดงมุมภาพ Medium shot ในฉากการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์	80
4.44	แสดงมุมภาพ Close up ในฉากการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์	80
4.45	แสดงมุมภาพ Low angle ในฉากการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์	81
4.46	ครูสุดาว่ากล่าวตักเตือนวรรณี	81

4.47 เก่งถูกแขวนป้ายประจาน เนื่องจากสูบบุหรี่ในโรงเรียน	82
4.48 ฉากที่นุชถูกทำโทษโดยยืนคาบไม้บรรทัดหน้าชั้นเรียน	82
จากภาพยนตร์เรื่อง ม.6/2 ห้องครูวารี (2532)	
4.49 เสี่ยงถูกสั่งให้ยืนยกคิ้วหน้าห้องเรียน เนื่องจากยกคิ้วแซวเพื่อน	82
4.50 ฉากที่นักเรียนถูกทำโทษโดยการล้างปากด้วยสบู่	82
จากภาพยนตร์เรื่อง ครูโหวใจร้าย (2532)	
4.51 สมชายถูกครูโหวสั่งทำโทษด้วยการคัดลายมือ เนื่องจากไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียน	83
4.52 สาริตถูกสั่งให้ทำความสะอาดห้องเรียน แต่เขากลับใช้ให้เพื่อนทำแทน	83
4.53 ครูทิมสั่งให้ศักดาตัดผมให้ถูกระเบียบ แต่ศักดาไม่ยอม	84
จึงถูกพ่อของตนจับตัดผมต่อหน้าครู	
4.54 ฉากที่ครูเสือจับอัสนีที่ผมยาวผิดระเบียบมาตัดผมให้เป็นทรงที่ถูกระเบียบ	84
ของโรงเรียน จากภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)	
4.55 บุญมีถูกลงโทษด้วยการตี	85
4.56 กัลยาถูกลงโทษด้วยการตี	85
4.57 วินและอ้วนถูกตี	86
4.58 นักเรียนร้องไห้ด้วยความเจ็บปวดที่ถูกครูเสือตี	87
4.59 สาริตถูกลงโทษด้วยการตี	87
4.60 สีน้าหวาดกลัวของนักเรียนที่เห็นเหตุการณ์ตอนครูเสือตีเพื่อนของตน	88
4.61 ครูศิริรินทร์ลงโทษสาริตเนื่องจากทำร้ายร่างกายเพื่อน	89
4.62 ครูศิริรินทร์เดินออกจากห้องพักครูด้วยสีน้ามั่นใจและยิ้มทักทายนักเรียน	89
4.63 ครูเสือลงโทษนักเรียนที่โดดเรียนไปเล่นการพนันและขโมยผลไม้	90
4.64 ครูสุขโขถูกบีบบังคับให้ตีบุญมี	91
4.65 กัลยาถูกครูศิริรินทร์ตี	91
4.66 ครูศิริรินทร์แสดงความคิดเห็นเรื่องการตีนักเรียนกับครูทิม	92
4.67 ครูเจตน์กลัวครูศิริรินทร์จะเดือดร้อนเพราะตีลูกหลานผู้มีอิทธิพล	93
4.68 ครูบุษบงปกป้องนักเรียนจากการถูกครูเสือตี	93
4.69 ตัวละคร “ครูทิม” จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์คุณครู (2520)	95
4.70 ตัวละคร “ครูสมัคร” จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์คุณครู (2520)	95
4.71 ตัวละคร “ครูเสือ” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)	96
4.72 ครูเสือโน้มน้าวให้ครูบุษบงใช้ไม้เรียวกับนักเรียน	96
4.73 ตัวละคร “ครูไสว” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูโหวใจร้าย (2532)	97
4.74 ครูไสวได้ปฏิเสธหมอกำแหงที่ชวนไปเดินเล่น	97

จากภาพยนตร์เรื่องครูใหญ่ใจร้าย (2532)	
4.75 ตัวละคร “ครูที่เป็นผู้อบรมหน้าเสนา”	98
จากภาพยนตร์เรื่อง ม.6/2 ห้องครูวารี (2537)	
4.76 ท่าทางของครูที่เป็นผู้อบรมหน้าเสนาที่แสดงแบบ Over Acting	98
4.77 ตัวละคร “ครูศิรินทร์” จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์ไม่เรียว (2525)	99
4.78 ฉากที่ครูศิรินทร์ทำโทษสาธิตเนื่องจากทำร้ายร่างกายเพื่อน	99
4.79 ตัวละคร “ครูบุษบง” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)	100
4.80 ฉากที่ครูบุษบงใช้ไม้เรียวกับนักเรียนที่เล่นซนกันระหว่างนั่งอยู่ในแถว	100
4.81 ตัวละคร “ครูสุขโข” จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์ไม่เรียว (2525)	101
4.82 ครูสุขโขตีบุญมีด้วยไม้เรียว เนื่องจากก่อเหตุทะเลาะวิวาท	102
และถูกใส่ร้ายว่าขโมยนาฬิกาของเพื่อน	
4.83 ตัวละคร “ครูใหญ่” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูขาหนูเหงา (2521)	102
4.84 ตัวละคร “ครูสุดา” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูขาหนูเหงา (2521)	102
4.85 ครูใหญ่และครูสุดาช่วยพูดคุยไกล่เกลี่ยผู้ปกครองที่กำลังจะหย่าร้างกัน	103
4.86 ครูสุดาพาพรรคมีมารักษาดวงตาที่โรงพยาบาล	103
4.87 ตัวละคร “เทพนม” จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์คุณครู (2520)	106
4.88 เทพนมได้แก่งทำตัวเป็นโจรมาโกงเงินแม่ของจิต	107
4.89 ตัวละคร “วรรณิ” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูขา หนูเหงา (2521)	107
4.90 ตัวละคร “นราวดิ” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูขา หนูเหงา (2521)	108
4.91 นราวดิหนีออกจากบ้านเพราะพ่อแม่ทะเลาะกันมาที่โรงเรียนและได้พบครูสุดา	108
4.92 ตัวละคร “สาธิต” จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์ไม่เรียว (2525)	109
4.93 ตัวละคร “อสนี” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)	109
4.94 ฉากที่อสนีมาโรงเรียนวันแรกแต่แต่งกายผิดระเบียบจึงถูกครูตำหนิ	110
4.95 ตัวละคร “วิน” จากภาพยนตร์เรื่อง ม.6/2 ห้องครูวารี (2532)	111
4.96 ฉากที่วินปรึกษาครูวารีเรื่องพ่อ	111
4.97 ตัวละคร “บุญมี” จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์ไม่เรียว (2525)	112
4.98 ตัวละคร “กัลยา” จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์ไม่เรียว (2525)	113
4.99 ฉากที่กลุ่มของนราวดิพูดจาล้อเลียนวรรณิ	114
4.100 ฉากที่นราวดิพูดจาตู่บุญมีและกิมลิ่ง	115
4.101 สาธิตกับพฤติกรรมที่ซอซโมยของ	116
4.102 กัลยาต้องวิ่งหนังสือพิมพ์ตามบ้านทุกเช้าทำให้มาโรงเรียนสาย	117
4.103 ฉากที่เทพนมกับเพื่อนก่อเหตุทะเลาะวิวาทที่ลานโบว์ลิ่ง	117

4.104 ฉากที่สาธิตและเพื่อนก่อเหตุทะเลาะวิวาทในงานวันเกิดของแสงเพชร	117
4.105 สาธิตมาโรงเรียนสาย	118
4.106 เก่งและช่วงสูบบุหรี่ในโรงเรียน	119
4.107 สมชายแอบเล่นของเล่นในคาบเรียนของครูไสว	119
4.108 นักเรียนแอบขโมยผลไม้ในสวนของชาวบ้านมากิน ขณะที่แอบโดดเรียน มาเล่นการพนัน	119
4.109 สาธิตแอบขโมยปากกาจากร้านขายของ	119
4.110 กัลยาและบุญมีทะเลาะวิวาทกับพวกสาธิต	120
4.111 ครูเสือทำโทษนักเรียนที่มาก่อเหตุทะเลาะวิวาทด้วยการตีด้วยกิ่งไม้ ที่เก็บได้บริเวณวัดร้าง จากภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)	121
4.112 ครูทิมลงโทษนักเรียนที่มาก่อเหตุทะเลาะวิวาทและพกอาวุธด้วยการตีด้วยไม้เรียว เพื่อไม่ให้นักเรียนต้องไปรับโทษกับตำรวจ จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์คุณครู (2520)	121
4.113 ครูทิมกลับมาที่บ้านและมีท่าทีกลุ้มใจ หลังจากลาออกจากโรงเรียน	122
4.114 ครูเสือรู้สึกน้อยใจที่ถูกแจ้งความดำเนินคดี หลังตีลูกหลานของผู้มีอิทธิพล	123
4.115 ฉากที่ครูเสือดัดพ้อกับครูบุษบง หลังจากที่ถูกครอบครัวยุติของอัสนิฟ้องร้อง หลังครูเสื่อ้อัสนิเพราะกลั่นแกล้งครูและทำผมผิดระเบียบ	123
4.116 ฉากที่กัลยาตัดพ้อกับเพื่อนว่าถึงครูจะลงโทษเธอ เธอก็ต้องมาสายเพราะ ทำงานพิเศษตอนเช้าอยู่ดี จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์ไม่เรียว (2525)	125
4.117 จำช่วงแอบสูบบุหรี่ หลังจากครูไสวเดินจากไป	125
4.118 วินและอ้วนถูกครูตี เนื่องจากแอบเล่นดนตรีจนส่งเสียงดัง รบกวนการเข้าแถว จากเรื่อง ม.6/2 ห้องครูวารี (2537)	126
4.119 ฉากที่ครูบุษบงนำเรื่องที่ครูเสือทำโทษนักเรียนด้วยการตีมาฟ้องพี่ชาย	127
4.120 นักเรียนเลือกให้ครูตีพวกเขา ดีกว่าถูกส่งตัวให้กับตำรวจ	128
4.121 ครูสุดาเข้ามาตำหนิวรรณที่พูดจาหยาบคายกับแม่	128
4.122 สาธิตยอมให้ครูศรีรินทร์ตีเพื่อแลกกับบุญคุณที่ครูเคยช่วยเหลือไว้	129
4.123 ครูใหญ่เรียกครูทิมมาตำหนิ หลังจากครูทิมใช้ไม้เรียวตีนักเรียน ในภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์คุณครู (2520)	131
4.124 ครูเสื่อถูกต่อว่า หลังจากลงโทษลูกหลานของผู้มีอิทธิพล จนถูกแจ้งความดำเนินคดี ในภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)	131
4.125 ครูสมัครกำลังตักเตือนนักเรียนที่มาก่อเหตุทะเลาะวิวาทกัน แต่ครูโอฬารและเทพนมได้เข้ามาห้าม	132
4.126 ฉากที่ครูบุษบงเข้ามาห้ามไม่ให้ครูเสื่อตีนักเรียน	133

4.127 เทพนมมาขอขมาครูทิม	134
4.128 สาธิตสำนึกผิดและมาขอโทษครูศิรินทร์	135
4.129 ฉากที่พ่อของอัสนีพาอัสนีมาขอขมาครูเสือและฝากฝังให้เป็นศิษย์ จากภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)	136
4.130 ครูบุษบงรับฟังครูเสือที่กำลังตัดพ้อ	137
5.1 จากภาพยนตร์เรื่องสามชุก (2552)	148
5.2 สักวาและเพื่อนแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำจึงถูกทำโทษให้ทำความสะอาด	150
5.3 คณะครูประชุมกันเรื่องการแก้ไขปัญหานักเรียนติดยาเสพติดในโรงเรียน	150
5.4 ครูพินิจเรียกผู้ปกครองของนักเรียนที่ติดยาเสพติด มารับฟังปัญหาและขอร้อง ให้ช่วยกันสอดส่องดูแล	150
5.5 นักเรียนรุ่นพี่ล้อเลียนสักวาและเพื่อนเรื่องติดยาเสพติด	151
5.6 ครูพินิจตักเตือนนักเรียนรุ่นพี่ไม่ให้ล้อเลียนหรือซ้ำเติมพวกสักวาล้ออีก	151
5.7 จากภาพยนตร์เรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก	152
5.8 โชนกับดิ่งทะเลาะวิวาทกันจึงถูกทำโทษด้วยการตี	153
5.9 โชนแกล้งเพื่อนด้วยการนำเชือกมาผูกขาโต๊ะเข้ากับกางเกงเพื่อน	154
5.10 โชนถูกทำโทษด้วยการยืนขาเดียวคาบไม้บรรทัด	154
5.11 จากภาพยนตร์เรื่องวัยเบ๊ นักเลงชาลัน	155
5.12 พวกเบ๊และดิ่งยกพวกตีกันจึงถูกครูในโรงเรียนของตนลงโทษ	157
5.13 พวกเบ๊และดิ่งยกพวกตีกัน	157
5.14 เบ๊ถูกทำทัณฑ์บน เนื่องจากก่อเหตุทะเลาะวิวาทเป็นครั้งที่สอง	158
5.15 เบ๊และดิ่งยกพวกตีกันจึงถูกจับเข้าคุกและเบ๊ถูกไล่ออกจากโรงเรียน	158
5.16 เบ๊กับดิ่งทะเลาะวิวาทกันจึงถูกตำรวจจับ	159
5.17 จากภาพยนตร์เรื่องคิดถึงวิทยา	160
5.18 นักเรียนลงไปเล่นน้ำในเขื่อนขณะที่ครูสองไม่อยู่จึงถูกทำโทษ	162
5.19 จากภาพยนตร์เรื่อง ฟ.ฮีแลร์	163
5.20 นักเรียนชกต่อยกันจึงถูกบราเดอร์ฮีแลร์ตี	164
5.21 จากภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง	165
5.22 ลินถูกตัดสิทธิ์ทุนเรียนฟรีและสิทธิ์สอบชิงทุนเพราะทำข้อสอบให้เพื่อนลอก	168
5.23 แบงค์ถูกจับได้ว่าโกงข้อสอบ STIC จึงถูกไล่ออกจากโรงเรียน	169
5.24 ไม่เรียวที่ปรากฏในเรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)	175
5.25 ไม่เรียวที่ปรากฏในเรื่องฟ.ฮีแลร์ (2558)	175
5.26 ไม่เรียวที่ปรากฏในเรื่องคิดถึงวิทยา (2557)	175

5.27 หน้าห้องปกครอง จากเรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)	176
5.28 ขานระเบียงเรือนแพ จากเรื่องคิดถึงวิทยา (2557)	177
5.29 ในห้องเรียนที่มีผู้ปกครองและครู จากเรื่องฟ.ฮีแลร์ (2558)	177
5.30 ในห้องผู้อำนวยการ จากเรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560)	177
5.31 แสดงมุมมองภาพ Full shot ในฉากการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์	178
5.32 แสดงมุมมองภาพ Medium shot ในฉากการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์	179
5.33 แสดงมุมมองภาพ Close up ในฉากการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์	179
5.34 การว่ากล่าวตักเตือนที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องสามชุก (2552)	179
5.35 การว่ากล่าวตักเตือนที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องวัยเป้ง นักเลงชาล้น (2557)	180
5.36 การทำทัณฑ์บนที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องวัยเป้ง นักเลงชาล้น (2557)	180
5.37 ครูพินิจสั่งให้นักเรียนทำความสะอาดห้องน้ำ เนื่องจากแอบสูบบุหรี่ ในห้องน้ำโรงเรียน จากภาพยนตร์เรื่อง สามชุก (2552)	181
5.38 ผู้อำนวยการตัดสิทธิ์ทุนเรียนฟรีและสิทธิ์สอบชิงทุนไปสิงคโปร์ของลิน	182
5.39 ผอ.พรทิพย์ไล่แแบ่งออกจากโรงเรียน เนื่องจากทุจริตข้อสอบ STIC ในการสอบที่ ออสเตรเลีย จากภาพยนตร์เรื่อง ฉลาดเกมส์โกง (2560)	183
5.40 โชนและดิ่งเจ็บปวดจากการถูกตี	184
5.41 อาเล้งเจ็บปวดจากการถูกตี	184
5.42 นักเรียนรู้สึกไม่ดีหลังถูกครูสองตี จึงไม่ยอมนั่งกินข้าวร่วมวงกับครูสอง	184
5.43 สีหน้าหวาดกลัวของน้ำเมื่อได้ยินเสียงไม้เรียว	185
5.44 ครูฝ่ายปกครองลงโทษโชนกับดิ่ง	186
5.45 บราเดอร์ฮีแลร์สอบถามเหตุผลจากนักเรียนที่ชกต่อยกัน	186
5.46 ครูสองดูนักเรียนที่ลงไปเล่นน้ำ	186
5.47 ตัวละคร “ครูพินิจ” จากภาพยนตร์เรื่อง สามชุก (2552)	188
5.48 ไม้เรียวของครูพินิจวางอยู่บนโต๊ะของครูพินิจในห้องพักครู	188
5.49 ครูพินิจประชุมกับเหล่าครูในโรงเรียนเรื่องวิธีการแก้ไขปัญหา เด็กติดยาเสพติดในโรงเรียน	188
5.50 ตัวละคร “ครูฝ่ายปกครอง” จากภาพยนตร์เรื่อง สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)	189
5.51 ครูฝ่ายปกครองริดเลื้อให้โชนเพื่อไปรับรางวัลชนะเลิศการประกวดถ่ายภาพ	189
5.52 ตัวละคร “บราเดอร์ฮีแลร์” จากภาพยนตร์เรื่อง ฟ.ฮีแลร์ (2558)	190
5.53 ความพยายามเรียนรู้ภาษาไทยของบราเดอร์ฮีแลร์	191
5.54 ตัวอย่างบทเรียนภาษาไทยในหนังสือดรณศึกษา	191
5.55 บราเดอร์ฮีแลร์พยายามจดจำชื่อของนักเรียนและพยายามอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง	191

5.56 ตัวละคร “ครูสอง” จากภาพยนตร์เรื่อง คิดถึงวิทยา (2557)	192
5.57 ครูสองสอนวิชาเลขแบบผิด ๆ ให้ซ่อน	192
5.58 ผู้อำนวยการเห็นคะแนนสอบที่ย่ำแย่ของนักเรียนที่เรือนแพ	193
5.59 ครูสองใช้เรือแพนรทไฟและใช้เรือนแพแทนซานชาลา	193
5.60 ตัวละคร “ครูรังสรรค์” จากภาพยนตร์เรื่องวัยเป้งนักเลงขาสั้น (2557)	194
5.61 ตัวละคร “ผอ.พรทิพย์” จากภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560)	194
5.62 ตัวละคร “ปอด” จากภาพยนตร์เรื่อง สามชุก (2552)	197
5.63 พ่อของปอดที่ขี่เมาทะเลาะดบตีแม่และทำลายข้าวของ	197
5.64 ตัวละคร “เทพ” จากภาพยนตร์เรื่อง สามชุก (2552)	197
5.65 พ่อของเทพมาปรึกษาเรื่องการเรียนกับครูพินิจ	198
5.66 ตัวละคร “โชน” จากภาพยนตร์เรื่อง สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)	198
5.67 ตัวละคร “เป้ง” จากภาพยนตร์เรื่อง วัยเป้งนักเลงขาสั้น (2557)	199
5.68 ตัวละคร “สังวาลย์” จากภาพยนตร์เรื่อง สามชุก (2552)	199
5.69 สังวาลย์ทำงานพิเศษทั้งก่อนไปโรงเรียนตอนเช้าและหลังกลับจากโรงเรียน	199
5.70 ตัวละคร “แบงค์” และ “ลิน” จากภาพยนตร์เรื่อง ฉลาดเกมส์โกง (2560)	200
5.71 ลินคำนวณค่าใช้จ่ายในการย้ายโรงเรียน	200
5.72 แบงค์ช่วยแม่ซักผ้าและขี่รถมอเตอร์ไซด์ขนผ้าไปส่งลูกค้า	201
5.73 แบงค์หาทางเดือนลินว่าให้ระวังโค้งที่นั่งสอบข้างลินลอกข้อสอบ	201
5.74 ดึงล้อเลียนปมด้อยของโชนจึงเกิดการทะเลาะวิวาท	203
5.75 แบงค์โกรธพัฒน์ หลังรู้ความจริงว่าพัฒน์เป็นคนวางแผนให้แบงค์ไปสอบชิงทุนไม่ทัน	204
5.76 ป้ายโฆษณาขายซักผ้า “อนาคตแห่งการซักผ้า”	204
5.77 โจทย์ในข้อสอบเหมือนกับโจทย์ในชีทเรียนพิเศษ	205
5.78 พัฒน์ชักชวนให้ลินทำข้อสอบให้เพื่อนลอกโดยแลกกับเงิน	205
5.79 ลินตัดสินใจทำตามแผนการของพัฒน์	206
5.80 ฉากที่สังวาลย์ทำงานหนักจนเหนื่อยและง่วง ดำ เพื่อนในอยู่ซ่อมรถ จึงได้ให้สังวาลย์ลองใช้ยาเสพติด เพราะเชื่อว่าจะทำให้มีเรี่ยวแรงทำงานมากขึ้น	207
5.81 หมึก ทอง ทุนาลงไปเล่นน้ำในเขื่อนตอนที่ครูสองไม่อยู่	207
5.82 ครูใหญ่ว่ากล่าวตักเตือนพวกของดิงหลังจากก่อเรื่องทะเลาะวิวาท	208
5.83 ลินส่งสัญญาณคำตอบให้เพื่อนลอก	209
5.84 สังวาลย์และเพื่อนแอบสูบบุหรี่ในห้องเรียน	209
5.85 สังวาลย์และเพื่อนรวมกลุ่มกันเสพยาเสพติด	210

5.86 นักเรียนวิ่งหนีตำรวจเข้ามาในโรงเรียนและตำรวจได้เข้ามาตามหาในโรงเรียน	210
5.87 ครูพินิจขอร้องให้เจ้าหน้าที่ผ่อนผันหนี้ให้แม่ของวาล	211
5.88 ครูพินิจกำลังจัดยาให้สังวาลย์และเพื่อน	211
5.89 เป้งยกพวกตีกับโรงเรียนของตัง	212
5.90 ครูพินิจเรียกผู้ปกครองมาพูดคุยถึงแนวทางแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติด ของนักเรียน	212
5.91 หลังจากลงโทษโซน ครูได้แนะนำให้โซนใช้ความสามารถในทางที่ถูก ในการประกวดถ่ายภาพของจังหวัด	213
5.92 ครูสองเดินตามหาเด็ก ๆ หลังกลับจากออกไปหาสัญญาณโทรศัพท์	214
5.93 บราเดอร์ฮีแลร์กล่าวถึงเป้าหมายในการลงโทษนักเรียนให้ผู้ปกครองเข้าใจ	214
5.94 แบงค์ชักชวนให้ลินมาเข้าร่วมขบวนการโกงข้อสอบ	215
5.95 บราเดอร์ฮีแลร์กล่าวถึงเหตุผลที่นักเรียนสมควรที่จะได้รับการลงโทษ ให้ผู้ปกครองฟัง	217
5.96 ครูรังสรรค์เรียกแม่ของเป้งมาเพื่อแจ้งให้ทราบว่าเป้งจะต้องถูกไล่ออกจากโรงเรียน	217
5.97 ผู้อำนวยการเรียกพ่อของลินมารับฟังการตัดสินลงโทษลิน	218
5.98 ฉากที่แม่ของสังวาลย์ได้ฝากฝังให้ครูพินิจช่วยดูแลสังวาลย์ หลังจากทราบว่าลูกของตนติดยาเสพติด	219
5.99 ฉากที่ครูพินิจมาหาแม่ของพันธุ์ที่จุดที่แม่ของพันธุ์ทำงานก่อสร้าง	219
5.100 ลินถูกผู้อำนวยการตัดสินให้สอบชิงทุนไปสิงคโปร์	220
6.1 เส้นทางการยอมรับอำนาจของภาพยนตร์ยุคก่อน มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	246
6.2 เส้นทางการยอมรับอำนาจของภาพยนตร์ยุคหลัง มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	247
6.3 กลุ่ม “นักเรียนเลว” เรียกร้องให้ปฏิรูปการศึกษา	250
6.4 ชาวจากเหตุการณ์ครูใช้ไม้เรียวตีนักเรียน ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ที่ จ.พระนครศรีอยุธยา	250
6.5 กลุ่ม “ย้ายประเทศกันเถอะ” หรือกลุ่ม “โยกย้าย มาสายสะโพกโยกย้าย”	251

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

1.1.1 บทบาทของครูในสังคมไทย

“ครู” มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546) หมายถึง ผู้สั่งสอนศิษย์หรือผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีว่า ครู แปลว่าหนักแน่น และภาษาสันสกฤตว่า ครู ซึ่งแปลว่า ผู้ชี้ทางสว่าง ครูจึงถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการอบรมสั่งสอนนักเรียนผู้เป็นอนาคตของประเทศชาติ ครูมีหน้าที่ให้ความรู้ สร้างเสริมสติปัญญา ปลูกฝัง กล่อมเกลาคูณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ รวมถึงทักษะต่าง ๆ ในการทำงานและการดำรงชีวิตในอนาคตของนักเรียน ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจหนักแน่น อดทน และพากเพียรในการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้บรรลุแก่ความสำเร็จให้จงได้ ทั้งนี้สังคมไทยได้ให้ความเคารพ นับถือ อาชีพครู ว่าเป็นผู้มีความรู้มากพอที่จะอบรมสั่งสอนนักเรียน และผู้เป็นครูต้องมีจิตใจที่เมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี มีอุดมการณ์ทุ่มเท รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนได้ยึดถือปฏิบัติตามครู โดยเห็นได้จากประเพณีวันครูแห่งชาติ ที่จัดขึ้นทุกวันที่ 16 มกราคมของทุกปี โดยจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีและประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภากิตติมศักดิ์ ได้กล่าวปราศรัยต่อที่ประชุมครูทั่วประเทศในการประชุมคุรุสภาสามัญประจำปีพ.ศ. 2499 ว่า "เนื่องจากผู้เป็นครูมีบุญคุณเป็นผู้ให้แสงสว่างในชีวิตของเราทั้งหลาย ข้าพเจ้าคิดว่า 'วันครู' ควรจะมีสักวันหนึ่งสำหรับให้บรรดาลูกศิษย์ทั้งหลายได้แสดงความเคารพสักการะต่อบรรดาครูผู้มีพระคุณทั้งหลาย เพราะเหตุว่าสำหรับคนทั่วไปถ้าถึงวันตรุษจีน วันสงกรานต์ เราก็นำอัฐิของผู้มีพระคุณบังเกิดเกล้ามาทำบุญ ทำทาน คนที่สองรองลงไปก็คือครูผู้เสียสละทั้งหลาย ข้าพเจ้าคิดว่าในโอกาสนี้จะขอฝากที่ประชุมไว้ด้วย ลองปรึกษาหารือกันในหลักการทุกคนคงจะไม่ขัดข้อง" วันครูจึงเริ่มต้นขึ้นครั้งแรกในปีพ.ศ. 2500 มีจุดประสงค์ให้นักเรียนได้ระลึกถึงพระคุณของครูบาอาจารย์ที่อบรมสั่งสอน ชดเชย ให้เติบโตเป็นผู้รู้วิชาทั้งด้านความรู้ และมีจริยธรรมอันดี รวมถึงเทิดทูนในความเสียสละของผู้ประกอบวิชาชีพครูในการสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ

1.1.2 “เป็นคนดีได้ เพราะไม้เรียวของครู” : ที่มาและบทบาทของไม้เรียว

ในยุคกลาง (Medieval Ages) ของยุโรป หรือที่เรียกว่ายุคมืด เป็นช่วงที่ศาสนามีบทบาทในการครอบงำความคิดผู้คน มีผู้คนจำนวนน้อยมากที่ได้รับการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของผู้มีฐานะ และมีเพียงผู้ชายเท่านั้นที่ได้รับการศึกษา ซึ่งการลงโทษในโรงเรียนในยุคนั้น เช่น การตี การดุด่า ถือเป็นสิ่งสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่ลงโทษเพราะเด็กกระทำความผิด แต่ครูในยุคกลางเชื่อว่าการลงโทษจะช่วยให้เด็กจดจำสิ่งที่ผิดพลาด การลงโทษทางร่างกายช่วย

ยกระดับจิตใจและศีลธรรมได้ ช่วยพัฒนาความฉลาดทางปัญญา หรือเป็นวิธีควบคุมเด็กให้เชื่อฟังครู อีกด้วย ซึ่งความคิดของครูยุคกลาง มีรากเหง้าความคิดมาจากแนวคิดของอริสโตเติลในสมัยกรีกที่ เชื่อว่า การฝึกฝนร่างกายอย่างเข้มงวดจะช่วยยกระดับจิตใจและสติปัญญาได้ ซึ่งทำให้ครูยุคกลางเชื่อว่าการลงโทษก็เป็นหนึ่งในวิธีฝึกฝนร่างกายเช่นกัน นอกจากนี้เพลโต ก็เชื่อว่าการศึกษาระดับปฐมนิเทศ เด็กควรได้รับความเจ็บปวด เพื่อให้เข้าใจความผิดชอบชั่วดี ซึ่งเป็นวิธีการฝึกความอดทน ฝึกความเป็นผู้ใหญ่ให้มีจิตใจเข้มแข็งซึ่งทำได้โดยการใช้ไม้เรียวตีเด็ก ซึ่งการลงโทษในโรงเรียนสอนศาสนาเชื่อว่าเป็นการลงโทษผ่านสายตาของพระเจ้า ครูเป็นตัวแทนของพระเจ้า การลงโทษจึงเป็นการกระทำในนามพระเจ้า ที่จะทำให้เกิดจิตสำนึกที่ดี ระลึกถึงคำสอนพระเจ้าที่มุ่งให้เป็นคนดีได้นั่นเอง

(พิพัฒน์ กระแจะจันทร์, 2563) ครูและบาทหลวงในยุคกลางจึงเชื่อว่า ความเจ็บปวดและการลงโทษมีความสำคัญในการในการพัฒนาของเด็ก 3 ขั้นตอน ในขั้นแรก การลงโทษช่วยให้เข้าถึงความรู้สึกและจินตนาการ ขั้นต่อมาช่วยพัฒนาความมีเหตุผลให้กับเด็ก และขั้นสุดท้าย การลงโทษช่วยพัฒนาความฉลาดและยกระดับสู่ความเข้าใจ จึงทำให้มีการตั้งกฎเกณฑ์ในการลงโทษขึ้น แต่ครูก็ไม่ควรที่จะลงโทษตามใจชอบ ทำให้นักวิชาการในยุคกลาง เช่น Alexander of Neckam ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการลงโทษขนาดไหนจึงจะเป็นที่ยอมรับ จึงได้ใช้หลักการว่าเครื่องมือที่ใช้ควรเป็นไม้เรียว มีโซ่สำหรับเชือก และปริมาณการตีควรเป็นการตกลงกันระหว่างครูและนักเรียน และต้องแจ้งให้ชัดเจนเป็นทางการว่าการลงโทษมาจากสาเหตุใด

ประวัติศาสตร์ไม้เรียวในประเทศไทย ได้มีบันทึกของเอส.จี.แมคฟาแลนด์ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่กล่าวไว้ในหนังสือสยามและลาวในสายตามิชชันนารีอเมริกันว่า “ครูมักจะเขี่ยตีนักเรียน เพื่อสอนให้จำความผิดชั่วร้ายจากการไม่เชื่อฟังและขาดความเคารพครู นักเรียนมักถูกมัดไว้กับเสาแล้วถูกโบยถึง 1 โหล 2 โหล หรือ 3 โหล เท่าที่ครูต้องการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เข้าใจว่าเป็นความเอาใจใส่ของครูที่มีต่อเด็ก” “วันหนึ่งมีชายคนหนึ่งนำบุตรชายมาเข้าโรงเรียน และกล่าวกับครูใหญ่ว่า กรุณาเขี่ยตีนเขาให้มาก ๆ ผมต้องการให้เขาเรียนรู้ได้เร็ว ถ้าครูคิดว่าเขาควรถูกตี 1 โหลขอให้ตีเขา 2 โหล” และแมคฟาแลนด์ได้อธิบายอำนาจของครูในสังคมไทยสมัยนั้นว่า “ครูแต่ละคนมีอิสระในการทำตามความต้องการของตนทุกอย่าง รวมทั้งการเรียนการสอนเป็นไปตามอำเภอใจของผู้สอน โดยปราศจากการกำกับของครูใหญ่และกฎเกณฑ์ใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ถึงแม้ว่าจะล้มเหลวในการสอนบทเรียนใดก็ตาม มีบทเรียนหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการถ่ายทอดมากกว่าประเทศอื่น คือความรู้สึกเคารพนับถือของนักเรียนที่มีต่อครูของพวกเขา” (Mrs.S.G. McFarLand. อ้างถึงใน รัตติกาล สร้อยทอง, 2557, น.164) ซึ่งทั้งในยุโรปและประเทศไทย สถานะของครูมีลักษณะที่คล้ายกันคือในยุโรปครูเป็นตัวแทนของพระเจ้า ในประเทศไทยสถานะของครูก็เปรียบได้เหมือนกับเทพที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ได้รับการบูชา และมีหน้าที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ทำให้อยู่ในสถานะที่สูงส่งโดยสังเกตได้จากการจัดให้มีพิธีไหว้ครูนั่นเอง

ในปีพ.ศ.2515 การใช้ไม้เรียว ได้ถูกกำหนดให้เป็นบทลงโทษนักเรียนในระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ โดยลักษณะของไม้เรียวที่จะใช้ในการทำโทษกำหนดไว้ว่า ต้องมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 0.7 เซนติเมตร และตีไม่เกิน 6 ทีติดต่อกัน ซึ่งในภายหลังการลงโทษด้วยไม้เรียวนั้น ถูกยกเลิกไป เนื่องด้วยเหตุผลว่า เด็กควรได้รับการคุ้มครองให้พ้นจากการกระทำที่รุนแรงทุกรูปแบบ

วลี “ไม้เรียวสร้างคน” “เป็นคนดีได้เพราะไม้เรียวครู” มีความสัมพันธ์กับสังคมไทย และระบบการศึกษามาอย่างยาวนาน ว่าคนเก่ง คนดี คนที่ประสบความสำเร็จ ล้วนผ่านการถูกตีด้วยไม้เรียวให้รู้จักผิดชอบชั่วดี หลาบจำต่อความผิด จนกลายเป็นคนดีกันทั้งนั้น

จุดประสงค์ของนำไม้เรียวมาใช้ในโรงเรียนเพื่อใช้ในการสั่งสอนให้เด็กที่ทำผิดเกิดความรู้สึกหลาบจำและกลับมาอยู่ในกฎระเบียบ แต่ก็ไม่ใช่ว่า เมื่อนักเรียนทำผิดครูจะตีนักเรียนเลย เพราะก่อนที่จะใช้การลงโทษด้วยไม้เรียว ครูอาจจะมีการใช้วิธีอื่น ๆ ก่อน เช่น ว่ากล่าว หรือ ตักเตือน จนเมื่อไม่สามารถควบคุมเด็กนักเรียนได้แล้ว “ไม้เรียว” จึงจะเป็นคำตอบสุดท้ายในการช่วยปรับพฤติกรรม ด้วยความเชื่อว่า ความเจ็บปวดเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้จะทำให้นักเรียนเข็ดหลาบและจดจำ ทั้งยังดึงเด็กกลับมาอยู่ในลูในทาง

การทำโทษในโรงเรียน มีหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการว่ากล่าวตักเตือนโดยใช้วาจา ยืนกางแขนคาบไม้บรรทัด หรือ วิ่งรอบสนาม แต่การทำโทษรูปแบบหนึ่งที่เหล่านักเรียนกลัวที่สุด นั่นก็คือ การถูกตีด้วยไม้เรียว เมื่อเอ่ยถึงคำว่า “ไม้เรียว” หลาย ๆ คนคงได้เคยสัมผัสรสชาติของไม้เรียว ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในหลากหลายรูปแบบนอกจากก้านไม้ไผ่ หรือ ก้านมะยม อาทิ ไม้บรรทัด ไม้กวาด หรือ แปรงลบกระดาน โดยเฉพาะในสมัยก่อนที่ครูมักจะทำโทษนักเรียนโดยการเขี่ยนตีด้วยไม้เรียวเป็นประจำ

ในขณะที่โดนทำโทษด้วยไม้เรียว เด็กอาจรู้สึกเจ็บ อับอาย ไม่พอใจ คิดแค้นครูผู้ที่ทำโทษ แต่เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ หลาย ๆ คนมักพูดว่า ที่เป็นคนดี คนเก่ง หรือ เป็นใหญ่เป็นโตได้ในทุกวันนี้ ก็มาจากไม้เรียวของครูที่ทำโทษเมื่อครั้งยังเป็นเด็กทั้งนั้น ที่หล่อหลอมให้มีความรับผิดชอบชั่วดี ไม่กระทำความผิดซ้ำอีก

แน่นอนว่าครูทุกคนนอกจากจะมีเป้าหมายที่จะสั่งสอนอบรมนักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้และความสามารถแล้ว ครูทุกคนล้วนมุ่งหวังให้นักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม สามารถดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมได้ ซึ่งสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันที่ความสำคัญในการปลูกฝังความคิด ค่านิยม คุณธรรมของนักเรียนผ่านการหล่อหลอม สั่งสอนจากครู ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายเลย เนื่องจากนักเรียนบางคนมีความดื้อรั้น ทำผิดกฎต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งน่าเป็นห่วงว่าพวกเขาก็จะไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมืองได้เช่นกัน ทำให้ต้องเกิดการทำโทษขึ้นเพื่อให้นักเรียนรู้จักผิดชอบชั่วดี และไม่ทำพฤติกรรมเช่นนั้นอีกให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องดีงามตามที่สังคมกำหนด

1.1.3 การทำโทษด้วยไม้เรียวในยุคปัจจุบัน

ในปัจจุบัน เรามักจะเห็นข่าวจากวิทยุโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ในกรณีที่ครูมีการลงโทษนักเรียนเกินกว่าเหตุจนเกิดการร้องเรียนผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อฟ้องร้องเอาความผิดกับครู

ตัวอย่างเช่น ทางเว็บไซต์ของสำนักข่าวผู้จัดการออนไลน์ (2563) ได้นำเสนอข่าวกรณีของครูในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ลงโทษนักเรียนหญิงด้วยการใช้ไม้เรียวพาดเต็มแรงด้วยสาเหตุว่านักเรียนคนดังกล่าวดัดผมผิดระเบียบจากที่โรงเรียนกำหนด อีกทั้งยังมีระบุว่าครูผู้นี้ มีประวัติการลงโทษนักเรียนที่รุนแรงมาแล้วหลายครั้ง

หรือ ข่าวจากเว็บไซต์สำนักข่าวมติชน (2563) ที่ได้นำเสนอข่าวกรณีของครูพลศึกษาโรงเรียนเชียงรากน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ใช้ไม้เรียวตีเด็กนักเรียน พร้อมกับตะโกนต่านักเรียนว่า สารเลว เนื่องจากนักเรียนคนดังกล่าวไม่ได้ทำเวรความสะอาด จนเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ของสังคมถึงเรื่องความเหมาะสมเป็นจำนวนมาก แม้ว่าครูคนดังกล่าวจะถูกสั่งย้ายไปแล้วก็ตาม แต่เรื่องราวของครูและไม้เรียวก็ยังเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันในสังคมอย่างยาวนาน และเป็นปัญหาที่ไม่เคยเลือนหายไปจากสังคมไทย

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน การลงโทษนักเรียนด้วยการ “ตี” นั้น ถือว่าทำผิดต่อระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา.//2548,/เมษายน/26).//ราชกิจจานุเบกษา.//เล่ม122 ///// ตอนพิเศษ 35 ง.//หน้า18.) ที่บัญญัติวิธีลงโทษนักเรียนไว้เพียง 4 วิธี คือ

1. การว่ากล่าวตักเตือน ใช้ในกรณีนักเรียนหรือนักศึกษากระทำความผิดไม่ร้ายแรง
2. การตัดคะแนน ใช้ในกรณีนักเรียนประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียนตามกฎกระทรวงว่าด้วยความประพฤตินักเรียน หรือกรณีทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของสถานศึกษา หรือฝ่าฝืนระเบียบของสถานศึกษา หรือได้รับโทษว่ากล่าวตักเตือนแล้วแต่ยังไม่เช็ดหลาบ การทำทัณฑ์บนให้ทำเป็นหนังสือ และเชิญบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาบันทึกรับทราบความผิดและรับรองการทำทัณฑ์บน

3. การทำทัณฑ์บน โดยให้เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการตัดคะแนนความประพฤตินักเรียนของแต่ละสถานศึกษากำหนด และให้ทำบันทึกข้อมูลเอาไว้เป็นหลักฐาน

4. การทำกิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ใช้ในกรณีที่นักเรียนกระทำความผิดที่สมควรต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

โดยห้ามลงโทษนักเรียนและนักศึกษาด้วยวิธีรุนแรง แบบกลั่นแกล้งหรือลงโทษด้วยความโกรธหรือด้วยความพยาบาท โดยคำนึงถึงอายุนักเรียนหรือนักศึกษา และความร้ายแรงของพฤติกรรมประกอบการลงโทษด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาให้เป็นไปเพื่อเจตนาที่จะแก้แค้นและผลประพฤตินิสัยของนักเรียนหรือนักศึกษาให้รู้สำนึกในความผิด และกลับประพฤติตนในทางที่

ต่อไปให้ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา ผู้ที่บริหารโรงเรียน หรือสถานศึกษามอบหมายเป็นผู้มีอำนาจในการลงโทษนักเรียน นักศึกษา

ทั้งนี้การปรับเปลี่ยนระเบียบกระทรวงศึกษาธิการให้ยกเลิกการใช้ไม้เรียวนั้นมีเหตุผลว่า เด็กควรได้รับการคุ้มครองให้พ้นจากการกระทำที่รุนแรงทุกรูปแบบ ดังนั้น การลงโทษนอกเหนือจากที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียน นักศึกษา พ.ศ. 2548 ได้กล่าวไว้จึงถือเป็นการทำผิดตามบัญญัติของระเบียบกระทรวงฉบับดังกล่าว และเนื่องด้วยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการไม่อนุญาตให้ครูลงโทษด้วยการ “ตี” อีก ซึ่งหมายถึงการกระทำในลักษณะที่ใช้ของแข็งฟาดเข้าที่ร่างกายของบุคคลอื่น จะเข้าข่ายการทำร้ายร่างกาย ซึ่งเกิดเป็นอันตรายต่อร่างกายของผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ในทันที ด้วยเหตุนี้ “ไม้เรียว” จึงมีสถานะเป็นอาวุธที่ใช้ทำร้ายบุคคลอื่น ไม่ว่าจะใช้ด้วยเหตุผลใดก็ตาม

ทั้งนี้ยังมีหลายฝ่ายที่ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการใช้ไม้เรียว ทั้งด้านที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยกลุ่มที่เห็นด้วยมองว่า ไม้เรียวสามารถสร้างให้เด็กเป็นคนดีได้ เนื่องจากเด็กบางคนแค่พูดตักเตือนอาจไม่ได้ผล ต้องลงโทษด้วยการตี เพื่อที่จะได้สำนึก กลับตัวกลับใจ ไม่ทำผิดอีก ซึ่งในกรณีนี้เองก็ได้มีศิษย์เก่าของครูพละคนดังกล่าวออกมาพูดว่า การลงโทษด้วยไม้เรียวยังจำเป็นอยู่ และไม่มีครูคนไหน ตีลูกศิษย์จนถึงตาย แต่ตีเพื่อสั่งสอนด้วยความหวังดีที่มีต่อลูกศิษย์เท่านั้น

ในกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย มีความคิดเห็นว่า การลงโทษด้วยการตี เป็นการลงโทษที่รุนแรงเกินไปทั้งทางร่างกายและจิตใจ ควรใช้เหตุผลในการพูดคุยกับเด็กให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันจะดีกว่า ดังคำกล่าวของหม่อมราชวงศ์รุจีสมร สุขสวัสดิ์ ครูใหญ่ของโรงเรียนวรรณวิทย์ว่า “ครูที่ดีต้องรักเด็ก เมตตาเด็ก สั่งสอนเด็ก อบรมเด็ก ไม่ใช่เอาแต่ไม้เรียว เอาไม้เรียวตีเด็ก ไม้เรียวสามารถสั่งสอนอะไรเด็กได้ไหม เด็กจะมีกำลังใจเรียนหรือ ถ้าถูกตี คำพูดต่างหากที่ทำให้เด็กดี”

(หม่อมราชวงศ์รุจีสมร สุขสวัสดิ์, 2559)

จึงเกิดเป็นคำถามขึ้นว่าแล้วครูควรลงโทษนักเรียนแบบใด จึงจะอยู่ในระดับที่เหมาะสม ซึ่งคำตอบที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด ในอุดมคติของสังคมในปัจจุบันก็คือ ครูควรมีจิตสำนึกของความเป็นครูอันเป็นแนวคิดพื้นฐานที่ครูควรตระหนัก เพราะหากมีการทำโทษด้วยจิตสำนึกดังกล่าว ถึงแม้ว่าจะออกมาในรูปแบบของการเขียนตักเตือนนักเรียน แต่หากทำโทษด้วยความมุ่งหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนสำนึกผิดชอบชั่วดี มิให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ นักเรียนหรือผู้ปกครองอาจจะยอมรับได้ เพียงแต่การเขียนตักเตือนหรือลงโทษเกินกว่าเหตุโดยใช้อารมณ์ส่วนตัว หรือมีอารมณ์โกรธมาจากเรื่องอื่นแต่มาลงกับนักเรียนก็เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ซึ่งปัจจุบันจิตสำนึกของครูบางคนได้ขาดหายไปจึงเกิดกรณีเป็นข่าวในเรื่องการทำโทษนักเรียนหรือนักศึกษาจนเกินกว่าเหตุ ทำให้มีการร้องเรียนครูถึงกับต้องถูกลงโทษทางวินัย หรือให้ย้ายครูคนนั้นออกจากโรงเรียนไป

1.1.4 “ไม่เรียว” ในภาพยนตร์ไทย

ภาพที่ 1.1 ตัวอย่างของภาพการใช้ไม้เรียวลงโทษนักเรียนจากภาพยนตร์เรื่องคิดถึงวิทยา

ที่มา : www.khajochi.com/2014/03/teacher-diary-trivia-gth.html

ภาพยนตร์ถือเป็น ‘ภาษาโลก’ ที่สามารถเข้าถึงผู้คนทุกกลุ่มทั้งกลุ่มผู้คนที่ไม่รู้หนังสือ และที่มีการศึกษา ภาพยนตร์มีอำนาจในการควบคุมจิตใจและอารมณ์ของมนุษย์ และเป็นสุนทรียศาสตร์ที่สัมพันธ์กับเรื่องราวทางเศรษฐกิจและการเมือง ภาพยนตร์เป็นพลังทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญมากและมีอิทธิพลในการกำหนดทิศทางของสังคม (โรเบิร์ต เกสส์เนอร์, อ้างถึงใน บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา, 2552, น. 25)

ภาพยนตร์จึงถือเป็นผลผลิตส่วนหนึ่งของสังคม ที่ช่วยสะท้อนภาพของสังคม แนวคิด ความรู้สึกของคนในสังคมที่อยู่ในแต่ละช่วงเวลา ภาพยนตร์แต่ละเรื่องถูกผลิตขึ้น ดังแนวคิดของ Louis Althusser (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2543, น. 242) ที่มองว่า ภาพยนตร์ไม่ได้เป็นเพียงแค่อุตสาหกรรมเพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่ภาพยนตร์ยังเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการผลิต และปลูกฝังอุดมการณ์ให้แก่สังคม

ภาพยนตร์ไทยที่เกี่ยวกับครู นักเรียน และสถานศึกษานั้นมีจำนวนมาก โดยภาพของครูที่ปรากฏในสื่อภาพยนตร์ไทยนั้น ส่วนใหญ่เป็นภาพของครูผู้ยึดมั่นในหลักการเป็นครูที่ดี มีความน่าเคารพนับถือ คนในสังคมมีความเคารพรัก บูชา เทิดทูน และเป็นที่ไว้นับถือเชื่อใจให้ดูแลบุตรหลาน ซึ่งในโลกของภาพยนตร์นั้นแม้ว่าตัวละครครูจะได้รับความเทิดทูน เคารพจากตัวละครอื่น ๆ แต่ตัวละครครูมักจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ ครูใจดี และ ครูใจร้าย ครูที่ใจดี มักเป็นภาพของครูที่พูดจาไพเราะ อ่อนน้อม เรียบง่าย เข้าใจเด็ก เป็นที่รักของเหล่านักเรียน ส่วนครูใจร้าย ซึ่งมีภาพลักษณ์ที่เข้มงวด ดุดัน ขึงขัง เป็นที่หวาดกลัวของเหล่านักเรียน และมักจะปรากฏตัวคู่กับ “ไม้เรียว” อยู่เสมอ แม้ว่าในภาพยนตร์บางเรื่องจะไม่มีฉากที่ครูลงโทษนักเรียนด้วยการตีก็ตาม แต่เมื่อครูอยู่ในโรงเรียนก็มักจะถือไม้เรียวเดินไปมาภายในโรงเรียน และนักเรียนจะมีท่าที่หวาดกลัวเมื่อเห็นครูเดินถือไม้เรียว แสดงให้เห็นว่า ไม้เรียว เป็นสัญลักษณ์ของครูที่ดุ และมีความเข้มงวดกับนักเรียน แม้ว่าในตอนจบของภาพยนตร์หลาย ๆ เรื่อง ครูที่ดุและนักเรียนก็จะสามารถทำความเข้าใจกันได้ว่าที่ครูดุ ครูตีก็มาจากความห่วงใย ใส่ใจนักเรียน อยากให้นักเรียนเป็นคนดีไม่ประพฤติผิดก็ตาม

ที่ผ่านมา ได้มีการศึกษาเรื่องราวของครูหรือนักเรียนในภาพยนตร์ ในแง่ของการศึกษา ภาพลักษณ์ เช่น วิทยานิพนธ์เรื่องภาพลักษณ์ของครูไทยผ่านสื่อภาพยนตร์ที่คัดสรรโดยมนชนก ทองทิพย์ (2540) หรือความสัมพันธ์ของครูและนักเรียน เช่น วิทยานิพนธ์เรื่องภาพแทนครูในบทเพลงชุด “ครูในดวงใจ” โดยธารารัตน์ เป็ดทิพย์ (2561)

แต่มีอีกมิติหนึ่งที่ยังไม่ถูกขีดเส้นใต้นักคือมิติเรื่องการใช้อำนาจในสถาบันการศึกษา ผ่านสัญลักษณ์บางอย่าง เช่น ไม้เรียว โดยมีบริบททางสังคมที่เป็นจุดเปลี่ยนในการใช้ไม้เรียวของครู นั่นก็คือระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่กำหนดวิธีการลงโทษของครูใหม่โดยปราศจากการตี ทำให้อาจเป็นจุดเปลี่ยนผ่านที่ทำให้มุมมองและการสื่อสารความหมายของการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์มีการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น การศึกษาเรื่อง “ไม้เรียวของครู” ผ่านภาพยนตร์ไทยในยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 จึงมีความสำคัญในการสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดและมุมมองเกี่ยวกับไม้เรียวและการลงโทษนักเรียนของคนในยุคสมัยที่แตกต่างกัน เนื่องจาก “สื่อภาพยนตร์” มีความสามารถในการกำหนดมุมมองที่มีต่อเรื่องราวต่าง ๆ และยังเป็นตัวติดตั้งความคิดและอุดมการณ์ที่มีต่อไม้เรียวให้แก่ผู้รับสารอีกด้วย

1.2 ปัญหาวิจัย

ภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 และ ภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 มีมุมมองในการประกอบสร้างความหมายสัญลักษณ์ของไม้เรียวอย่างไร มีความแตกต่างกันอย่างไร และทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาการประกอบสร้างสัญลักษณ์และความหมายของไม้เรียวของภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548

1.3.2 เพื่อศึกษาการประกอบสร้างสัญลักษณ์และความหมายของไม้เรียวของภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548

1.4 ขอบเขตการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งวิเคราะห์องค์ประกอบในกระบวนการสื่อสารคือ “ตัวบท” (Text) ดังนั้น จึงสามารถขอบเขตการวิจัยตามประเด็นที่ทำการศึกษาได้ ดังนี้

ในส่วนของตัวบท หรือ ภาพยนตร์ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาบทบาทของไม้เรียว จากภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการลงโทษด้วยไม้เรียว ในปีพ.ศ.2520-2560 โดยเลือกภาพยนตร์มีการใช้ไม้เรียว การกล่าวถึงไม้เรียว หรือ การทำโทษรูปแบบต่าง ๆ ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ โดยได้แบ่งเป็นภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษาปี 2548 (ฉายในปีพ.ศ.2520-2547) และภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษาปี 2548 (ฉายในปีพ.ศ.2548-2560) ซึ่งมีการแบ่งโดยยุคการเปลี่ยนแปลงของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา โดยมีการสั่งให้ยกเลิกการใช้ไม้เรียว ในปีพ.ศ.2548

ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษาปี 2548 (ฉายในปีพ.ศ.2520-2547) จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่

- สวรรค์คู่คุณครู (2520)
- ครูขา หนูเหงา (2521)
- สวรรค์ไม้เรียว (2525)
- ครูเสือ (2527)
- ครูไหวใจร้าย (2532)
- ม.6/2 ห้องครูวารี (2537)

ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษาปี 2548 (ฉายในปีพ.ศ.2548-2560) จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่

- สามชุก (2552)
- สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)
- วัยเป้ง นักเลงขาสั้น (2557)
- คิดถึงวิทยา (2557)
- ฟ.ฮีแลร์ (2558)
- ฉลาดเกมส์โกง (2560)

ทั้งนี้ภาพยนตร์ไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการลงโทษยังมีอีกมากมาย เช่น ครูหัวใจร้าย แบบว่าโลกนี้มีน้ำเต้าหู้กับครุระเปียบ ฯลฯ แต่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาภาพยนตร์ไทยที่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้เท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษาผ่านการวิเคราะห์ดัตวบท (Textual Analysis) ผ่านจุดยืนของ “ผู้สร้างภาพยนตร์” ว่าต้องการจะสื่อสารความหมายของ “ไม้เรียว” ออกมาอย่างไร และสร้างแง่คิดอะไรให้กับผู้ชม

1.5 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

ไม้เรียวของครู หมายถึง อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับลงโทษนักเรียนด้วยวิธีการตีที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ไทย โดยมีผู้ใช้คือครูเท่านั้น โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ไม้เรียวในภาพยนตร์ ดังนี้

- ลักษณะของการใช้ไม้เรียว
- ตัวละครครูผู้ใช้ไม้เรียว
- ตัวละครนักเรียนที่ถูกใช้ไม้เรียว
- ที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของนักเรียน
- ประเภทการกระทำผิดของนักเรียน
- เป้าหมายการลงโทษของครู
- ผลที่เกิดขึ้นหลังการทำโทษ
- การยอมรับการทำโทษ
- การต่อต้านขัดขืนการทำโทษ

ครู หมายถึง บุคคลผู้ประกอบอาชีพในการอบรมสั่งสอนศิษย์ทั้งด้านวิชาการและศีลธรรม ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาทั้งของเอกชนและรัฐบาล ทั้งในระดับอนุบาล ประถม มัธยม ทั้งในสายสามัญและสายวิชาชีพที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ไทย

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่ศึกษาในสถานศึกษาทั้งระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาทั้งในสายสามัญและสายอาชีพที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ไทย

การสื่อสารความหมาย หมายถึง วิธีการประกอบสร้างความหมายของไม้เรียวของครูผ่านสื่อภาพยนตร์

ภาพยนตร์ไทย หมายถึง ภาพยนตร์ที่มีผู้สร้าง ผู้กำกับเป็นชาวไทย มีเนื้อเรื่องกล่าวถึงบริบทที่เกิดขึ้นในประเทศไทย สังคมไทย ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับไม้เรียวของครู และการทำโทษนักเรียน ที่ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงได้

บริบททางสังคม หมายถึง ค่านิยม ความเชื่อ สภาพเศรษฐกิจ กฎหมายของสังคมในยุคสมัยที่ภาพยนตร์ที่นำมาศึกษาได้ถูกสร้างขึ้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์เชิงวิชาการ

1.6.1 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา ครู และ นักเรียนในสาขาวิชาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์

1.6.2 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการลงโทษในสาขานิติศาสตร์สาขาวิชาสังคมศาสตร์

1.6.3 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยสื่อภาพยนตร์ในสาขาวิชาวารสารศาสตร์ นิเทศศาสตร์ และการสื่อสาร

ประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง

1.6.4 เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงของความหมายของไม้เรียวในการลงโทษนักเรียน ที่สื่อสารผ่านภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 และ ภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548

1.6.5 ผลจากการศึกษาจะทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูสามารถวางแผนการตัดสินใจในการเลือกใช้วิธีลงโทษนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

1.6.6 เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความหมายของไม้เรียว ที่สื่อสารผ่านสื่อประเภทอื่น ๆ เช่น ละครโทรทัศน์ การนำเสนอข่าว

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย” ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับครูและไม้เรียวในสถานศึกษา
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีการลงโทษและร่างกายใต้บังคับการ
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์ (Film)
- 2.4 แนวคิดเรื่องสัญลักษณ์
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดงานวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับครูและไม้เรียวในสถานศึกษา

ในงานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย” ผู้วิจัยได้ศึกษา ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับครู และศึกษาประวัติความเป็นมา กฎระเบียบ ข้อกำหนดในการใช้ไม้เรียว และการลงโทษนักเรียน ดังนี้

ครู คือ ผู้ที่มีความสามารถให้คำแนะนำ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเรียน สำหรับนักเรียน หรือ นักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน มีหน้าที่ หรือมีอาชีพในการสอนกับ วิชาความรู้ หลักการคิดการอ่าน รวมถึงการปฏิบัติและแนวทางในการทำงาน โดยวิธีในการสอนจะ แตกต่างกันไปโดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ ความสามารถ และเป้าหมายของนักเรียนแต่ละคน และ นอกจากการสอนแล้วครูยังเป็นผู้กระตือรือร้นวิญญานมนุษย์ ให้รู้จักผิดชอบชั่วดี สอนในคุณงามความดี เพื่อเป็นแม่แบบให้เด็กได้ปฏิบัติตามทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ในปีพ.ศ. 2515 ได้มีการกำหนดให้การใช้ไม้เรียวเป็นบทลงโทษแก่นักเรียนในระเบียบของก กระทรวงศึกษาธิการ โดยลักษณะของไม้เรียวที่จะใช้ในการทำโทษกำหนดไว้ว่า ไม้เรียวต้องมีขนาดเส้น ผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 0.7 เซนติเมตร และตีได้ไม่เกิน 6 ครั้งติดต่อกัน (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ.2515.//2515./เมษายน/22).//ราชกิจจานุเบกษา.//เล่ม132 //.....//หน้า141-144.)

ต่อมาได้มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 ที่ บัญญัติวิธีลงโทษนักเรียนไว้เพียง 4 วิธี คือ

1. การว่ากล่าวตักเตือน ใช้ในกรณีนักเรียนหรือนักศึกษากระทำความผิดไม่ร้ายแรง

2. การตัดคะแนน ใช้ในกรณีนักเรียนประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยความประพฤตินักเรียน หรือกรณีทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของสถานศึกษา หรือฝ่าฝืนระเบียบของสถานศึกษา หรือได้รับโทษว่ากล่าวตักเตือนแล้วแต่ยังไม่เช็ดหลาบ การทำทัณฑ์บนให้ทำเป็นหนังสือ และเชิญบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาบันทึกรับทราบความผิดและรับรองการทำทัณฑ์บน

3. การทำทัณฑ์บน ใช้ในกรณีนักเรียนหรือนักศึกษาที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียนหรือนักศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา หรือกรณีทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของสถานศึกษา หรือฝ่าฝืนระเบียบของสถานศึกษา หรือได้รับโทษว่ากล่าว ตักเตือนแล้ว แต่ยังไม่เช็ดหลาบ การทำทัณฑ์บนให้ทำเป็นหนังสือ และเชิญบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาบันทึกรับทราบความผิด

4. การทำกิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ใช้ในกรณีที่นักเรียนกระทำความผิดที่สมควรต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

โดยบังคับใช้กับนักเรียนและนักศึกษาแตกต่างกันไปตามระดับชั้น ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดโทษไว้ 3 ประเภท คือ ว่ากล่าวตักเตือน ทำกิจกรรม และทำทัณฑ์บน ไม่มีการพักการเรียนและให้ออก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญและสายอาชีพ กำหนดโทษไว้ 4 ประเภท คือ ว่ากล่าวตักเตือน ทำกิจกรรม ทำทัณฑ์บน และพักการเรียน ส่วนระดับอุดมศึกษาดำกว่าระดับปริญญาตรี กำหนดโทษไว้ทุกประเภท

“การกระทำผิด” ในที่นี้ หมายความว่า การที่นักเรียนหรือนักศึกษาประพฤติฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา หรือของกระทรวงศึกษาธิการ หรือกฎกระทรวงว่าด้วยความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา

“การลงโทษ” หมายความว่า การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาที่กระทำความผิด โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการอบรมสั่งสอน

โดยห้ามลงโทษนักเรียนและนักศึกษาด้วยวิธีรุนแรง หรือแบบกลั่นแกล้งหรือลงโทษด้วยความโกรธหรือด้วยความพยาบาท โดยคำนึงถึงอายุนักเรียนหรือนักศึกษา และความร้ายแรงของพฤติกรรม ประกอบการลงโทษด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาให้เป็นไปเพื่อเจตนาที่จะแก้นิสัยและความประพฤติไม่ดีของนักเรียนหรือนักศึกษาให้รู้สำนึกในความผิด และกลับประพฤติตนในทางที่ดีต่อไปให้ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาหรือ ผู้ที่บริหารโรงเรียน หรือสถานศึกษามอบหมายเป็นผู้มีอำนาจในการลงโทษนักเรียน นักศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดของครูและไม่เรียว ทำให้ทราบถึงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 ที่บัญญัติวิธีลงโทษนักเรียนไว้ 4 วิธี โดยให้ยกเลิกการใช้ไม้เรียว ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นยุคของการเปลี่ยนผ่านของไม้เรียว จึงได้นำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งยุค

ภาพยนตร์ออกเป็น 2 ยุค ได้แก่ ภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 เป็นภาพยนตร์ไทยที่สร้างขึ้นก่อนปีพ.ศ. 2548 ก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการยกเลิกการใช้ไม้เรียว และ ภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 เป็นภาพยนตร์ไทยที่สร้างหลังปีพ.ศ. 2548 โดยสนใจศึกษาว่าเมื่อมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการแล้ว อุดมการณ์ มุมมอง ความคิดที่มีต่อไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทยจะเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง เช่น ในภาพยนตร์เรื่องสวัสดีไม้เรียว (2525) ก่อนที่ตัวละครครูจะลงโทษนักเรียน ได้มีการกล่าวว่า “ฉันจะลงโทษเธอตามกฎหมายของกระทรวงฯ” ซึ่งสื่อให้เห็นว่าตัวละครครูมีความรู้เรื่องกฎระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการลงโทษและร่างกายได้บ่งการ

แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อยับยั้งการกระทำความผิด เกิดขึ้นในยุโรปตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยม มีการยึดถือปฏิบัติในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งการลงโทษนักเรียนในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้กำหนดเป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียน นักศึกษา โดยได้ให้ความหมายของการลงโทษไว้ ดังนี้

ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนั้นให้การลงโทษอยู่ภายใต้ดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษาหรือครูบาอาจารย์ที่หัวหน้าสถานศึกษามอบหมายที่จะดำเนินการตามความเหมาะสม โดยทฤษฎีการลงโทษ ได้แบ่งออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retributive Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบการเมืองการปกครอง ศาสนา และระบบสังคมในสมัยอดีตที่ผู้มีอำนาจปกครอง จะใช้วิธีการลงโทษเพื่อการตอบแทนผู้กระทำความผิดให้ได้รับโทษในลักษณะตาต่อตาฟันต่อฟัน มีการใช้วิธีการที่รุนแรง ทั้งการประหารชีวิต การลงทัณฑ์ ทรมานด้วยรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สาสมกับความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำลงไป เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสารภาพและเพื่อให้รู้สำนึกถึงความผิดในการกระทำของตนทฤษฎีนี้มีแนวคิดในการลงโทษว่าผู้กระทำความผิดมีเจตจำนงเสรี (Free Will) ในการที่จะคิด ตัดสินใจ และกระทำการด้วยตนเอง ประกอบกับมนุษย์มีความมีความสามารถในการใช้เหตุผล เมื่อตัดสินใจทำสิ่งใดลงไปจึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนอย่างเต็มที่ เมื่อกระทำความผิดจึงต้องรับผิดชอบต่อความผิดและสมควรได้รับการลงโทษ

2. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory)

มีแนวคิดว่าการลงโทษนั้น สามารถข่มขู่และยับยั้งตัวผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษและบุคคลอื่นที่เห็นตัวอย่าง ทำให้เกิดความเกรงกลัวโทษ จนไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีก การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ (1) เพื่อยับยั้งตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีก เพราะเกิดความเกรงกลัวในโทษที่ได้รับ อันเป็นผลให้ตัดโอกาสที่จะกระทำความผิดขึ้นอีก (Incapacitation) (2)

เพื่อยับยั้งบุคคลอื่นมิให้กระทำความผิด เนื่องจากได้เห็นผลร้ายของการกระทำความผิดและการได้รับโทษ จนไม่
อยากกระทำความผิดเพราะเกรงกลัวในโทษ การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งนี้อาจกล่าวได้ในอีกความหมายหนึ่ง
คือเป็นการป้องกัน มิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีก โดยการลงโทษที่สามารถข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำความผิด
ได้นั้นควรจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ (1) การลงโทษต้องทำด้วยความรวดเร็ว (2) ความ
แน่นอนในการลงโทษ และ (3) ความเคร่งครัดหรือความรุนแรงในการลงโทษ

3. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitative Theory)

มีแนวคิดว่าการลงโทษควรมีเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ให้กลับตัวเป็นคนดี เพื่อไม่ให้
ผู้กระทำความผิด กลับมากระทำความผิดซ้ำ รวมทั้งพยายามที่จะช่วยให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติ
จึงต้องมีการให้การเรียนรู้ การอบรม การฝึกอาชีพ ให้เพียงพอที่จะใช้ในการดำเนินชีวิตได้ รวมทั้งการ
พยายามช่วยให้ผู้กระทำความผิดไม่รู้สึกรำคาญจากการที่ได้รับการลงโทษไปแล้ว สำหรับหลักการลงโทษ
ตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู ประกอบด้วย (1) หลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำความผิดต้องประสบกับสิ่งที่
ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของเขาโดยให้ใช้วิธีการอื่นแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น (2) การลงโทษ
ต้องเหมาะสมกับการกระทำความผิดเป็นรายบุคคล (3) เมื่อผู้กระทำได้แก้ไขดี ดั้งเดิมแล้วให้หยุดการลงโทษ
และให้มีการปรับปรุงการลงโทษระหว่างที่มีการคุมขัง

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษ ทำให้ทราบถึง รูปแบบของการลงโทษต่าง ๆ ซึ่ง
ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้วิเคราะห์รูปแบบการลงโทษของครูที่มีต่อนักเรียนได้ว่าเป็นการลงโทษใน
รูปแบบใด เช่น ครูลงโทษนักเรียนเพื่อให้เกิดการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรม หรือ ครูลงโทษนักเรียนเพื่อ
ข่มขู่ให้นักเรียนที่กระทำความผิด รวมถึงนักเรียนคนอื่นรู้สึกกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด เป็นต้น หนึ่งในทฤษฎีที่
เกี่ยวข้องกับการลงโทษได้แก่ **แนวคิดเรื่องร่างกายใต้บังคับการ**

ความรู้ที่ถือเป็นวาทกรรมจะมีอำนาจของการต่อผู้ที่ยอมรับวาทกรรมมีผลทำให้บุคคลผู้นั้น
กลายเป็นเพียง "ร่างกายใต้บังคับการ" (Docile Body) ซึ่งหมายถึงร่างกายที่อ่อนปวกเปียก เพราะยอม
ให้ถูกกระทำโดยที่ตัวผู้นั้นเองยินยอม พูโกต์ได้ยกตัวอย่างไว้ในหนังสือของเขาเล่มหนึ่งที่ชื่อว่า The
Birth of Clinic (พิมพ์ครั้งแรกปี ค.ศ.1963) ในทำนองเช่นว่า กรณีของคนไข้ไปหาหมอ แล้วหมอ
วินิจฉัยว่าเขาเป็นมะเร็ง ร่างกายของคนไข้นั้นก็จะอ่อนปวกเปียก ในลักษณะของร่างกายใต้บังคับการ
เพราะยอมให้หมอกำกับเขาอย่างไรก็ได้ จะต้องผ่าตัดขากก็ยอม ขอเพียงให้หายก็แล้วกัน ทั้ง ๆ ที่ยัง
อาจไม่ได้พิสูจน์เลยว่าเป็นจริงหรือไม่

การตกอยู่ใต้บังคับการเช่นนี้เรียกว่าถูกนิยาม การนิยามก็คือวาทกรรม เพราะเราไปเชื่อหมอ ถ้า
เป็นคนอื่นบอกเราก็คงไม่เชื่อ แต่หมอมีสาวาวิชาการแพทยศาสตร์และโรงพยาบาลอยู่เบื้องหลัง ซึ่ง
เป็นเสมือนโครงสร้างเชิงสถาบันที่มากับความรู้ที่เรายอมรับ จึงทำให้เรายอมรับคำวินิจฉัยของหมอ
โดยดุษณี

ดังนั้นการจะหลุดพ้นจากการครอบงำเช่นนี้ได้ ก็ด้วยการใช้วิธีวิทยาของโบราณคดีของความรู้
มาช่วยค้นหา เพื่อทำความเข้าใจการทำงานของวาทกรรมครอบงำต่าง ๆ เหล่านั้น แต่ถ้าเรามองว่า

ความคิดมีอำนาจอิสระในตัวเอง เราจะยอมรับความจริงในแต่ละความคิดว่ามีอำนาจของตัวเองโดยไม่ต้องรอถึงอุดมคติเราถึงจะยอมรับความคิดนั้นได้ ซึ่งมีผลให้ความคิดนั้นมาบงการเรา เพราะเราไปยอมรับความคิดนั้นเป็นวาทกรรมหรือยอมรับว่าเป็นความจริงนั่นเอง จากการที่ความคิดนั้นสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะในช่วงเวลาประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ซึ่งวางอยู่บนความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แตกต่างกันไป และรูปแบบของความคิดที่แตกต่างกันไป เช่น เมื่อผู้มีอำนาจนิยม เราก็มักจะเชื่อว่าเป็นความจริง เพราะเราดูกอยู่ภายใต้การสร้างวาทกรรมในช่วงนั้น ๆ ก็คือยอมรับในโครงสร้างของวาทกรรม ตามนัยดังกล่าว วาทกรรมจึงมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

ประการแรก ข้อจำกัดและรูปแบบของเรื่องที่จะพูดได้หรือพูดไม่ได้ ในฐานะที่เป็นขอบเขตของวาทกรรม

ประการที่สอง ข้อจำกัดและรูปแบบในการเจรจาที่ใช้กำหนดว่าการเจรจาแบบใดจะคงอยู่หรือแบบใดจะปล่อยให้หายไปเอง

ประการที่สาม ข้อจำกัดและรูปแบบในความทรงจำที่ปรากฏในการก่อตัวของวาทกรรมต่าง ๆ ว่าการพูดแบบใดยอมรับได้ และแบบใดไม่เป็นที่ยอมรับ

ประการที่สี่ ข้อจำกัดและรูปแบบในการนำกลับมาใช้ใหม่ จากวาทกรรมที่เคยใช้มาก่อน หรือที่หยิบยืมมาจากวัฒนธรรมอื่น ๆ ด้วยการให้คุณค่าใหม่

ประการที่ห้า ข้อจำกัดและรูปแบบในการจัดจำแนกแยกแยะว่าใครกลุ่มใด หรือชนชั้นไหนจะเข้าถึงวาทกรรมใดได้บ้าง และจะต้องสัมพันธ์กันอย่างไร รวมทั้งการต่อสู้เพื่อควบคุมวาทกรรมระหว่างกลุ่มต่าง ๆ (Foucault, 1991: 59-60)

ในงานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย” ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องร่างกายใต้บังคับ มาศึกษาว่าหลังจากที่ครูได้ลงโทษนักเรียนด้วยไม้เรียว เกิดผลกระทบอย่างไรจากอำนาจของครูที่มีต่อนักเรียนบ้าง เช่น การที่ผู้ปกครองยอมรับให้ครู ลงโทษหรือตีลูกหลานของตนได้ เนื่องจากการกระทำในฐานะของครู ผู้มีหน้าที่ปกครองดูแลนักเรียน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์ (Film)

กำจร หลุยยะพงศ์ (2556, น.2-4) ได้กล่าวว่า แนวทางในการศึกษาภาพยนตร์นั้น นักวิชาการด้านภาพยนตร์ได้อธิบายถึงแนวทางที่ใช้ศึกษาภาพยนตร์ไว้อย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่

1. ภาพยนตร์ในฐานะของผลผลิตทางเทคโนโลยี

เป็นการมองภาพยนตร์ว่าเป็นเสมือนงานประดิษฐ์ชิ้นใหม่ของโลกในปลายศตวรรษที่ 19 ภาพยนตร์ได้ถูกคิดค้นขึ้นมาเพื่อบันทึก และฉายภาพเคลื่อนไหว ในอดีตภาพยนตร์ถูกเรียกว่า ‘Cinematography’ ในยุคแรก การบันทึกภาพเคลื่อนไหวและนำออกมาฉายมักจะเป็นภาพยนตร์

ขนาดสั้น เนื้อหาเรียบง่าย เน้นความจริง ไม่มีเสียง และค่อย ๆ พัฒนาขึ้นจนมีทั้งภาพ เสียง และสี ดั่งเช่นภาพยนตร์ที่ได้รับชมกันในปัจจุบันนั่นเอง

2. ภาพยนตร์ในรูปแบบอุตสาหกรรม

เป็นการศึกษาในเรื่องของผลกำไรที่ได้รับ ภาพยนตร์ได้ถือกำเนิดขึ้นในช่วงสังคมอุตสาหกรรม ผู้คนจากชนบทเข้ามาทำงานในเมือง สื่อภาพยนตร์จึงเป็นสื่อที่สร้างความผ่อนคลายจากความตึงเครียดของการทำงาน และทำให้หลุดพ้นจากโลกความเป็นจริงได้ระยะหนึ่ง เมื่อภาพยนตร์ได้รับความนิยมจึงก่อให้เกิดผลกำไรมหาศาล กลายเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้สูงทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. ภาพยนตร์ในฐานะงานศิลปะ

การถ่ายภาพยนตร์ในอดีตยังไม่ได้คำนึงถึงศิลปะมากนัก แต่ในเวลาถัดมานักวิชาสาขา ภาพยนตร์ได้ยกระดับภาพยนตร์ โดยมีการนำเทคนิคการถ่าย มุมกล้อง แสง สี และตัดต่อ ภาพเคลื่อนไหวแบบต่าง ๆ เข้ามาใช้ ทำให้ภาพยนตร์มีสีสันมากขึ้น และกลายเป็นศิลปะที่มีคุณค่าอีกแขนงหนึ่ง

4. ภาพยนตร์ในฐานะปฏิบัติการทางสังคมและวัฒนธรรม

ภาพยนตร์เป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง (Cultural Phenomenon) ที่มีความสัมพันธ์กับสังคมใน 2 รูปแบบ รูปแบบแรก ภาพยนตร์เป็นภาพสะท้อนของสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะทางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม ดังนั้น เนื้อหาของภาพยนตร์จึงได้สะท้อนเอกลักษณ์ของแต่ละสังคม หรือแต่ละที่มีความแตกต่างกัน รูปแบบที่สอง ภาพยนตร์เป็นการประกอบสร้างความ เป็นจริง ที่สามารถประกอบสร้างความหมายใหม่ขึ้นมา เช่น ภาพของผู้หญิง ผู้ชาย เพศทางเลือก ให้แก่ ผู้ชม ซึ่งอาจทำให้ผู้ชมถูกครอบงำความคิดจากภาพยนตร์โดยไม่รู้ตัว

เวอร์นอน ยัง (Vernon Yong, อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2543, น. 228) นักวิจารณ์ ภาพยนตร์แนวสุนทรียศาสตร์ มองว่า ภาพยนตร์นั้นถือเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง (Cultural Phenomenon) ที่สะท้อนลักษณะทางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม ดังนั้น เนื้อหาใน ภาพยนตร์จึงสะท้อนเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน ไปตามแต่ละสังคม หรือยุคสมัยต่าง ๆ และโทมัส วอร์ คอล (Thomasz Worchol) นักวิชาการภาพยนตร์ ชาวโปแลนด์ได้นิยามว่า ภาพยนตร์เปรียบเสมือน กระบอกที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมได้ประเมินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต เพื่อสร้างความตระหนักต่อเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งภาพยนตร์ยังมีหน้าที่ถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของ มนุษย์ แม้แต่ในด้านที่มนุษย์พยายามปิดบังไว้ก็ตาม

ในงานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารความหมายไม่เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย” ได้นำวิธีการศึกษา ภาพยนตร์ในมิติของการเป็นปฏิบัติการทางสังคมและวัฒนธรรม มาเป็นกรอบแนวทางในการศึกษาว่า ภาพยนตร์มีการสะท้อนให้เห็นถึงความหมาย อุดมการณ์ ความคิดเกี่ยวกับไม่เรียวของครูในแต่ละยุค สมัยอย่างไรบ้าง โดยมุ่งเน้นศึกษาภาพยนตร์ในฐานะปฏิบัติการทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นหลัก

เช่น แนวคิดและค่านิยมในบางยุคสมัยที่มีการสร้างภาพยนตร์มีกระแสยกย่อง เชิดชู เคารพนับถือครู เนื่องจากครูมักเป็นผู้มีการศึกษาสูงกว่าคนทั่วไป ซึ่งแนวคิดและอุดมการณ์นี้ได้สืบทอดมาในโลกภาพยนตร์ เช่น การที่ผู้ปกครองยอมรับให้ครูดูแลลูกหลานของตนทั้งในเรื่องวิชาความรู้และการดำเนินชีวิตในสังคม รวมถึงยอมรับให้ลงโทษหรือตีลูกหลานของตนได้อย่างไม่มีเงื่อนไข แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป บริบทในสังคมก็มีการเปลี่ยนแปลงด้วย เช่น การคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ทำให้นักเรียนในยุคปัจจุบันเริ่มมีการไม่เห็นด้วยกับการลงโทษที่ไม่สมเหตุสมผลบางอย่าง

2.4 แนวคิดเรื่องสัญศาสตร์

สัญศาสตร์ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Semiotics ซึ่งหมายถึง การศึกษาสัญญาณ (Signs) และสัญลักษณ์ (Symbols) ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบของการสื่อสาร โดยเป็นศาสตร์หนึ่งในทฤษฎีโครงสร้างที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์

เฟอร์ดินานด์ เดอโซซูร์ (Ferdinand de Saussure 1857-1913) เป็นผู้บุกเบิกแนวคิดสัญศาสตร์ โดยจุดเด่นของเขาคือ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาภาษา/ความหมาย เขาก็ได้ขยายความคิดไปไกลกว่านักภาษาศาสตร์ที่เดิมสนใจเพียงแต่ตัวอักษร ภาษาพูด หรือภาษาเขียน เดอโซซูร์ได้เห็นว่าทุกอย่างสามารถมองเป็นภาษาได้ เช่น ท่าทาง การแต่งกาย ทุกอย่างมีความหมายที่บรรจุไว้ โดยเรียกว่าตัวบท (Text)

แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของสัญญาณ (composition of sign) ได้จำแนกองค์ประกอบของสัญญาณออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นรูปสัญญาณ (Signifier) และส่วนที่เป็นความหมายสัญญาณ (signified) เดอโซซูร์อธิบายว่ากระบวนการสร้างความหมาย (signification) จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีตัวอ้างอิง (reference) กับ ตัวสัญญาณ (sign) ซึ่งประกอบด้วย รูปสัญญาณ ที่อาจจะเป็นได้ทั้งภาพ เสียง หรือลักษณะทางกายภาพใด ๆ และ ความหมายสัญญาณ หรือแนวคิดที่เกิดขึ้นในใจ (mental concept) ที่เชื่อมโยงไปถึงตัวอ้างอิง โดยความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญญาณและความหมายของสัญญาณ มีลักษณะสำคัญสามประการ คือ

- เป็นความสัมพันธ์ที่ปราศจากหลักเกณฑ์ใด ๆ (arbitrary)
- เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ (unmotivated) ไม่สามารถรู้ที่มาที่ไปได้ว่ารูปสัญญาณและความหมายสัญญาณเชื่อมโยงกันได้อย่างไร
- เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (unnatural) เราจะรู้จักและเข้าใจสัญญาณได้ต้องมาจากการเรียนรู้ทางสังคม

เดอโซซูร์ ได้จำแนกวิธีการที่จะนำเอาสัญญาณมาจัดระบบรหัสต่าง ๆ โดยมีอยู่ 2 วิธีใหญ่ ๆ ดังนี้

1. Paradigmatic เป็นชุดของสัญญาณที่มีความหมายเหมือนกัน (Set of Signs) โดยที่ในทุก Unit ที่อยู่ใน Paradigm เดียวกันนั้น จะต้องมิลักษณะบางอย่างร่วมกัน การวิเคราะห์แบบ Paradigmatic จึงให้ความสนใจว่า สัญญาณย่อยตัวใดที่ถูกเลือกออกมาจากกลุ่ม Paradigm ทั้งหมด

2. Syntagmatic เป็นวิธีการประกอบสัญญาณย่อย ๆ เข้าด้วยกันตามลำดับขั้นตอน (Sequence) เพื่อให้ได้ความหมายตามต้องการ

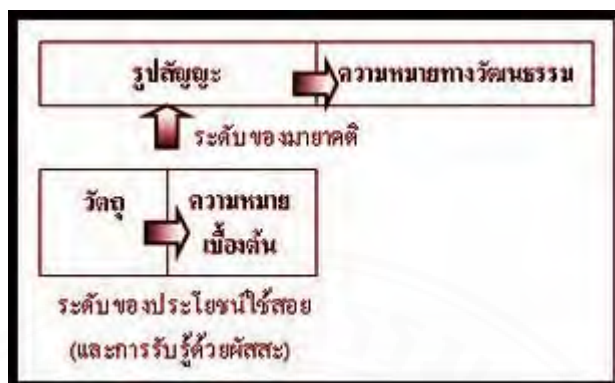
จุดร่วมของ Paradigmatic และ Syntagmatic คือ การจัดระบบหรือการประกอบสัญญาณนั้น เป็นเรื่องความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเหมือนกัน แต่จุดต่างคือ Paradigmatic จะเป็นเรื่อง ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการเลือก ในขณะที่ Syntagmatic จะเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการประสมประสาน

ต่อมา โรล็องด์ บาร์ธส์ (Roland Barthes) ได้พัฒนาแนวคิดของเดอโซซูร์ โดยแบ่งกายวิเคราะห์ความหมายแฝงให้การติดต่อสื่อสารเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความหมายโดยตรง (denotation) และ ความหมายโดยนัย (connotation) โดยโรล็องด์ บาร์ธส์ ได้เน้นความสนใจไปที่ การสร้างความหมายในขั้นที่สอง (secondary signification) ซึ่งมักถูกแต่งเติมออกไปจากการสร้างความหมายขั้นต้นทั่วไป (primary signification) และเป็นพื้นที่ที่ซ่อนอุดมการณ์ทางสังคมเอาไว้ โดย จำแนกความหมายในการสื่อสารเป็น 2 ระดับ คือ ความหมายในขั้นต้น (first order) หรือความหมายโดยตรง (denotation) เป็นความหมายลำดับแรกที่มีลักษณะเป็นวัตถุวิสัย (objective) หรือเป็นความหมายตามตัวจงภาษา (Literal meaning) ที่เปิดค้นได้จากพจนานุกรมทั่วไป ความหมายในลำดับที่สอง (second order) หรือความหมายโดยนัย (connotation) เป็นความหมายที่มีลักษณะอัตวิสัย (subjective) ซึ่งบางครั้งถูกมองว่าเป็นการตีความที่ใส่ความหมายเชิงสังคม วัฒนธรรมเอาไว้ นอกจากนี้เขายังกล่าวถึงรายละเอียดการตีความหมายขั้นที่ 2 ว่าเราสามารถตีความหมายผ่านทางมายาคติ (Myth) ความเชื่อดั้งเดิมที่เปรียบเสมือนโซ่คล้องความคิด เป็นวิธีคิดทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง เป็นความคิดรวบยอดในช่วงเวลาใดช่วงเวลานึง แต่ความเชื่อดั้งเดิมนี้อาจมีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamism) มีการเปลี่ยนไปตามความต้องการและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปทางวัฒนธรรม

สัญลักษณ์ (Symbols) คือการใช้วัตถุเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความหมายแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แนวคิดมายาคติ เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการประกอบสร้างความหมายทางวัฒนธรรม โดยโรล็องด์ บาร์ธส์ ได้ให้ความหมายมายาคติ (Myth) ว่า การสื่อความหมายด้วยคติความเชื่อทางวัฒนธรรมที่ถูกกลบเกลื่อนให้เป็นที่รับรู้เสมือนว่าธรรมชาติ โดยเป็นการผูกโยงระหว่างวัฒนธรรม ธรรมชาติ และการเสกสรรปั้นแต่ง โดยหน่วยสื่อความหมายแต่ละหน่วยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทำให้สามารถสื่อความหมายได้

มายาคติ ทำงานโดยการครอบงำความหมายเบื้องต้นของสรรพสิ่ง ให้สื่อเป็นความหมายใหม่ จากความหมายเชิงผัสสะเป็นความหมายเชิงอุดมการณ์ “มายาคติเป็นระบบสื่อความหมายซึ่งมีลักษณะพิเศษตรงที่มันก่อตัวขึ้นบนกระแสนการสื่อความหมายที่มีอยู่ก่อนแล้ว จึงถือได้ว่ามายาคติเป็น

ระบบสัญลักษณ์ในระดับที่สอง และไม่ว่าในเบื้องต้นนั้นจะมีความแตกต่างหลากหลายเพียงใดก็ตาม แต่ครั้งเมื่อถูกจับยึดโดยมายาคติแล้ว ก็จะถูกกลทอนเป็นเพียงรูปสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงสิ่งอื่นเสมอ” (วรรณพิมล อังคศิริสรรพ , 2544 , น.11)

ภาพที่ 2.1 การทำงานของมายาคติ

ที่มา : สรรนิพนธ์จาก Mythologies ของ Roland Barthes แปลโดย วรรณพิมล อังคศิริสรรพ (2544)

กาญจนา แก้วเทพ (2554) อธิบายมายาคติว่า “โรลิ่งค์ บาร์ตส์ ต่อสู้เรื่องสัญลักษณ์วิทยา โดยเขาคิดเรื่อง Denotative Meaning และ Connotative Meaning ต่อยอดจากเรื่อง Meaning ของ Saussure ซึ่งหลายคนนำมาใช้แค่นี้ ซึ่งแท้จริงแล้วแก่นของเขายู่ที่เรื่อง Power”

โดยสามารถอธิบายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ (Power) ได้ดังนี้

1. หากมีอำนาจ จะสามารถทำให้ขยับความหมายโดยนัยให้กลายเป็นความหมายโดยตรงได้
2. การจำกัดความหมายของความหมายโดยนัยบางอย่างไว้ในรูปแบบรหัส

สรุปได้ว่ามายาคติของโรลิ่งค์ บาร์ตส์ เป็นการวิเคราะห์ความหมายที่สัมพันธ์กับอำนาจในสถาบันต่าง ๆ ในสังคม โดยสถาบันที่มีอำนาจจะสามารถสร้างความหมายและอุดมการณ์ได้อย่างแนบเนียนเสมือนเป็นเรื่องธรรมดาของสังคม โดยผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น วาทกรรม การเล่าเรื่อง การนิยาม การให้คุณค่า เป็นต้น

ในงานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารความหมายไม่เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย” ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องสัญศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์ความหมายไม่เรียวของครูที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยว่าไม่เรียวของครู มีสัญลักษณ์ที่มีความหมายอย่างไรต่อสังคม เช่น ในภาพยนตร์เรื่องครูเสือ (2527) ที่ไม่เรียวปรากฏขึ้นในรูปแบบของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นักเรียนมาปิดทอง กราบไหว้บูชาและบนบานศาลกล่าว ทำให้ไม่เรียวมีความหมายสัญลักษณ์ว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนเพิ่มขึ้นจากความหมายเดิมที่เป็นเพียงอุปกรณ์ในการทำโทษ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย” นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาบทพจนานุกรมงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อให้เห็นแนวทางในการใช้ทฤษฎี แนวคิด วิธีการ ตลอดจนช่องว่างทางการศึกษาในประเด็นการอันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ 2 ประเด็น ได้แก่ งานวิจัยสื่อที่เกี่ยวข้องกับครู และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอำนาจและการลงโทษ ดังนี้

2.5.1 งานวิจัยสื่อที่เกี่ยวข้องกับครู

ภาพลักษณ์ของครูไทยผ่านสื่อภาพยนตร์ที่คัดสรร มนชนก ทองทิพย์ (2540)

ศึกษาภาพลักษณ์ของครูไทยที่นำเสนอผ่านภาพยนตร์ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร โดยศึกษาจากภาพยนตร์ไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับครู ช่วงปีพ.ศ. 2530-2535 จำนวน 5 เรื่อง ทั้งที่มีครูเป็นตัวเอก และ ที่มีบทบาทของครูปรากฏอยู่ในปริมาณที่มากพอแก่การวิเคราะห์ ได้แก่ “แบบว่าโลกนี้มีน้ำเต้าหู้กับครูระเบียบ” “น้ำเต้าหู้กับครูระเบียบ 2” “ครูไหวใจร้าย” “ม.6/2 ห้องครูวารี” และ “อนึ่งคิดถึงพอสังเขป รุ่น 2” โดยใช้วิธีการพิจารณาตัวละครจาก รูปร่าง ลักษณะ ซึ่งเป็นภาพลักษณ์อย่างแรกที่ได้รับสารรับรู้ คำพูด ซึ่งบ่งบอกถึงลักษณะนิสัย ความคิดของตัวละคร การกระทำ และการที่ตัวละครอื่นพูดพาดพิง หรือ แสดงท่าทีต่อตัวละครครู ซึ่งสามารถบ่งบอกได้ว่าตัวละครครูมีความสัมพันธ์กับตัวละครอื่นในลักษณะใด

โดยภาพยนตร์ทั้ง 5 ที่ศึกษา แสดงภาพของครูที่มีความปรารถนาดีต่อนักเรียน แต่มีการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน โดยมีการเป็นปรปักษ์ ขัดแย้งกับนักเรียนที่เกรง คือมีลักษณะเป็น Antagonist แต่ในความเป็น Antagonist ครูก็มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความปรารถนาดีต่อนักเรียนทุกคน และหากเกิดปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประเภทใดก็ตาม ครูจะมีส่วนเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหา ซึ่งหลังจากผ่านวิกฤติต่าง ๆ ได้ ครูกับนักเรียนจะเกิดความเข้าใจในความหวังดีของครู และนักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ตั้งใจเรียนมากขึ้น ส่วนครูก็มีความเป็นมิตรต่อนักเรียนมากขึ้น ทำให้ตัวละครครูกลายเป็น Protagonist

จากการศึกษาตัวละครครู 19 ตัวละคร จากภาพยนตร์ 5 เรื่อง สามารถกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาภาพลักษณ์ครูจาก “โลกแห่งความหมาย (Stock of Knowledge)” ที่ผู้ส่งสารได้สร้างขึ้นมาจากประสบการณ์ใน “โลกแห่งความจริง (World of Reality)” และภาพลักษณ์ของครูที่ถูกนำเสนออีกเป็นภาพที่ได้พบเห็นมาจากสถาบันครู โดยสรุปได้ว่า ครูในสังคมไทยส่วนมากเป็นครูที่มีจิตใจดี ความเป็นครูค่อนข้างสูง คือมีความรักและปรารถนาดีต่อนักเรียน ซึ่งในอดีต ครูจะมีพฤติกรรมที่เข้มงวด มีการลงโทษที่รุนแรงไม่ว่าจะทางกาย เช่น ทำให้เจ็บตัว หรือ ทางใจ เช่น ให้อับอาย ซึ่งเป็นรูปแบบที่กระทำซ้ำจนเป็นกิจวัตร เช่น ครูทำโทษนักเรียนรื้อแล้วรื้อเล่า และครู

ได้กล่าวว่าเคยทำเช่นนี้กับพ่อแม่ของนักเรียนมาแล้วสมัยที่เป็นนักเรียนของครู ในที่สุดก็กลายเป็นแผนพฤติกรรม (Pattern) จนเมื่อนักเรียนมาประกอบอาชีพเป็นครูบ้าง ก็มักจะมีพฤติกรรมที่ถ่ายทอดมาจากครูที่เคยสอนตน ซึ่งเป็นการถ่ายทอดสารที่มีภาพลักษณ์ครูจากประสบการณ์ที่ได้มาจากการเป็นสถาบันครูนั่นเอง

“ครูคือใคร” : มโนอุปลักษณ์ครูในบทเพลงไทย นพรัตน์ น้อยเจริญ (2558)

บทความวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์หาลักษณะคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับครู ที่ปรากฏใช้ในบทเพลงไทย จาก ผลการวิจัยพบว่า มโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับครูในบทเพลงไทย ได้แก่ ครูคือสิ่งที่ให้แสงสว่าง ครูคือผู้สร้าง ครูคือแบบพิมพ์ และครูคือเรือจ้าง ตามลำดับ มโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับครูดังกล่าวสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ ภาษาว่า

- (1) ครูเป็นผู้ให้ความรู้ให้ปัญญา คนที่มีปัญญาย่อมมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่าง
- (2) ครูคือผู้พัฒนาศิษย์ให้มีความรู้ความสามารถเพื่อให้นำไปสร้างประโยชน์แก่ชาติ
- (3) ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตนตามขนบของไทย
- (4) ภารกิจของครูเป็น การสานฝันให้ลูกศิษย์ประสบความสำเร็จในชีวิต

การตอบสนองของผู้บริโภคต่อภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครูของ 7-Eleven

จามจุรี ยรรยง (2559)

เป็นวิจัยเชิงปริมาณ ในรูปแบบวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่เคยรับชมภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครูของ 7-Eleven อย่างน้อย 1 เรื่อง ซึ่งได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรู้จัก การตอบสนอง ภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครูของ 7-Eleven ของผู้บริโภคใน เขตกรุงเทพมหานครที่เคยรับชมภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครู ของ 7-Eleven เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรของผู้บริโภคกับการรู้จักภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครูของ 7-Eleven และ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรู้จักภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครูของ 7-Eleven กับการตอบสนองต่อภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครูของ 7-Eleven

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่เคยรับชมภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครูของ 7-Eleven อย่างน้อย 1 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ที่มีช่วงอายุ 21-30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพโสด ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้ 20,001-30,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่รู้จักภาพยนตร์โฆษณาประเด็นวันครูของ 7-Eleven จำนวน 1 เรื่อง มากที่สุด รองลงมา คือ 2 เรื่อง โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีการตอบสนองต่อภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครูของ 7-Eleven ในระดับปานกลาง โดยมีการตอบสนองด้านความคิด สูงที่สุด ในระดับมาก รองลงมา คือ การตอบสนองด้านอารมณ์ในระดับปานกลาง และการตอบสนองด้าน

พฤติกรรม ในระดับปานกลางและกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการตอบสนองด้านความคิดต่อภาพยนตร์โฆษณา มากที่สุด ส่วนการตอบสนองที่น้อยที่สุดคือการตอบสนองต่อตราสินค้า (7-Eleven) ด้านพฤติกรรม

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่เคยรับชมภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครูของ 7-Eleven ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ส่วนตัวต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีการรู้จักภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครูของ 7-Eleven ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น เพศ และพบว่าจำนวนภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครูของ 7-Eleven ที่ผู้บริโภค ได้รับชม มีความสัมพันธ์กับการตอบสนองทั้งด้านความคิด อารมณ์ และพฤติกรรม ต่อภาพยนตร์โฆษณา โดยเมื่อได้รับชมภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครูของ 7-Eleven เพิ่มขึ้น จะทำให้การตอบสนองต่อภาพยนตร์โฆษณาเพิ่มขึ้นด้วย แต่จำนวนภาพยนตร์โฆษณาเกี่ยวกับครูของ 7-Eleven ที่ผู้บริโภค ได้รับชม ไม่มีความสัมพันธ์กับการตอบสนองทั้งด้านความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมต่อตราสินค้า (7-Eleven)

ภาพแทนครูในบทเพลงชุด “ครูในดวงใจ” ธารารัตน์ เป็ดทิพย์ (2561)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนครูที่มีการปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเพลงชุด “ครูในดวงใจ” จำนวน 11 บทเพลง โดยอาศัยแนวคิดภาพแทน (representation) เป็นกรอบคิดเพื่อวิเคราะห์ด้วยบทดังกล่าว ในการวิจัยนี้สามารถจำแนกผลผลิตของความหมายหรือภาพแทนครูได้เป็น 3 ภาพแทน คือ

1. การเป็นครูผู้เป็นที่รักและยกย่องเทิดทูนของนักเรียน รวมถึงบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ภาพแทนครูกลุ่มนี้ถูกนำเสนอผ่านบทเพลงที่มีเนื้อหาเชิดชูเกียรติของครู มักมีการนำเสนอให้เห็นถึงคุณธรรมที่สำคัญของครูการมีจิตวิญญาณความเป็นครูเป็นสิ่งที่คนในสังคมต่างให้ความ ยอมรับนับถือ
2. การเป็นครูนักสู้ภาพแทนในแนวนี้นถูกนำเสนอผ่านบทเพลงที่กล่าวถึงการเผชิญกับอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ของครูทั้งการเป็นคู่ปรับนักเรียนและการต่อสู้กับความยากลำบากในการทำงาน
3. ครูที่ไม่ได้เป็นไปตามอุดมคติ ภาพแทนนี้จะถูกนำเสนอให้เห็นว่าไม่ใช่ครูทุกคนที่จะเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม จากบทเพลงได้เล่าเรื่องให้เห็นว่าครูบางคนอาจมีเหตุผลและความจำเป็นส่วนตัวจึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่

ภาพแทนครูในการวิจัยนี้ไม่ใช่ภาพสะท้อนสังคมโดยทั้งสิ้น เพราะภาพแทนเป็นเพียงการเลือกบางสิ่ง บางอย่าง มานำเสนอเท่านั้น โดยภาพแทนที่ถูกนำเสนอ สามารถแสดงถึงสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีการกล่าวถึงหรือแสดงถึง การผลิตซ้ำ กระบวนการคิด ความเชื่อความรู้สึกและอุดมการณ์ซึ่งส่งผลต่อการประกอบสร้างความเป็นครูจริงในสังคมที่คนคาดหวังแต่แท้จริงแล้วครูก็เป็นปุถุชนธรรมดาคนหนึ่งคนใดในสังคม ย่อมมีความหลากหลายทางอารมณ์ความคิด ความรู้สึก ไม่ได้แตกต่างไปจากคนในอาชีพอื่น ๆ หากแต่สิ่งที่สังคมคาดหวังเพียงว่า ครูต้องเป็นเพียงแม่พิมพ์ที่งดงามเพียงอย่างเดียว

ลักษณะของครูที่ดี กรมการฝึกหัดครู (2520)

เป็นรายงานผลการวิจัยของหน่วยงานพิเศษ กรมการฝึกหัดครู โดยได้ข้อมูลการวิจัยจากวิทยาลัยครู 12 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่าลักษณะของครูที่ดี จะต้องมีความประพฤติที่เรียบร้อย มีความรู้ รู้จักใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ มีบุคลิกดี การแต่งกายดี สอนดี มีความตรงเวลา ยุติธรรม สุขภาพดี พุดจาดี มนุษย์สัมพันธ์ดี รักในอาชีพครู มีเมตตาต่อนักเรียน ร่าเริงแจ่มใส มีความซื่อสัตย์และความเสียสละ

ลักษณะของครูที่นักเรียนไม่ชอบมากที่สุด ได้แก่ อารมณ์เคร่งเครียด ไม่ยิ้มแย้ม แบ่งพรรคแบ่งพวก ไม่มีเหตุผล เข้มงวดรุนแรง ไม่มีเมตตา ไม่ยุติธรรม ไม่เข้าใจความรู้สึกของเด็ก ประจานเด็ก ทำให้เด็กกลัว ไม่ตั้งใจสอน ล้าสมัย ไม่มีมาตรฐาน ไม่จริงจัง ไม่จริงจังกับเด็ก

การสำรวจวิธีการที่ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครปฐม ใช้ในการแก้พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนตามการรับรู้ของครู นรินทร์ อัมเพิ่มพูล (2523)

สำรวจวิธีการที่ครูใช้ในการแก้พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน และตรวจสอบอิทธิพลของตัวแปร เพศ วุฒิ และประสบการณ์ของการเป็นครูต่อการใช้วิธีแก้พฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยมีกลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 250 คน จาก 24 โรงเรียน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม พฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่สร้างเป็นสถานการณ์จำนวน 30 พฤติกรรม เพื่อสอบถามวิธีที่ครูใช้ในการแก้พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน

โดยครูในกลุ่มตัวอย่างเลือกใช้วิธีการทำโทษทางวาจามากที่สุด รองลงมาคือ ไม่ทำโทษ ทำโทษทางกาย ทำโทษทางสังคม และไม่แก้ปัญหา ครูเพศชายและหญิงใช้วิธีการแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่มีวุฒิตั้งแต่อนุปริญญาลงไป และตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปใช้วิธีการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่มีประสบการณ์การเป็นครู 1-5 ปี 6-10 ปี และ มากกว่า 10 ปีขึ้นไปใช้วิธีการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การศึกษาเปรียบเทียบภาพลักษณ์วิชาชีพครูตามมุมมองของครู กับมุมมองของสังคม และแนวทางการสร้างเสริมภาพลักษณ์วิชาชีพครู สุนทรา โตบัว (2555)

สำรวจวิชาชีพครูตามมุมมองของครู และมุมมองของคนในสังคมไทยที่มีต่อภาพลักษณ์วิชาชีพครู พร้อมกับเปรียบเทียบภาพลักษณ์วิชาชีพครูตามมุมมองของครู และมุมมองของคนในสังคมไทย วิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของภาพลักษณ์วิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างคือ ครู จำนวน 483 คน และบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่ครู จำนวน 483 คน ด้วยวิธีเลือกแบบโควต้า เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เลือกกลุ่มเป้าหมายเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับภาพลักษณ์วิชาชีพครู เลือกแบบเจาะจงประกอบด้วยครูและบุคคลทั่วไป 21 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 13 คน และเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ในการให้ข้อมูล ตรวจสอบแนวทางการสร้างเสริมภาพลักษณ์วิชาชีพครู

จากผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์วิชาชีพครูมีจุดแข็งในด้านความรู้และประสบการณ์ของครู การพัฒนาวิชาชีพครู การทำคุณประโยชน์ มีคุณค่าต่อสังคม ความรู้สึกที่ดีหรือเจตคติของคนที่มีต่อวิชาชีพครู และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ส่วนจุดที่ควรพัฒนาได้แก่ ความมุ่งมั่นในการพัฒนานักเรียน การสร้างสรรค์ชุมชนและสังคม การพัฒนาตนเองให้ทันยุคสมัย รายได้ สวัสดิการ การมีชื่อเสียงของผู้ประกอบวิชาชีพครู ความภาคภูมิใจที่ได้เป็นครู และบุคลิกภาพ การแต่งกาย โดยสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู กระทรวงศึกษาธิการ ชุมชน สังคม และสื่อมวลชนก็ล้วนแต่มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อวิชาชีพครู

อัตลักษณ์ครูดีในดวงใจ เกิดพงศ์ จิตรหลั่ง (2559)

ศึกษาการก่อรูปและอัตลักษณ์ครูดีในดวงใจ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่ศึกษาคือสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งประกอบด้วย ครูที่ได้รับรางวัลครูดีในดวงใจ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีครูดีในดวงใจ เพื่อนร่วมงาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มละ 4 คน

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างวาทกรรมครูดีในดวงใจถูกสร้างขึ้นจากการตีความตัวบท ซึ่งเป็นประเพณี อุดมคติ ค่านิยม กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากในอดีตและปัจจุบัน ที่ถูกสร้างขึ้นจนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ในมิติภาคปฏิบัติการทางวาทกรรม ครูดีในดวงใจได้เลือกสรรวิธีการปฏิบัติตนเพื่อแสดงและสร้างอัตลักษณ์ความเป็นครูดีในดวงใจ ในมิติภาคปฏิบัติการทางสังคมเป็นการถ่ายทอดอุดมการณ์ของสังคมผ่านโรงเรียน เพื่อให้ครูดีในดวงใจปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม อัตลักษณ์ของครูดีในดวงใจมีหลากหลายลักษณะ ที่ถูกสร้างโดยการนิยามตนเอง และ ถูกสร้างผ่านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานศึกษา มีการทับซ้อนกันระหว่างอัตลักษณ์ ซึ่งในบุคคลคนเดียวอาจประกอบรวมกันหลายอัตลักษณ์

ซึ่งอัตลักษณ์ครูดีในดวงใจได้แก่ การสร้างตัวตนผ่านการทำงานเกินมาตรฐาน มีความรอบรู้ สามารถสอนนักเรียนให้มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ใช้ระเบียบวินัยเป็นแบบอย่างในการทำงานและดำเนินชีวิต มีความโอบอ้อมอารี มีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติราชการ สร้างตัวตนเสมือนมีจิตบริการ ช่วยเหลือดูแลนักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กพิเศษ เด็กด้อยโอกาส ก้าวทันเทคโนโลยี มีการพัฒนาสื่อนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ และมีการเสียสละเพื่อส่วนรวม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครู ผู้วิจัยพบว่ามีจุดร่วมกันคือ ลักษณะของครูที่เป็นที่ชื่นชอบของนักเรียน คือครูที่มีความโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือดูแลนักเรียน เสียสละเพื่อส่วนรวม บุคลิกดี มีความยุติธรรม ส่วนครูที่ไม่ใช่ลักษณะตามที่กล่าวมา จะถูกจัดอยู่ในกลุ่มครูที่เป็นปรปักษ์กับนักเรียน แม้ว่าจะเป็นครูที่แท้จริงแล้วมีความห่วงใยนักเรียนเช่นกันก็ตาม

และจากข้อมูลที่ได้รับ ผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับหัวข้อวิจัย “การสื่อสารความหมายไม่เรียขงครูในภาพยนตร์ไทย” ในแง่ของการวิเคราะห์ตัวละครครูที่ปรากฏในภาพยนตร์ที่เลือกมาศึกษา

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอำนาจและการลงโทษ

ประสิทธิผลของการลงโทษในการยับยั้งการกระทำผิดของนักเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนชาย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษา 2 กรุงเทพมหานคร ทิพย์วรรณ วาณิชยกร (2529)

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิผลของการลงโทษในการยับยั้งการกระทำผิดของนักเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนชาย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษา 2 กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อนำเอาทฤษฎีการยับยั้งในวิชาอาชญาวิทยา มาประยุกต์ใช้กับนักเรียนที่กระทำผิดกฎของโรงเรียน เพื่อศึกษาถึงประสิทธิผลของการยับยั้งในการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนในระดับการรับรู้ความรุนแรง ความแน่นอนและความรวดเร็วในการลงโทษที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาถึงประเด็นประสบการณ์การกระทำผิด แล้วไม่ถูกลงโทษว่า จะมีผลต่อการยับยั้งมากน้อยแค่ไหน เพื่อศึกษาถึงความเช็ดขยาดจากการถูกลงโทษว่า จะมีผลเฉพาะกรณีประเภทความผิดที่ทำให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษหรือไม่ โดยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 346 คนคนจากโรงเรียนมัธยมชาย 6 แห่ง

ผลการศึกษาการกระทำผิด 17 ประเภท อันเนื่องจากการรับรู้ปัจจัย 3 ประการ คือ การรับรู้ความรุนแรง ความแน่นอน และความรวดเร็วในการทำโทษ พบว่า การรับรู้ปัจจัย 3 ประการ มีผลทำให้นักเรียนไม่กล้ากระทำผิด 6 ประเภทได้แก่ การมาโรงเรียนสาย การแต่งกายผิดระเบียบ การทุจริตในการสอบ การก่อเหตุทะเลาะวิวาทกับเพื่อน ๆ การก่อเหตุทะเลาะวิวาทกับบุคคลภายนอก และการพกอาวุธมาโรงเรียน ได้มากกว่าการรับรู้ปัจจัย 2 ประการ

การรับรู้ปัจจัย 2 ประการ การศึกษาพบว่าทำให้นักเรียนไม่กล้ากระทำผิดได้มากกว่าการรับรู้ปัจจัยประการเดียว

ผลการศึกษาประเด็นประสบการณ์การกระทำผิดแล้วไม่ถูกลงโทษว่า จะมีผลในการยับยั้งมากน้อยแค่ไหน พบว่า การที่นักเรียนกระทำผิดหลายครั้ง เป็นเพราะกระทำแล้วไม่ถูกลงโทษ และเมื่อศึกษาความเช็ดขยาดจากการถูกลงโทษว่า จะมีผลสำหรับประเภทความผิดที่ทำให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษหรือไม่ พบว่า ความเช็ดขยาดจากการถูกลงโทษ มีผลเฉพาะกรณีประเภทความผิดที่ทำให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษเท่านั้น

นอกจากนี้ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่า การรับรู้ปัจจัยการลงโทษโดยทั่วไปสัมพันธ์กลับกันกับความถี่การกระทำผิด ยกเว้น การมาโรงเรียนสาย การทุจริตในการสอบ และการแต่งกายผิดระเบียบ

"คุยกับคน" : อำนาจและการต่อต้านขั้วขึ้น สายพิณ ศุภธรรมมงคล (2552)

เป็นการวิจัยที่ศึกษาเพื่อหาคำตอบว่าการต่อต้านขั้วขึ้นการครอบงำของอำนาจโดยสามัญชนคนธรรมดาามีความเป็นไปได้หรือไม่ โดยใช้คุก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นพื้นที่ซึ่งอุดมไปด้วยการครอบงำของอำนาจ และกลไกของอำนาจ โดยเฉพาะกลไกหรือเทคโนโลยีการสร้างวินัย มีปฏิบัติการที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนที่สุด โดยใช้แนวคิดเรื่องอำนาจและการต่อต้านขั้วขึ้นซึ่งศึกษาโดยใช้ปฏิบัติการวาทกรรมของฟูโกต์เป็นกรอบในการศึกษา ฟูโกต์เสนอว่า (1) อำนาจไม่ได้มีลักษณะเหมือนสิ่งของ ซึ่งใครสามารถแสวงหา ชั่งชั่ง หรือแบ่งปันแก่ผู้อื่น (2) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่ใช่ความสัมพันธ์ซึ่งอยู่ภายนอกหรือแยกอย่างเด็ดขาด เป็นเอกเทศ จากความสัมพันธ์ในสังคมชุดอื่น แต่ปรากฏในความสัมพันธ์ทางสังคมที่กล่าวมาแล้ว และทันทีที่ความสัมพันธ์เหล่านี้เกิดการแบ่งแยกความไม่เท่าเทียม หรือเสียศูนย์ไปชั่วขณะ อาการที่กล่าวแล้วก็อาจเป็นผลมาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจซึ่งอยู่ในความสัมพันธ์ทางสังคมนั้น (3) อำนาจดำรงอยู่ทุกแห่งหน ซึ่งหมายความว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ซับซ้อน ปรากฏอยู่ และมีบทบาทในความสัมพันธ์ชุดต่าง ๆ และเป็นฐานเป็นปริณิชนิต ซึ่งก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวและเคลื่อนไหวของอำนาจจากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่ง ทันทีที่มีช่องว่างขึ้น (4) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจมีทั้งที่เกิดขึ้นโดยเจตนาและไม่ใช่อัตวิสัย (intentional and nonsubjective) หมายความว่าไม่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจใดที่เกิดขึ้นโดยปราศจากเป้าหมายและจุดมุ่งหมาย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจทั้งหมดต้องเป็นผลมาจากทางเลือกและการตัดสินใจของปัจเจกบุคคลและ (5) ณ ที่ใดก็ตามที่อำนาจปรากฏ ที่นั่นย่อมมีการต่อต้าน ด้วยเหตุนี้การต่อต้านขั้วขึ้นจึงมิใช่สิ่งที่อยู่นอกความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และการดำรงอยู่ของอำนาจก็ขึ้นกับการต่อต้านขั้วขึ้น ณ จุดต่าง ๆ ในความสัมพันธ์ทางสังคม

ผู้ศึกษาได้แจกแจงปฏิบัติการของอำนาจที่กระทำผ่านการนิยามความปกติหรือไม่ปกติ ซึ่งส่งผลต่อ "ความเป็นธรรมชาติ" และความชอบธรรมของการใช้เทคโนโลยีการสร้างวินัยและความเคร่งครัดรัดกุมของระบบคุก ในขณะเดียวกันก็สะกิดให้เสียงของผู้ต้องขังเงิบลง ผ่านภาพของคุกซึ่งสะท้อนในงานสารคดีเกี่ยวกับคุก เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับภาพอันเกิดจากการปล่อยให้ผู้ต้องขังได้แสดงการโต้แย้งจากระอบนอก ในปริณิชนิตต่าง ๆ เสียงโต้แย้งเหล่านี้แสดงให้เห็นการต่อต้านขั้วขึ้นกลไกการสร้างวินัย อันประกอบด้วยการกำราบพฤติกรรมที่ "ผิดปกติ" ด้วยตารางเวลา การแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรม และการสอดส่องให้ปฏิบัติการของกลไกดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการจัดพื้นที่ หน่วยงาน และจัดวางผู้ต้องขังแต่ละคน ซึ่งมีภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และการกระทำผิดแตกต่างกัน ลงในพื้นที่ที่เหมาะสมกับภูมิหลังดังกล่าว รวมทั้งการต่อต้านขั้วขึ้นระบอบคุกซึ่ง "ตัดอิสระภาพ" ในการดำรงชีวิตทางสังคมในรูปแบบเดิม โดยเฉพาะการดำรงชีวิตในครอบครัว และการขั้วขึ้นการเปลื้องตัวตนหรืออัตลักษณ์ทางสังคม โดยอาศัยเกณฑ์การชี้ขาดและวินัยของศาสนาเป็นเครื่องมือในการต่อต้านขั้วขึ้น

**อำนาจกับการสื่อสาร : วิเคราะห์กระบวนการออกแบบการสื่อสารในห้องเรียน
ผู้ต้องขังภายใต้ระเบียบวินัยและการลงโทษผ่านคุก สราวุธ ศรีเพชรสัย (2560)**

ศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารในชั้นเรียนของผู้ต้องขังนักเรียน/นักศึกษาภายใต้รูปแบบการใช้อำนาจกำกับไว้ เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารในชั้นเรียนของผู้ต้องขังนักเรียน/นักศึกษาภายใต้กระบวนการใช้อำนาจกำกับไว้ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และเพื่อศึกษากลวิธีการต่อสู้ต่อรองผู้ต้องขังนักเรียน/นักศึกษาผ่านการใช้อำนาจระหว่างผู้เรียนกับกฎระเบียบวินัยภายในเรือนจำ ภายใต้กระบวนการออกแบบห้องเรียนของผู้ต้องขังภายในเรือนจำที่มีการใช้อำนาจชุดความรู้ทฤษฎีวิทยาในการแก้ไขฟื้นฟู พฤตินิสัยกับผู้เรียน ภายใต้องค์ประกอบด้านการออกแบบห้องเรียนของผู้ต้องขังนักเรียน/นักศึกษาภายในเรือนจำ ที่มีการใช้อำนาจชุดความรู้ทฤษฎีวิทยา (Penology) ในการแก้ไขฟื้นฟูพฤตินิสัยกับผู้เรียน โดยได้นำทฤษฎีว่าด้วยอำนาจของมิเชล ฟูก็อดต์ (Michel Foucault) แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารในชั้นเรียนและการจัดการในชั้นเรียน แนวคิดการแก้ไขฟื้นฟูพฤตินิสัย มาใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบกับผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ภายในทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative method) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ และมีแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้ต้องขังที่ครูผู้ช่วยสอน/ผู้ต้องขังนักเรียนนักศึกษา และศึกษาเอกสาร ของกรมราชทัณฑ์

โดยผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารชั้นเรียนของผู้ต้องขังประยุกต์วิธีการแบ่งองค์ประกอบการสื่อสารออกเป็น 4 ประการ คือ องค์ประกอบผู้สอน องค์ประกอบเนื้อหาการเรียนการสอน องค์ประกอบด้านการออกแบบห้องเรียน องค์ประกอบของผู้เรียน องค์ประกอบทั้งหมดทำหน้าที่การสื่อสารภายในห้องเรียนผู้ต้องขังอยู่ภายใต้การสร้างความชอบธรรมเชิงอำนาจของทฤษฎีวิทยาที่อยู่ภายในคุก แม้ว่าโดยหลักการทั่วไปการศึกษาจะมีหลักการเพื่อสร้างโอกาสความเสมอภาค

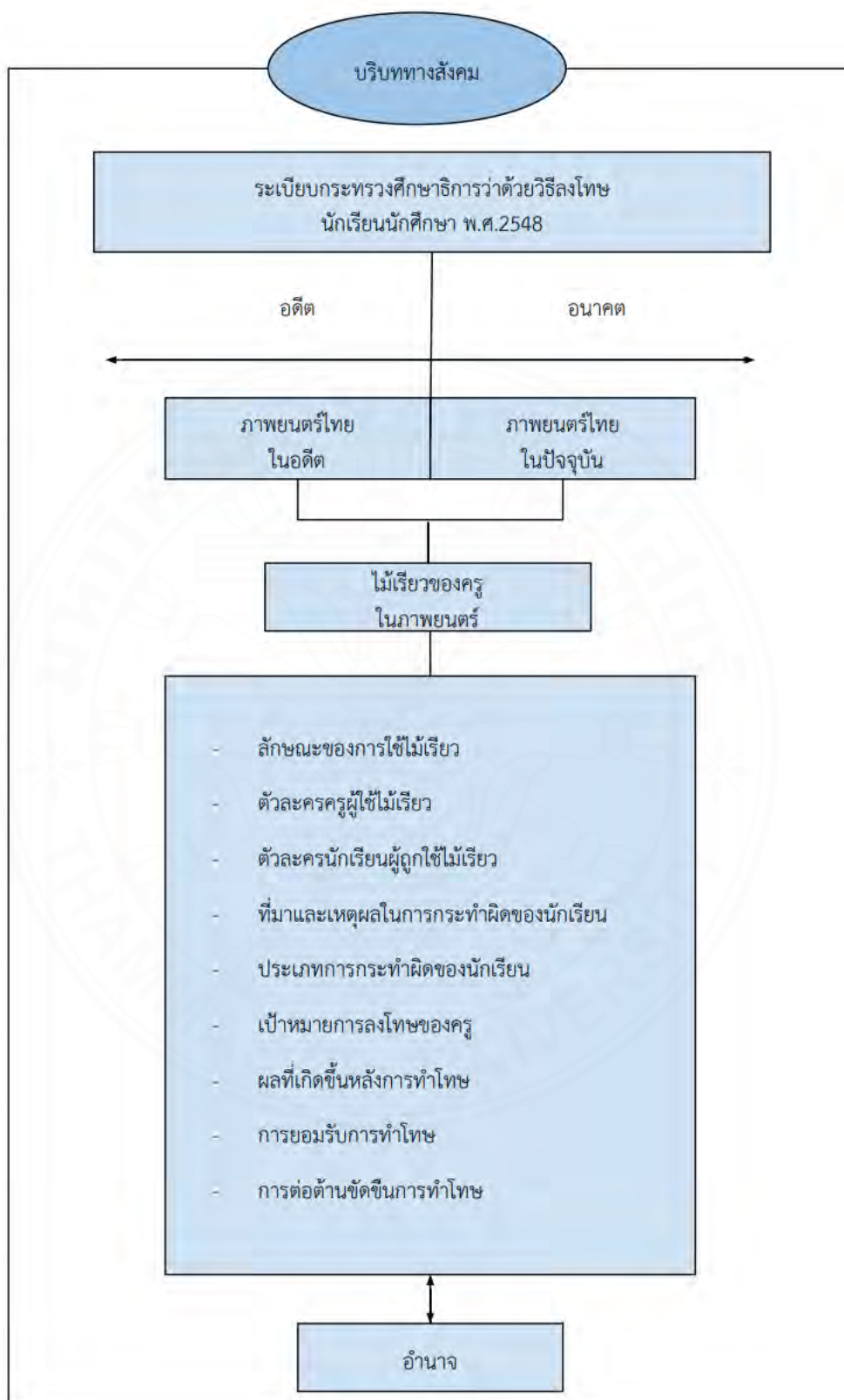
แต่อำนาจก็ได้พัฒนาเครื่องมือการสร้างระเบียบวินัย คือ กระบวนการใช้อำนาจในการสร้างความชอบธรรมให้กับคุก โดยผ่านกระบวนการสื่อสารที่ใช้ภายในห้องเรียนผู้ต้องขัง

ทำให้กระบวนการใช้อำนาจเพื่อการสร้างความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นเพื่อทำการควบคุมผู้ต้องขัง ให้อยู่ภายใต้กฎระเบียบวินัยและการลงโทษของคุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ภายใต้แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยอำนาจของมิเชล ฟูก็อดต์ งานวิจัยดังกล่าวยังได้ค้นพบกลวิธีการต่อสู้ต่อรองเชิงอำนาจ 4 มิติ ได้แก่ กลวิธีการสร้างความหมาย กลวิธีการละเมิดกฎ กลวิธีการใช้ห้องเรียนในทิศทางอื่น กลวิธีการหลีกหนี ทั้งนี้ เพื่อทำความเข้าใจอำนาจที่เกิดขึ้นตามผ่านความหมาย “ที่ได้อำนาจ ที่นั้นย่อมมีการต่อต้านชัดเจน”

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับอำนาจและการลงโทษ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการลงโทษในสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในสถาบันการศึกษา และ คุก โดยงานวิจัยเหล่านี้ แสดงให้เห็นการใช้อำนาจในสถาบันต่าง ๆ โดยมีเครื่องมือบางอย่างเป็นกลไกสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับหัวข้อวิจัย “การสื่อสารความหมายไม่เรื้อรังของครูในภาพยนตร์ไทย” ได้ ในแง่ของการวิเคราะห์การลงโทษนักเรียนในภาพยนตร์ที่เลือกมาศึกษา

2.6 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย” ผู้วิจัยให้ความสนใจในการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหาของภาพยนตร์ไทย ในแง่มุมของสัญลักษณ์และความหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยที่ต้องการศึกษาความหมาย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงความหมายของไม้เรียวผ่านภาพยนตร์ไทย โดยภาพยนตร์ไม่ได้เพียงแต่ถ่ายทอดความบันเทิง สารความรู้ และสะท้อนสภาพสังคมในแต่ละยุคสมัยเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทที่สำคัญ และมีอำนาจในการติดตั้งความคิดให้กับผู้ชมอีกด้วย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ผู้วิจัยเลือกมาเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ คือการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความหมายของไม้เรียว จากตัวบทในภาพยนตร์ (Textual analysis) โดยใช้แนวคิดสัญลักษณ์และการสร้างความหมายเป็นแนวทางในการศึกษาและเก็บข้อมูล และนำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษา คือ ตัวบทภาพยนตร์ โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เลือก คือ ภาพยนตร์ไทยที่มีเนื้อหากล่าวถึงไม้เรียว การทำโทษด้วยการตี หรือการทำโทษในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคัดเลือกภาพยนตร์ไทยที่มีไม้เรียวปรากฏ โดยผู้วิจัยได้เลือกภาพยนตร์ไทยที่สร้างขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2520 - 2560 โดยแบ่งเป็นภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 (ฉายในปีพ.ศ. 2520 - 2547) และภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 (ฉายในปีพ.ศ. 2548 - 2560)

ภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 (ฉายในปีพ.ศ. 2520 - 2547) จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่

3.1.1.1 สวัสดิ์คุณครู (2520)

ประเภทของภาพยนตร์ : ดราม่า

ช่วงเวลาที่เข้าฉาย : วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520

ผู้กำกับ : พันคำ

นักแสดง : สุเชาว์ พงษ์วิไล , ธีรชัย ชัยรงค์ , จารุณี สุขสวัสดิ์ , กาญจนา บุญ

ประเสริฐ , ยิ่งใหญ่ อายะนันท์

ภาพที่ 3.1 จากภาพยนตร์เรื่องสวัสดิ์คุณครู (2520)

ที่มา : [thaibunterneg.fandom.com/th/wiki/สวัสดิ์คุณครู_\(2520\)](http://thaibunterneg.fandom.com/th/wiki/สวัสดิ์คุณครู_(2520))

3.1.1.2 ครูขา หนูเหงา (2521)

ประเภทของภาพยนตร์ : ดราม่า

ช่วงเวลาที่เข้าฉาย : วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2521

ผู้กำกับ : พันคำ

นักแสดง : สมบัติ เมทะนี , จารุณี สุขสวัสดิ์

ภาพที่ 3.2 จากภาพยนตร์เรื่องครูขา หนูเหงา (2521)

ที่มา : www.facebook.com/ThaiMoviePosters/posts/1483981281766877

3.1.1.3 สวัสดิ์ไม่เรียว (2525)

ประเภทของภาพยนตร์ : ดราม่า

ช่วงเวลาที่เข้าฉาย : วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2525

ผู้กำกับ : พันคำ

นักแสดง : สรพงศ์ ชาตรี , จารุณี สุขสวัสดิ์

ภาพที่ 3.3 จากภาพยนตร์เรื่องสวัสดิ์ไม่เรียว (2525)

ที่มา : www.facebook.com/ThaiMoviePosters/posts/726567367508276:0

3.1.1.4 ครูเสือ (2527)

ประเภทของภาพยนตร์ : ดราม่า

ช่วงเวลาที่เข้าฉาย : พ.ศ. 2527

ผู้กำกับ : ชรินทร์ ทองสิงห์

นักแสดง : พิศาล อัครเศรณี , สุพรรณษา เนื่องภิรมย์

ภาพที่ 3.4 จากภาพยนตร์เรื่องครูเสือ (2527)

ที่มา : www.facebook.com/ThaiMoviePosters/posts/868766656621679/

3.1.1.5 ครูไหวใจร้าย (2532)

ประเภทของภาพยนตร์ : ดราม่า

ช่วงเวลาที่เข้าฉาย : 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2532

ผู้กำกับ : สักกะ จารุจินดา

นักแสดง : จินตหรา สุขพัฒน์ , สันติสุข พรหมศิริ

ภาพที่ 3.5 จากภาพยนตร์เรื่องครูไหวใจร้าย (2532)

ที่มา : <http://www.fivestarproduction.co.th/ครูไหวใจร้าย>

3.1.1.6 ม.6/2 ห้องครูวารี (2537)

ประเภทของภาพยนตร์ : ดราม่า คอมเมดี้

ช่วงเวลาที่เข้าฉาย : 4 มิ.ย พ.ศ. 2537

ผู้กำกับ : ณรงค์ จารุจินดา

นักแสดง : จินตหรา สุขพัฒน์, ธรรม์ โทณวนิก, ธัญญาเรศ รามณรงค์, ศรัณย์

สาครสินธุ์, สายธาร นิยมการณ์

ภาพที่ 3.6 จากภาพยนตร์เรื่องม.6/2 ห้องครูวารี (2537)

ที่มา: 70-90memory.blogspot.com/2010/08/blog-post.html

ภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 (ฉายในปีพ.ศ. 2548 - 2560) จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่

3.1.1.7 สามชุก (2552)

ประเภทของภาพยนตร์ : ดราม่า

ช่วงเวลาที่เข้าฉาย : วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2552

ผู้กำกับ : ธนิตย์ จิตนุกูล

นักแสดง : ประเมศร์ น้อยอ่ำ

ภาพที่ 3.7 จากภาพยนตร์เรื่องสามชุก (2552)

ที่มา: www.bloggang.com/m/viewdiary/สามชุก

3.1.1.8 สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)

ประเภทของภาพยนตร์ : ดราม่า

ช่วงเวลาที่เข้าฉาย : วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2553

ผู้กำกับ : พุฒิพงศ์ พรหมสาขา ณ สกลนคร

นักแสดง : มาริโอ้ เมาเร่อ, พิมพ์ชนก ลือวิเศษไพบูลย์

ภาพที่ 3.8 จากภาพยนตร์เรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/สิ่งเล็กๆที่เรียกว่ารัก>

3.1.1.9 วัยเป้ง นักเลงชาล้น (2557)

ประเภทของภาพยนตร์ : ดราม่า

ช่วงเวลาที่เขาฉาย : วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2557

ผู้กำกับ : พจน์ อานนท์

นักแสดง : คุณาธิป ปิ่นประดับ , ภูวดล เวชวงศา

ภาพที่ 3.9 จากภาพยนตร์เรื่องวัยเป้ง นักเลงชาล้น

ที่มา : <https://www.sanook.com/movie/43393/>

3.1.1.10 คิดถึงวิทยา (2557)

ประเภทของภาพยนตร์ : ดราม่า โรแมนติก

ช่วงเวลาที่เขาฉาย : วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2557

ผู้กำกับ : นิธิวัฒน์ ธราธร

นักแสดง : เฌอมาลย์ บุญยศักดิ์ , สุกฤษฎ์ วิเศษแก้ว

ภาพที่ 3.10 จากภาพยนตร์เรื่องคิดถึงวิทยา

ที่มา : <https://www.sanook.com/movie/37310/>

3.1.1.11 ฟ.ฮีแลร์ (2558)

ประเภทของภาพยนตร์ : ชิวประวัติ 드라마

ช่วงเวลาที่เข้าฉาย : วันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2558

ผู้กำกับ : สุรัสวดี เชื้อชาติ

นักแสดง : เจสัน ยัง , ภรณ์ยู โรจนวุฒิธรรม

ภาพที่ 3.11 จากภาพยนตร์เรื่อง ฟ.ฮีแลร์

ที่มา : <https://www.sanook.com/movie/51847/>

3.1.1.12 ฉลาดเกมส์โกง (2560)

ประเภทของภาพยนตร์ : แอคชั่น 드라마

ช่วงเวลาที่เข้าฉาย : วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2560

ผู้กำกับ : นัฐวุฒิ พูนวิริยะ

นักแสดง : ชุติมณฑน์ จึงเจริญสุขยิ่ง , ขานน สันตินธรกุล

ภาพที่ 3.12 จากภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/ฉลาดเกมส์โกง>

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล เรื่องไม้เรียว แนวคิดทฤษฎี การศึกษางานวิจัยต่าง ๆ มาประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ความหมายที่สื่อสารผ่านภาพยนตร์ไทยดังนี้

3.2.1 ขั้นตอนเตรียมข้อมูลพื้นฐาน

3.2.1.1 ข้อมูลประเภทภาพยนตร์

3.2.2 ขั้นตอนวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis)

3.1 วิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทยที่นำมาศึกษา โดยมีประเด็นการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1.1 โครงเรื่อง (Plot)

3.1.2 แก่นเรื่อง (Theme)

3.1.3 ฉากที่มีการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์

3.2 วิเคราะห์การสื่อสารความหมายการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์ โดยมีประเด็นการวิเคราะห์ ดังนี้

3.2.1 ลักษณะของการใช้ไม้เรียว

3.2.2 ตัวละครครูผู้ใช้ไม้เรียว

3.2.3 ตัวละครนักเรียนผู้ถูกใช้ไม้เรียว

3.2.4 ที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของนักเรียน

3.2.5 ประเภทการกระทำผิดของนักเรียน

3.2.6 เป้าหมายการลงโทษของครู

3.2.7 ผลที่เกิดขึ้นหลังการทำโทษ

3.2.8 การยอมรับการทำโทษ

3.2.9 การต่อต้านขัดขืนการทำโทษ

3.2.3 ขั้นตอนการเชื่อมโยงข้อมูลและสรุปผลการวิเคราะห์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากตัวบทภาพยนตร์ โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.3.1 ตัวบทภาพยนตร์

ในด้านการเก็บข้อมูลจากตัวบทภาพยนตร์ หลังจากคัดเลือกภาพยนตร์ทั้ง เรื่อง ดังที่กล่าวไปแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาทั้งจากสื่อวีดิทัศน์ และช่องทางออนไลน์ รวมไปถึงพิจารณาจากบทความ บทวิจารณ์ภาพยนตร์ที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การสร้างความหมายของไม้เรียวผ่านภาพยนตร์ ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกฉากที่มีการใช้ไม้เรียว การทำโทษด้วยไม้เรียว และการทำโทษด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ตามแนวคิดสัญศาสตร์จากภาพยนตร์ทั้ง 12 เรื่อง

3.3.2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษด้วยไม้เรียว หรือ ลงโทษด้วยการตี ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ งานวิจัย บทความที่ตีพิมพ์ และบทความอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศ

3.4 การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลของผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย” จะนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ที่วิเคราะห์จากการตีความ เปรียบเทียบบริบทและความหมายของไม้เรียวและการลงโทษในแต่ละยุคสมัยจากตัวบท (Text) ที่นำเสนอในภาพยนตร์ไทย ภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จนถึงขั้นตอนการสรุปและอภิปรายผลการศึกษาวิจัยต่อไป

บทที่ 4

วิเคราะห์การสื่อสารความหมายไม่เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548

“ครู” ถือเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการอบรม ดูแล “นักเรียน” ในโรงเรียนให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีความรู้ความสามารถและเป็นคนดี รวมถึงมีหน้าที่ป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เมื่อนักเรียนกระทำความผิด ทำให้โรงเรียนถือเป็นสถานที่ที่ผลิตซ้ำความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างครูและนักเรียน ที่ครูจะรับบทบาทหน้าที่ในการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน โดยใช้ “ไม่เรียว” มาเป็นเครื่องมือของอำนาจ (Tool of power) ที่ใช้กำราบนักเรียนที่กระทำความผิดกลับมาปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบและธรรมเนียม บรรทัดฐานของสังคม ที่ถูกสร้างความชอบธรรมด้วยวาทกรรม “เป็นคนดีได้เพราะไม่เรียวครู” ที่อยู่คู่สังคมไทยมาอย่างยาวนาน ทำให้สังคมมองว่าการที่ครูใช้ไม่เรียวกับนักเรียนก็จะสามารถทำให้มีพลเมืองดีเกิดขึ้นในสังคมได้ ซึ่งเป็นผลจากอำนาจที่ผลิตซ้ำวาทกรรม ส่งต่อชุดความคิดและอุดมการณ์ให้สังคมยอมรับระบบอำนาจนิยมในโรงเรียนที่กระทำในนามของความหวังดี ซึ่งอาจแฝงอยู่ในสื่อต่าง ๆ ที่เราพบเจอในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นเพลง ละครโทรทัศน์ และรวมถึงภาพยนตร์ด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจะนำภาพยนตร์ไทยที่ปรากฏการใช้ไม่เรียวหรือการลงโทษในรูปแบบต่าง ๆ มาศึกษา รวมทั้งสิ้น 6 เรื่อง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1

แสดงรายชื่อภาพยนตร์ที่เลือกศึกษา

ภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548		
ปีที่เข้าฉาย	ภาพยนตร์	ประเภทภาพยนตร์
พ.ศ.2520	สวัสดีคุณครู	ดราม่า
พ.ศ.2521	ครูขา หนูเหงา	ดราม่า
พ.ศ.2525	สวัสดีไม้เรียว	ดราม่า
พ.ศ.2527	ครูเสือ	ดราม่า
พ.ศ.2532	ครูไหวใจร้าย	ดราม่า
พ.ศ.2537	ม.6/2 ห้องครูวารี	ดราม่า, คอเมดี้

ภาพยนตร์ทั้ง 6 เรื่องที่กล่าวมา จะสังเกตได้ว่าทั้งหมดเป็นภาพยนตร์แนวดราม่าหรือมีส่วนผสมของความเป็นดราม่าทั้งสิ้น ซึ่งภาพยนตร์แนวดราม่าจะเน้นความสมจริงของการถ่ายทอดสะท้อนความเป็นไปในสังคม ซึ่งสามารถตีแผ่สภาพชีวิตในโรงเรียน ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจริง ทำให้ผู้ชมรู้สึกมีความรู้สึกร่วมไปกับตัวละครและเหตุการณ์ที่อยู่ในภาพยนตร์ได้ง่าย

ในการวิเคราะห์การสื่อสารความหมายไม้เรียวในภาพยนตร์ไทยในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 จำนวน 6 เรื่อง จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

4.1 วิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทยที่นำมาศึกษา โดยมีประเด็นการวิเคราะห์ ดังนี้

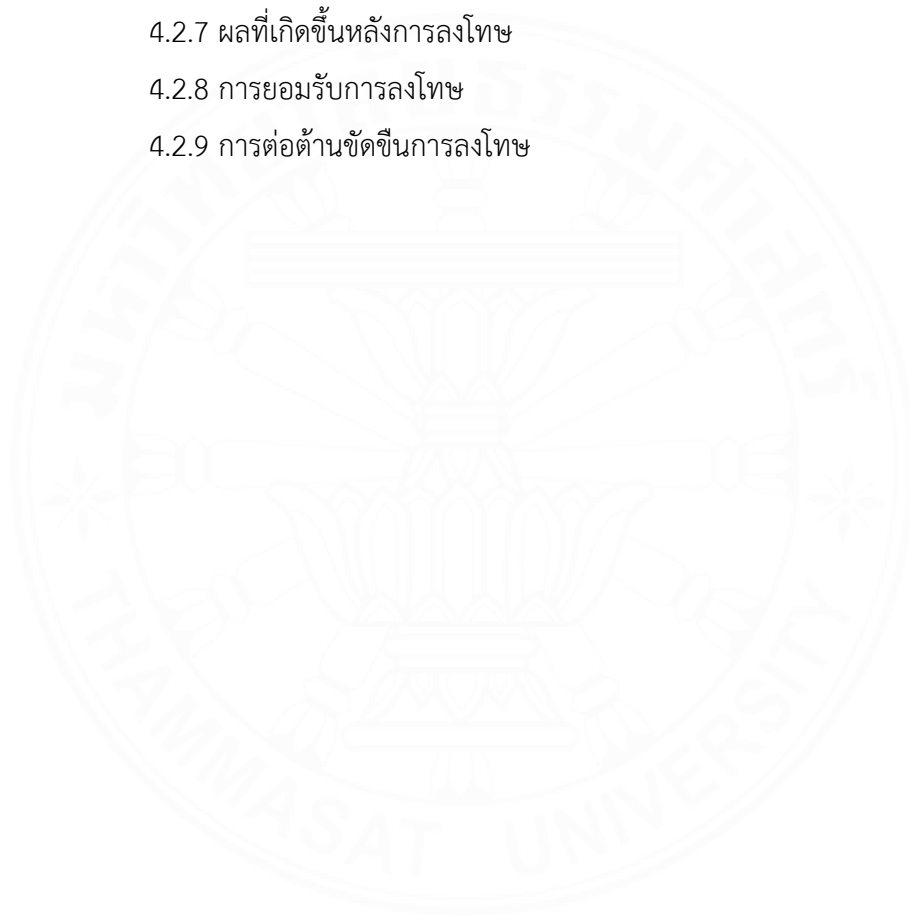
4.1.1 โครงเรื่อง (Plot)

4.1.2 แก่นเรื่อง (Theme)

4.1.3 ฉากที่มีการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์

4.2 วิเคราะห์การสื่อสารความหมายการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์ โดยมีประเด็นการวิเคราะห์
ดังนี้

- 4.2.1 ลักษณะของการใช้ไม้เรียว
- 4.2.2 ตัวละครครูผู้ใช้ไม้เรียว
- 4.2.3 ตัวละครนักเรียนผู้ถูกใช้ไม้เรียว
- 4.2.4 ที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของนักเรียน
- 4.2.5 ประเภทการกระทำผิดของนักเรียน
- 4.2.6 เป้าหมายการลงโทษของครู
- 4.2.7 ผลที่เกิดขึ้นหลังการลงโทษ
- 4.2.8 การยอมรับการลงโทษ
- 4.2.9 การต่อต้านขัดขืนการลงโทษ

4.1 วิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทย ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 ที่นำมาศึกษา

4.1.1 สวัสดิ์คุณครู (2520)

ภาพที่ 4.1 จากภาพยนตร์เรื่องสวัสดิ์คุณครู (2520)

ที่มา : [thaibunterngr.fandom.com/th/wiki/สวัสดิ์คุณครู_\(2520\)](http://thaibunterngr.fandom.com/th/wiki/สวัสดิ์คุณครู_(2520))

ภาพยนตร์เรื่องสวัสดิ์คุณครู (2520) เป็นภาพยนตร์แนวตลก กำกับโดย พันคำ (พร้อมสิน สิบบุญเรือง) นำแสดงโดย สุชาร์ พงษ์วิไล , นัฐ ไชยงค์ , จารุณี สุขสวัสดิ์ , กาญจนา บุญประเสริฐ , ยิ่งใหญ่ อายะนันท์ เข้าฉายในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2520 โดยมีข้อความบนโปสเตอร์หนังว่า “บุคคลใดไร้ซึ่งความเป็นครู เราหาได้เรียกผู้นั้นว่าครูไม่ เขาผู้นั้นเป็นเพียงผู้รับจ้างสอนวิชาเท่านั้น” เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ที่ครูทิมและครูสมศรี ผู้มีอุดมการณ์การใช้ไม้เรียว ต้องพยายามอบรมสั่งสอนเหล่าเด็กเกเรในโรงเรียนให้กลับตัวกลับใจเป็นคนดี และยังต้องต่อสู้กับการต่อต้านไม้เรียวจากผู้มีอิทธิพลและกลุ่มครูที่ไม่เห็นด้วย

4.1.1.1 โครงเรื่อง (Plot)

การวิเคราะห์โครงเรื่องที่ผู้วิจัยนำมาใช้ มีลำดับการเล่าเรื่องตามลำดับขั้นของเหตุการณ์ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเริ่มเรื่อง คือ การชักจูงให้เกิดความรู้สึกอยากติดตามเรื่องราว โดยมีการเปิดประเด็นความขัดแย้ง 2) การพัฒนาเหตุการณ์ คือ การที่เรื่องราวได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องสมเหตุสมผล 3) ชั้ววิกฤต คือ ขั้นตอนของเหตุการณ์ความขัดแย้งเกิดขึ้นสูงสุด ใกล้ถึงจุดแตกหัก 4) ชั้วภาวะคลี่คลาย คือ ภาวะที่ผ่านพ้นสถานการณ์วิกฤตไปแล้ว และ

5) การยุติเรื่องราว คือ ขั้นตอนที่เรื่องราวทุกอย่างได้สิ้นสุดลง โดยสามารถวิเคราะห์รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง ทินกร เศรษฐีเจ้าของบริษัทก่อสร้างที่ใหญ่โต ก่อสร้างโรงเรียนอาชีวะขึ้นเพื่อให้นักเรียนที่จบการศึกษาแล้ว เข้าทำงานบริษัทของตนเอง ทินกรมีบุตรชายที่เกิดจากภรรยาเก่าที่เลิกรากันไปแล้ว ชื่อเทพนม ทินกรแต่งงานใหม่กับกานดา และมีบุตรสาวที่น่ารักชื่อน้อยหน้า ทำให้เทพนมโกรธแค้นพ่อ คิดว่าพ่อใส่ใจแต่ภรรยาและลูกสาวคนใหม่ จึงทำตัวเกเร จนถึงขนาดต่อครูในโรงเรียน ทินกรจึงจัดการส่งเทพนมไปเรียนที่อเมริกา แต่อยู่ได้ไม่นาน ก็ถูกส่งตัวกลับเมืองไทย เพราะความประพฤติที่เกเร โดยกลับมาพร้อมกับสมชาย เมื่อเทพนมกลับมาอยู่บ้านก็หาเรื่องแกล้งน้อยหน้าและกานดา และประชดพ่อด้วยการหนีออกจากบ้าน และไปแกล้งกรรโชครทรัพย์จากแม่ของชิต แต่ชิตกลับไม่เอาเรื่องเทพนม เพราะจำได้ว่าเป็นเพื่อนในชั้นเรียนเดียวกัน เทพนมจึงช่วยชิตจ่ายค่าเช่าบ้านที่ค้างไว้ และติดตามชิตที่กำลังจะไปสมัครงานที่ภัตตาคารแห่งหนึ่ง และได้เจอกับศักดา ฉลาด ราม ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนเกรของโรงเรียน และพบกับดาวรุ่งที่มาเป็นนักเรียนในภัตตาคาร ซึ่งดาวรุ่งเองก็เป็นเพื่อนร่วมชั้นเดียวกับเขา เทพนมรู้สึกชอบดาวรุ่งจึงได้เปลี่ยนใจกลับมาเรียนหนังสือต่อ

ครูทิม เป็นครูที่มาจากต่างจังหวัด โดยลาออกมาจากโรงเรียนเก่า เนื่องจากไปติวนักเรียนที่เป็นลูกผู้มีอิทธิพล และเข้ากรุงเทพมาอาศัยอยู่กับน้องสาว ซึ่งทำงานในบริษัทของทินกร จึงได้ไปขอความช่วยเหลือจากทินกรให้รับครูทิม พี่ชายเข้าทำงานเป็นครูในโรงเรียนของทินกร ทำให้ครูทิมได้เจอกับครูสมศรี ที่มีอุดมการณ์ความเป็นครูและการใช้ไม้เรียวคล้ายกัน จึงเข้ากันได้ดี แต่ครูหัวนอกไม่ค่อยชอบพวกเขานัก เนื่องจากใช้ระบบไม้เรียวกับนักเรียน แต่ครูทิมกับครูสมศรีเห็นว่าควรใช้ไม้เรียวในการสั่งสอนนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ เมื่อเทพนมเข้ามาเรียนหนังสือโดยรวมกลุ่มกับพวกเด็กเกรก็สร้างความปั่นป่วนวุ่นวายในห้องเรียน เช่น สู้บูหรีในห้องเรียน และได้ตามจีบดาวรุ่ง แต่ถูกศิรินทร์ เพื่อนสนิทของดาวรุ่ง คอยขัดขวาง เพราะเห็นว่าเทพนมเป็นคนไม่ดี ชอบกลั่นแกล้งเพื่อนและวางอำนาจ และได้สมคบกับสมชายและกลุ่มนักเลงมาแกล้งจับน้อยหน้ามาเรียกค่าไถ่

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต กลุ่มนักเลงหักหลังเทพนม โดยการจับตัวเทพนมไว้เพื่อเรียกค่าไถ่ด้วยอีกคน เนื่องจากเห็นว่าครอบครัวของเทพนมมีฐานะร่ำรวย สมชายจึงได้ออกอุบายว่าจะกลับไปเอาเงินที่บ้านมาไถ่ตัวเทพนม โดยมีพวกนักเลงติดตามไปด้วย แต่สมชายได้เลือกมาที่บ้านศิรินทร์ ทำเหมือนศิรินทร์เป็นน้องสาว และได้แอบบอกกล่าวถึงตำแหน่งบ้านร้างที่เทพนมและน้อยหน้าถูกจับตัวไว้ เพื่อให้ศิรินทร์ ชิต และ ดาวรุ่ง ไปแจ้งให้ครูและตำรวจมาช่วย เมื่อครูทิม ครูสมศรี ศิรินทร์ ชิต ดาวรุ่ง และเพื่อน ๆ มาถึงบ้านร้าง ก็สามารถจัดการกับกลุ่มนักเลงได้ แต่ครูทิมได้ถูกทำร้ายจนบาดเจ็บ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลั่งคลาย เทพนมรู้สึกผิดกับครูทิมมาก ที่ตนเป็นต้นเหตุทำให้ครูทิมต้องบาดเจ็บเพราะหวังจะช่วยตน จึงได้ไปเยี่ยมครูทิมที่บ้านเพื่อขอโทษ โดยครูทิมก็ได้ให้อภัย เพราะครูทิมรักนักเรียนทุกคนเหมือนลูก จึงไม่ถือโทษโกรธเทพนม

ขั้นตอนที่ 5 การยุติเรื่องราว เทพนมกลับตัวกลับใจมาตั้งใจเรียน และประพฤติตนเป็นเด็กดี รวมถึงนักเรียนทุกคนที่เคยมีเรื่องบาดหมางกัน ก็ต่างรักและสามัคคี เป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน

4.1.1.2 แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องหลักของภาพยนตร์เรื่องสวัสดิ์คุณครู เป็นเรื่องราวของครูที่มุ่งมั่นตั้งใจในการอบรมสั่งสอนนักเรียน และเป็นการให้ความหมายของ “ความเป็นครู” ที่มีความมานะอดทน ในการอบรมสั่งสอนนักเรียนที่เกรงให้กลับตัวกลับใจเป็นคนดีได้สำเร็จ

4.1.1.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์

ฉากที่มีการลงโทษเกี่ยวกับการติ

ฉากที่มีการลงโทษด้วยไม้เรียว มีทั้งหมด 2 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง และขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ แม้ว่าจะเป็นเรื่องราวที่ไม่ได้เกิดขึ้นในชั้นวิกฤติแต่ก็เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ตัวละครหลักเกิดจุดเปลี่ยน จุดพลิกผันในชีวิต หรือสื่อให้เห็นถึงประเด็นความขัดแย้งได้

1. ครูทิมตินักเรียนที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทเพื่อไม่ให้นักเรียนต้องไปรับโทษกับตำรวจ

ครูทิมยื่นข้อเสนอให้นักเรียนยอมถูกตีเพื่อไม่ต้องไปรับโทษกับตำรวจ

ครูทิมตินักเรียนด้วยไม้เรียว

ภาพที่ 4.2 ครูทิมยื่นข้อเสนอให้นักเรียนยอมถูกตีเพื่อไม่ต้องไปรับโทษกับตำรวจ

นักเรียนชาย 3 คนได้ก่อเหตุทะเลาะวิวาทและพกอาวุธจนถูกตำรวจจับ ครูทิมจึงได้ทำทัณฑ์บนกับตำรวจ ขอลงโทษนักเรียนด้วยการตี เพื่อให้นักเรียนไม่ต้องถูกจับเข้าคุกและอาจถูกไล่ออกจากโรงเรียน นักเรียน 2 ใน 3 เห็นด้วยกับข้อเสนอของครูทิม แต่มีนักเรียนคนหนึ่งซึ่งเป็นลูกหลานของผู้มี

อิทธิพลไม่ยอม แต่ในที่สุดครูทิมก็ได้ลงโทษนักเรียนทั้ง 3 คนด้วยการตี เนื่องจากทำผิดในข้อหาเดียวกัน จนเป็นข่าวขึ้นหน้าหนังสือพิมพ์ว่าครูทิมตีนักเรียน จึงได้ถูกครูใหญ่ต่อว่า เพราะทำให้โรงเรียนเสื่อมเสียชื่อเสียง ครูทิมจึงได้ขอลาออกจากโรงเรียน และย้ายไปเป็นครูในโรงเรียนอาชีวะแห่งหนึ่งแทน

2. ครูสมัครตีชิตกับศักดิ์ดาเนื่องจากก่อเหตุทะเลาะวิวาท

ภาพที่ 4.3 ครูสมัครตีชิตกับศักดิ์ดาเนื่องจากทะเลาะวิวาท

ชิตกับศักดิ์ดาทะเลาะวิวาท เนื่องจากศักดิ์ดาล้อเลียนชิตว่าเป็นลูกแม่ค้าขายข้าวแกง ทำให้ชิตโมโห จึงเกิดการชกต่อยกันขึ้น ครูสมัครจึงได้ลงโทษทั้งคู่ด้วยการตีด้วยไม้เรียว แต่ถูกครูไอฟาร ซึ่งเป็นครูหัวนอก เทพนมและสมชาย ที่เพิ่งกลับจากต่างประเทศห้ามปราม ด้วยเหตุผลว่าการใช้ไม้เรียวกับนักเรียนถือเป็นการกระทำที่โหดร้าย โหดร้าย ป่าเถื่อน และในต่างประเทศก็ไม่มี การลงโทษเช่นนี้ แต่ครูสมัครก็ยังยืนยันกรานที่จะใช้ไม้เรียว เนื่องจากคิดว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการลงโทษนักเรียนไทย และชิตกับศักดิ์ดาเองก็ยอมรับโทษด้วยการตบอย่างเต็มใจอีกด้วย

ฉากที่มีการลงโทษรูปแบบอื่น

ฉากที่มีการลงโทษรูปแบบอื่น มีทั้งหมด 3 ฉาก ปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์

1. สมชายพกอาวุธและก่อเหตุทะเลาะวิวาท

ภาพที่ 4.4 ผู้ปกครองของสมชายมาพบครูเพื่อจะเอาเรื่องศิรินทร์

เทพนมและสมชายล้อเลียนครูทิมและครูสมัครที่นำของไปจำหน่ายเพื่อหาเงินมาช่วยครอบครัวของชิต ทำให้ชิตและศิรินทร์ไม่พอใจที่เทพนมและสมชายเห็นความหวังดีของครูที่มีต่อนักเรียนเป็นเรื่องตลก ศิรินทร์เข้าไปต่อว่าสมชาย จึงเกิดการทะเลาะวิวาทกัน สมชายจึงนำปืนออกมาทำท่าจะยิงศิรินทร์ เพื่อนจึงได้ไปฟ้องครูว่าสมชายพกอาวุธมาโรงเรียน วันต่อมา ผู้ปกครองของสมชายมาที่

โรงเรียน ตั้งใจจะเอาเรื่องศรินทร์ที่ทำร้ายร่างกายสมชาย โดยเข้าใจว่าศรินทร์เป็นเด็กผู้ชาย แต่เมื่อรู้ความจริงว่าศรินทร์เป็นเด็กผู้หญิง ก็อับอายมากที่ถูกชายของตนมีเรื่องชกต่อยกับผู้หญิง ฝ่ายครูใหญ่ได้อธิบายให้แม่ของสมชายฟังว่าหากจะให้ลงโทษศรินทร์ก็ต้องลงโทษสมชายด้วย เนื่องจากก่อการวิวาทเหมือนกัน และยังพกอาวุธมาโรงเรียน ซึ่งมีหลักฐานอาวุธปืนเป็นของกลาง ทำให้แม่ของสมชายไม่อาจปฏิเสธความผิดได้ แต่สมชายได้ขอร้องให้แม่ช่วย เนื่องจากกลัวว่าจะถูกครูตี แม่ของสมชายจึงได้ขอร้องให้ยอมความกัน

2. เทพนม สมชาย และเพื่อนก่อเหตุทะเลาะวิวาทนอกโรงเรียน จึงถูกตำรวจจับเข้าคุก

เทพนมและเพื่อนก่อเหตุทะเลาะวิวาทที่ลานโบว์ลิ่งจึงถูกจับเข้าคุก

พ่อของเทพนมและพ่อของสมชายขอไม่ประกันตัวลูก

ภาพที่ 4.5 เทพนมและเพื่อนถูกจับเข้าคุกเนื่องจากก่อเหตุทะเลาะวิวาท

เทพนม สมชาย และกลุ่มเพื่อนได้ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น จึงทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกับกลุ่มวัยรุ่นที่ลานโบว์ลิ่ง พนักงานที่ลานโบว์ลิ่งจึงได้โทรแจ้งให้ตำรวจมาจับตัวไปดำเนินคดี เมื่อถูกจับเข้าคุก บรรดาผู้ปกครอง ครูทิมและครูสมศรีได้เดินทางมาที่โรงพัก แม่ของสมชายได้บังคับให้พ่อของสมชายใช้อำนาจบาตรในการประกันตัวสมชาย แต่พ่อของสมชายกับพ่อของเทพนมคิดว่าควรให้พวกเขาได้รับโทษในคุกสักพักเพื่อเป็นการสั่งสอนให้หลานจำต่อความผิด ซึ่งทำให้ครูทิมและครูสมศรีรู้สึกดีใจที่ผู้ปกครองบางส่วนได้อนุญาตให้สถาบันการศึกษาและสถาบันกฎหมายได้มีส่วนช่วยกันดูแล ควบคุมพฤติกรรมของเด็ก เพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดี

3. ศักดาและเทพนม ไม่ยอมตัดผมตามระเบียบของโรงเรียน

พ่อของศักดาและพ่อของเทพนมตัดผมลูกชายด้วยตนเอง

พ่อของเทพนมตัดผมครูโอฬาร

ภาพที่ 4.6 พ่อของศักดาและพ่อของเทพนมตัดผมลูกชายของตน

ครูทิมและครูสมศรีได้ตักเตือนศักดา เทพนม และกลุ่มเพื่อนให้ตัดผมตามกฎระเบียบของโรงเรียน แต่ศักดาและเทพนมไม่ยอมทำตาม เป็นเหตุให้พ่อของศักดาและพ่อของเทพนม ขอเป็นผู้ลงมือทำหน้าที่ตัดผมให้ลูกชายด้วยตนเอง โดยครูโอฬารซึ่งเป็นครูหัวนอกได้เข้ามาห้าม เพราะกลัวว่าการกระทำเช่นนี้ จะเป็นการทำร้ายจิตใจเด็ก แต่พ่อของเทพนมเห็นว่าครูโอฬารเองก็ไว้ผมยาว เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ทำให้นักเรียนไม่ยอมทำตามกฎระเบียบ จึงได้ตัดผมของครูโอฬารด้วย

4.1.2 ครูชา หนูเหงา (2521)

ภาพที่ 4.7 จากภาพยนตร์เรื่องครูชา หนูเหงา (2521)

ที่มา : www.facebook.com/ThaiMoviePosters/posts/1483981281766877

ภาพยนตร์เรื่องครูชา หนูเหงา (2521) เป็นภาพยนตร์แนวดราม่า กำกับโดยพันคำ (พร้อมสิน สืบบุญเรือง) แสดงนำโดย สมบัติ เมทะนี และ จารุณี สุขสวัสดิ์ เข้าฉายในวันที่ 1 ธันวาคม 2521 โดยมีข้อความบนโปสเตอร์ว่า “ทำไม? สังคมจึงทอดทิ้งพวกหนู ผิดด้วยหรือ? ที่พวกหนูเลือกเกิดไม่ได้” และเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประจำหญิงล้วนในเขตกรุงเทพและปริมณฑล โดยมีนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัวแตกต่างกัน เช่น กำพร้าพ่อแม่ หรือ ครอบครัวมีปัญหา จึงเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องเข้ามาช่วยเหลือดูแลนักเรียนเพื่อทดแทนความอบอุ่นที่ขาดหายไป

4.1.2.1 โครงเรื่อง (Plot)

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง ณ โรงเรียนอัมพรไพศาล วรรณ ลูกเมียเช่าฝรั่งที่ไม่เคยได้พบพ่อ รินดา พ่อติดคุกโทษฐานฆ่าคนตาย ได้นำเธอมาฝากให้ครูใหญ่เลี้ยง กิมลิ่ง ลูกของเสียที่มีเมียน้อย จนแม่ของเธอฆ่าตัวตาย นรวดี ลูกสาวดาราดังที่พ่อแม่แยกทางกัน เด็กทุกคนล้วนแต่มีปัญหาครอบครัว และอยู่ในการปกครองดูแลของครูใหญ่และครูสุดาที่ดูแลเด็ก ๆ ด้วยความรักเสมือนเป็นพ่อแม่อีกคน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ วรรณไม่ค่อยพอใจที่แม่ของเธอมีอาชีพเป็นเมียเช่าฝรั่ง ทำให้เธอมักถูกเพื่อน โดยเฉพาะนรวดี ล้อเลียนอยู่เสมอ จนถึงขั้นยื่นคำขาดว่าไม่ให้แม่มาเยี่ยมเธอที่โรงเรียนอีก ทำให้ครูสุดาต้องเข้ามาตักเตือนวรรณ แต่ต่อมา ครอบครัวของนรวดีก็แตกแยกเช่นกัน เธอเสียใจมากจึงพยายามฆ่าตัวตาย แต่โชคดีที่ถูกส่งตัวเข้าโรงพยาบาลทัน ทำให้นรวดีเข้าใจความรู้สึกของวรรณ ทำให้กลับกลายมาเป็นเพื่อนรักกัน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต ชะตาชีวิตโหดร้ายกับวรรณิ เธอเริ่มป่วย สายตาเลือนลางจนตาบอดในที่สุด ซึ่งในขณะนั้นเอง แม่ของเธอก็ล้มป่วยเป็นโรคมะเร็งเช่นกัน ซึ่งครูใหญ่และครูสุดาที่ช่วยเหลือทั้งวรรณิและแม่ให้ได้รับการรักษาในโรงพยาบาล

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลีคลาย วรรณิได้รับรู้ว่าแท้จริงแล้วแม่รักเธอมากแค่ไหน เธอจึงได้ทำดีกับแม่ในวาระสุดท้ายของชีวิต

ขั้นตอนที่ 5 การยุติเรื่องราว ในที่สุดแม่ของวรรณิก็ได้เสียชีวิตลง วรรณิจึงได้รับการผ่าตัดโดยใช้ดวงตาจากแม่ ทำให้เธอกลับมามองเห็นได้อีกครั้ง และได้เข้าเรียนในโรงเรียนสอนคนตาบอดต่อไป

4.1.2.2 แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องหลักของภาพยนตร์เรื่องครูชา หนูเหงา คือการนำเสนอชีวิตของเด็กที่มีปัญหาครอบครัวที่เกิดจากผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง ทำให้เด็กต้องรับผลจากการกระทำนั้น เช่น ปัญหาการหย่าร้าง ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ที่ได้รับความช่วยเหลือจากครูและสถาบันการศึกษาให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมต่อไปได้

4.1.2.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์

ฉากที่มีการลงโทษเกี่ยวกับการติ

ฉากที่มีการลงโทษด้วยไม้เรียว มีทั้งหมด 1 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ที่ทำให้เห็นถึงปมขัดแย้งในครอบครัว เป็นฉากที่วรรณิพูดจาไม่ดีกับแม่จึงถูกครูสุดาชูปู่ว่าจะลงโทษ

วรรณิน้อยใจแม่จึงพูดจาไม่ดีใส่แม่

ครูสุดาเข้ามาตักเตือนวรรณิ

ภาพที่ 4.8 วรรณิน้อยใจแม่จึงพูดจาไม่ดีใส่แม่

วรรณิรู้สึกน้อยใจและเสียใจที่ถูกเพื่อนล้อเรื่องที่แม่ของเธอมีอาชีพขายบริการ เมื่อแม่มาเยี่ยมที่โรงเรียน วรรณิจึงพูดจาไม่ดีกับแม่ ไม่ให้แม่มาเยี่ยมเธออีก เนื่องจากโกรธที่แม่ทำให้เธอต้องอาย ครูสุดาที่เห็นเหตุการณ์จึงรีบเข้ามาตักเตือนวรรณิให้ขอโทษแม่ แต่วรรณิไม่ยอมขอโทษและแสดงท่าทีแข็งกร้าว ทำให้ครูสุดาชูปู่ว่าจะต้องลงโทษ แม่ของวรรณิจึงขอร้องไม่ให้ครูสุดาตีวรรณิ เพราะตนไม่ถือโทษลูก และสัญญากับวรรณิว่าต่อไปจะไม่มาหาที่โรงเรียน เพื่อให้ลูกไม่ต้องรู้สึกอายเพื่อน

ฉากที่มีการลงโทษรูปแบบอื่น

ฉากที่มีการลงโทษรูปแบบอื่นมีทั้งหมด 1 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ ที่สื่อให้เห็นถึงการพัฒนูปมปัญหาความขัดแย้ง ในฉากที่วรรณิ์ กิมลั้ง และนราวดี ก่อเหตุทะเลาะวิวาทกัน

ภาพที่ 4.9 วรรณิ์ กิมลั้ง นราวดีขอโทษครูใหญ่และสัญญาว่าจะไม่ทำผิดอีก

นราวดีได้ล้อเลียนวรรณิ์และกิมลั้งเรื่องปมด้อยด้านครอบครัว ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันขึ้น เมื่อถูกครูใหญ่เรียกตัวมาลงโทษ วรรณิ์ กิมลั้ง และนราวดีได้กราบขอโทษครูใหญ่และได้ให้สัญญาว่าจะไม่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทกันอีก ครูใหญ่จึงได้กล่าวตักเตือนให้ทุกคนทำตัวให้สมกับเป็นกุลสตรี และเห็นว่านักเรียนได้สำนึกผิดแล้วก็ได้ให้อภัย แต่เพื่อให้นักเรียนหลายจำ จึงได้ทำโทษด้วยการตัดคะแนนความประพฤติ คนละ 5 คะแนน

4.1.3 สวัสดิ์ไม่เรียว (2525)

ภาพที่ 4.10 จากภาพยนตร์เรื่องสวัสดิ์ไม่เรียว (2525)

ที่มา : www.facebook.com/ThaiMoviePosters/posts/726567367508276:0

ภาพยนตร์เรื่องสวัสดิ์ไม่เรียว (2525) เป็นภาพยนตร์แนวดราม่า กำกับโดยพันคำ (พร้อมสิน สืบบุญเรือง) แสดงนำโดย สรพงศ์ ชาตรี และ จารุณี สุขสวัสดิ์ เข้าฉายในวันที่ 1 กันยายน 2525 และเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล โดยครูศิริรินทร์ ครูสาวที่เพิ่งเข้ามาสอนใหม่ ต้องเจอกับปัญหานักเรียนเกเร และปัญหาครูที่ลงโทษนักเรียนอย่างไม่ยุติธรรม ซึ่งครูศิริรินทร์ต้องพยายามต่อสู้กับสิ่งเหล่านี้ เพื่อคืนความยุติธรรมให้นักเรียนทุกคน และ

อบรมสั่งสอนให้นักเรียนกลับตัวกลับใจเป็นคนดี รวมถึงพยายามผลักดันเหล่านักเรียนที่มี
ความสามารถด้านกีฬาแต่มีฐานะยากจนให้มีโอกาสได้เข้าแข่งขันในงานกีฬาก็ด้วย

4.1.3.1 โครงเรื่อง (Plot)

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง ครูศิริรินทร์ได้เข้ามาเป็นครูสอนวิชาสุขศึกษาและ
พลศึกษาในโรงเรียนที่เธอเคยเรียน โดยได้รับคำแนะนำจากครูทิม อดีตครูที่เคยสอนศิริรินทร์ และได้รับ
การแต่งตั้งให้เป็นครูประจำชั้นม.5 ซึ่งในห้องเรียนมีนักเรียนที่มาสายเป็นประจำคือกัลยา เป็นเด็ก
ที่มีฐานะครอบครัวยากจน ทำให้เธอต้องทำงานพิเศษด้วยการส่งหนังสือพิมพ์ในตอนเช้า ทำให้มาสาย
เป็นประจำ และ สาธิต เป็นลูกหลานของผู้มีอิทธิพล เขามีนิสัยเกเร โดดเรียน ไม่สนใจการเรียน
ทะเลาะวิวาท ขี้ขโมย แต่เมื่ออยู่ที่บ้าน สาธิตจะแกล้งทำตัวเป็นเด็กดีเพื่อตอบดาพี่ชายและพ่อ
นอกจากนี้ ยังมีนักเรียนหลายคนที่มีปัญหาครอบครัว เช่น บุญมี เป็นเด็กหนุ่มที่มีความสามารถด้าน
การชกมวย แต่ฐานะยากจน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ สาธิตได้กล่าวหาบุญมีว่าบุญมีขโมย
นาฬิกาของเพื่อน แต่บุญมีปฏิเสธ จนทะเลาะวิวาทกับสาธิต แต่บรรดาครูกลับตัดสินลงโทษบุญมีเพียง
คนเดียว ไม่มีครูคนไหนกล้าลงโทษสาธิต เพราะเกรงกลัวอิทธิพลของพ่อและพี่ชายของสาธิต ครูศิ
รินทร์ที่มีนิสัยรักความยุติธรรม รู้สึกว่าบุญมีไม่ได้รับความเป็นธรรม เนื่องจากสาธิตเป็นคู่กรณีแต่ไม่ได้
รับการลงโทษ และแม้แต่ครูทิม ที่เคยเป็นครูที่รักความยุติธรรม ลงโทษนักเรียนอย่างเท่าเทียม ก็ยังไม่
กล้าลงโทษสาธิต ทำให้ครูศิริรินทร์รู้สึกผิดหวังในตัวครูทิมและครูอีกหลาย ๆ คน เพราะเธอเริ่มรู้ถึง
นิสัยที่แท้จริงของสาธิต ว่าเขาแค่แกล้งทำตัวเป็นเด็กดีขณะอยู่กับครอบครัวเท่านั้น แต่เมื่ออยู่ใน
โรงเรียน สาธิตกลับทำพฤติกรรมเกรี้ยวกราดต่อครูและเพื่อน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้ววิกฤต จากพฤติกรรมการมาสายของกัลยาและสาธิต ทำ
ให้ครูศิริรินทร์เริ่มตกใจตื่นทั้งคู่ให้ปรับปรุงแก้ไข แต่ก็ไม่สำเร็จ เนื่องจากกัลยา ยังคงต้องทำงานพิเศษ
ตอนเช้า ทำให้ต้องมาสายทุกวัน ส่วนสาธิตก็มีพฤติกรรมต่อต้านครูศิริรินทร์ จึงไม่ยอมปรับปรุงตัว ทำ
ให้ครูศิริรินทร์ต้องลงโทษในสถานหนักขึ้นเรื่อย ๆ เช่น สั่งให้ทำความสะอาดห้องเรียน จนถึงการตีด้วย
ไม้เรียว แต่ทั้งคู่ก็ยังมาสายอยู่เช่นเดิม จนครูศิริรินทร์ได้รู้เหตุผลที่กัลยามาสาย เพราะต้องทำงานพิเศษ
ตอนเช้า ครูศิริรินทร์และครูสุขโขจึงรวบรวมเงินเพื่อซื้อจักรยานให้กัลยาใช้เพื่อให้สามารถส่ง
หนังสือพิมพ์ได้เร็วขึ้น ทำให้กัลยาสามารถมาโรงเรียนได้ทันเวลา แต่พ่อเลี้ยงขี้เมาของกัลยา ก็ได้นำ
จักรยานไปขายเพื่อนำเงินไปซื้อเหล้า และดบตีแม่ของกัลยา ทำให้กัลยาต้องออกจากโรงเรียน ไป
ทำงานเป็นคนงานก่อสร้างเพื่อหารายได้ ซึ่งในขณะเดียวกัน แม่ของกัลยาก็ล้มป่วยหนักอีกด้วย

สาธิตได้ก่อเรื่องวุ่นวายขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการก่อเรื่องทะเลาะวิวาท
จนถูกตำรวจจับเข้าคุก พวกเด็ก ๆ ไม่กล้าติดต่อยังผู้ปกครอง จึงได้ติดต่อไปยังครูศิริรินทร์แทน ครูศิ
รินทร์ก็ได้เดินทางมาช่วยประกันตัวให้พวกเขา และเทพนมได้ไปขโมยของในร้านค้าและถูกจับได้
ผู้จัดการร้านต้องการจะส่งตัวสาธิตไปดำเนินคดี แต่ครูศิริรินทร์ได้ผ่านมาเห็นเหตุการณ์ จึงได้ไปขอร้อง

ไม่ให้สาธิตถูกตำรวจจับ และสุดท้าย ครูศิรินทร์เห็นเหตุการณ์ที่เขากำลังขโมยแหวนของผู้อำนวยการ แต่ครูศิรินทร์กลับถูกเข้าใจผิดว่าเป็นคนขโมยแหวน ทำให้ถูกไล่ออกจากโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลั่งคลาย สาธิตเริ่มรู้สึกผิดต่อครูศิรินทร์ เพราะครูศิรินทร์ได้เคยช่วยเหลือเขาไว้หลายครั้งด้วยความจริงใจ แต่เขากลับทำให้ครูศิรินทร์ต้องเดือดร้อน จึงตัดสินใจกลับตัวกลับใจเป็นเด็กดีและไปขอขมาครูศิรินทร์ รวมถึงนักเรียนจำนวนมากในโรงเรียนก็ได้เรียกร้องให้ครูศิรินทร์กลับมาสอน จนผู้อำนวยการต้องมาขอร้องให้ครูศิรินทร์กลับมาเป็นครูอีกครั้ง

ส่วนกัลยา ครูศิรินทร์และเพื่อน ๆ ก็ได้มาตามให้กลับไปเรียนต่อ บุญมีก็ได้อาสาช่วยกัลยาทำงานเพื่อหารายได้ ทำให้กัลยาได้กลับมาเรียนอีกครั้ง พร้อมกับเป็นนักกีฬาวิ่งแข่งและเชียร์ยาน และบุญมี ก็ได้เป็นนักกีฬามวยของโรงเรียน โดยมีครูศิรินทร์เป็นโค้ชคอยฝึกให้เพื่อเตรียมตัวลงแข่งกีฬาจังหวัด ส่วนแม่ของกัลยาที่ป่วยหนัก ครูศิรินทร์ก็ได้ฝากฝังให้เพื่อนเก่าที่เป็นหมอช่วยดูแลเป็นพิเศษ รวมถึงแสงแข เพื่อนสนิทของกัลยาที่ได้รับปากว่าจะดูแลแม่ของกัลยาให้ระหว่างที่กัลยาไปเก็บตัวซ้อมกีฬา

ขั้นตอนที่ 5 การยุติเรื่องราว ครูศิรินทร์ได้กลับมาสอนที่โรงเรียนอีกครั้ง และในการแข่งขัน กัลยาและบุญมีก็สามารถเอาชนะการแข่งขันกีฬา นำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียนได้สำเร็จ

4.1.3.2 แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องหลักของภาพยนตร์เรื่องสวัสดิ์ไม่เรียว คือ เป็นเรื่องราวของครูที่มีความรักและหวังดีต่อนักเรียนที่อยากอบรมสั่งสอนในนักเรียนเติบโตขึ้นเป็นคนดี ช่วยเหลือนักเรียนยามยากลำบาก ไม่ว่านักเรียนจะกระทำผิดกี่ครั้ง ครูก็พร้อมที่จะให้อภัยศิษย์เสมอ และในที่สุดนักเรียนก็จะสำนึกถึงพระคุณของครูที่คอยอบรมสั่งสอน และกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคม

4.1.3.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์

ฉากที่มีการลงโทษด้วยการตี

ฉากที่มีการลงโทษด้วยไม้เรียว มีทั้งหมด 4 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ที่สื่อให้เห็นถึงปมปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤติ ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งถึงขั้นสูงสุด

1. บุญมีทะเลาะวิวาทกับสาธิตแต่ถูกครูตีเพียงฝ่ายเดียว

ครูทิมยื่นไม้เรียวให้ครูสุโข

ครูสุโขใจจำใจตีบุญมี

ภาพที่ 4.11 ครูสุโขถูกบีบบังคับให้ตีบุญมี

สาธิตกล่าวหาบุญมีว่าเป็นคนขโมยนาฬิกาของเพื่อน บุญมีโกรธสาธิตจึงได้เกิดการทะเลาะวิวาทชกต่อยกัน จึงถูกครูเรียกไปสอบสวนเพื่อจะลงโทษ แต่ครูทิมเกรงกลัววาระมีของครอบครัวสาธิต ไม่กล้าลงโทษสาธิต จึงได้ต่อว่าแต่บุญมีว่าเป็นคนเริ่มต่อยสาธิตก่อน และให้โอกาสบุญมีในการแก้ตัว แต่บุญมีรู้ว่าตนไม่สามารถแก้ตัวอะไรได้และอย่างไร ครูก็ยังไม่กล้าลงโทษสาธิต

ครูทิมได้ยื่นไม้เรียวให้ครูสุขโข และสั่งให้ครูสุขโขเป็นคนเมียนบุญมี ซึ่งขณะตี ครูสุขโขได้มีสีหน้าลำบากใจและเคร่งเครียดขณะที่ตีบุญมี เพราะถูกครูทิมบังคับให้เป็นผู้ตีบุญมี ทั้งที่ครูสุขโขรู้ว่าบุญมีเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ก็ต้องเขียนตีไปตามอำนาจบังคับบัญชาจากครูทิมที่เป็นครูระดับสูงกว่า และถึงอย่างไร แม้ว่าบุญมีจะไม่ได้ขโมยของตามที่ถูกกล่าวหา เขาก็มีความผิดฐานทะเลาะวิวาทอยู่ดี แต่ก็มี ความไม่ยุติธรรม เมื่อสาธิตคู่กรณี กลับไม่ถูกลงโทษด้วย

หลังจากลงโทษบุญมี ครูศิริรินทร์ได้แสดงความคิดเห็นกับครูทิมว่าการตีเด็กอาจจะยังทำให้เด็กมีจิตใจหยาบกระด้างมากขึ้น และหากเรื่องนี้ สาธิตเป็นคนผิด ครูทิมก็คงเลือกที่จะไม่ลงโทษอีกด้วย แต่ครูชายอีกคนในห้องพักครูก็ได้เสริมว่า ครูศิริรินทร์อย่าคิดมากนักเลย บางครั้งแม้แต่สวรรค์ก็รู้ว่าใครถูกหรือผิด

2. กัลยามาโรงเรียนสายอีก จึงถูกครูศิริรินทร์ตี

ภาพที่ 4.12 กัลยาถูกครูศิริรินทร์ตีเนื่องจากไม่ปรับปรุงตัวเรื่องมาสาย

กัลยามาโรงเรียนสายบ่อยครั้ง แม้ว่าครูจะตักเตือนไป แต่เธอก็มีเหตุจำเป็นที่ต้องทำงานพิเศษตอนเช้า จนมาโรงเรียนสายอยู่ดี แต่กัลยาไม่เคยบอกเหตุผลนี้ให้ครูรู้ เมื่อเธอมาโรงเรียนสายอีก ครูศิริรินทร์จึงจำเป็นต้องลงโทษกัลยาตามที่ได้ตักเตือนเอาไว้ว่าหากมาสายอีก ก็จะต้องถูกลงโทษด้วยไม้เรียว กัลยาเองก็ได้แต่ก้มหน้ายอมรับชะตากรรม โดยไม่ได้แย้งหรืออธิบายเหตุผลให้ครูฟัง เมื่อลงโทษกัลยาเสร็จ ครูศิริรินทร์ได้ระบายความรู้สึกในใจให้ครูทิมฟังว่าเธอไม่อยากจะตีกัลยาเลย แต่กัลยาไม่ยอมปรับปรุงตัว และไม่ยอมอธิบายเหตุผล จึงไม่รู้จะทำอย่างไร

3. พวกของสาธิตกับกัลยาทะเลาะวิวาทกัน จึงถูกครูตี

ภาพที่ 4.13 เหล่านักเรียนที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทถูกครูตีด้วยไม้เรียว

สาธิต แสงเพชร และกลุ่มเพื่อน ได้เข้ามาล้อเลียนกัลยาที่เพิ่งถูกครูตีเพราะมาสาย ทำให้กัลยาโมโหเข้าทำร้ายแสงเพชร และเกิดการทะเลาะวิวาทขึ้นระหว่างกลุ่มของสาธิตและกลุ่มของกัลยา ทำให้ทุกคนถูกครูลงโทษด้วยการตี ยกเว้น สาธิตที่เป็นลูกผู้มีอิทธิพล ซึ่งไม่มีครูคนไหนกล้าลงโทษ

4. สาธิตถูกครูตีรุนแรงลงโทษด้วยการตี เนื่องจากทำร้ายร่างกายเพื่อน

ภาพที่ 4.14 สาธิตยอมถูกตี เพื่อลบล้างหนี้บุญคุณของครูศิรินทร์

ครูศิรินทร์ลงโทษสาธิตเนื่องจากทำร้ายร่างกายเพื่อน ซึ่งสาธิตได้ยื่นข้อเสนอกับครูศิรินทร์ว่า เขายอมถูกลงโทษด้วยการตีแต่โดยดีในครั้งนี้ ก็เพื่อลบล้างบุญคุณที่ครูศิรินทร์ได้ไปช่วยประกันตัวเขาออกมาจากคุกในข้อหาทะเลาะวิวาทก่อนหน้านี้ ครูศิรินทร์ก็ได้รับข้อเสนอ นั้น และลงโทษสาธิตตามกฎหมายระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อลงโทษเสร็จ สาธิตก็ไม่ยกมือไหว้ขอบคุณครูเหมือนที่นักเรียนคนอื่นเคยทำเมื่อถูกครูลงโทษ แต่กลับเดินออกจากห้องพักครูไป และหันกลับมาบอกในเชิงว่า บุญคุณของครูได้ถูกลบล้างเรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้น ครูเจตต์ที่เห็นเหตุการณ์ทั้งหมดก็ได้รับมาเตือนครูศิรินทร์ด้วยท่าทางร้อนรนและหวาดกลัวว่าครูศิรินทร์จะเดือดร้อน แต่ครูศิรินทร์ก็แสดงท่าทีไม่ทุกข์ร้อน ปราศจากความกลัว เพราะผลลัพธ์จากการลงโทษสาธิตขั้นสูงสุดก็คือการถูกไล่ออก ซึ่งเธอเองรู้สึกไม่เดือดร้อนอะไรหากถูกไล่ออกขึ้นมาจริง ๆ เพราะก่อนหน้านี้แม่ของเธอก็เคยขอให้เธอเลิกเป็นครู เนื่องจากกลัวว่าเธอจะลำบาก

ฉากที่มีการลงโทษในรูปแบบอื่น

ฉากที่มีการลงโทษในรูปแบบอื่น มีทั้งหมด 1 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ ที่สื่อให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้ง ในตอนที่กัลยาและสาธิตมาโรงเรียนสาย จึงถูกลงโทษด้วยการทำความสะอาดห้องเรียน

กัลยาและสาธิตถูกลงโทษ
ให้ทำความสะอาดห้องเรียน

สาธิตใช้เพื่อนทำความสะอาดแทน

ภาพที่ 4.15 กัลยาและสาธิตถูกลงโทษให้ทำความสะอาดห้องเรียน

กัลยาและสาธิตเป็นนักเรียนที่มาโรงเรียนสายเป็นประจำด้วยเหตุผลที่ต่างกัน กัลยาต้องทำงานพิเศษด้วยการส่งหนังสือพิมพ์ตามบ้านทุกเช้า เพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัวที่ยากจน ทำให้มาโรงเรียนสาย ส่วนสาธิต แม้ว่าจะออกจากบ้านตั้งแต่เช้าเพื่อติดตามพี่ชายว่าตนตั้งใจเรียน แต่ก็มักจะไปเดินเที่ยวเตร่จนเข้าโรงเรียนสาย ซึ่งทั้งคู่ได้มีพฤติกรรมมาสายบ่อยครั้ง จนครูศิรินทร์ต้องหาบทลงโทษ ซึ่งในครั้งนี้นี้ครูศิรินทร์ได้ลงโทษด้วยการสั่งให้ทำความสะอาดห้องเรียนหลังเลิกเรียน แต่กัลยาขอร้องให้ลงโทษด้วยการตีแทน เนื่องจากเธอต้องรีบไปช่วยแม่ทำงานหลังเลิกเรียน แต่ครูศิรินทร์ไม่ยอมกลงโทษนักเรียนด้วยการตี เนื่องจากมองว่าการตี อาจจะทำให้ให้นักเรียนมีนิสัยหยาบกระด้างขึ้น จึงได้ลงโทษด้วยการทำความสะอาดห้องเรียนก่อน แต่ก็ได้ตักเตือนกัลยาว่าถ้าหากมาสายอีก ก็ต้องถูกทำโทษด้วยไม้เรียว ส่วนสาธิต ได้ยอมรับบทลงโทษการทำความสะอาดห้องเรียน เนื่องจากไม่ยอมถูกลงโทษด้วยการตี และเพื่อเป็นการลบล้างบุญคุณที่ก่อนหน้านี้ ครูศิรินทร์ช่วยเขาไว้จากการที่เขาเกือบถูกจับตัวส่งตำรวจ เพราะไปขโมยของในร้านค้า แต่ทว่าในการทำความสะอาดห้องเรียน สาธิตกลับบังคับให้เพื่อนคนอื่นทำแทน

4.1.4 ครูเสือ (2527)

ภาพที่ 4.16 จากภาพยนตร์เรื่องครูเสือ (2527)

ที่มา : www.facebook.com/ThaiMoviePosters/posts/868766656621679/

ภาพยนตร์เรื่องครูเสือ (2527) เป็นภาพยนตร์แนวดราม่า กำกับโดย ชรินทร์ ทองสิงห์ แสดงนำโดย พิศาล อัครเศรณี และ สุพรรณษา เนื่องภิรมย์ เข้าฉายในปี 2527 โดยมีข้อความบนโปสเตอร์ว่า “ไม่เรียว...ทำให้คนเป็นรัฐมนตรี ไม่เรียว...ทำคนเลว เป็นคนดี ไม่เรียว...จะศักดิ์สิทธิ์เมื่ออยู่ในมือครูที่ดี” และเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษาชายล้วน จ.เพชรบุรี ครูเสือ ผู้ยึดมั่นในอุดมการณ์การใช้ไม้เรียว ต้องพยายามอบรมสั่งสอนเหล่านักเรียนให้เติบโตเป็นคนดี ซึ่งมีทั้งผู้เห็นด้วยที่เชิดชูครูเสือว่าเป็นครูที่ดี มีความรักนักเรียนอย่างจริงใจ และผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้ไม้เรียวของครูเสือที่พยายามขัดขวาง หรือใช้อำนาจมาควบคุมครูเสือ

4.1.4.1 โครงเรื่อง (Plot)

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง ครูเสือ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูใหญ่ในโรงเรียนชนบทแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรี ครูเสือเป็นครูที่เข้มงวด ทำให้นักเรียนหลาย ๆ คนเกรงกลัว แต่ในขณะเดียวกัน ครูเสือก็มีจิตใจเมตตา เป็นครูที่ดี ตั้งใจสั่งสอนอบรมให้นักเรียนได้ดี ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับ ครูบุษบง ครูสาวนักเรียนนอก ถูกพี่ชายที่เป็นนายอำเภอสั่งให้มาหาประสบการณ์เป็นครูที่โรงเรียนเดียวกับครูเสือ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ ครูเสือทำหน้าที่ครูในการอบรมสั่งสอนนักเรียน และลงโทษนักเรียนที่กระทำผิดด้วยอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้ เพราะไม่เรียวครู” ขณะนั้นเอง นายอำเภอ ผู้มีอิทธิพลในจังหวัดเพชรบุรี ได้พาอัสนี ลูกชายมาฝากเข้าเรียนในโรงเรียน แต่อัสนีเป็นเด็กที่ดื้อรั้นมาก แม้แต่นายอำเภอผู้เป็นพ่อ และย่าของอัสนียังไม่สามารถควบคุมได้

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต เมื่ออัสนีมาเข้าเรียนในโรงเรียนก็คิดจะลงดีกับครู เสือด้วยการกลั่นแกล้งครูและไม่ยอมแต่งกาย ทำให้ครูกระเปียบ จึงถูกครูเสือกงโทษ ครอบครัวยของ อัสนีไม่พอใจจึงไปแจ้งความดำเนินคดีกับครูเสือ

ขณะเดียวกัน นายอาคมเคยเป็นเจ้านายของอดีตลูกศิษย์คนหนึ่งของครู เสือนามว่า เพลิน ซึ่งมีความอาฆาตแค้นกับนายอาคม เนื่องจากเคยถูกนายอาคมเอาไรต์เอาเปรียบ จน ตัวเขาต้องติดคุก ทำให้ไม่สามารถมาดูแลลูกของตนที่ป่วยอยู่ได้ทันเวลา เขาจึงต้องเสียลูกและ ครอบครัวยไป ด้วยความแค้นนี้ เขาจึงวางแผนกับกลุ่มโจร ลักพาตัวอัสนีมาเรียกค่าไถ่ เพื่อหวังจะแก้ แค้นนายอาคม

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลี่คลาย ครูเสือ จึงต้องจัดการเรื่องนี้ด้วยตัวของเขา เอง เนื่องจากทั้งเพลินและอัสนี ต่างก็เป็นลูกศิษย์ของเขา โดยมีครูบุษบงเป็นผู้ช่วย ซึ่งหลังจากครู บุษบงได้ทำงานร่วมกับครูเสือ ก็ได้เข้าใจในเจตนาที่ดีในการเป็นครูของครูเสือ จึงได้ยอมรับในตัวครู เสือและการใช้ไม้เรียวมากขึ้น ครูเสือได้เข้าไปเจรจาให้เพลินคืนอัสนีแก่อ้อมอกของพ่อ และกลับตัว กลับใจไปมอบตัว โดยเพลินได้ซาบซึ้งในพระคุณของครูเสือ ที่แม้ว่าเขาจะเป็นโจร แต่ครูก็ไม่เคย ทอดทิ้งลูกศิษย์ ได้มาสั่งสอนให้เขาตาสว่างอีกครั้ง จึงได้ปล่อยตัวอัสนีคืนให้กับอาคม

ขั้นตอนที่ 5 การยุติเรื่องราว แต่อย่างไรก็ตาม ครูเสือกู้รู้สึกน้อยใจ เนื่องจากทั้งผู้ปกครองและผู้อำนวยการโรงเรียน ก็ต่างไม่เห็นด้วยกับการใช้ไม้เรียวของครูเสือ ทำให้ครู เสือตัดสินใจลาออกจากโรงเรียน แต่เหล่านักเรียน ผู้ปกครอง และครูในโรงเรียนก็ได้มาขอรับรองให้ครู เสืออยู่สอนที่โรงเรียนเดิมต่อ เพื่อสั่งสอนให้เด็ก ๆ เป็นคนดี ทำให้ครูเสือตัดสินใจเป็นครูอยู่ที่โรงเรียน เดิม

4.1.4.2 แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องหลักของภาพยนตร์เรื่องครูเสือ คือ เรื่องราวของครูที่มีอุดมการณ์ การใช้ไม้เรียวที่มุ่งมั่น ตั้งใจในการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เติบโตเป็นคนดี และเป็นการเชิดชูครูที่เป็น ผู้ยึดถืออุดมการณ์ “เป็นคนดีได้ เพราะไม้เรียวครู” ในโรงเรียนชนบท

4.1.4.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์

ฉากที่มีการลงโทษด้วยการตี

ฉากที่มีการลงโทษด้วยไม้เรียว มีทั้งหมด 4 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ที่ทำให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้ง ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต ที่ทำให้เกิดจุดพลิก ผันในชีวิตของตัวละครครูเป็นความขัดแย้งขั้นสูงสุด และขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลี่คลาย ที่สื่อให้เห็นถึง การยอมรับและสืบทอดการใช้ไม้เรียว

1. ครูเสือนักเรียนที่ขโมยผลไม้ในสวนชาวบ้านขณะที่โตเรียนไปเล่นการพนัน

ครูเสือนักเรียนที่โตเรียน ครูเสือนักเรียนด้วยไม้เรียว

ครูบุงเข้ามาห้ามครูเสือจากการตีนักเรียน

ภาพที่ 4.17 ครูเสือนักเรียนที่โตเรียนไปเล่นการพนันและขโมยผลไม้

เหล่านักเรียนโตเรียนวิชาที่ครูเสือสอน ไปเล่นการพนันและขโมยผลไม้ในสวนของชาวบ้าน มากิน ครูเสือได้ตามมาพบและถามถึงเหตุผลที่โตเรียน ซึ่งนักเรียนให้เหตุผลว่าเป็นเพราะพวกตนไม่ ถนัดวิชาเลขที่ครูเสือสอน และกลัวความดุของครูเสือที่อาจจะตีพวกเขาหากทำโจทย์เลขไม่ได้ ครูเสือ จึงได้ให้กำลังใจว่า หากพวกนักเรียนเล่นการพนันได้ แสดงว่ามีหัวคำนวณ เก่งพอที่จะเรียนวิชาเลขได้ รู้เรื่อง และครูเสือได้ให้อภัย ให้โอกาสนักเรียนกลับเข้าห้องเรียน โดยไม่ถูกทำโทษ แต่ทันใดนั้น ครูเสือ ได้เลื้อยไปเห็นเปลือกผลไม้ที่กองทิ้งไว้ จึงรู้ทันทีว่า พวกนักเรียนได้ขโมยผลไม้ในสวนของชาวบ้าน มากินโดยไม่ได้รับอนุญาต ครูเสือเห็นว่าการลักขโมยเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม จึงต้อง ทำโทษนักเรียนเพื่อให้หลบจำด้วยการตีด้วยไม้เรียว ในขณะที่ทำโทษ ครูบุงที่เพิ่งเรียนจบจาก ต่างประเทศและได้รับมอบหมายให้มาทำงานเป็นครูผู้ช่วยของครูเสือ ได้เห็นเหตุการณ์ ก็ได้เข้ามา ห้ามว่าการตีเป็นการลงโทษที่โหดร้ายเกินไปสำหรับเด็ก แต่ครูเสือกียืนยันกรานที่จะใช้ไม้ เรียว ทำให้ครูบุงไม่พอใจและเดินหนีไป ครูเสือจึงได้ลงโทษนักเรียนด้วยไม้เรียวได้สำเร็จ และชดใช้ ค่าเสียหายให้กับเจ้าของสวนผลไม้ แต่เจ้าของสวนผลไม้ไม่ได้ใส่ใจเอาความ เนื่องจากคิดว่านักเรียน ได้รับการลงโทษอย่างเหมาะสมแล้วและได้กล่าวชมเชยครูเสือ

2. นักเรียนทะเลาะวิวาทชกต่อยกันบริเวณวัดร้าง

ครูเสือนำนวมมาให้ให้นักเรียนใส่

นักเรียนชกกันจนหมดแรง

ครูเสือเก็บกิ่งไม้ในบริเวณนั้นมาเป็นไม้เรียวเพื่อตีนักเรียน

ภาพที่ 4.18 ครูเสือลงโทษนักเรียนที่ทะเลาะวิวาทกัน

นักเรียนชาย 2 คนนัดทำชกต่อยกัน เนื่องจากก่อนหน้านี้ ทั้งคู่ได้วางแผนขโมยอ้อยในไร่ของชาวบ้าน แต่คนหนึ่งได้หักหลังเพื่อน โดยการตะโกนบอกเจ้าของไร่ ทำให้เพื่อนอีกคนถูกเจ้าของไร่และสุนัขวิ่งไล่ล่าจนเกือบเอาชีวิตไม่รอด จึงเกิดความแค้น และได้นัดทำต่อยกันที่วัดร้างใกล้โรงเรียน ครูเสือได้ทราบเรื่องและตามมาหานักเรียน ครูเสือได้นำนวมมาให้ให้นักเรียน และสั่งให้ชกกันตามกติกาสากลจนกว่าจะหมดแรง เมื่อนักเรียนชกกันจนหมดแรง ครูเสือก็ได้สั่งสอนว่าการใช้กำลังในการแก้ปัญหาเช่นนี้ มีแต่จะทำให้เหนื่อย ควรต่อสู้กันในเรื่องที่เกิดประโยชน์ เช่น การเรียน และครูเสือได้ลงโทษนักเรียนด้วยการตี โดยนำกิ่งไม้ที่เก็บได้บริเวณวัดร้างมาเป็นไม้เรียว โดยได้สั่งสอนนักเรียนให้ยอมรับโทษด้วยความเต็มใจและไม่ทำผิดซ้ำอีก

3. อัสนีถูกครูเสือตีตบและตีด้วยไม้เรียว เพราะทำผมผิดกฎระเบียบโรงเรียน

ครูเสือจับอัสনীตบผมให้ถูกระเบียบ

อัสনীไม่พอใจเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 4.19 ครูเสือจับอัสনীตบผมให้ถูกระเบียบ

อัสนี ผู้เป็นลูกหลานของผู้มีอิทธิพล ไม่ยอมตัดผมตามกฎระเบียบของโรงเรียน จึงถูกครูเสือ จับตัดผมให้เป็นทรงนักเรียน และตีด้วยไม้เรียวจนกันแตก ทำให้ครอบครัวของอัสนีโกรธมาก ถึงขั้น แจ้งความดำเนินคดีกับครูเสือ

4. ครูบุษบงใช้ไม้เรียวตีนักเรียนที่ทำตัวไม่เรียบร้อยขณะเข้าแถว

ภาพที่ 4.20 ครูบุษบงเอาไม้เรียวตีนักเรียนที่คุยเล่นกันระหว่างเข้าแถว

ครูบุษบง อดีตครูหัวนอก ที่เคยไม่เห็นด้วยกับการใช้ไม้เรียวของครูเสือ ได้ใช้ไม้เรียวกำราบ นักเรียนที่คุยเล่นกันระหว่างนั่งเข้าแถว โดยเธอได้เริ่มหันมาใช้ไม้เรียวกับนักเรียน หลังจากได้ทำงาน ใกล้ชิดกับครูเสือ ทำให้เธอเข้าใจถึงเจตนา รมณ์ ความหวังดี และความมุ่งมั่นในความพยายามอบรม สั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดีของครูเสือ ทำให้เธอเริ่มปฏิบัติตามครูเสือ เช่น แต่งกายเรียบร้อยมากขึ้น และเปลี่ยนนิสัยเป็นครูที่เจ้าระเบียบและเข้มงวดขึ้นตามครูเสือ

4.1.5 ครูไหวใจร้าย (2532)

ภาพที่ 4.21 จากภาพยนตร์เรื่องครูไหวใจร้าย (2532)

ที่มา : <http://www.fivestarproduction.co.th/ครูไหวใจร้าย>

ภาพยนตร์เรื่องครูหัวใจร้าย (2532) เป็นภาพยนตร์แนวดราม่า กำกับโดย สักกะ จารุจินดา แสดงนำโดย จินตหรา สุขพัฒน์ เข้าฉายวันที่ 18 พฤษภาคม 2532 โดยมีคำบรรยายตอนเปิดเรื่องว่า “ครูหัวใจร้าย อาจจะทำให้ใครหลายคนผ่านพ้นวัยเด็กมาแล้ว หวนนึกถึงความหลังครั้งเรียนหนังสือ หวนนึกถึงครูบางคนที่ยังจดจำได้ดี เจ้าระเบียบเป็นที่สุด และสำหรับใครบางคนที่ไม่เคยมีครูที่เข้มงวดจริงจัง ดังเช่นครูในยุคนั้น อาจจะบอกกับตัวเองว่าโชคดีที่เพิ่งเกิด แต่จะเชื่อหรือไม่ก็ตาม เราหวังเพียงว่า ภาพของครูหัวใจร้าย อาจจะช่วยให้เรา ๆ ได้มองเห็นความงามของความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนจนเกร็ดได้แจ่มชัดยิ่งขึ้น ไม่ว่าวันเวลาแห่งความงดงามนั้นจะผ่านไปเนิ่นนานเพียงใดก็ตาม” โดยเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา จ.เชียงใหม่ ที่ครูไสวได้เข้ามาสอนตั้งแต่ตอนสาวจนแก่ชรา ซึ่งครูไสวมีกิตติศัพท์ในเรื่องของความดีและเจ้าระเบียบและยึดมั่นในความเป็นครูจนไม่ยอมมีครอบครัว แต่ครูไสวแม้ว่าจะทำตัวค่อนข้างดุ แต่แท้จริงแล้วก็รักนักเรียนและมีความตั้งใจที่อยากจะสั่งสอนให้เด็ก ๆ เติบโตเป็นคนดี

4.1.5.1 โครงเรื่อง (Plot)

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง ครูไสวมาทำงานเป็นครูอยู่โรงเรียนชนบท ในอำเภอสะเมิง ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญด้วยความตั้งใจที่จะดูแลอบรมสั่งสอนนักเรียน ครูไสวเป็นครูอยู่ที่อำเภอสะเมิงตั้งแต่สาวจนแก่ โดยยึดมั่นในการปฏิบัติเป็นครูที่มีความน่านับถือ เจ้าระเบียบจนไม่ได้แต่งงาน มีครอบครัว แม้ว่าในตอนสาว ครูไสวจะมีชายหนุ่มมาสนใจมากมาย แต่ครูไสวก็สนใจแต่เพียงการสอนนักเรียนเท่านั้น

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ 35 ปีผ่านไป ครูไสวในวัยชราก็ยังเป็นครูที่เจ้าระเบียบ มีวิธีการสอนที่เคร่งครัด และวิธีลงโทษที่รุนแรง ทำให้นักเรียนและผู้ปกครองบางส่วนมองว่าการทำโทษนักเรียนของครูไสวเป็นการกระทำที่รุนแรงเกินไป ทางผู้ปกครองก็ได้ส่งตัวแทนเพื่อมาเจรจากับครูไสว แต่สุดท้ายก็ไม่มีใครกล้าต่อรองกับครูไสว

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต วันหนึ่งขณะที่ครูไสวลงโทษสมชายที่เป็นลูกชายของจำช่วง อดีตลูกศิษย์ของครูไสวอยู่ ครูไสวก็เกิดไม่สบายอย่างมาก จึงสั่งให้สมชายไปตามจำช่วงและหมออารีย์ให้พาครูไสวไปที่โรงพยาบาล

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลี่คลาย หมออารีย์ตรวจร่างกายครูไสวรู้ว่าคุณครูป่วยหนักต้องผ่าตัดและนำตัวไปโรงพยาบาลที่กรุงเทพโดยเรียกอาจารย์หมอกำแหงซึ่งเป็นเพื่อนครูมาดูแลรักษาระหว่างที่ครูไปรักษาตัวอยู่ชาวบ้านและลูกศิษย์ก็ต่างเป็นห่วงครูอย่างมาก

ขั้นตอนที่ 5 การยุติเรื่องราว สุดท้ายครูไสวก็หายดี และได้เดินทางกลับมายังหมู่บ้าน ซึ่งได้มีชาวบ้าน อดีตลูกศิษย์และศิษย์ปัจจุบันมารอต้อนรับกันอย่างเนืองแน่น

4.1.5.2 แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องหลักของภาพยนตร์เรื่องครูไหวใจร้าย คือ เรื่องราวของครูที่มีความยึดมั่นในเจตนารมณ์การเป็นแม่พิมพ์ของชาติ ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน แม้ว่าภายนอกครูจะมีความเจ้าระเบียบและเข้มงวดแต่แท้จริงแล้วมีเจตนาที่ดีต่อนักเรียน

4.1.5.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์

ฉากที่มีการลงโทษด้วยการตี

ฉากที่มีการลงโทษด้วยไม้เรียว มีทั้งหมด 1 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤตที่กำลังจะเกิดจุดพลิกผันขึ้นกับตัวละคร ในฉากที่สมชายแอบเล่นของเล่นในเวลาเรียน จึงถูกครูไสวลงโทษ

สมชายแอบเล่นของเล่นระหว่างเรียน

ครูไสวสั่งทำโทษสมชาย

สมชายล้างปากด้วยสบู่

ครูไสวสั่งให้สมชายคัดลายมือ

ภาพที่ 4.22 สมชายแอบเล่นของเล่นระหว่างเรียนจึงถูกลงโทษ

สมชาย ซึ่งเป็นลูกของจำชวออดีตนักเรียนของครูไสว ได้แอบเล่นของเล่นในช่วงเวลาที่ครูไสวสอน เมื่อเลิกเรียน ครูไสวจึงสั่งให้สมชายอยู่ต่อเพื่อรับบทลงโทษ ด้วยการล้างปากด้วยสบู่ และคัดลายมือ “ต่อไปนี่ข้าพเจ้าจะสนใจในการเรียน” 50 ครั้ง แต่ในขณะที่สมชายกำลังคัดลายมือ ครูไสวเกิดป่วยขึ้นมาอย่างกะทันหัน จึงได้บอกให้สมชายไปตามพ่อของเขา มา แต่สมชายกลัวว่าครูไสวจะตีเขาต่อหน้าพ่อ

ฉากที่มีการลงโทษในรูปแบบอื่น

ฉากที่มีการลงโทษในรูปแบบอื่น มีทั้งหมด 5 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง ที่เป็นการปูเรื่องทำให้รู้ข้อมูล อุปนิสัย ความคิดของตัวละคร และขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ ที่สื่อให้เห็นถึงการพัฒนาปมความขัดแย้ง

1. เสียงถูกสั่งให้ยืนยกคิ้วหน้าห้องเรียน

เสียงยกคิ้วล้อเลียนเพื่อน

ครูไสวทำโทษให้เสียงยืนยกคิ้ว

ภาพที่ 4.23 ครูไสวสั่งให้เสียงยืนยกคิ้วหน้าห้องเรียน

ในคาบแรกที่ครูไสวเข้าสอน เสียงได้ยกคิ้วเพื่อล้อเลียนเพื่อนในห้อง เมื่อครูไสวเห็น จึงได้เรียกเสียงออกมายืนหน้าห้อง พร้อมกับสั่งให้ยกคิ้วเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมง ทำให้เพื่อนในห้องขำขัน

2. เก่งวาดรูปลามกในชั่วโมงเรียน จึงถูกสั่งให้ยืนคาบไม้บรรทัดหน้าห้องเรียนและคัดลายมือ

เก่งแอบวาดรูปลามกระหว่างเรียน

รูปที่เก่งวาด

เก่งถูกทำโทษให้ยืนคาบไม้บรรทัด

ครูไสวฉีกรูปที่เก่งวาดทิ้ง

ภาพที่ 4.24 เก่งแอบวาดรูปลามกระหว่างเรียนจึงถูกทำโทษ

ขณะที่ครูไสวกำลังสอนหนังสือ เก่งได้แอบวาดรูปลามก ครูไสวเห็นเข้า จึงได้สั่งให้เก่งยืนยกแขน คาบไม้บรรทัดหน้าห้องเรียน และคัดลายมือ "ต่อไปนี่ผมจะตั้งใจในการเรียน" 5 หน้ากระดาษ พร้อมกับฉีกภาพที่เก่งวาดทิ้ง

3. เก่งและช่วงแอบสูบบุหรี่ จึงถูกทำโทษด้วยการคาบไม้ไผ่และแขวนป้ายห้อยคอ

เก่งและช่วงแอบสูบบุหรี่

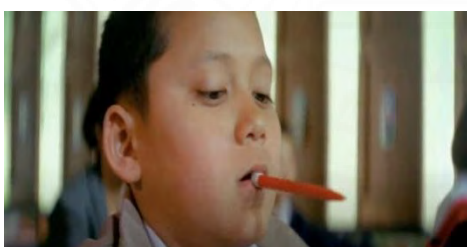
ครูไสวผ่านมาเห็นเข้า

ภาพที่ 4.25 เก่งและช่วงถูกทำโทษให้ยืนคาบไม้ไผ่และแขวนป้ายประจาน

เก่งและช่วงแอบสูบบุหรี่ในโรงเรียน เมื่อถูกครูไสวจับได้ จึงได้สั่งให้เก่งและช่วง ยืนคาบไม้ไผ่ และมีป้ายห้อยคอที่เขียนว่า “ผมจะไม่สูบบุหรี่อีกแล้วครับ” โดยมีเพื่อน ๆ มายืนมองดู และหัวเราะด้วยความขำขัน

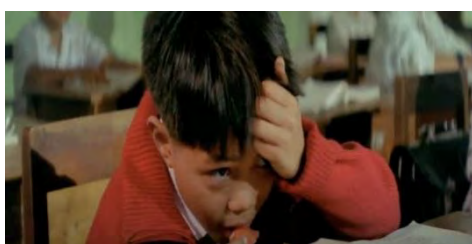
4. นักเรียนที่แสดงพฤติกรรมไม่เรียบร้อยระหว่างเรียน ถูกครูไสวสั่งทำโทษ

ศักดาอมดินสอเล่น

มัลลิกา มาศเคาะซีฟัน

กาดแอบอมลูกอม

ครูไสวสั่งให้ทั้งสามไปล้างปากด้วยสบู่

ภาพที่ 4.26 ครูไสวทำโทษนักเรียนที่ไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียน

ในขณะที่ครูไสวกำลังสอนนักเรียนอยู่หน้าชั้น ศักดาได้อมดินสอเล่น มัลลิกามาศแคะขี้ฟัน และกาดแอบทานลูกอม ซึ่งครูไสวสามารถจับพฤติกรรมของนักเรียนทุกคนได้ แม้ว่าบางคนจะพยายามแอบกระทำไม่ให้ครูไสวเห็นก็ตาม ศักดา มัลลิกามาศ และกาด จึงถูกครูไสวสั่งให้ไปล้างปากด้วยสบู่และกลับมายืนหน้าชั้นเรียน

5. นักเรียนชาย 2 คน ล้อเลียนครูไสว จึงถูกสั่งให้ไปล้างปากด้วยสบู่

ภาพที่ 4.27 นักเรียนชาย 2 คนถูกสั่งให้ล้างปากด้วยสบู่

นักเรียนชาย 2 คนได้พูดคุย ล้อเลียนถึงท่าทางและรูปร่างของครูไสวว่าเหมือนนกกระยาง และตั้งฉายาให้ครูไสวว่า “ครูไหวใจร้าย” ซึ่งในจังหวะนั้น ครูไสวเดินผ่านมาได้ยินเข้าพอดี จึงได้สั่งลงโทษทั้งคู่ ให้ไปล้างปากด้วยสบู่ ท่ามกลางเพื่อน ๆ ที่มามุงดูและหัวเราะขบขัน

4.1.6 ม.6/2 ห้องครูวารี (2537)

ภาพที่ 4.28 จากภาพยนตร์เรื่องม.6/2 ห้องครูวารี (2537)

ที่มา: 70-90memory.blogspot.com/2010/08/blog-post.html

ภาพยนตร์เรื่องม.6/2 ห้องครูวารี (2537) เป็นภาพยนตร์แนวดราม่า คอเมดี้ กำกับโดย ณรงค์ จารุจินดา แสดงนำโดย จินตหรา สุขพัฒน์, ธรรม์ โทณวนิก, ธัญญาเรศ รามณรงค์, ศรัณย์ สาคร์สินธุ์ และ สายธาร นิยมการณ์ เข้าฉายวันที่ 4 มิถุนายน 2537 และเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา จ.เชียงใหม่ ที่ครูวารี นิสิตฝึกสอนได้เข้ามาเป็นครูประจำชั้นห้องม.6/2 ที่ต้องคอยชี้แนะให้กับนักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาครอบครัว ให้นักเรียนได้แก้ปัญหาได้อย่างถูกวิธี

4.1.6.1 โครงเรื่อง (Plot)

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง ครูวารี นิสิตฝึกสอนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เข้ามาเป็นครูประจำชั้นม.6/2 แทนครูปรานี ครูประจำชั้นคนเดิมที่กำลังจะลาคลอด

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ ในห้องม.6/2 นุช เด็กสาวที่มีนิสัยหัวรั้น มีเรื่องทะเลาะชกต่อยอยู่เป็นประจำ ซึ่งแท้จริงแล้วนุชเป็นน้องสาวของครูวารี แต่พ่อและแม่ของทั้งคู่แยกทางกัน นุชจึงอาศัยอยู่กับแม่ และวารีอาศัยอยู่กับพ่อ เมื่อนุชเห็นว่าครูวารีที่เป็นพี่สาว มาเป็นครูประจำชั้นของตน ก็มักทำท่าทีประชดประชันทั้งการพูดจาหรือแกล้งไม่สนใจการเรียน เพราะนุชมีความฝังใจว่าพ่อทิ้งเธอและแม่ไป จึงได้รู้สึกเกลียดพ่อและพี่สาว และยังเมื่อวารีที่เข้ามาเป็นครูฝึกสอนเป็นที่ชื่นชอบของเหล่านักเรียนในชั้น โดยเฉพาะวิน เพื่อนร่วมห้องที่นุชแอบชอบ ก็ยิ่งทำให้นุชรู้สึกไม่พอใจวารียิ่งขึ้น

วิน อาศัยอยู่กับพี่สาวและพ่อ แม่ของวินเสียชีวิตจากอุบัติเหตุตั้งแต่วินยังเด็ก วินชอบเล่นดนตรี โดยเฉพาะกีตาร์ ซึ่งเขาตั้งวงดนตรีขึ้นมาอยู่กับเพื่อน ๆ เพื่อจะไปแข่งขันวงดนตรี แต่พ่อของเขาเกลียดดนตรี หากรู้ว่าเขาแอบเล่นดนตรีก็จะโมโหมาก ทำให้เขารู้สึกมีระยะห่างกับพ่อ และมักจะต้องทะเลาะกับพ่ออยู่เสมอ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต พ่อของวินจับได้ว่าวินแอบเล่นกีตาร์ ทำให้พ่อโมโหและต่อว่าวิน วินเสียใจหนีออกจากบ้านไป และไม่มาโรงเรียน จึงไม่ได้เข้าสอบ ทำให้เพื่อน ๆ เป็นห่วง ต้องการจะออกไปตามหาวิน แต่ครูวารีอาสาไปตามหาวินเอง โดยนุชเป็นคนชี้พิกัดของวินให้กับครูวารี ว่าวินมักจะไปเดินเล่นแถวสะพานนอกเมืองเวลาที่เขามีเรื่องกลุ้มใจ เมื่อครูวารีไปที่สะพานก็เจอกับวิน และตามให้วินกลับไปสอบ แต่วินกลับถูกรถชน จนต้องเข้าโรงพยาบาล เมื่อถึงวันแข่งขัน วินก็ได้ปรากฏตัวในงานแข่งขันดนตรีเพราะความรักที่เขามีต่อดนตรี เขาจึงไม่ยอมยอมแพ้ แต่ก็ทนความเจ็บปวดและสภาพร่างกายที่ยังไม่ฟื้นตัว ทำให้เขาทรุดลง ขณะเล่นดนตรี

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลี่คลาย ในงานแข่งขันดนตรีรอบชิงชนะเลิศ พ่อของวินได้แอบมาดูวินแข่งขันด้วย ซึ่งตัวคนที่แท้จริงของเขาก็คือ เดชา กีตาร์ไฟ นักดนตรีที่มีฝีมือการเล่นกีตาร์เป็นเลิศ แต่เมื่อแม่ของวินเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ทำให้เขาเลิกเล่นดนตรี หันมาทำงานประจำเป็นพนักงานในร้านซูชิเพื่อหารายได้ที่มั่นคงกว่า และสร้างทำเป็นเกลียดดนตรี เพื่อกลัวว่าหากวินเลือกเดินเส้นทางอาชีพนักดนตรีจะเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคง ไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ ซึ่งที่เขามาทำงาน

แข่งดนตรี ก็เพื่อจะมาห้ามไม่ให้วินเล่นดนตรี แต่พ่อของน้ำหวาน ที่มาเชียร์วงดนตรีของวิน เห็นพ่อของวิน ก็จำได้ว่าเขาคือ เดชา ก็ด่าไฟ โอติ่นักดนตรีชื่อดัง จึงได้เข้ามาเตือนสติพ่อของวินให้คิดได้ว่า ควรให้วินเลือกเดินทางในสิ่งที่เขาชอบและเลือกเอง วินจะมีความสุขมากกว่า เหมือนกับที่พ่อของวินเคยมีความสุขในตอนที่ได้เล่นดนตรี ระหว่างการแข่งขันดนตรี วินที่ได้หลุดลงบนเวทีด้วยความเจ็บปวดจากบาดแผลที่ถูกรถชนจนเล่นกีตาร์ต่อไม่ไหว พ่อของวินก็ได้ขึ้นมาบนเวที พร้อมกับแสดงฝีมือการเล่นกีตาร์ระดับเซียนที่วินไม่เคยเห็นมาก่อนว่าพ่อของเขาสามารถเล่นกีตาร์ได้ และยังเล่นได้เก่งถึงเพียงนี้ ทำให้เขามีกำลังใจในการแสดงต่อ และพ่อกับลูกก็ได้เล่นกีตาร์รับส่งกันไปมา สร้างความประทับใจให้กับผู้ชมอย่างมาก

ขั้นตอนที่ 5 การยุติเรื่องราว ในที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่างวินและพ่อก็กลับมาเข้าใจกัน เพราะทั้งคู่ได้เปิดใจให้กันและกันแล้ว ส่วนนุชก็ได้ขอโทษครูวารี เรื่องที่เธอเคยไม่เข้าใจปัญหาครอบครัว ทำให้แสดงท่าทีประชดประชันใส่

4.1.6.2 แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องหลักของภาพยนตร์เรื่อง ม.6/2 ห้องครูวารี คือ ความสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่างสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ที่มีครูคอยเป็นผู้แนะนำวิธีแก้ไขปัญหาลงมาให้กำลังใจนักเรียน

4.1.6.3 ฉากที่มีการทำโทษในภาพยนตร์

ฉากที่มีการลงโทษด้วยการตี

ฉากที่มีการลงโทษด้วยไม้เรียว มีทั้งหมด 1 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 1 ที่เป็นการปูเรื่องทำให้รู้ข้อมูล อุปนิสัย ความคิดของตัวละคร ในฉากที่วินและอ้วนแอบเล่นดนตรีในห้องเรียนจนส่งเสียงรบกวนการเข้าแถว

วินและอ้วนแอบเล่นดนตรีในห้องเรียน ครูที่พูดหน้าเสาธงได้ยินเสียง

ครูเดินตามหาตัววินและอ้วน

วินและอ้วนถูกตี

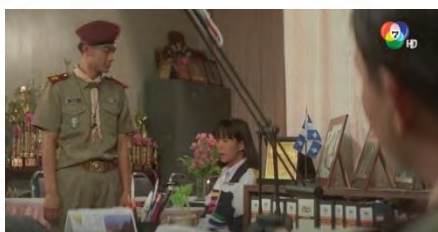
ภาพที่ 4.29 วินและอ้วนแอบเล่นดนตรีในห้องเรียนจึงถูกทำโทษ

วินและอ้วนแอบเล่นดนตรีในห้องเรียนระหว่างที่นักเรียนคนอื่นกำลังเข้าแถวเคารพธงชาติ และด้วยความไม่ตั้งใจ วินและอ้วนเผลอทำให้เสียงดนตรีดังออกมาโง่งงหน้าเสาธง ซึ่งเพลงที่วินร้องมี เนื้อหาคล้ายกับกำลังล้อเลียนครูที่กำลังพูดหน้าเสาธงโดยที่วินไม่ได้ตั้งใจ ทำให้ครูโกรธมาก จึงเดินเข้ามาตามหาตัววินและอ้วนในห้องเรียน ซึ่งวินและอ้วนได้ป็นหน้าต่างหนีออกไปแล้ว แต่ในที่สุดก็ถูกครู จับตัวได้ และลงโทษวินและอ้วนด้วยการตีด้วยไม้เรียว

ฉากที่มีการลงโทษรูปแบบอื่น

ฉากที่มีการลงโทษในรูปแบบอื่น มีทั้งหมด 3 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ ที่สื่อให้เห็นถึงการพัฒนาปมปัญหา

1. นุชถูกเชิญผู้ปกครอง เนื่องจากทะเลาะวิวาท

ภาพที่ 4.30 นุชถูกเชิญผู้ปกครอง เนื่องจากทะเลาะวิวาท

นุชได้ก่อการทะเลาะวิวาทในช่วงก่อนปิดเทอมของเทอมที่แล้ว โดยมีหลักฐานเป็นวิดีโอ บันทึกเทป จึงถูกครูฝ่ายปกครองเชิญผู้ปกครอง

2. ครูจรัสกล่าวตักเตือนนักเรียนโดดเรียนเพื่อจะไปงานแข่งดนตรี

อ้วนและเพื่อน ๆ ปั่นรื้อโดดเรียน แต่ถูกครูจรัสจับได้

ครูจรัสสั่งให้แสดงดนตรีให้ดู และสั่งให้รีบไปงานแข่งดนตรี

ภาพที่ 4.31 อ้วนและเพื่อน ๆ ปั่นรื้อโดดเรียน

อ้วนและเพื่อน ๆ แอบปิ่นรื้อออกจากโรงเรียนเพื่อที่จะไปงานแข่งดนตรีให้ทันเวลา เนื่องจากมีการเลื่อนนัดเร็วขึ้น แต่เมื่อปิ่นรื้อออกมา ก็พบกับครูจรัส ซึ่งเป็นครูฝ่ายปกครองยืนรออยู่ ครูจรัสได้ไถ่ถามว่านักเรียนจะโดดเรียนไปไหนกัน เหล่านักเรียนได้ให้เหตุผลว่างานแข่งดนตรีมีการเลื่อนนัดมา จึงต้องออกไปในเวลาเรียน ครูจรัสจึงให้นักเรียนลองโชว์ฝีมือการแสดง เพื่อพิสูจน์ว่าพวกเขากำลังจะไปแข่งขันดนตรีกันจริง ๆ และได้บอกให้นักเรียนรีบไปให้ทันเวลา อ้วนและเพื่อน ๆ ดีใจมากที่ครูจรัสอนุญาต จึงได้กล่าวขอบคุณและรีบเดินทางไปยังงานแข่งดนตรีทันที และครูจรัสได้หันมาพูดกับครูผู้ช่วยว่า หากนักเรียนทำดี เราก็ต้องสนับสนุน เพราะครูไม่ได้เป็นศัตรูกับนักเรียน

3. นุชไม่ตั้งใจเรียน จึงถูกลงโทษให้ยืนคาบไม้บรรทัด

นุชถูกลงโทษให้ยืนกางแขนคาบไม้บรรทัด

นุชแอบหวาดตอนครูวารีไม่เห็น

ภาพที่ 4.32 นุชไม่ตั้งใจเรียนจึงถูกทำโทษ

นุชมักจะหลับ หรือไม่ตั้งใจในเวลาเรียน ทำให้ถูกทำโทษโดยการยืนกางแขน คาบไม้บรรทัด หน้าห้องเรียน แต่ถึงกระนั้น นุชก็ยังแอบเอาไม้บรรทัดออกจากปากเพื่อหายใจเมื่อครูวารีไม่เห็น

ตารางที่ 4.2

แสดงภาพรวมโครงเรื่องและแก่นเรื่องของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ปี 2548

โครงเรื่อง	สวัสดิ์ คุณครู (2520)	ครูขา หนู เหงา (2521)	สวัสดิ์ ไม้เรียว (2525)	ครูเสือ (2527)	ครูไหวใจ ร้าย (2532)	ม.6/2 ห้องครู วาริ (2537)
ขั้นตอน ที่ 1 การ เริ่มเรื่อง	เล่าถึงปมปัญหาของครูหรือนักเรียน และแนะนำตัวละครครูตัวเอกที่จะมาเป็นผู้แก้ไข ปัญหา					
ขั้นตอน ที่ 2 การ พัฒนา เหตุ การณ์	นักเรียน ประเภท เด็กเกร ก่อกวน วุ่นวาย ดื้อรั้น ทำให้ครู ต้องใช้ไม้ เรียวใน การ ลงโทษ ทำให้ ผู้ปกครอง บางส่วน ไม่พอใจ	ปมปัญหา ในชีวิต นักเรียนมี มากขึ้น	นักเรียนประเภทเด็กเกรก่อกวนวุ่นวาย ดื้อรั้น ทำให้ครูต้องใช้ไม้เรียวในการ ลงโทษ ผู้ปกครองบางส่วนจึงไม่พอใจ		ปมปัญหา ในชีวิตนักเรียนมี มากขึ้น	
ขั้นตอน ที่ 3 ขั้น วิกฤต	นักเรียน ได้ตกอยู่ ใน อันตราย	นักเรียน เกิด เจ็บป่วย หนัก	ผู้ปกครองหรือผู้มีอิทธิพลไม่ พอใจในการใช้ไม้เรียว จึงพยายามเอาผิดครู ทำให้ ครูต้องลาออก		ครูตัวเอก เจ็บป่วย อย่างหนัก	นักเรียนมีปัญหา กับคนใน ครอบครัว และ ได้รับบาดเจ็บ

			และในขณะเดียวกัน นักเรียนก็ได้ตกอยู่ใน อันตราย			
ขั้นตอน ที่ 4 ขั้น ภาวะ คลี่คลาย	ครูเข้ามาช่วยเหลือ แก้ไข คลี่คลายปัญหา ให้กับนักเรียน				นักเรียนที่ ครูเคย สอน ได้ให้ ความ ช่วยเหลือ ครู	ครูเข้ามา ช่วยเหลือ แก้ไข คลี่คลายปัญหา ให้กับนักเรียน
ขั้นตอน ที่ 5 การ ยุติ เรื่องราว	เมื่อเรื่องราวปัญหาคลี่คลาย นักเรียนและผู้ปกครองยอมรับในตัวครู และเชิดชูครูเป็นผู้ มีพระคุณ					
แก่น เรื่อง	การให้ ความ หมายของ “ความ เป็นครู” ที่ตั้งใจใน การอบรม สั่งสอน นักเรียนที่ เกรงให้ กลับตัว กลับใจ เป็นคนดี ได้สำเร็จ	นำเสนอ ชีวิตของ เด็กที่มี ปัญหา ครอบครัว ที่เกิดจาก ผู้ใหญ่ หรือ ผู้ปกครอง ทำให้เด็ก ต้องรับผล จากการ กระทำที่ ได้รับ ความ ช่วยเหลือ จากครู	เรื่องราว ของครูที่ มีความ รักและ หวังดีต่อ นักเรียน สั่งสอน ให้ เติบโต ขึ้นเป็น คนดี ช่วย เหลือ นักเรียน ยามยาก ลำบาก และใน	การเชิดชูครูที่ เป็นผู้ยึดถือ อุดมการณ์ “เป็น คนดีได้ เพราะไม่ เรียวครู” ใน โรงเรียนชนบท	นำเสนอ ชีวิตของ ครูที่มี ความยึด มั่นใน เจตนารมย์ การเป็น แม่พิมพ์ ของชาติ เป็น แบบอย่าง ที่ดีให้กับ นักเรียน	ความสัมพันธ์ที่ แนบแน่น ระหว่างสถาบัน ครอบครัวและ สถาบันการศึกษา ที่มีครูคอยเป็นผู้ แนะนำวิธีแก้ไข ปัญหาและให้ กำลังใจนักเรียน

		และ สถาบัน การ ศึกษาให้ สามารถ ใช้ชีวิตใน สังคม ต่อไปได้	ที่สุด นักเรียน ได้สำนึก พระ คุณครู และ กลับตัว กลับใจ เป็นคน ดีของ สังคม			
มุมมอง (Point of View)	นำเสนอ ในมุมมอง ครู เป็นหลัก	นำเสนอ ในมุมมอง นักเรียน และครู	นำเสนอ ใน มุมมอง ครู เป็นหลัก	นำเสนอใน มุมมองครู เป็นหลัก	นำเสนอใน มุมมองครู เป็นหลัก	นำเสนอใน มุมมองนักเรียน และครู

ตารางที่ 4.3

แสดงภาพรวมการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคนก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

	สวัสดิ คุณครู (2520)	ครูขา หนู เหงา (2521)	สวัสดิไม้ เรียว (2525)	ครูเสือ (2527)	ครูหัวใจ ร้าย (2532)	ม.6/2 ห้อง ครูวารี (2537)
ฉากที่มีการ ลงโทษด้วย ไม้เรียว (จำนวน)	2	1	4	4	1	1
การทำโทษในรูปแบบอื่น						
ว่ากล่าว ตักเตือน	-	✓	-	✓	-	✓
เรียกพบ ผู้ปกครอง	✓	-	-	-	-	✓
จับตักผม	✓	-	-	✓	-	-
ถูกตำรวจจับ เข้าคุก	✓	-	-	-	-	-
ตัดคะแนน ความประพฤติ	-	✓	-	-	-	-
สั่งให้ทำความ สะอาด ห้องเรียน	-	-	✓	-	-	-
ยืนยักคิ้ว	-	-	-	-	✓	-
ล้างปากด้วย สบู่	-	-	-	-	✓	
คาบไม้บรรทัด	-	-	-	-	✓	✓

แขวนป้าย ประจาน	-	-	-	-	✓	-
คัดลายมือ	-	-	-	-	✓	-

ภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 มักถูกถ่ายทอดออกมาในมุมมองของ “ครู” สังเกตได้จากการตั้งชื่อภาพยนตร์ที่มักมีคำว่า “ครู” เช่น “สวัสดิ์คุณครู” หรือใช้ชื่อของครู เช่น “ครูเสือ” “ครูไหว” “ครูวารี” ภาพยนตร์ได้ถ่ายทอดความพยายาม ความตั้งใจและความขยันขันแข็งในการอบรมสั่งสอนนักเรียน โดยเฉพาะกับนักเรียนที่มีความเกรี้ยวหรือดื้อรั้นด้วยใจที่เข้มแข็งและแน่วแน่ โดยมีขั้นตอนการเล่าเรื่องที่คล้ายกัน เริ่มจากการนำเสนอปัญหา และแนะนำตัวละครครูที่จะมาเป็นผู้แก้ไขปัญหา ตามด้วยการพัฒนาปัญหา ที่ทำให้ครูต้องมีการลงโทษนักเรียน จนเกิดเป็นคดีความฟ้องร้อง และในขณะเดียวกัน นักเรียนก็จะพบเจอกับปัญหาใหญ่ในชีวิตที่ไม่มีใครยื่นมือเข้ามาช่วยได้ นอกจากครู จนเมื่อสามารถคลี่คลายปัญหาได้สำเร็จ ในตอนจบ ทุกคนก็จะยอมรับในตัวครู และเชิดชูพระคุณครูที่เป็นผู้ช่วยเหลือนักเรียน รวมถึงยอมรับการลงโทษ โดยเฉพาะการใช้ไม้เรียวของครูด้วย และฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์ก็มักจะเป็นเรื่องราวหลัก ที่ส่งผลต่อการดำเนินเรื่องส่งผลกระทบต่อชีวิตของตัวละคร

4.2 วิเคราะห์การสื่อสารความหมายการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 โดยมีประเด็นการวิเคราะห์ดังนี้

4.2.1 ลักษณะของไม้เรียว

เป็นการวิเคราะห์ลักษณะของไม้เรียวจากสัญลักษณ์ภายนอก บทบาทของไม้เรียวสถานที่ใช้ไม้เรียว ว่าเป็นไปในทิศทางใดบ้าง มีความเหมือนหรือแตกต่างกันในภาพยนตร์แต่ละเรื่อง และวิเคราะห์ถึงปฏิกิริยาของครูและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ไม้เรียว เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบทางการตอบสนองที่มีต่อการใช้ไม้เรียว

1. ลักษณะภายนอกของไม้เรียว

ภาพที่ 4.33 ไม้เรียวในเรื่องสวัสดีคุณครู (2520)

ภาพที่ 4.34 ไม้เรียวในเรื่องสวัสดีไม้เรียว (2525)

ภาพที่ 4.35 ไม้เรียวในเรื่องครูเสือ (2527)

ลักษณะของไม้เรียวที่ปรากฏในภาพยนตร์ที่สังเกตได้ ค่อนข้างมีลักษณะเป็นไปตามที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2515 ได้กำหนดไว้ว่า การเขียนต้องเขียนด้วยไม้เรียวเหลากลมกลาผิวเรียบ เส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 0.7 เซนติเมตร โดยให้เขียนบริเวณก้นหรือขาอ่อนท่อนบนที่มีเครื่องแต่งกายรองรับ และเขียนไม่เกิน 6 ที และครูได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบกระทรวงศึกษาธิการอย่างเคร่งครัด เช่นครูศิริรินทร์ที่กล่าวกับนักเรียนก่อนตีว่า “ฉันจะเขียนเธอตามกฎหมายของกระทรวง”

ภาพที่ 4.36 ครูเสือเก็บกิ่งไม้มาเป็นไม้เรียว

ในฉากที่ครูเสือลงโทษนักเรียนนอกห้องเรียน จากภาพยนตร์เรื่องครูเสือ (2527) ได้ปรากฏไม้เรียวในรูปแบบของกิ่งไม้ที่ยังไม่ได้ผ่านกระบวนการเหลากลมเกลียวเรียบ แต่ก็พอจะอนุมานได้ว่าครูเสือได้พยายามเลือกกิ่งไม้ที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นไม้เรียวที่สุดจากบรรดากิ่งไม้จำนวนหลายกิ่งที่นักเรียนเก็บมาให้ แต่หากเป็นการลงโทษที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ครูเสือก็น่าจะใช้ไม้เรียวเหลากลมเกลียวเรียบปกติ

จากฉากเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ไม้เรียวที่ปรากฏในภาพยนตร์นั้นถูกสร้างขึ้นให้มีลักษณะทางกายภาพตามมายาคติที่สังคมรับรู้ และอยู่ภายใต้มายาคติของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการที่ได้บัญญัติไว้ให้ใช้ในโลกชีวิตจริง ซึ่งในภาพยนตร์ตัวละครครูก็มีการพยายามปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการอย่างเคร่งครัด

2. บทบาทของไม้เรียว

ไม้เรียวในรูปแบบอุปกรณ์การลงโทษนักเรียน

ไม้เรียวได้ถูกใช้เป็นอุปกรณ์ในการลงโทษนักเรียน นอกจากไม้เรียวที่ปรากฏเป็นรูปธรรมในการใช้ลงโทษนักเรียนด้วยการตีแล้ว แม้ว่าในภาพยนตร์บางเรื่องจะไม่ปรากฏไม้เรียวแบบเป็นรูปธรรม แต่ก็มีภาพพูดถึงไม้เรียวหรือการลงโทษด้วยการตีจากตัวละครต่าง ๆ ทำให้ทราบว่ามีการลงโทษนักเรียนด้วยการตีเกิดขึ้น เช่นในเรื่องครูเสือ (2527)

ภาพที่ 4.37 ย่าของอัสนีแจ้งความดำเนินคดีครูเสือ

ย่าของอัสนี : ทุกคนช่วยเป็นพยานด้วยนะคะ มันกลั่นแกล้งเด็กไม่พอ มันยังจับนอนคว่ำ ตีจนกันแตก สารวัตรต้องเอาเรื่องจับมันนะคะ มันทำเกินกว่าเหตุ มันทำอย่างกับลูกเขาไม่มีพ่อแม่

จากฉากที่อัสนีถูกครูเสือจับตักผมให้ถูกระเบียบและตีด้วยไม้เรียว ทำให้ครอบครัวของอัสนีไม่พอใจเป็นอย่างมาก จึงต้องการแจ้งความดำเนินคดีกับครูเสือ แม้ว่าในฉากนี้จะฉายให้เห็นเพียงแค่ตอนที่ครูเสือดักผมอัสนี แต่จากคำพูดของย่าของอัสนีทำให้เราได้ทราบว่ามีการตีด้วยไม้เรียวเกิดขึ้นด้วย และเป็นคำพูดที่สื่อให้เห็นถึง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับลูกหลานจากการใช้ไม้เรียว รู้สึกว่าเป็นวิธีการที่ป่าเถื่อนและมีความรุนแรง ทำให้เกิดความเสียหาย ความบาดเจ็บแก่ร่างกาย ผู้ปกครองจึงไม่สามารถยอมรับได้

ในเรื่องครูไหวใจร้าย (2532)

ภาพที่ 4.38 ครูไสวสั่งให้สมชายไปตามพ่อให้มาช่วย

ครูไสว : สมชาย พ่อของเธออยู่ที่บ้านหรือเปล่า ?

สมชาย : อยู่ครับ แต่ว่าครูอย่าตีผมต่อหน้าพ่อผมเลยนะครับ

ฉากที่ครูไสวเกิดป่วยขึ้นมาอย่างกะทันหัน ระหว่างเฝ้านักเรียนที่ถูกทำโทษให้คัดลายมืออยู่ จึงสั่งให้นักเรียนรีบไปตามผู้ปกครองที่บ้านให้มาช่วย แต่ด้วยความหวาดกลัวและเข้าใจผิดว่าครูให้ไปตามผู้ปกครองเพื่อจะฟ้องผู้ปกครองเรื่องความผิดของเขา นักเรียนจึงได้ขอร้องอย่าให้ครูตีเขาต่อหน้าพ่อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูไสวคงเคยลงโทษนักเรียนด้วยการตีมาแล้ว นักเรียนจึงได้รู้ว่าการลงโทษของครูไสวจะสั่งให้ทำอะไรบ้าง นอกจากการสั่งให้ล้างปากด้วยสบู่ คัดลายมือ และยืนคาบไม้บรรทัดที่ครูไสวมักสั่งทำโทษด้วยวิธีเหล่านี้ ก็จะมีการตีนักเรียนเกิดขึ้นด้วย แม้ว่าในภาพยนตร์จะไม่ปรากฏฉากครูไสวตีนักเรียนแบบเป็นรูปธรรมก็ตาม

ในฉากนี้ก็แสดงให้เห็นอีกว่า นักเรียนมีความกลัวใน “รูปแบบ” ของการตี เช่น การตีต่อหน้าผู้ปกครอง เพราะอาจทำให้ถูกผู้ปกครองทำโทษหรือต่อว่าเขาที่กระทำความผิดจนถูกครูตี หรือมีความกลัวในผลที่อาจตามมาหลังจากถูกครูตี

ในภาพยนตร์เรื่องม.6/2 ห้องครูวารี (2537)

ภาพที่ 4.39 วินและอ้วนเจ็บปวดจากการถูกไม้เรียวตี

ฉากที่วินและอ้วนแอบเล่นดนตรีในห้องเรียน จนส่งเสียงดังรบกวนการเข้าแถว ทำให้ครูที่กำลังพูดหน้าเสาธงโมโห จึงได้เข้ามาจับตัววินและอ้วนไปทำโทษด้วยการตี ซึ่งในฉากนี้ แม้ว่าจะไม่มีการฉายภาพเหตุการณ์ตอนที่ครูตีวินและอ้วน แต่ก็ได้มีภาพวินและอ้วนที่เดินกุ่มกางเกง แสดงออกว่ากำลังเจ็บปวด และพูดคุยถึงความรู้สึกและความเจ็บปวดที่ได้รับจากการตี

ไม้เรียวในรูปแบบสิ่งศักดิ์สิทธิ์

บทบาทของไม้เรียวนอกเหนือจากการเป็นอุปกรณ์การลงโทษนักเรียนแล้ว ในภาพยนตร์เรื่องครูเสือ (2527) ไม้เรียวยังมีการปรากฏในรูปแบบของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อดีตนักเรียนได้มากราบไหว้บูชา ปิดทองอีกด้วย

อดีตนักเรียนมากราบไหว้ไม้เรียว เหล่านักเรียนหิบบไม้เรียวมาปิดทอง

ภาพที่ 4.40 นักเรียนมากราบไหว้ปิดทองไม้เรียวในตู้ไม้เรียวผู้สร้างคุณธรรม

เป็นฉากที่นักเรียนที่เรียนจบไปแล้ว กลับมาที่โรงเรียนเพื่อกราบไหว้บูชาปิดทองไม้เรียวในตู้ “ไม้เรียวผู้สร้างคุณธรรม” โดยได้ทำการหิบบไม้เรียวในตู้ออกมารำลึกความหลัง สมัยที่เคยถูกครูใช้ไม้เรียวตี โดยจะเห็นได้ว่าเหล่าอดีตนักเรียนในตอนนี้นั้นใส่ชุดข้าราชการสี kaki ซึ่งในสังคมไทยตั้งแต่อดีตนั้นมีการยกย่องในอาชีพข้าราชการว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติและมั่นคง แสดงให้เห็นว่านักเรียนเหล่านี้ประสบความสำเร็จในด้านอาชีพการงาน ได้ทำงานข้าราชการที่ถือเป็นอาชีพที่ดี ได้รับการนับหน้าถือตา ซึ่งในฉากนี้ ภารโรงได้กล่าวถึงเหล่าอดีตนักเรียนเหล่านี้ว่า “พวกเอ็งเนี่ย มันรุ่นโคตรเซียน” แสดงให้เห็นว่าเหล่าข้าราชการในตอนนี้เป็นนักเรียนที่ในอดีตเคยเป็นเด็กที่ดื้อรั้นมาก่อน แต่ผ่านการอบรมสั่งสอนด้วยไม้เรียว จึงทำให้สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จได้ โดยลักษณะการกราบไหว้บูชาไม้เรียวของเหล่านักเรียน เป็นลักษณะการกราบ 3 ครั้ง ซึ่งเหมือนกับ การกราบพระ แสดงให้เห็นว่านักเรียนถือว่าไม้เรียวจัดอยู่ในประเภทของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่ช่วยดลบันดาลให้พวกตนประสบความสำเร็จ รวมถึงการบนบานศาลกล่าว ที่นักเรียนและภารโรงได้กล่าวว่าตนได้มาบนบานเรื่องต่าง ๆ เช่น หน้าที่การงาน และยังเกิดสัมฤทธิ์ผลอีกด้วย ทำให้พวกเขากลับมาแก้บนด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การปิดทอง ซึ่งก็แสดงให้เห็นถึงความเลื่อมใส ศรัทธา และรู้สึกที่ไม้เรียวนั้นมีสถานะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถบันดาลพรให้สมปรารถนาได้จริง ที่นอกจากจะเป็นเครื่องมือสั่งสอนนักเรียนของครูที่ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จแล้ว หลังจบการศึกษา จากสถานะนักเรียนกลายเป็นวัยทำงาน “ไม้เรียว” ก็กลายสภาพจากเครื่องมือของครูไปเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่ทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จในวัยผู้ใหญ่แม้จะไม่ได้อยู่ในโรงเรียนแล้วก็ตาม

3. สถานที่ในการใช้ไม้เรียว

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2515 ได้กำหนดไว้เกี่ยวกับการเขียนนั้นต้องกระทำในที่เปิดเผย ในลักษณะว่ากล่าวสั่งสอนให้ชัดหลาบ ไม่ประพฤติชั่วและกลับตัวเป็นคนดีต่อไป ซึ่งสถานที่ในการลงโทษด้วยการตีนักเรียนที่ปรากฏในภาพยนตร์นั้น ค่อนข้างเป็นที่เปิดเผย ไม่ได้กระทำในที่ลับตาคน เช่น ห้องพักครูที่มีครูหรือนักเรียนอยู่หลายคน

ภาพที่ 4.41 การตีนักเรียนในห้องพักครู

ในภาพยนตร์เรื่องครูเสือ (2527) ได้ปรากฏฉากตีนักเรียนนอกห้องเรียน โดยมีฉากเป็นวัดร้างหลังโรงเรียน แม้ว่าวัดร้างจะไม่มีผู้คนอยู่นอกเหนือจากครูเสือและนักเรียน แต่ก็เป็นที่ค่อนข้างสาธารณะที่ผู้ใดจะเข้ามาตอนไหนก็ได้ จึงถือว่าเป็นสถานที่ที่ค่อนข้างเปิดเผย ไม่ได้ลับตาคนมาก ตามที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2515 ได้กำหนดไว้

ภาพที่ 4.42 วัดร้างหลังโรงเรียน จากเรื่องครูเสือเสือ (2527)

4. การถ่ายทำฉากการลงโทษด้วยการใช้ไม้เรียว

Effects ด้านแสง สี

ฉากที่มีการทำโทษด้วยไม้เรียวนั้นแทบจะไม่มีการใช้ Effects พิเศษมาช่วยเลย ฉากการทำโทษด้วยไม้เรียวทุกฉากจะใช้แสงและสีที่สมจริง เพื่อสื่อให้เห็นถึงความ Realistic ว่าเหตุการณ์เช่นนี้ไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกินจริง แต่เป็นเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง

Effects ด้านเสียง

ฉากที่มีการทำโทษด้วยไม้เรียวจะไม่มีการใช้ Effects พิเศษหรือเสียงดนตรีแทรกมากนักในขณะที่ครูกำลังลงโทษนักเรียนด้วยการตี จะมีเสียงประกอบเพียงแค่เสียงไม้เรียวที่ฟาดกระทบกันหรือร่างกายของนักเรียน และเสียงร้องไห้จากนักเรียนเท่านั้น

แต่ในเรื่องม.6/2 ห้องครูวารี ที่ฉากเกี่ยวกับการลงโทษด้วยไม้เรียว แม้ว่าจะไม่มีภาพให้เห็นตอนตอนที่นักเรียนถูกตี แต่ในตอนเริ่มต้นตั้งแต่นักเรียนกระทำความผิด ครูเดินมาตามหาและสามารถจับตัวได้ จนถึงหลังจากนักเรียนถูกตีแล้วแสดงท่าทางเจ็บปวด ฉากนี้ถูกทำให้เป็นฉากที่มีความตลกขบขัน นอกจากการแสดงแบบ Over Acting ของตัวละคร ก็ยังมีการใช้ดนตรีประกอบเชิงตลก ให้ผู้ชมไม่รู้สึกรว่าเป็นฉากที่ตึงเครียด แต่ยังอยู่ในภาพบรรยากาศที่สมจริง

การใช้มุมกล้องในการถ่ายทำ

มุมกล้องในฉากที่มีการทำโทษด้วยไม้เรียว มีทั้งแบบ Medium shot ที่เห็นสภาพแวดล้อมและตัวละครทั้งหมดที่อยู่ในพื้นที่การทำโทษ ซึ่งทำให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวของนักแสดงอย่างชัดเจน

ภาพที่ 4.43 แสดงมุมภาพ Medium shot ในฉากการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์

สลับกับภาพ Close up ใบหน้าของตัวละครแต่ละตัวในพื้นที่การทำโทษ เช่น ใบหน้าของครูขณะทำโทษ ใบหน้าของนักเรียนขณะถูกตี หรือใบหน้าของผู้ที่เห็นเหตุการณ์ที่สื่อถึงอารมณ์ได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 4.44 แสดงมุมภาพ Close up ในฉากการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์

หรือในบางฉาก ได้มีการใช้มุมกล้องเพื่อสื่อความหมายบางอย่าง เช่น มุมกล้อง Low angle เพื่อสื่อถึงความมีอำนาจของครูที่อยู่เหนือนักเรียน หรือแสดงให้เห็นถึงความน่าเกรงขามของครู

ภาพที่ 4.45 แสดงมุมภาพ Low angle ในฉากการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์

การถ่ายทำจากการลงโทษด้วยวิธีอื่น

1. ว่ากล่าวตักเตือน

ภาพที่ 4.46 ครูสุตาวากล่าวตักเตือนวรรณิ

การว่ากล่าวตักเตือน ในภาพยนตร์ ฉากที่ครูกำลังว่ากล่าวตักเตือนนักเรียน มักจะปรากฏให้เห็นในสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัว เช่นในห้องเรียน ห้องพักครู มุมต่าง ๆ ที่มีความเป็นส่วนตัวในโรงเรียน โดยมีแค่ครู นักเรียนที่กระทำผิด และผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ซึ่งการว่ากล่าวตักเตือนมักจะเกิดขึ้นก่อนที่ครูจะลงโทษด้วยวิธีอื่นในสถานที่ที่หนักขึ้น หรือเป็นการกระทำร่วมกับการลงโทษวิธีอื่น เช่น ว่ากล่าวตักเตือนและหักคะแนนความประพฤติ หรือว่ากล่าวตักเตือนให้นักเรียนสำนึกผิดต่อโทษที่ตนเองก่อแล้วจึงลงโทษด้วยการตี ซึ่งการว่ากล่าวตักเตือน ถือเป็นการพูดคุยระหว่างครูและนักเรียน โดยมีเป้าหมายในการสั่งสอนให้นักเรียนรู้สึกสำนึกผิด รู้ผิดชอบชั่วดี และเป็นการตกลงกันในการลงโทษขั้นต่อไปอีกด้วย ซึ่งในฉากที่เป็นการว่ากล่าวตักเตือนนักเรียน มักเป็นบรรยากาศที่ดูจริงจัง ไม่มีดนตรีประกอบ ภาพที่ปรากฏมักเป็นภาพระดับ Medium shot ถึง Close up เพื่อให้เห็นสีหน้าและอารมณ์ของครูและนักเรียน

การลงโทษนักเรียนนอกเหนือจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

การลงโทษนักเรียนด้วยวิธีที่นอกเหนือจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ.2515 ที่กำหนดไว้

2. ทำให้อับอาย

แขวนป้ายประจาน

ภาพที่ 4.47 เก่งถูกแขวนป้ายประจาน เนื่องจากสูบบุหรี่ในโรงเรียน

ยืนคาบไม้บรรทัดหน้าห้องเรียน

ภาพที่ 4.48 ฉากที่นักเรียนถูกทำโทษโดยยืนคาบไม้บรรทัดหน้าชั้นเรียน จากภาพยนตร์เรื่อง ม.6/2 ห้องครูวารี (2532)

ยืนยักคิ้ว

ภาพที่ 4.49 เสียงถูกสั่งให้ยืนยักคิ้วหน้าห้องเรียน เนื่องจากยักคิ้วแซวเพื่อน

ล้างปากด้วยสบู

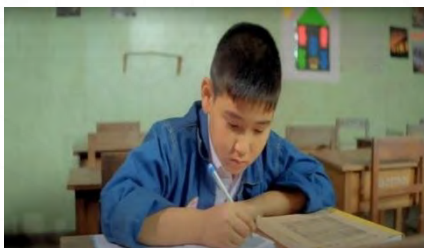

ภาพที่ 4.50 ฉากที่นักเรียนถูกทำโทษโดยการล้างปากด้วยสบู จากภาพยนตร์เรื่อง ครูหัวใจร้าย (2532)

ในบรรยากาศการทำโทษที่ก่อให้เกิดความอับอายแก่นักเรียนที่ถูกลงโทษนั้น มักจะเป็นบรรยากาศของความตลกขบขัน มีเสียงประกอบเป็นเสียงหัวเราะจากบรรดาผู้เห็นเหตุการณ์ และเสียงดนตรีแนวสนุกสนาน เช่น ในเรื่องครูไหวใจร้าย (2532) ในฉากที่เก่งและเพื่อน ๆ ถูกครูไสวทำโทษให้ยืนคาบไม้ไผ่และแขวนป้ายว่า “ผมจะไม่สูบบุหรี่อีกแล้วครับ” และฉากที่นักเรียนถูกทำโทษโดยการล้างปากด้วยสบู่เนื่องจากพูดจาล้อเลียนครูไสว จะปรากฏให้เห็นบรรดานักเรียนจำนวนมากที่มามุงดูและหัวเราะด้วยความขำขัน ซึ่งจะถูกลงโทษให้เห็นในสถานที่ที่มีผู้คนสามารถมองเห็นได้จำนวนมากแต่จะเป็นวิธีการที่ไม่ทำให้นักเรียนต้องเจ็บตัว ซึ่งภาพที่ปรากฏมักเป็นภาพ Medium shot จนถึง Full shot ให้เห็นถึงจำนวนผู้คนที่มามุงดูการทำโทษและผู้ที่กำลังถูกทำโทษนั้นเป็นจุดเด่น จุดสนใจของผู้คนที่สายตา กำลังจับจ้องการทำโทษนี้อยู่

3. การทำกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

คัดลายมือ

ภาพที่ 4.51 สมชายถูกครูไสวสั่งทำโทษด้วยการคัดลายมือ เนื่องจากไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียน

การคัดลายมือ เปรียบเสมือนการขัดเกลาจิตสำนึกให้ซึมซับคำสอนที่ครูต้องการตอกย้ำนักเรียน และเสมือนการพยายามปรับเปลี่ยนความคิดนักเรียนให้มีความคิดไปแนวทางเดียวกันกับที่ครูสั่งสอน เช่น การคัดลายมือ “ต่อไปนี้ข้าพเจ้าจะตั้งใจในการเรียน” เป็นจำนวน 50 ครั้ง ก็เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกคำสอนของครูว่าให้ตั้งใจเรียน

ภาพที่ 4.52 สาธิตถูกสั่งให้ทำความสะอาดห้องเรียน แต่เขากลับใช้ให้เพื่อนทำแทน

การลงโทษให้ทำความสะอาดห้องเรียน อาจมีจุดประสงค์ในการชำระล้างจิตใจของนักเรียน และถือเป็นการลงโทษในฐานะเบา ไม่ก่อให้เกิดนักเรียนเกิดความเจ็บตัว

จับตัดผม

ภาพที่ 4.53 ครูทิมสั่งให้ศักดาตัดผมให้ถูกระเบียบ แต่ศักดาไม่ยอม จึงถูกพ่อของตนจับตัดผมต่อหน้าครู

ภาพที่ 4.54 ฉากที่ครูเสือจับอัสนีที่ผมยาวผิดระเบียบมาตัดผมให้เป็นทรงที่ถูกระเบียบของโรงเรียน จากภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)

การจับตัดผม เป็นการลงโทษที่เป็นการแก้ไขจากความผิดระเบียบให้เป็นถูกระเบียบได้ในทันที ซึ่งในภาพยนตร์ ฉากที่นักเรียนถูกลงโทษด้วยการจับตัดผม ก็จะเป็นบรรยากาศแบบมีความตลกขบขัน สังเกตได้จากบรรดาผู้เห็นเหตุการณ์ เช่น นักเรียนหรือครูคนอื่นที่มามุงดู ก็จะแสดงสีหน้าท่าทางที่กำลังขำขันหรือสนใจที่เห็นนักเรียนผู้ที่ถูกทำโทษกำลังต่อต้านขัดขืน แต่ก็ก็จะไม่สามารถต่อสู้ขัดขืนครูหรือผู้ที่มาตัดผมตนได้

5. ปฏิกริยาของครูและนักเรียน

นักเรียนที่เป็นผู้ถูกตี

เฉยชา นิ่งเฉย

บุญมีมองสาริตด้วยความน้อยใจ

ครูทิมอึ้งในคำตอบของบุญมี

บุญมีมีท่าที่เฉยชากับการถูกตี

ภาพที่ 4.55 บุญมีถูกลงโทษด้วยการตี

ในภาพยนตร์เรื่องสวัสดีปีใหม่ (2525) เป็นฉากที่สาธิตกล่าวหาบุญมีว่าเป็นคนขโมยนาฬิกาของเพื่อน บุญมีโกรธสาธิตจึงได้เกิดการทะเลาะวิวาทชกต่อยกัน จึงถูกครูเรียกไปสอบสวนเพื่อจะลงโทษ แต่ครูทิมเกรงกลัวบาร์มีของครอบครัวสาธิต ไม่กล้าลงโทษสาธิต จึงได้ต่อว่าแต่บุญมีว่าบุญมีเป็นคนเริ่มต่อสาธิตก่อน และให้ออกสาธิตในการแก้ตัว แต่บุญมีรู้ว่าตนไม่สามารถแก้ตัวอะไรได้และอย่างไร ครูก็ยังไม่กล้าลงโทษสาธิต ในฉากนี้ บุญมีได้ปรายตามองสาธิตด้วยความน้อยเนื้อต่ำใจ และกล่าวว่า คนจนไม่มีสิทธิ์แก้ตัว และภาพตัดไป Close up ที่ครูทิม ที่มีสีหน้าอึ้งกับคำตอบของบุญมี ที่แสดงให้เห็นว่า บุญมีนั้นรู้ตัวอยู่แล้ว ว่าในใจของครูทิมนั้นคิดจะลงโทษเขาเพียงคนเดียว ไม่ลงโทษสาธิตตั้งแต่แรก ดังนั้น ไม่ว่าบุญมีจะแก้ตัวหรือพยายามพูดความจริงออกไป ครูทิมก็ไม่เชื่อเขาอยู่ดี ซึ่งฉากนี้แสดงให้เห็นว่า ครูเลือกที่จะเข้าข้างผู้มีอิทธิพล เพราะความเกรงกลัวอำนาจบาร์มีที่อาจจะส่งผลกระทบต่อครูต้องเดือดร้อน ถึงกับยอมละทิ้งอุดมการณ์ความเป็นครูที่ดี ไปเข้าข้างคนผิดเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง และทิ้งให้นักเรียนที่บริสุทธิ์ต้องยอมรับชะตากรรมที่ตนไม่ได้ก่อ เพียงเพราะว่าไม่ใช่ลูกหลานผู้มีอิทธิพล บุญมีจึงยอมรับการลงโทษด้วยการตีด้วยท่าที่นิ่งเฉยและมีใบหน้าเฉยชา เพราะทำได้เพียงอดทน ก็มัหน้ายอมรับชะตากรรมที่ไม่ได้รับความยุติธรรมสำหรับเขา

สีหน้าสิ้นหวังของกัลยา

สีหน้าสิ้นหวังของกัลยาตอนถูกตี

ภาพที่ 4.56 กัลยาถูกลงโทษด้วยการตี

ฉากที่กัลยาถูกพ่อเลี้ยงแย่งเงินที่เธอหามาได้จากงานพิเศษอย่างยากลำบากไปจนหมด ภาพยนตร์ได้ฉายให้เห็นสีหน้าสิ้นหวัง เหนื่อยล้าและเสียใจกับโชคชะตาที่กลั่นแกล้งเธอ แบบ Close up ของกัลยา พร้อมกับเสียงความคิดของเธอว่าเธอยังคงต้องทำงานพิเศษต่อไป ซึ่งจะทำให้เธอ

มาโรงเรียนสายอีก และเธอได้นึกถึงคำที่ครูศิรินทร์เคยตักเตือนเอาไว้ว่าหากมาโรงเรียนสายอีก จะต้องถูกครูตีและทำให้เธอถูกครูดคิดว่าเป็นเด็กที่มีนิสัยหยาบกระด้าง ไม่ยอมปรับปรุงนิสัยอีกด้วย ภาพได้ตัดมาเป็นฉากที่ครูศิรินทร์ลงโทษกัลยาด้วยการตีด้วยไม้เรียว และมีครูทิมยืนดูเหตุการณ์อยู่ด้วย ขณะที่กัลยาถูกตี เธอได้มีสีหน้าหมดหวังในชีวิต เนื่องจากเธอก็ไม่รู้ว่าจะแก้ปัญหามาโรงเรียนสายอย่างไร ในเมื่อเธอยังคงต้องทำงานพิเศษตอนเช้าจนมาสายต่อไป คงได้แต่ปล่อยให้อุณหภูมิทำโทษไปเรื่อย ๆ เมื่อลงโทษเสร็จ กัลยาก็ได้ยกมือไหว้ขอบคุณครูศิรินทร์กับครูทิมและเดินจากไป

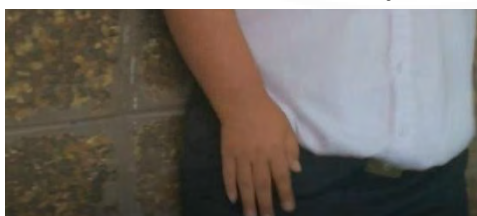
ฉากนี้แสดงให้เห็นว่า การที่กัลยายกมือไหว้ขอบคุณครูศิรินทร์และครูทิม แสดงว่ากัลยามีความเคารพต่อครูศิรินทร์ที่เป็นผู้ทำโทษเธอ ซึ่งเป็นลักษณะของเป็นเด็กที่อ่อนน้อมถ่อมตน มีมารยาท และเป็นการแสดงให้เห็นว่าเธอไม่ได้เป็นเด็กประเภทที่มีนิสัยหยาบกระด้างอย่างที่ครูศิรินทร์ต่อว่า เพียงแต่เธอคิดว่าคนที่มีฐานะยากจนเช่นเธอ ไม่สามารถพูดแก้ตัวได้ หรือพูดไปก็ไม่มีความเชื่อหรือรับฟัง กัลยาจึงเลือกที่จะเก็บความเจ็บปวดเอาไว้ ไม่ยอมอธิบายเหตุผลของการมาโรงเรียนสายให้ครูได้เข้าใจ

การที่นักเรียนแสดงออกทางสีหน้าถึงความนิ่งเฉย เฉยชา ระหว่างที่ถูกครูลงโทษด้วยไม้เรียว ภายในจิตใจนักเรียนมักจะกำลังรู้สึกสั่นไหว น้อยใจ หรือรู้สึกว่าตนไม่ได้รับความยุติธรรมในการถูกลงโทษ และอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถโต้แย้งกับครูหรือผู้ครุณได้ มักเกิดกับนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวฐานะยากจน ที่คิดว่าตนไม่มีอำนาจมากพอที่จะโต้แย้งหรือขัดขืนเพื่อเปลี่ยนแปลงชะตากรรมของตนเองได้ จึงทำได้เพียงแค่มั่นหน้ายอมรับชะตากรรม

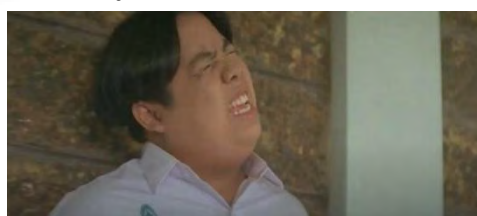
แสดงออกถึงความเจ็บปวด

วินและอ้วนรู้สึกเจ็บปวดจากการถูกไม้เรียวตี

อ้วนนำกันไปอยู่กับกำแพง

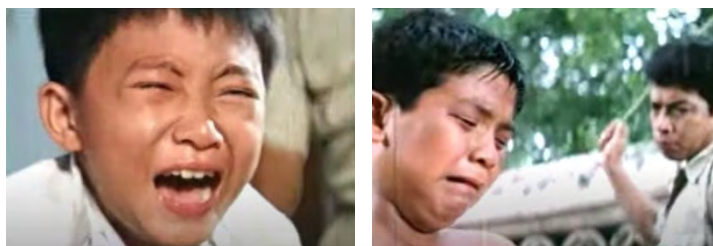

ใบหน้าเจ็บปวดของอ้วน

ภาพที่ 4.57 วินและอ้วนถูกตี

อ้วน : โครตเจ็บเลยอะ

ในฉากที่หลังจากวินและอ้วนถูกครูตีและเดินออกจากห้อง ทั้งคู่ก็ได้พูดคุยและแสดงถึงอาการความเจ็บปวดหลังถูกตี แม้ว่าในภาพยนตร์ ฉากนี้ถูกทำให้กลายเป็นฉากตลกขบขันด้วยท่าทางของอ้วนที่น่าก้นไปอยู่กับกำแพงที่มีความสาก ทำให้ยิ่งเพิ่มความเจ็บปวดให้อ้วนเข้าไปอีก แต่ฉากนี้ก็สามารถสื่อให้เห็นถึงความเจ็บปวดจากการถูกไม่เรียนดีได้เป็นอย่างดี

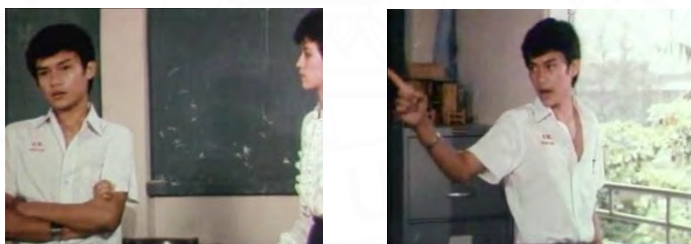

ภาพที่ 4.58 นักเรียนร้องไห้ด้วยความเจ็บปวดที่ถูกครูเสีตี

ในภาพยนตร์เรื่องครูเสือ (2527) ในหลาย ๆ ฉาก เมื่อครูเสีตีนักเรียน จะปรากฏภาพที่นักเรียนร้องไห้ สะอื้น หรือกรีดร้องด้วยความเจ็บปวดจากการถูกไม่เรียนดีเสมอ

นักเรียนที่แสดงท่าทีหวาดกลัวหรือเจ็บปวดจากการถูกตีด้วยไม้เรียว มักเกิดในนักเรียนที่เป็นตัวละคร “ฝ่ายดี” ที่ปกติไม่ได้มีความดีร้ายหรือต่อต้านครู ขณะที่ถูกตี หากนักเรียนมีการแสดงออกถึงความหวาดกลัวหรือเจ็บปวด นักเรียนประเภทนี้มักจะมีความรู้สึกกลัวที่จะกระทำผิดและถูกตีในครั้งถัดไปมากขึ้น

แข็งกร้าว

สาธิตมีท่าทีแข็งกร้าวตอนถูกตี สาธิตหันกลับมาพูดกับครูศิรินทร์

ภาพที่ 4.59 สาธิตถูกลงโทษด้วยการตี

สาธิต : หายกันแล้วนะครู

ขณะที่ถูกตี สาธิตมีสีหน้าที่แข็งกร้าว แม้ว่าจะรู้สึกเจ็บปวดจากการถูกไม่เรียนดีแต่ก็พยายามไม่แสดงออก เมื่อลงโทษเสร็จ สาธิตก็ไม่มีมารยกมือไหว้ขอบคุณครูเหมือนที่นักเรียนคนอื่นเคยทำเมื่อถูกครูลงโทษ แต่กลับเดินออกจากห้องพักครูไป และหันกลับมาชี้หน้าครูศิรินทร์และบอกในเชิงว่าบุญคุณของครูที่เคยช่วยเหลือเขาได้ถูกลบล้างเรียบร้อยแล้ว

นักเรียนที่มีท่าที่แข็งแกร่งในขณะที่ถูกครูลงโทษด้วยไม้เรียว มักจะเกิดขึ้นในตัวละครประเภท “ตัวร้าย” ที่เป็นนักเรียน ที่ภาพยนตร์วางบทบาทให้มีพฤติกรรมต่อต้าน เกลียดชัง และพยายามกลั่นแกล้งตัวละครครู โดยเฉพาะครูผู้ใช้ไม้เรียว แม้ว่าในบางฉาก ตัวร้ายที่เป็นนักเรียนจะไม่แสดงออกว่าขัดขึ้นขณะตี แต่จะมีการแสดงออกถึงความไม่พอใจหรือขัดขึ้นโดยการไม่ปรับปรุงพฤติกรรมหลังถูกทำโทษ แต่อย่างไรก็ตามในตอนจบของภาพยนตร์ ตัวละครครู โดยเฉพาะตัวละครครูผู้ใช้ไม้เรียว ก็มักจะเข้ามาแก้ปัญหาบางอย่างให้นักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนประเภท “ตัวร้าย” ได้สำเร็จ ทำให้นักเรียนตัวร้ายกลับตัวกลับใจเป็นคนดีได้สำเร็จ

นักเรียนผู้เห็นเหตุการณ์

หวาดกลัว

ภาพที่ 4.60 สีหน้าหวาดกลัวของนักเรียนที่เห็นเหตุการณ์ตอนครูเสือตีเพื่อนของตน

ฉากที่นักเรียนได้มาทะเลาะวิวาทชกต่อยกันที่วัดร้างหลังโรงเรียน และครูเสือได้ตามมาเจอ จึงได้ลงโทษนักเรียนด้วยการนำนมมาให้ใส่และชกกันตามกติกาสากลจนกว่าจะหมดแรง เพื่อให้ นักเรียนได้รู้ว่าการแก้ปัญหาด้วยความรุนแรงหรือการทะเลาะวิวาทมีแต่จะทำให้เหนื่อยและไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ และครูเสือได้ลงโทษด้วยการตี โดยให้นักเรียนไปเก็บกิ่งไม้ในบริเวณนั้นมาใช้เป็นไม้เรียว

ในฉากนี้จะถ่ายด้วยมุมกล้องมุมต่ำ เพื่อให้เห็นถึงความเกรงขาม ความมีอำนาจของครูเสือ ซึ่งเป็นผู้ควบคุมชะตากรรมในการตีนักเรียน สลับกับภาพ Close up ใบหน้าของนักเรียนที่มีสีหน้าหวาดกลัว ขณะมองตามไม้เรียวที่กำลังใช้ตีเพื่อนของตน สื่อให้เห็นถึงความหวาดกลัวความเจ็บปวดจากไม้เรียว

การที่นักเรียนที่เป็นเพียงผู้เห็นเหตุการณ์แสดงความหวาดกลัว เมื่อเห็นครูตีเพื่อนของตน แสดงให้เห็นว่านอกจากตัวนักเรียนผู้ถูกตีจะตกอยู่ภายใต้อำนาจของครูแล้ว ขอบเขตของอำนาจก็ได้ขยายมาสู่ผู้เห็นเหตุการณ์ที่อยู่นอกอำนาจของครูให้รู้สึกหวาดกลัวและสัมผัสได้ถึงความเจ็บปวด ทำให้เกิดความเกรงกลัวการไม่เรียว และอาจไม่กล้ากระทำได้

ครูผู้ดี
ดีด้วยเจตนาที่ดี

ครูศิรินทร์และสาธิตตกลงกันเรื่องการลงโทษ โดยสาธิตได้ยื่นข้อเสนอให้ลงโทษด้วยการตีเขา เพื่อเป็นการลงโทษที่ครูศิรินทร์เคยช่วยเขาไว้

ครูศิรินทร์มองสาธิตด้วยความหวังว่าจะทำให้เขาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้

ภาพที่ 4.61 ครูศิรินทร์ลงโทษสาธิตเนื่องจากทำร้ายร่างกายเพื่อน

ภาพที่ 4.62 ครูศิรินทร์เดินออกจากห้องพักครูด้วยสีหน้ามั่นใจและยิ้มทักทายนักเรียน

ฉากที่ครูศิรินทร์ลงโทษสาธิตเนื่องจากทำร้ายร่างกายเพื่อน ซึ่งสาธิตได้ยื่นข้อเสนอกับครูศิรินทร์ว่าเขายอมถูกลงโทษด้วยการตีแต่โดยดีในครั้งนี้นี้ ก็เพื่อลงโทษที่ก่อนหน้านี้ ครูศิรินทร์ได้ไปช่วยประกันตัวเขาออกมาจากคุกในข้อหาทะเลาะวิวาท ซึ่งครูศิรินทร์ก็ได้รับข้อเสนอนั้น และกล่าวว่าลงโทษสาธิตตามกฎหมายระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ โดยในฉากนี้สังเกตได้ว่าก่อนที่ครูศิรินทร์จะเริ่มตีสาธิต และระหว่างที่ตี ครูศิรินทร์จะมองไปที่ใบหน้าของสาธิตตลอด ซึ่งอาจสื่อให้เห็นว่าครูศิรินทร์พยายามสังเกตพฤติกรรมของสาธิต และมีความหวังว่าการลงโทษของเธอก็จะสามารถทำให้สาธิตกลับตัวกลับใจเป็นเด็กดีได้

ซึ่งในฉากนี้แสดงให้เห็นถึง ความมั่นใจของครูศิรินทร์ที่คิดว่ากำลังในสิ่งที่ถูกต้องทั้งด้านศีลธรรมและยังเป็นการกระทำตามกฎหมายระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ โดยมีดนตรีแนวสนุกสนาน ปลุกใจประกอบในฉาก ในตอนที่ครูศิรินทร์เดินออกจากห้องพักครู สื่อถึงความรู้สึก

ของครูศิรินทร์ที่เหมือนได้รับการปลดปล่อยจากความกลัว และเป็นการเอาชนะอำนาจของผู้มีอิทธิพลที่ไม่สามารถกดขี่ให้เธอหวาดกลัวหรือตกอยู่ใต้อำนาจได้อีก และเธอก็พร้อมที่จะเดินหน้าต่อสู้กับอำนาจที่ไม่เป็นธรรมต่อไป

สีหน้าครูเสือที่มุ่งมั่นในการลงโทษ ครูเสือลงโทษนักเรียนได้สำเร็จ

ภาพที่ 4.63 ครูเสือลงโทษนักเรียนที่โดดเรียนไปเล่นการพนันและขโมยผลไม้

ในภาพยนตร์เรื่องครูเสือ (2527) เป็นฉากที่ครูเสือลงโทษนักเรียนด้วยการตี เนื่องจากจับได้ว่านักเรียนโดดเรียนไปเล่นการพนัน และขโมยผลไม้จากสวนของชาวบ้าน ซึ่งในตอนแรก ครูเสือจะยกโทษให้ แต่เมื่อทราบว่านักเรียนได้ขโมยผลไม้มากินด้วย ครูเสือจึงต้องลงโทษ เพราะการลักขโมยถือว่าเป็นความผิดร้ายแรง ผิดกฎหมายและศีลธรรม

ครูเสือได้ลงโทษนักเรียนด้วยการตีนักเรียนในห้องพักครู ต่อหน้าครูท่านอื่น และเจ้าของสวนผลไม้ โดยขณะที่ตีจะเป็นเสียงของไม้เรียวที่ฟาดลงที่ก้นของนักเรียน พร้อมกับเสียงร้องไห้สื่อถึงความเจ็บปวดจากการถูกไม้เรียวตี และตัดสลับภาพระหว่างครูเสือที่กำลังมุ่งมั่น มีสีหน้าเคร่งเครียดในการตีนักเรียน แม้ว่าจะถูกครูบุษบงเข้ามาขัดขวาง แต่ก็ต้องพ่ายแพ้ให้กับความมุ่งมั่นของครูเสือ

และภาพได้ตัดมาเป็น God's eye view ที่ครูเสือลงโทษนักเรียนได้สำเร็จ และได้รับคำชมเชยจากเจ้าของสวนว่าสิ่งที่ครูเสือนั้นเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้อง ซึ่งฉากนี้สื่อความหมายได้ว่าครูเสือเป็นเหมือนผู้ที่สำเร็จโทษและปราบปรามความชั่วได้สำเร็จและได้รับคำชื่นชม

ครูที่ดีด้วยเจตนาที่ดี มักจะมีการแสดงออกในขณะตีด้วยใบหน้าเรียบเฉย ไม่แสดงอารมณ์ สายตาจับจ้องที่นักเรียน มีท่าทีเคร่งขรึม ซึ่งอาจเป็นการทำให้นักเรียนรู้สึกเกรงกลัวและรู้สึกได้รับความกดดันและตกอยู่ใต้อำนาจของครู ซึ่งตัวละครครูมักจะอยู่ในท่าทางเคร่งขรึมและนิ่งเงียบทั้งก่อนตี ขณะตี และหลังตี

การที่ภาพยนตร์สื่อให้เห็นถึงความเจตนาดีของครู ก่อนที่จะลงโทษด้วยการตี อาจเป็นกลวิธีในการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้ไม้เรียว ว่าแม้การตีจะสร้างความเจ็บปวดให้กับนักเรียน แต่ครูก็ไม่ได้มีเจตนาที่จะทำร้ายหรือกลั่นแกล้งนักเรียน เพียงแต่จำเป็นต้องลงโทษเพื่อสร้างนักเรียนให้เติบโตเป็นคนดี ตามวาทกรรม “เป็นคนดีได้ เพราะไม้เรียวครู” นั่นเอง

ลำบากใจในการลงโทษ

ครูทิมยืนไม่เรียวให้ครูสุโข

ครูสุโขลงโทษบุญม้อย่างลำบากใจ

ภาพที่ 4.64 ครูสุโขถูกบีบบังคับให้ตีบุญม

ในภาพยนตร์เรื่องสวัสดีไม้เรียว (2525) ในฉากที่บุญมถูกสาธิตใส่ร้ายว่าเป็นคนขโมยนาฬิกาของเพื่อนจนเกิดเรื่องทะเลาะวิวาทกัน แต่ครูทิมสั่งให้ครูสุโขลงโทษบุญมแต่เพียงผู้เดียว ครูสุโขได้มีสีหน้าลำบากใจและเคร่งเครียดขณะที่ตีบุญม เพราะถูกครูทิมบังคับให้เป็นผู้ตีบุญม ทั้งที่ครูสุโขรู้ว่าเขาเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ก็ต้องเขียนดีไปตามอำนาจบังคับบัญชาจากครูทิมที่เป็นครูระดับสูงกว่าและถึงอย่างไร แม้ว่าบุญมจะไม่ได้อำนาจของตามที่ถูกล่าวทา เขาก็มีความผิดฐานทะเลาะวิวาทอยู่ดี แต่ก็มีคามยุติธรรม เมื่อสาธิตคู่กรณี กลับไม่ถูกลงโทษด้วย

กัลยาถูกครูศิรินทร์ทำโทษด้วยการตี

ครูศิรินทร์ลำบากใจที่ต้องตี

ภาพที่ 4.65 กัลยาถูกครูศิรินทร์ตี

เมื่อกัลยาเดินออกจากห้องไป ครูศิรินทร์ได้ถอนหายใจและมีท่าทีลำบากใจ และได้พูดระบายความรู้สึกกับครูทิม ว่าตนไม่อยากจะตีกัลยาเลย แต่กัลยามาโรงเรียนสายทุกวัน ตักเตือนไปแล้วก็ไม่ปรับปรุงตัวและไม่ยอมบอกเหตุผลที่มาสาย เธอเองก็ไม่ว่าจะช่วยเหลืออย่างไร จึงต้องลงโทษด้วยการตี ซึ่งหลังจากถูกทำโทษ เพื่อนสนิทของกัลยาก็ได้บอกให้กัลยาลองบอกเหตุผลกับครู เพื่อว่าครูอาจจะเข้าใจและไม่ทำโทษเธอ

จากฉากนี้แสดงให้เห็นว่าครูศิรินทร์ ที่มีความรู้สึกลำบากใจในการตีกัลยา แต่ในภาพยนตร์จะเห็นได้ว่า หากกัลยายังอยู่ในฉาก ครูศิรินทร์จะไม่แสดงสีหน้าที่ลำบากใจหรือสงสารออกมา แต่จะแสดงท่าทีแข็งกร้าวต่อกัลยา เพื่อเป็นการแสดงอำนาจให้นักเรียนรู้สึกเกรงกลัวและเชื่อฟังครู เมื่อกัลยาเดินออกจากฉากไป ครูศิรินทร์จึงจะมีท่าทีอ่อนลง และยอมพูดระบายความในใจออกมาว่าแท้จริงแล้วตนไม่อยากจะตีนักเรียน แต่จำเป็นต้องทำ เพื่อให้นักเรียนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แต่ทั้งครูศิรินทร์และกัลยา ก็อาจมีความคิดเหมือนกันว่า การลงโทษด้วยการตีในครั้งนี้ไม่

สามารถเปลี่ยนแปลงอะไรได้เลย เนื่องจากไม่ใช้การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ จนเมื่อครูศิรินทร์ได้รู้ถึงสาเหตุที่แท้จริงว่ากัลยาต้องทำงานพิเศษส่งหนังสือพิมพ์ตอนเช้า ซึ่งบ้านที่ต้องไปส่งนั้นมีจำนวนมาก ทำให้กัลยาส่งหนังสือพิมพ์ไม่ทันและมาโรงเรียนสาย บรรดาครูจึงได้รวบรวมเงินช่วยซื้อจักรยานให้กัลยาใช้ทุนแรง จึงสามารถแก้ปัญหาการมาสายของกัลยาได้

ครูที่ตินักเรียนด้วยความลำบากใจ ในขณะที่ก็ยังมีการแสดงออกในขณะตีด้วยสีหน้าที่นิ่งเฉย เคร่งขรึม แต่เมื่อตัวละครนักเรียนได้ออกไปจากฉาก ครูจะแสดงออกถึงความรู้สึกที่แท้จริงออกมา เช่น ถอนหายใจ กล่าวถึงความอัดอั้นตันใจ ความลำบากใจที่ต้องตักเตือน หรือพยายามแก้ต่างให้นักเรียนที่ถูกตี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่ว่าครูจะต้องการลงโทษนักเรียนด้วยการตีหรือไม่ แต่ในขณะที่ต้องตักเตือน ครูต้องพยายามเก็บความรู้สึก และแสดงออกด้วยท่าทางเคร่งขรึม ให้นักเรียนรู้สึกเกรงกลัวหรือเคารพ เพื่อให้นักเรียนเชื่อฟังในอำนาจของครู จนกว่าจะพ้นสายต่านักเรียน ครูจึงจะสามารถแสดงความรู้สึกอื่นได้

ครูผู้เห็นเหตุการณ์

ห้ามปราม ต่อต้าน

ครูศิรินทร์แสดงความคิดเห็น สีหน้าลำบากใจของครูศิรินทร์

ภาพที่ 4.66 ครูศิรินทร์แสดงความคิดเห็นเรื่องการตักเตือนนักเรียนกับครูทิม

ในภาพยนตร์เรื่องสวัสดีแม่เรือ (2525) ครูศิรินทร์ได้แสดงความคิดเห็นกับครูทิมว่าการตีเด็กอาจจะยังทำให้เด็กมีจิตใจหยาบกระด้างมากขึ้น และครูบางคนก็ปล่อยผ่านความผิดของลูกหลานผู้มีอิทธิพล ไม่ให้ความยุติธรรมกับนักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้เธอรู้สึกผิดหวังมาก ที่ครูหลายคนต่างละทิ้งอุดมการณ์ความเป็นครูและเข้าข้างคนผิดกันเสียหมด ซึ่งภาพยนตร์ได้ Close up สีหน้าลำบากใจและสีนห้างของครูศิรินทร์หลังจากเห็นการลงโทษที่ไม่ยุติธรรมและได้ฟังความคิดเห็นของครูหลาย ๆ คนที่แสดงออกถึงความไม่ใส่ใจนักเรียน ละทิ้งอุดมการณ์ของความเป็นครู มองข้ามความผิดของฝ่ายผู้มีอิทธิพล เพราะเกรงกลัวผลกระทบที่จะเกิดขึ้น หากคิดแข็งข้อ ต่อต้านผู้มีอิทธิพลทั้งให้นักเรียนที่มีฐานะยากจนที่เป็นผู้บริสุทธิ์ และครูที่ยังมีอุดมการณ์ต้องต่อสู้กับอำนาจโดยลำพัง และทำให้ครูศิรินทร์เกิดความรู้สึกว่าบรรดาครูที่เลือกเข้าข้างผู้มีอิทธิพลนั้นมีความน่าเชื่อถือ และน่าเคารพน้อยลงอีกด้วย

ครูเจตต์กลัวว่าครูศิรินทร์จะเดือดร้อน สีน้าหวาดกลัวของครูเจตต์

ภาพที่ 4.67 ครูเจตต์กลัวครูศิรินทร์จะเดือดร้อนเพราะตีลูกหลานผู้มีอิทธิพล

ครูเจตต์ที่เห็นเหตุการณ์ที่ครูศิรินทร์ตีสาธิตที่เป็นลูกหลานผู้มีอิทธิพล ได้รับมาเตือนครูศิรินทร์ด้วยท่าทางร้อนรนและหวาดกลัวว่าครูศิรินทร์จะต้องเดือดร้อน เพราะสาธิตอาจนำเรื่องไปฟ้องผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการก็ได้ โดยมีการ Close up สีน้าของครูเจตต์ ที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกหวาดกลัว วิดกกังวลของครูเจตต์ ที่เป็นผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการตีลูกหลานผู้มีอิทธิพล เนื่องจากกลัวว่าจะมีผลกระทบตามมา และยังเป็นการส่งต่อความหวาดกลัวให้กับครูคนอื่นด้วย

ครูบุษบงที่เห็นครูเสือตักนักเรียน

ครูบุษบงปกป้องนักเรียน

ครูบุษบงโต้เถียงกับครูเสือ ครูบุษบงเดินหนีออกจากห้องพักครู

ภาพที่ 4.68 ครูบุษบงปกป้องนักเรียนจากการถูกครูเสือตี

ในฉากนี้ได้มีการ Close up ครูบุษบงที่มีสีหน้าลำบากใจเมื่อเห็นนักเรียนถูกครูเสือตีจนร้องไห้มาเกาะที่โต๊ะของครูบุษบง ด้วยความสงสารนักเรียนที่ยังเด็ก เธอจึงลุกขึ้นมาปกป้องนักเรียนจากไม้เรียวของครูเสือ แต่ก็ไม่สามารถต่อกรกับครูเสือได้ เนื่องจากครูเสือนั้นยืนย่นอย่างหนักแน่นที่จะลงโทษนักเรียนให้ได้

การที่ตัวละครครูลูกขึ้นมาต่อต้านการใช้ไม้เรียว เกิดขึ้นจากหลายสาเหตุไม่ว่าจะเป็น การมองว่าการใช้ไม้เรียวเป็นการลงโทษที่รุนแรงเกินไป หรือไม่ได้ต่อต้านการใช้ไม้เรียวแต่ความเกรงกลัวในอิทธิพลของครอบครัวนักเรียนที่ถูกตี จึงต่อต้านไม่ให้นักเรียนบางคนถูกตี เหตุผลในการต่อต้าน ไม้เรียวของครูแต่ละคนก็แสดงให้เห็นถึงความคิดและจิตใจของพวกเขา เช่น ครูที่รักความยุติธรรม ครูที่เป็นครูหัวนอก มักจะต่อต้านการใช้ไม้เรียวเนื่องจากมองว่าเป็นการกระทำที่โหดร้าย หรือเกินกว่าเหตุ แต่หากนักเรียนมีความผิดที่สมควรแก่เหตุ ก็จะไม่เข้ามาห้ามการลงโทษ หรือคิดหาวิธีการลงโทษแบบอื่นแทน แต่ครูที่เกรงกลัวต่ออิทธิพล ซึ่งภาพยนตร์มักสื่อให้เห็นถึงพฤติกรรมประจบประแจง มักจะต่อต้านการลงโทษทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการใช้ไม้เรียวหรือการลงโทษแบบอื่น ๆ ในนักเรียนที่เป็นลูกหลานผู้มีอิทธิพล แต่หากเป็นนักเรียนที่ฐานะยากจนหรือชนชั้นกลางทั่วไป ก็จะไม่เข้ามายุ่ง ด้วยหรือกลายเป็นผู้ใช้ไม้เรียวเสียเอง

4.2.2 ตัวละครครูผู้ลงโทษ

การศึกษาตัวละครครูผู้ใช้ไม้เรียว เป็นการศึกษาเพื่อให้รู้ถึงปมหลัง ความเป็นมา ลักษณะภายนอก ความคิดและจิตใจ กระบวนการในการยอมรับไม้เรียวของแต่ละตัวละคร

จากการสำรวจพบว่าครูที่มีการใช้ไม้เรียว แบ่งออกเป็นหลายลักษณะ เช่น ครูที่มีอุดมการณ์การใช้ไม้เรียวอยู่แล้วตั้งแต่แรกและใช้ต่อไปจนจบเรื่อง ครูที่มีความต่อต้านไม้เรียวแต่ในตอนท้ายก็ได้เปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อไม้เรียวเป็นยอมรับการใช้ไม้เรียว หรือครูที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้ไม้เรียวตั้งแต่ต้นจนจบแต่จำเป็นต้องใช้ไม้เรียวด้วยเหตุจำเป็นบางอย่าง

ตารางที่ 4.4

แสดงสถานะของตัวละครครูผู้ใช้ไม้เรียว/ผู้ลงโทษในภาพยนตร์ไทยยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษาปี 2548

หน้าที่ที่ครูรับผิดชอบในโรงเรียน	ภาพยนตร์
ครูใหญ่	ครูเสือ (2527)
ครูฝ่ายปกครอง	ครูขาหนูเหงา (2521)
ครูประจำชั้น	สวัสดีคุณครู (2520), สวัสดีไม้เรียว (2525), ครูเสือ (2527), ครูไหวใจร้าย (2532)
ครูทั่วไป	ม.6/2 ห้องครูวารี (2537)

จากตารางที่ 4.4 จะเห็นว่าครูที่มีการใช้ไม้เรียวกับนักเรียนมากที่สุด คือครูที่มีบทบาทเป็น “ครูประจำชั้น” เนื่องจากภาพยนตร์พยายามสื่อให้เห็นว่าครูประจำชั้นไม่ได้มีหน้าที่แค่สอนหนังสือ แต่ยังมีหน้าที่ในการสอดส่องดูแลนักเรียนในห้องที่ตนประจำอยู่อย่างใกล้ชิดกว่าครูคนอื่น หากพบว่านักเรียนเกิดปัญหา ทั้งปัญหาด้านการเรียนและปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาครอบครัว หรือ ปัญหาความยากจนที่กระทบต่อการเรียนหรือการใช้ชีวิต ครูประจำชั้นก็จะเป็นคนแรกที่รับรู้และมีหน้าที่ช่วยเหลือนักเรียน และเป็นผู้ควบคุมความประพฤติของนักเรียนให้เป็นไปตามกฎระเบียบของโรงเรียน

1. ครูประเภทที่มีอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้ เพราะไม้เรียวครู”

มีการใช้ไม้เรียวในการลงโทษ เช่น ครูทิม ครูสมศรี ครูเสือ ครูไสว มักเป็นครูที่มีนิสัยเจ้าระเบียบ เข้มงวดทั้งเรื่องการปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างถูกต้อง และเรื่องผลการเรียนของนักเรียน

ตัวละคร “ครูทิม”

ภาพที่ 4.69 ตัวละคร “ครูทิม” จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดีคุณครู (2520)

ตัวละคร “ครูสมศรี”

ภาพที่ 4.70 ตัวละคร “ครูสมศรี” จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดีคุณครู (2520)

ครูทิม จากเรื่องสวัสดีคุณครู (2520) เป็นครูที่ยึดถืออุดมการณ์การใช้ไม้เรียว มีความคาดหวังว่าการทำโทษด้วยการตีจะทำให้เด็กนักเรียนหลายจำและไม่กระทำผิดซ้ำ แต่หลังจากที่ครูทิมได้ถูกละหนักรื้อถอน จนนเป็นข่าวขึ้นหน้าหนังสือพิมพ์ ก็ได้ถูกผู้อำนวยการไล่ออก ครูทิมจึงได้ย้ายมาสอนที่โรงเรียนแห่งใหม่ จึงได้พบกับ**ครูสมศรี** ซึ่งเป็นครูที่ยึดถืออุดมการณ์การใช้ไม้เรียวเช่นกัน ครูสมศรี มองว่าการลงโทษด้วยไม้เรียวนั้นเหมาะกับการสั่งสอนเด็กไทย แม้ว่าจะถูกครูหัวนอกมองว่าเป็นการกระทำที่ทารุณป่าเถื่อนก็ตาม

ทั้งครูทิมและครูสมัคร มีภาพลักษณ์ที่เป็นคนเจียบขริ่ม แต่งกายเรียบง่าย ในภาพยนตร์จะไม่มีฉากที่ทั้งคู่มีความตลกขบขัน ทำให้นักเรียนรู้สึกเคารพและศรัทธา

ตัวละคร “ครูเสือ”

ภาพที่ 4.71 ตัวละคร “ครูเสือ” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)

ครูเสือ จากเรื่องครูเสือ (2527) เป็นครูใหญ่ของโรงเรียนชายล้วนในจังหวัดเพชรบุรี มีนิสัยติดดิน มองว่าครูทุกคนในโรงเรียนรวมถึงพนักงานและภารโรงมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันหมด เป็นครูที่มีความเอาใจใส่นักเรียน จดจำนักเรียนได้ทั้งชื่อและนิสัย แม้ว่าจะเรียนจบไปนานแล้ว มีระเบียบและเข้มงวด เด็ดขาด

ครูเสือ เป็นตัวแทนของครูที่ยึดหลัก “เป็นคนดีได้ เพราะไม่เรียวครู” คิดว่าอาชีพครูเปรียบเสมือนเรือจ้าง เมื่อเห็นนักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนหรือหน้าที่การงานก็ถือว่าหมดหน้าที่ของครู และมองว่าครูที่ดีควรวางตัวให้เหมาะสม เป็นปูชนียบุคคล

ในฉากที่ครูบุษบง เข้าสอนนักเรียนในช่วงโมงแรก แต่นักเรียนกลับเล่นซนไม่ฟังครูบุษบง ครูเสือจึงเข้ามาจัดการให้นักเรียนอยู่ในความสงบ และได้บอกให้ครูบุษบงใช้ไม้เรียวกับนักเรียนบ้าง

ภาพที่ 4.72 ครูเสือโน้มน้าวให้ครูบุษบงใช้ไม้เรียวกับนักเรียน

ครูเสือ : ถ้าคุณคิดจะจีงจำ ประชาธิปไตยกับพวกทโมนไพรเหล่านี้อะก็ คุณอาจจะคิดผิด เจ้าพวกนี้มันเขียนระดับชาติทั้งนั้น บางครั้งคุณต้องใช้เผด็จการ เผด็จการด้วยอำนาจ อำนาจที่มาจากไม้เรียว

ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูเสื่อมีความคิดว่าการที่ครูจะสามารถควบคุมนักเรียนได้ ต้องอาศัยอำนาจ ซึ่งมีสัญลักษณ์คือไม้เรียว ให้นักเรียนรู้สึกเกรงกลัวและเคารพ หากครูไร้ซึ่งอำนาจก็ไม่สามารถปกครองนักเรียนให้อยู่ในกฎระเบียบได้

ตัวละคร “ครูไสว”

ภาพที่ 4.73 ตัวละคร “ครูไสว” จากภาพยนตร์เรื่องครูไหวใจร้าย (2532)

ครูไสว จากเรื่องครูไหวใจร้าย (2532) เป็นครูที่มีระเบียบและเข้มงวดกับนักเรียน ทั้งเรื่องการเรียนและกฎระเบียบ มีความมุ่งมั่นในการเป็นครูจนไม่ยอมมีครอบครัว แม้ว่าในวัยสาว จะมีชายหนุ่มมาชื่นชอบมากมายก็ตาม แต่ครูไสวก็ได้อุทิศตนให้แต่การอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ในพื้นที่ชนบทห่างไกลความเจริญ

ครูไสว เป็นตัวแทนของครูที่ยึดถือกฎระเบียบ เมื่อเห็นนักเรียนคนไหนที่ไม่ประพฤติตนตามกฎระเบียบหรือไม่เรียบร้อย ก็จะลงโทษทันที นอกจากนี้ครูไสวยังยึดถือคติ “ครูคือแม่พิมพ์ของนักเรียน” ที่ครูต้องประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี จึงจะเป็นที่เคารพนับถือของนักเรียน เธอจึงพยายามวางตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน เช่นในฉากที่หมอกำแหง ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังชอบพอครูไสว ได้มาชวนไปเดินเล่นและขอทานอาหารที่บ้านกับครูไสว แต่ได้ถูกครูไสวปฏิเสธ

ภาพที่ 4.74 ครูไสวได้ปฏิเสธหมอกำแหงที่ชวนไปเดินเล่น จากภาพยนตร์เรื่องครูไหวใจร้าย (2532)

หมอกำแหง : วันนี้ไม่ค่อยมีคนใช้ เลยว่าจะชวนเธอไปเดินเล่น แล้วก็กลับมาขอกินข้าวด้วย

ครูไสว : ออย่าเลย มันไม่ดีหรอก ฉันเป็นครู ฉันไม่อยากให้ผู้ชายพายเรือเข้ามาวุ่นวายในบ้าน โดยเฉพาะถ้าลูกศิษย์เขาเห็นเข้า เขาจะเข้าใจผิด

หมอกำแหง : ครูไสว ไอ้การเป็นครูของคุณนะ คุณจะต้องทำตัวหนักหนาปานนั้นเชียวหรือ

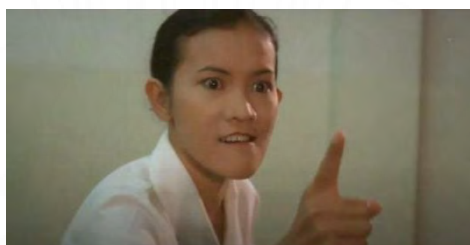
ครูไสว : ครูนะ ต้องทำตัวเป็นแม่พิมพ์ที่ดี

หมอกำแหง : (ถอนหายใจ)

ตัวละคร “ครูที่เป็นผู้อบรมหน้าเสนาะ”

ภาพที่ 4.75 ตัวละคร “ครูที่เป็นผู้อบรมหน้าเสนาะ” จากภาพยนตร์เรื่อง ม.6/2 ห้องครูวารี (2537)

ภาพที่ 4.76 ท่าทางของครูที่เป็นผู้อบรมหน้าเสนาะที่แสดงแบบ Over Acting

ครูที่เป็นผู้อบรมหน้าเสนาะ จากเรื่องม.6/2 ห้องครูวารี (2537) เป็นตัวละครครูตัวประกอบที่มีภาพลักษณ์แต่งกายเรียบร้อย และพยายามแสดงออกถึงความเข้มงวด เช่น พูดจาเน้นย้ำให้นักเรียนทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบและตั้งใจเรียนด้วยน้ำเสียงเน้นน้ำหนักทุกคำพูด สีหน้าและท่าเดินแบบ Over Acting ทำให้ตัวละครครูที่เป็นผู้อบรมหน้าเสนาะกลายเป็นตัวละครตลก แต่ก็สามารถทำให้วินและอ้วนที่ถูกครูตามล่าตัวอยู่รู้สึกหวาดกลัวได้ทั้งก่อนถูกตีและเมื่อวินและอ้วนเดินมาเจอครูอีกครั้ง หลังจากถูกตีไปครั้งหนึ่งแล้ว ทั้งคู่ก็ได้แสดงความหวาดกลัวอย่างเห็นได้ชัด

ภาพลักษณ์ของครูที่ยึดถืออุดมการณ์ “เป็นคนดีได้ เพราะไม่เรียวครู” และใช้ไม่เรียว ในการลงโทษนักเรียน ในภาพยนตร์ จะเป็นครูที่มีลักษณะเข้มงวด น่าเกรงขาม เจาะเปียบ ไม่ค่อยยิ้มแย้ม ซึ่งนักเรียนจะหวาดกลัวครูประเภทนี้มาก แม้ว่าหลังจากจะแอบนิทาครู แต่หากอยู่ต่อหน้า นักเรียนจะแสดงท่าทีหวาดกลัวครูอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นทั้งความกลัวที่ตัวของครู และกลัวการใช้ไม้เรียวของครูด้วย โดยเฉพาะครูเสือ และ ครูไสว

ส่วนครูทิมและครูสมักร ที่มีลักษณะท่าทางที่ไม่เข้มงวดมาก หรือไม่ได้มีภาพลักษณ์ เป็นครูที่ดุเท่ากับครูเสือ และ ครูไสว แต่ในภาพยนตร์ก็มักจะสื่อให้เห็นในลักษณะเป็นครูที่มีความ น่าเชื่อถือ ใจดีขี้มน นิ่งสงบ และไม่ค่อยมีอารมณ์ขันมากนัก ทำให้นักเรียนรู้สึกศรัทธาและเคารพ

หรือในเรื่องม.6/2 ห้องครูวารี แม้ว่าครูที่ใช้ไม้เรียวจะถูกสร้างให้เป็นตัวละครตลก และ ฉากในการลงโทษจะค่อนข้างแทรกความตลกขบขันกับพฤติกรรมของครูที่ตั้งใจตามหานักเรียนที่ กระทำผิดและปฏิกิริยาของนักเรียนที่เจ็บปวดจากการถูกตี แต่ก็เห็นได้ว่าตัวละครนักเรียนแสดง ท่าทีหวาดกลัวครู และหวาดกลัวการถูกตีด้วยไม้เรียวอยู่ ซึ่งภาพยนตร์อาจพยายามสื่อให้ผู้ชมเห็นว่า การลงโทษด้วยไม้เรียวยังคงเป็นสิ่งที่นักเรียนต้องรู้สึกเกรงกลัว เพื่อที่จะไม่กล้ากระทำความผิดนั่นเอง

2. ครูที่รู้สึกต่อต้านไม้เรียว ก่อนที่จะยอมรับอุดมการณ์และสืบทอดการใช้ไม้เรียว

อาจได้รับอิทธิพลมาจากครูที่มีอุดมการณ์ไม้เรียวประเภทแรก ซึ่งอาจรู้สึกต่อต้าน ก่อนที่จะซึมซับอุดมการณ์และหันมาใช้ไม้เรียว เช่น ครูศิริรินทร์ ครูบุษบง

ตัวละคร “ครูศิริรินทร์”

ภาพที่ 4.77 ตัวละคร “ครูศิริรินทร์” จากภาพยนตร์เรื่อง สวรรค์ไม้เรียว (2525)

ครูศิริรินทร์ จากเรื่องสวรรค์ไม้เรียว (2525) เป็นอดีตนักเรียนของโรงเรียนแห่งนี้ ได้มาเป็นครูสอนสุขศึกษาและพลศึกษา และเป็นครูประจำชั้นของกัลยา บุญมี และสาธิต ครูศิริรินทร์เป็น ครูที่รักความยุติธรรม หากนักเรียนทำผิดก็ต้องได้รับการลงโทษ แต่ในตอนแรก เธอไม่ค่อยเห็นด้วยกับการใช้ไม้เรียวลงโทษ โดยมองว่าเป็นการลงโทษที่รุนแรงเกินไปสำหรับเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กนักเรียนมีจิตใจ หยาบกระด้างขึ้น และบางครั้ง ครูก็มีอาการบ่นได้นักเรียนผิดจริงหรือไม่

ภาพที่ 4.78 ฉากที่ครูศิรินทร์ทำโทษสาธิตเนื่องจากทำร้ายร่างกายเพื่อน

แต่ในตอนท้ายเรื่อง ครูศิรินทร์ได้ลงโทษสาธิตด้วยการตี เนื่องจากสาธิตทำร้ายร่างกายเพื่อน และสาธิตได้เลือกวิธีการลงโทษให้กับตัวเองคือการตีด้วยความสมัครใจ เพื่อลบล้างบุญคุณที่ครูศิรินทร์เคยไปประณามตัวเขาออกจากคุก หลังจากลงโทษสาธิตเสร็จ ครูศิรินทร์ได้เกิดความคิดว่า หากเป็นเด็กที่มีความดี รัน หัวแข็ง เช่นสาธิต ที่ไม่นึกถึงบาปบุญคุณโทษ ไม่รู้ผิดชอบชั่วดีในสิ่งที่ตนก่อ ก็ต้องกำราบโดยการใช้ไม้เรียวบ้าง

ตัวละคร “ครูบุษบง”

ภาพที่ 4.79 ตัวละคร “ครูบุษบง” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)

ครูบุษบง จากเรื่องครูเสือ (2527) เรียนจบจากต่างประเทศ และกลับมาทำงานเป็นครูผู้ช่วยของครูเสือ ในจังหวัดเพชรบุรีที่เป็นบ้านเกิด มีพี่ชายเป็นนายอำเภอ ในตอนแรกค่อนข้างถือตัว แต่งตัวเปรี้ยว มักเป็นคนออกตัวปกป้องครูหรือนักเรียนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม เนื่องจากเป็นน้องสาวของนายอำเภอ จึงไม่ค่อยเกรงกลัวครูเสือหรือผู้มีอิทธิพลใด ๆ

ครูบุษบง เป็นตัวแทนของครูที่ไม่ยอมรับไม้เรียวในตอนแรก แต่ตอนสุดท้ายเริ่มยอมรับการใช้ไม้เรียวมากขึ้น เนื่องจากได้ทำงานใกล้ชิดกับครูเสือ จึงเริ่มรู้สึกชื่นชมในตัวครูเสือว่าเป็นครูที่ดี มีความรักนักเรียนอย่างจริงใจ และมีเจตนาที่ดีต่อนักเรียนในการลงโทษ

ภาพที่ 4.80 ฉากที่ครูบุษบงใช้ไม้เรียวกับนักเรียนที่เล่นซนกันระหว่างนั่งอยู่ในแถว

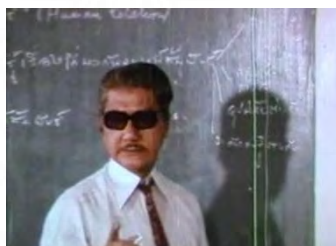
ภาพลักษณ์ของครูที่ในตอนแรกไม่ยอมรับการใช้ไม้เรียว แต่ได้ซึมซับอุดมการณ์และหันมาใช้ไม้เรียวในที่สุด ในแง่ของภาพลักษณ์การแต่งกาย ในเรื่องสวัสดีไม้เรียว (2525) ครูศิริรินทร์ไม่ได้เปลี่ยนการแต่งกาย แต่มีการเปลี่ยนแปลงในแง่ของบุคลิก ท่าทางที่มีความมั่นใจยิ่งขึ้น หลังจากที่เธอได้ลงโทษลูกของผู้มีอิทธิพลด้วยไม้เรียว เพราะเธอมีความรู้สึกว่าได้ทำสิ่งที่ถูกต้องแล้ว

หรือในฉากที่หลังจากครูบุษบงได้เริ่มหันมาใช้ไม้เรียวกับนักเรียนแล้ว ภารโรงได้กล่าวถึงครูบุษบงว่าเป็น “ว่าที่แม่เสือ” ซึ่งสื่อความหมายได้ว่าครูบุษบงกำลังจะกลายเป็นครูที่มีลักษณะที่ถอดแบบมาจากครูเสืออีกคน ที่มีความดุ เจ้าวะเบียบ และใช้ไม้เรียวในการลงโทษนักเรียน

ครูบุษบง จากเรื่องครูเสือ (2527) ก่อนที่จะยอมรับอุดมการณ์ไม้เรียว ครูบุษบงมักแต่งกายแบบทันสมัย เปิดเผยเนื้อหนังและรูปร่าง แต่หลังจากที่เธอเริ่มยอมรับอุดมการณ์ไม้เรียวจากครูเสือ เธอก็เริ่มเปลี่ยนรูปแบบการแต่งกายที่เรียบร้อยมากขึ้น เช่น ใส่ชุดข้าราชการ และใส่แว่นตา ในเรื่องของบุคลิก ลักษณะนิสัย ครูบุษบงพูดจาไพเราะอ่อนหวานมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีความเข้มงวดกับนักเรียนมากขึ้น และกล้าที่จะใช้ไม้เรียวลงโทษนักเรียนเมื่อเห็นนักเรียนกระทำความผิดในทันที

3. ครูที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้ไม้เรียว แต่อาจต้องตีด้วยความจำเป็นหรือเหตุผลบางประการ

เช่น ครูสุขโข จากเรื่องสวัสดีไม้เรียว (2525)

ตัวละคร “ครูสุขโข”

ภาพที่ 4.81 ตัวละคร “ครูสุขโข” จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดีไม้เรียว (2525)

ครูสุขโข เป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษา เป็นครูที่ใจดี มักจะช่วยเหลือบุญมีที่เป็นเด็กยากจน โดยการยกข้าวกลางวันของตนให้บุญมีเป็นประจำ แต่แล้ววันหนึ่ง บุญมีและสาธิตทะเลาะวิวาทกัน เนื่องจากสาธิตกล่าวหาบุญมีว่าเป็นคนขโมยนาฬิกาของเพื่อนในห้องเรียน แต่ครูใหญ่ลงโทษบุญมีเพียงผู้เดียว เนื่องจากสาธิตเป็นลูกหลานของผู้มีอิทธิพล จึงไม่มีครูคนไหนกล้าทำโทษ ครูใหญ่จึงได้ให้ครูสุขโขเป็นผู้ตีบุญมี โดยที่ครูสุขโขไม่ยอมทำ เนื่องจากเขารู้ว่าบุญมีนั้นเป็นเด็กดี ไม่มีทางที่จะขโมยของ แต่เขาก็จำใจต้องตีบุญมีตามคำสั่งของครูใหญ่ แม้จะคิดว่าไม่ยุติธรรมที่บุญมีถูกลงโทษแค่คนเดียวจากเหตุทะเลาะวิวาท

ภาพที่ 4.82 ครูสุโขทัยบุญมีด้วยไม้เรียว เนื่องจากก่อเหตุทะเลาะวิวาท และถูกใส่ร้ายว่าขโมยนาฬิกาของเพื่อน

ครูสุโขทัย เป็นตัวแทนของครูที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้ไม้เรียว แต่ถูกผู้ที่มีอำนาจมากกว่า บังคับกดดันให้ใช้ไม้เรียวลงโทษเด็กที่ไม่ได้ทำผิด ทำให้เขารู้สึกผิด

โดยภาพลักษณ์ของครูประเภทที่ไม่เห็นด้วยกับไม้เรียว หรือไม่ค่อยลงโทษด้วยการใช้ไม้เรียวกับนักเรียน ในภาพยนตร์มักจะมีภาพลักษณ์ที่ดี มีความตลกขบขัน นักเรียนไม่รู้สึกหวาดกลัว หรือในช่วงที่ครูสอน นักเรียนอาจมีท่าที่ไม่ตั้งใจเรียนมากนัก เช่น แอบหลับในห้องเรียน แต่ก็จะไม่ถูกครูทำโทษ ซึ่งภาพยนตร์จะสื่อออกมาในลักษณะเป็นฉากข้ามชั้นเมื่อครูปรากฏตัว หรือเมื่อนักเรียนไม่ตั้งใจเรียนในวิชาที่ครูประเภทนี้สอน

4. ครูที่อาจมีการใช้ไม้เรียวในการลงโทษ แต่มักเลือกวิธีลงโทษด้วยวิธีอื่น

ตัวละคร “ครูใหญ่”

ภาพที่ 4.83 ตัวละคร “ครูใหญ่” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูขาหนูเหงา (2521)

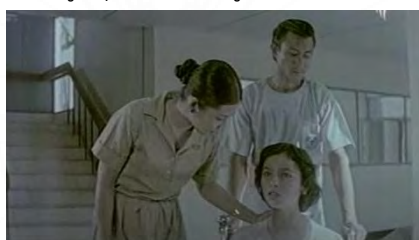
ตัวละคร “ครูสุดา”

ภาพที่ 4.84 ตัวละคร “ครูสุดา” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูขาหนูเหงา (2521)

ครูใหญ่และครูสุตา จากเรื่องครูชา หนูเหงา (2521) เป็นครูในโรงเรียนประจำหญิงล้วนที่ต้องคอยดูแลเหล่านักเรียนทั้งตอนกลางวันและกลางคืน ครูสุตาเป็นอดีตนักเรียนที่เป็นเด็กกำพร้า ที่อยู่ในการดูแลของครูใหญ่ตั้งแต่แบเบาะ จึงได้กลับมาทำงานเป็นครู ทั้งคู่มีภาพลักษณ์แบบครูใจดี มีเมตตา ระเบียบร้อย มีความเป็นกุลสตรีสูง ครูใหญ่และครูสุตามักเป็นผู้ที่ยื่นมือเข้าช่วยเหลือนักเรียนที่มีเรื่องเดือดร้อนด้วยความจริงใจเสมอ เช่น นักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ครูใหญ่และครูสุตาก็ช่วยดูแลและพยายามช่วยไกล่เกลี่ยให้ผู้ปกครองเข้าใจกันและเห็นแก่ลูก หรือนักเรียนที่เจ็บป่วย ครูใหญ่และครูสุตาก็ช่วยพาไปรักษา ทำให้นักเรียนมองว่าครูใหญ่และครูสุตาเป็นเสมือนผู้ปกครองของพวกเขา โดยเฉพาะเหล่าเด็กกำพร้า ครูใหญ่และครูสุตาก็รักและดูแลพวกเขาเป็นอย่างดีเพื่อไม่ให้นักเรียนรู้สึกมีปมด้อย

ภาพที่ 4.85 ครูใหญ่และครูสุตาช่วยพูดคุยไกล่เกลี่ยผู้ปกครองที่กำลังจะหย่าร้างกัน

ภาพที่ 4.86 ครูสุตาพาบรรณารักษ์มาตรวจดวงตาที่โรงพยาบาล

แต่เมื่อครูใหญ่และครูสุตาเห็นนักเรียนกระทำผิด ภาพยนตร์ก็จะสื่อให้เห็นว่าครูใหญ่และครูสุตามีความเจ้าระเบียบและความจริงจังในการว่ากล่าวตักเตือนหรือลงโทษนักเรียนเช่นกัน โดยเฉพาะการกระทำที่ขาดความกุลสตรี เช่น การพูดจาหยาบคาย หรือการทะเลาะวิวาท

“ครูอยากจะรู้ว่า พวกเธอเอาคำว่ากุลสตรีไปทิ้งไว้ที่ไหนหมด ด้อยดีกันเหมือนพวกนักเลงโต ถ้าใครเขารู้เข้า ครูจะต้องขยหน้าเขาเหลือเกิน”

จากคำพูดของครูใหญ่ ที่กล่าวกับนักเรียนหญิงที่ทะเลาะวิวาทกันในโรงเรียน สื่อให้เห็นว่า ครูใหญ่ต้องการให้นักเรียนหญิงในโรงเรียนปฏิบัติตามอย่างมีความเป็นกุลสตรี การกระทำที่ไม่เป็นกุลสตรีหรือเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ชายถือเป็นเรื่องที่น่าอับอาย ซึ่งเหตุผลของครูใหญ่ที่ต้องการให้นักเรียนหญิงในโรงเรียนมีความเป็นกุลสตรี ก็อาจเป็นเพราะภาพลักษณ์ของโรงเรียนที่เป็นโรงเรียน

หญิงล้วนนั่นเอง สังเกตได้จากตัวละครครูสุตา เป็นอดีตนักเรียนที่ผ่านกระบวนการอบรมให้เป็นกุลสตรี จึงเติบโตขึ้นเป็นหญิงสาวที่มีบุคลิกและกิจวัตรที่อ่อนหวานและเรียบร้อย แต่ในขณะเดียวกันก็มีความฉลาดหลักแหลม ซึ่งถือเป็นกุลสตรีในอุดมคติที่ครูใหญ่ต้องการจะสร้างนักเรียนหญิงในโรงเรียนให้เป็นเช่นครูสุตา

ครูสุตาค่อนข้างมีแนวคิดหัวสมัยใหม่มากกว่าครูใหญ่ สังเกตได้จากคำกล่าวของครูสุตาที่แสดงความคิดเห็นเรื่องการปกครองนักเรียนกับครูใหญ่ว่า

ครูใหญ่ : เด็กสมัยนี้ปกครองยากนะครูสุตา

ครูสุตา : ถ้าเราตีเชือกแกตึงมาก แกก็ดึงเราจนขาด ถ้าเราหย่อนกับแกนั้ก แกก็กระชากเราจนหน้าคว่ำ ทางที่ดีนะ ดิฉันว่าเราควรจะคอยถือเชือกตึงพวกแกไว้ ถ้าแกวิ่ง เราก็ผ่อนเชือกวิ่งตามแกให้ทัน

สื่อให้เห็นว่าครูสุตาพยายามที่จะเป็นฝ่ายปรับตัวให้เข้ากับนักเรียน มากกว่าคาดหวังให้นักเรียนเป็นฝ่ายปฏิบัติตามคำสั่งหรือกฎระเบียบ เพราะในอดีต ครูอาจปกครองเด็กได้ด้วยความเกรงกลัวหรือนำเกรงขาม แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป ครูอาจปกครองเด็กได้จากความเข้าใจกันมากกว่า

แม้ว่าในภาพยนตร์จะมีฉากที่ครูสุตาดักเตือนวรรณิที่พูดจาไม่ดีกับแม่ ว่าจะต้องถูกลงโทษ แม่ของวรรณิจึงขอร้องไม่ให้ครูสุตาดูวรรณิ แต่ในภาพยนตร์ก็ไม่มีฉากที่ครูสุตาหรือครูใหญ่ลงโทษนักเรียนด้วยการตีเลย โดยการลงโทษที่ปรากฏคือการว่ากล่าวตักเตือน และตักเตือนความประพฤติ นอกจากนี้ ในภาพยนตร์ยังมีฉากที่เหล่านักเรียนหญิงนั่งชมภาพยนตร์ที่มีฉากครูตีนักเรียนด้วยไม้เรียว แต่นักเรียนหญิงไม่ได้มีท่าทีหวาดกลัว แต่กลับมีการหัวเราะขบขันเมื่อได้รับชม ซึ่งอาจสื่อได้ว่าในโรงเรียนแห่งนี้ อาจไม่ค่อยมีการลงโทษด้วยไม้เรียว ทำให้นักเรียนไม่มีความรู้สึกกลัวไม้เรียวว่าหวาดกลัว เหมือนกับภาพยนตร์เรื่องอื่นที่นักเรียนบางคนเมื่อเห็นครูใช้ไม้เรียวตีเพื่อนหรือนักเรียนคนอื่น ก็จะแสดงความหวาดกลัวออกมาทันที

ครูที่มีการใช้ไม้เรียวที่ปรากฏในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ครูที่ใช้ไม้เรียวหรือครูที่มีอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้ เพราะไม้เรียวครู” รวมถึงบรรดาครูที่อาจเคยต่อต้านหรือไม่เห็นด้วยกับไม้เรียวแต่ในที่สุดก็ได้กลายเป็นผู้สืบทอดอุดมการณ์ไม้เรียว แม้ว่าจะมีภาพลักษณ์ภายนอกที่ดู เจ้าระเบียบ นักเรียนต่างเกรงกลัว แต่ภาพยนตร์จะพยายามสื่อให้เราเห็นว่าในจิตใจของครูนั้น มีแต่เจตนาที่ดี ไม่เคยคิดร้ายกับนักเรียน ไม่ว่านักเรียนจะมีความดื้อรั้นแค่ไหน ครูก็ไม่เคยโกรธหรือเกลียดนักเรียนของครู ในตอนท้ายเรื่อง ครูที่มีอุดมการณ์ไม้เรียวเหล่านี้จะกลายเป็น “ฮีโร่” ผู้มีส่วนช่วยหลักในการแก้ปัญหาที่ยิ่งใหญ่สำหรับชีวิตนักเรียนไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งจะทำให้ นักเรียนได้ตาสว่างเห็นถึงความรักและความหวังดีจากครู ทำให้สุดท้ายแล้วครูกับนักเรียนสามารถ

ปรับความเข้าใจกันได้ และนักเรียนเกิดการยอมรับในตัวครู ซึ่งรวมถึงการยอมรับวิธีการลงโทษของครูด้วย

ในทางกลับกัน ตัวละครครูที่มีการต่อต้านไม่เรียว ที่คอยขัดขวางไม่ให้ครูใช้ไม่เรียวกับนักเรียน ก็ะยิ่งกลายเป็นเหมือน “ตัวร้าย” เมื่อในตอนจบ ครูที่ใช้ไม่เรียวได้ทำหน้าที่พระเอกหรือนางเอกในการช่วยเหลือนักเรียนให้รอดพ้นจากปัญหาและกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ก็เหมือนเป็นการตอกย้ำว่า การใช้ “ไม่เรียว” ของครู อาจมีส่วนช่วยในกระบวนการพัฒนาปรับปรุงตัวของนักเรียนได้จริง แต่ในระหว่างการเดินทางเรื่องได้มีตัวร้ายที่มาคอยยุยง บั่นป่วน ไม่ยอมให้ครูผู้แสนดีใช้ไม่เรียวกับนักเรียน ครูที่ต่อต้านไม่เรียวจึงมีหน้าที่เหมือนตัวร้ายที่มาคอยขัดขวางกระบวนการสร้างเด็กให้เป็นคนดีของครูตัวเอง

4.2.3 ตัวละครนักเรียนผู้ถูกลงโทษ

การศึกษาตัวละครนักเรียนผู้ถูกใช้ไม่เรียว เป็นการศึกษาเพื่อให้รู้ถึงปมหลัง ความ เป็นมา ลักษณะภายนอก ความคิดและจิตใจ ทำให้เข้าใจถึงที่มาที่ไปของการกระทำที่ทำให้นักเรียน กลายเป็นผู้ถูกใช้ไม่เรียว จากการสำรวจพบว่านักเรียนที่ถูกลงโทษด้วยไม่เรียว ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กที่มี ปัญหาครอบครัวทำให้เกิดปมด้อยในจิตใจ เมื่อถูกสะกดปมด้อย ก็จะบันดาลโทสะจนกระทำผิด หรือ แสดงออกเป็นพฤติกรรมดื้อรั้น เกรต้อครูหรือเพื่อน ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่มีครอบครัวฐานะ ยากจนทำให้ปัญหาการเงินของทางบ้านส่งผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียน

ตารางที่ 4.5

แสดงระดับชั้นการศึกษาของตัวละครนักเรียนผู้ถูกใช้ไม่เรียวในภาพยนตร์ไทยยุคก่อนมีระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษาปี 2548

ระดับชั้นการศึกษาของ นักเรียน	ภาพยนตร์
ประถมศึกษา	ครูเสือ (2527), ครูหัวใจร้าย (2532)
มัธยมต้น	-
มัธยมปลาย	ครูขาหนูเหงา (2521), สวรรค์ไม่เรียว (2525), ม.6/2 ห้องครูวารี (2537)
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	สวรรค์คุณครู (2520)

จากตารางที่ 4.5 พบว่าระดับชั้นการศึกษาของนักเรียนกลุ่มที่ถูกใช้ไม่เรียวส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นมัธยมปลาย ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นเต็มตัวที่มีความคึกคะนอง ความหุนหันพ่นแล่น ขาดความยั้งคิดหรือไตร่ตรอง ซึ่งการที่ภาพยนตร์ได้นำเสนอภาพการลงโทษนักเรียนในระดับชั้นมัธยมปลายมากที่สุด ก็อาจเป็นเพราะต้องการควบคุมพฤติกรรมของช่วงวัยรุ่นที่มีความดื้อรั้นและความคึกคะนองสูง และเป็นช่วงวัยที่มีความเกรงกลัวครูหรือไม่เรียวน้อยกว่าช่วงวัยที่เด็กกว่า นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกฝังความรักและความศรัทธาในตัวครูให้กับเด็ก ในภาพยนตร์ที่มีนักเรียนเป็นช่วงวัยมัธยมปลาย มักมีการนำเสนอภาพครูที่ช่วยแก้ปัญหาหรือให้คำปรึกษาด้านการใช้ชีวิตหรือปัญหาครอบครัวกับนักเรียน เพราะช่วงวัยมัธยมปลายเป็นช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อในการก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ หรือการเข้ามหาวิทยาลัย จึงอาจเกิดปัญหาบางอย่างขึ้นในชีวิตของนักเรียน เช่น ในเรื่องม.6/2 ห้องครูวารี ที่วินเกิดมีปัญหาเกี่ยวกับพ่อ เพราะพ่ออยากให้วินเลิกเล่นดนตรีเพื่อตั้งใจอ่านหนังสือเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย แต่วินรักดนตรีมากจึงไม่อยากเลิกเล่น ซึ่งครูวารีก็ยินดีและตั้งใจให้คำปรึกษากับวิน

ซึ่งภาพยนตร์อาจกำลังมอบทางเลือกที่พึงให้กับนักเรียนที่เป็นผู้ชม เนื่องจากในบางปัญหา นักเรียนอาจไม่อยากปรึกษาพ่อแม่ ก็สามารถเลือกปรึกษาผู้ที่มีวุฒิภาวะและไว้ใจได้เช่นครูดีกว่าที่จะเลือกปรึกษาเพื่อนหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้มักจะมีฉากที่เมื่อนักเรียนเกิดปัญหา ครูก็สามารถเป็นที่พึ่งและยินดีให้คำปรึกษาที่ดีกับนักเรียนในภาพยนตร์

1. เด็กที่มีปัญหาครอบครัว เช่น กำพร้าพ่อแม่ ขาดความอบอุ่น ไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจนหรือร่ำรวยก็ตาม

เช่น เทพนม จากเรื่องสวัสดีคุณครู (2520) เป็นลูกหลานผู้มีอิทธิพลที่มีปมปัญหาครอบครัว คิดว่าพ่อไม่รักตน ใส่ใจแต่ลูกและภรรยาคนใหม่ จึงได้ทำตัวเกรเพื่อประชดและเป็นการเรียกร้องความสนใจจากพ่อ เคยทำร้ายร่างกายครูสมศรี จนถูกทินกร ผู้เป็นพ่อ ส่งให้ไปเรียนที่ต่างประเทศเพื่อหนีความอับอายที่ลูกชายของตนซึ่งเป็นเจ้าของโรงเรียนมีพฤติกรรมเกร แต่เทพนมไปเรียนที่ต่างประเทศได้ไม่นาน ก็ถูกส่งตัวกลับมา เพราะพฤติกรรมที่เกร และได้มาเรียนต่อที่โรงเรียนของพ่อเช่นเดิม

ตัวละคร “เทพนม”

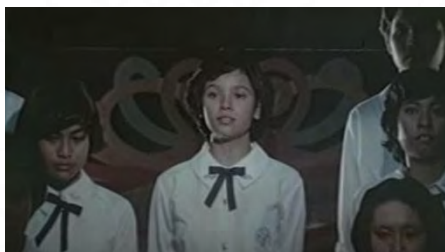
ภาพที่ 4.87 ตัวละคร “เทพนม” จากภาพยนตร์เรื่อง สวัสดีคุณครู (2520)

เทพนม เป็นตัวแทนของเด็กที่มีครอบครัวฐานะร่ำรวย เป็นลูกหลานผู้มีอิทธิพล และได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ จึงมองว่าการลงโทษด้วยไม้เรียวเป็นการกระทำที่ล้าสมัยและรุนแรง และเป็นตัวแทนของเด็กที่มีปัญหาครอบครัว จึงแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีทั้งกับครอบครัว เพื่อนและครูที่โรงเรียน เพื่อเรียกร้องความสนใจจากพ่อ

ภาพที่ 4.88 เทพนมได้แก๊งทำตัวเป็นโจรมาไถเงินแม่ของชิต

เทพนม : คอยดูสิ ถ้าเราติดตาราง พ่อจะเอาหน้าไปไว้ไหน เอาละ เราจะแก๊งให้ตำรวจจับ ดูซิ ว่าพ่อจะเป็นอย่างไร

ตัวละคร “วรรณิ”

ภาพที่ 4.89 ตัวละคร “วรรณิ” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูชา หนูเหงา (2521)

วรรณิ จากเรื่องครูชาหนูเหงา (2521) เป็นตัวละครในฐานะผู้ถูกทำโทษ เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดี แต่มีปมด้อยเรื่องแม่ของตนนทำงานขายบริการที่เกิดกับพ่อที่เป็นลูกค้าชาวต่างชาติ ทำให้มักถูกเพื่อนร่วมชั้นคนอื่นล้อเลียนเป็นประจำ เธอจึงรู้สึกโกรธและเกลียดแม่ที่ทำให้เธอต้องอับอาย เมื่อแม่มาเยี่ยมที่โรงเรียน เธอก็เริ่มจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวใส่แม่ของเธอมากขึ้นเรื่อย ๆ

วรรณิ เป็นตัวแทนของเด็กที่มีปัญหาครอบครัว ที่อับอายจากการถูกล้อเรื่องอาชีพของแม่ และไม่รู้ว่พ่ที่แท้จริงของตนเป็นใคร วรรณิจึงเริ่มมีพฤติกรรมต่อต้านและหยาบคายต่อแม่ เพราะเธอคิดว่าแม่คือต้นตอของปัญหา หากแม่ของเธอไม่ได้เป็นเมียเช่า เธอก็คงไม่ถูกเพื่อนล้อเลียน

ตัวละคร “นราวดี”

ภาพที่ 4.90 ตัวละคร “นราวดี” จากภาพยนตร์เรื่อง ครูชา หนูเหงา (2521)

นราวดี เป็นตัวละครในฐานะผู้ถูกทำโทษ เป็นลูกสาวของอดีตดาราสาวชื่อดัง มีนิสัยชอบดูถูก ล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน และชอบอวดว่าครอบครัวของตนเป็นครอบครัวที่ร่ำรวยและอบอุ่น แต่ในความเป็นจริง ครอบครัวของนราวดีก็มีปัญหาพ่อแม่ทะเลาะกัน ทำให้นราวดีเองก็รู้สึกขาดความอบอุ่น จึงแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่ก้าวร้าวกับเพื่อน โดยพยายามไต่อดึงครอบครัวของเธอ เพื่อกดทับให้ปัญหาครอบครัวของเพื่อนคนอื่นนั้นดูด้อยกว่าเธอ

นราวดี ก็เป็นตัวแทนของเด็กที่มีปัญหาครอบครัวเช่นกัน เพราะพ่อแม่ของนราวดีทำงานหนักจนไม่ค่อยมีเวลาให้ลูก และมักจะทะเลาะตบตีกันเป็นประจำ แม้ว่าทั้งคู่ก็ทนอยู่ด้วยกันเพื่อลูก แต่นราวดีที่รับรู้ถึงปัญหาและการทะเลาะกันของพ่อแม่ก็ทำให้เธอรู้สึกว่าตนเป็นส่วนเกินในครอบครัว เพราะพ่อแม่เมื่อหมดรักกันก็ต้องการลูกแล้ว

ภาพที่ 4.91 นราวดีหนีออกจากบ้านเพราะพ่อแม่ทะเลาะกันมาที่โรงเรียนและได้พบครูสุดา

นราวดีที่ชอบไต่อดึงว่าครอบครัวของตนเป็นครอบครัวที่อบอุ่นและสมบูรณ์แบบที่สุด แต่แท้จริงแล้ว พ่อแม่ของเธอทะเลาะกันทุกวัน จนเธอตัดสินใจหนีออกจากบ้านมาอยู่โรงเรียนในตอนกลางคืน

นราวดี : ครูชา หนูอยากตาย

ครูสุดา : ใครทำอะไรเธอ

นราวดี : ไม่ใช่ค่ะ ไม่มีใครทำหนู หนูเกลียดโลก โลกนี้ไม่ยุติธรรมเลย หนูรู้สึกว่าหนูคือผลผลิตของผู้ใหญ่สองคนที่เขาบอกว่าเขารักกัน แต่พอเขาไม่รักกัน หนูก็คือส่วนเกินของเขา ไม่มีใครต้องการหนู ไม่มีใครรักหนูจริง

ตัวละคร “สาธิต”

ภาพที่ 4.92 ตัวละคร “สาธิต” จากภาพยนตร์เรื่อง *สวัสดีไม่เรียว* (2525)

สาธิต จากเรื่อง *สวัสดีไม่เรียว* (2525) เป็นลูกหลานของผู้มีอิทธิพล อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวยกับพ่อและพี่ชาย แต่สาธิตก็รู้สึกขาดความอบอุ่น เพราะพ่อและพี่ชายของเขาต้องเดินทางไปทำงานที่ต่างจังหวัดหรือต่างประเทศอยู่บ่อย ๆ แต่พ่อและพี่ชายก็ดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายให้กับสาธิตเป็นอย่างดี ทำให้สาธิตมักแกล้งทำตัวเป็นเด็กดีต่อหน้าพ่อและพี่ชาย เพื่อที่จะขอเงินที่อ้างว่าเป็นค่าเรียนพิเศษ หรือค่าทำกิจกรรมในโรงเรียน เมื่ออยู่ในโรงเรียน สาธิตก็ทำตัวเกร ก่อเรื่องทะเลาะวิวาทวางอำนาจกับเพื่อน และชอบแอบขโมยตามสถานที่ต่าง ๆ แต่ก็ไม่มีครูคนไหนกล้าทำโทษสาธิต เพราะเกรงกลัวอิทธิพลของพ่อและพี่ชายของสาธิต มีเพียงครูศิรินทร์เท่านั้น ที่กล้าทำโทษสาธิตและรายงานพฤติกรรมให้พี่ชายของสาธิตทราบ ทำให้สาธิตไม่ชอบครูศิรินทร์

สาธิต เป็นตัวแทนของเด็กที่มีปัญหาครอบครัว เพราะพ่อและพี่ชายต้องทำงานหนักจนไม่มีเวลาดูแล และเลี้ยงสาธิตด้วยเงิน ทำให้สาธิตมักมีอุบายมาหลอกขอเงินพ่อและพี่ชายอยู่บ่อย ๆ และทำให้เขามีพฤติกรรมเกรี้ยวกับครูและเพื่อนในโรงเรียน แต่แสร้งทำตัวเป็นเด็กดีเมื่ออยู่บ้าน

ตัวละคร “อัสนี”

ภาพที่ 4.93 ตัวละคร “อัสนี” จากภาพยนตร์เรื่อง *ครูเสือ* (2527)

อัสนี จากเรื่อง *ครูเสือ* (2527) เป็นลูกชายของผู้มีอิทธิพลในจังหวัด มินิสัยเกร ไม่เชื่อฟังและไม่เกรงกลัวผู้ใหญ่ เอาแต่ใจตนเอง เนื่องจากถูกเลี้ยงดูโดยย่าและพ่อที่ตามใจ คอยให้ทำอยู่เสมอ โดยในภาพยนตร์ผู้เป็นย่าของอัสนีได้กล่าวถึงที่มาของนิสัยเอาแต่ใจของอัสนีว่าเป็นเด็กที่ขาดการอบรมสั่งสอนจากแม่ จึงได้มีนิสัยเช่นนี้

อัสนี เป็นตัวแทนของเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย และเป็นลูกหลานผู้มีอิทธิพล ที่มีครอบครัวคอยให้ทำอยู่เสมอ จึงทำตัวไม่เกรงกลัว ไม่เคารพครู และไม่ทำตามกฎระเบียบของโรงเรียน

ภาพที่ 4.94 ฉากที่อัสนีมาโรงเรียนวันแรกแต่แต่งกายผิดระเบียบจึงถูกครูตำหนิ

เช่น ฉากที่อัสนีมาเข้าเรียนวันแรก แต่ได้แต่งกายผิดระเบียบ จึงถูกครูเสือและครูบุษบง ตำหนิ ที่จากบทสนทนาได้สื่อให้เห็นว่าครอบครัวของอัสนีพยายามจะวางอำนาจ ช่มให้ครูเสือและครูบุษบงเกรงใจในอำนาจบารมีและอิทธิพลของตนที่เป็นผู้บริจาคเงินสร้างโรงเรียนแห่งนี้ และมีความคิดว่าหากเป็นผู้มีอำนาจ ซึ่งมาจากอำนาจทางการเงินที่เป็นผู้สนับสนุนโรงเรียน ย่อมอยู่เหนือกฎระเบียบของทางโรงเรียน เพราะตนถือเป็นชนชั้นที่สูงส่งกว่าเหล่านักเรียนคนอื่น ๆ

ครูบุษบง : นี่เธอหยุดก่อน

อัสนี : ถือดียังไง ปล่อยนะ

ครูบุษบง : แต่งตัวไม่เรียบร้อย ผมยาว

อัสนี : บอกให้ปล่อย รู้หรือเปล่าว่าฉันเป็นใคร โรงเรียนนี้พ่อฉันสร้างนะ

ย่าของอัสนี : หยุดเดี๋ยวนี้นะ ใครทำอะไรหลานฉันไม่ได้ พวกแกนี่บัดซบที่สุด ถือดีอย่างไรมารุ่นแรงกับหลานฉันแบบนี้ หลานฉันไม่ใช่ไอ้ขี้ครอกท้องนาคะ

ครูเสือ : แต่ถ้าเรียนในโรงเรียนนี้ ต้องไม่ทำตัวเป็นเทวดา ผมเห็นเหตุการณ์อยู่ตลอด ผมจะขอพูดกับเด็ก ถ้าเจ้าจะเรียนที่นี่ เจ้าต้องเอาความซื่อของเจ้าทิ้งไว้ตรงนี้ วันนี้เจ้ากลับไปตัดผมให้สั้น แต่งตัวแบบเพื่อนนั่น เฟอร์นิเจอร์ห้ามใส่ วิทยุห้ามเอามา ถ้าไม่เชื่อ จะยึดไว้เป็นของโรงเรียน ไปกลับไปได้แล้ว

ย่าของอัสนี : นี่ครู ฉันเป็นแม่ของคุณอาคมนะ

ครูเสือ : ถ้าอยากให้ลูกหลานได้ดี อย่าส่งเสริมในทางที่ผิด โตขึ้นจะกลายเป็นคนหนักแผ่นดิน เป็นลูกตุ้มถ่วงความเจริญของสังคม

ย่าของอัสนี : ไปหลาน กลับบ้านเถอะ อย่าไปเรียนมันเลย ไอ้โรงเรียนสวะนี่!

ตัวละคร “วิน”

ภาพที่ 4.95 ตัวละคร “วิน” จากภาพยนตร์เรื่อง ม.6/2 ห้องครูวารี (2532)

วิน จากเรื่องม.6/2 ห้องครูวารี (2537) เป็นเด็กที่มีพรสวรรค์ในการเล่นดนตรี แต่มักถูกพ่อที่เป็นอดีตนักดนตรีชื่อดังห้ามไม่ให้วินยุ่งเกี่ยวกับดนตรี จึงทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างพ่อลูก

วิน เป็นตัวแทนของนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ที่พ่อไม่เคยเข้าใจเขาเรื่องความรักในดนตรี โดยพ่อไม่เคยแก้ปัญหาด้วยการพูดคุยด้วยเหตุผลกับวิน

ภาพที่ 4.96 ฉากที่วินปรึกษาครูวารีเรื่องพ่อ

วิน : อาจารย์ครับ ผมขอปรึกษาหน่อยครับ

ครูวารี : มีอะไรหรือวิน เรื่องคุณพ่อเหรอ

วิน : ครับ

ครูวารี : ครูไม่เข้าใจใครหรอกนะ วินยังเป็นเด็ก บางอย่างวินอาจจะคิดในแง่ของวิน วินยังคิดว่าวินถูกเลย แต่ครูจะไม่พูดถึงความเป็นเด็กหรือว่าผู้ใหญ่ ว่าใครถูกใครผิดหรอกนะ สิ่งทีวินคิด วินยืนยันว่าถูก วินลองมองในแง่กลับกันดูบ้างสิ คุณพ่อของวินท่านอาจจะมึเหตุผลของท่าน บางทีวินอาจจะไม่รู้ ท่านอยากจะให้วิน ทำอย่างนั้นอย่างนี้ พ่อความต้องการคนละอย่างกัน มันก็ต้องมีขัดกันบ้าง ไม่มีพ่อแม่คนไหนไม่รักลูก ไม่อยากเห็นลูกก้าวหน้า ประสบความสำเร็จในชีวิตหรอก ลองหาโอกาสคุยกับคุณพ่อดู ครูว่าต้องมีโอกาสนะ

วิน : ที่อาจารย์พูดนะ ผมเข้าใจนะครับ แต่สำหรับพ่อผม อาจจะเป็นกรณียกเว้นก็ได้

ภาพลักษณ์ของกลุ่มเด็กที่มีปัญหาครอบครัว ส่วนใหญ่มักทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวไม่มากนักน้อยต่อพ่อแม่ ครู หรือเพื่อนทางใดทางหนึ่งหรือกับทั้งหมด ซึ่งจากปมปัญหาเรื่องครอบครัวนี้ ส่งผลให้นักเรียนตัดสินใจกระทำการสิ่งที่ผิดได้ แม้จะรู้ว่ากำลังทำสิ่งที่ผิดก็ตาม ซึ่งจะเป็น

การกระทำที่หวังผลในแง่ของการประชดครอบครัว พ่อแม่ หรือครู เช่น เทพนม จากเรื่องสวัสดีคุณครู (2520) ที่แกล้งไถเงินแม่ของชิต เพื่อหวังให้ถูกจับเข้าคุก เพราะอยากเห็นปฏิกิริยาของพ่อเมื่อเห็นเขาถูกตำรวจจับ

2. เด็กที่ครอบครัวมีฐานะยากจน ที่ต้องเสียสละเวลาเรียนไปช่วยทำงานแบ่งเบาภาระครอบครัว จนส่งผลกระทบต่อการศึกษา

เช่น ต้องทำงานพิเศษตอนเช้าจนมาโรงเรียนสาย และเด็กกลุ่มที่ครอบครัวยากจนก็มักถูกเพื่อนล้อเลียน จนเกิดการทะเลาะวิวาทขึ้น เช่น

ตัวละคร “บุญมี”

ภาพที่ 4.97 ตัวละคร “บุญมี” จากภาพยนตร์เรื่อง *สวัสดีไม่เรียว* (2525)

บุญมี จากเรื่องสวัสดีไม่เรียว (2525) อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน บุญมีต้องออกไปทำงานพิเศษเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวเช่นเดียวกับกัลยา บุญมีมักถูกสาธิตดูถูกและกลั่นแกล้งอยู่บ่อยครั้ง จนเกิดการทะเลาะวิวาท แต่บุญมีกลับถูกลงโทษอยู่ฝ่ายเดียว แม้เขาจะคิดว่ามันไม่ยุติธรรม แต่เขาก็คิดว่าเพราะความยากจนของเขา ทำให้ต้องก้มหน้ารับชะตากรรม เพราะคนจนไม่มีสิทธิเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเอง

บุญมี เป็นตัวแทนของผู้ที่ไม่มีอำนาจต่อรองกับชนชั้นอื่น เนื่องจากไม่มีต้นทุนทางอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นฐานะหรือชื่อเสียง จึงตกเป็นผู้ถูกระงับจากชนชั้นที่มีอำนาจที่มักจะดูเอาเปรียบหรือรังแกข่มเหงเป็นประจำ เช่น การที่เขาถูกผู้อำนวยการต่อว่าและขู่ว่าจะไล่ออก แม้ว่าบุญมีจะไม่ได้ทำความผิดอะไร แต่ผู้อำนวยการมักจะกีดหน้าข้อต่อรองเรื่องที่บุญมีค้างค่าเทอมมาต่อว่าเสมอ หรือการที่บุญมีถูกสาธิตกลั่นแกล้งและทะเลาะวิวาทกัน สาธิตก็ใช้อำนาจของความเป็นผู้นำและอิทธิพลของครอบครัวมาเป็นข้อต่อรองในการไม่ถูกลงโทษ ทำให้บุญมีที่ไม่มีอำนาจต่อรองต้องถูกทำโทษแต่เพียงผู้เดียว

ตัวละคร “กัลยา”

ภาพที่ 4.98 ตัวละคร “กัลยา” จากภาพยนตร์เรื่อง *สวัสดีไม่เรียว* (2525)

กัลยา จากเรื่อง *สวัสดีไม่เรียว* (2525) อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน กัลยาอาศัยอยู่กับที่เป็นแม่ค้าขายขนม และพ่อเลี้ยงที่มีนิสัยขี้เหล้า มักตบตีและไถเงินจากแม่ของกัลยาไปซื้อเหล้าเป็นประจำ กัลยาต้องทำงานพิเศษเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวด้วยการส่งหนังสือพิมพ์ตามบ้านตอนเช้า และช่วยแม่ทำงานในตอนเย็น ทำให้เธอไปโรงเรียนสายและต้องรีบกลับบ้านทุกเย็น และความยากจนของครอบครัวก็กลายเป็นปมด้อยที่ทำให้เธอถูกเพื่อนล้อเลียนเช่นเดียวกับบุญมี

กัลยาก็เป็นตัวแทนของผู้ที่ไม่มีอำนาจต่อรองทางสังคม จึงตกเป็นผู้ถูกกระทำจากชนชั้นที่มีอำนาจ หรือแม้แต่ถูกกระทำจากชนชั้นใกล้เคียงกัน เช่น ในฉากที่เธอมาโรงเรียนสาย กัลยาได้พยายามขอร้องให้การโรงช่วยเปิดประตูให้เธอ การโรงก็ไม่ยอมเปิดให้ แต่ในขณะเดียวกัน สาธิตลูกหลานผู้มีอิทธิพลก็ได้มาสายเหมือนกัน แต่การโรงกลับเปิดประตูให้เฉพาะสาธิตเท่านั้น

ภาพลักษณ์ของกลุ่มเด็กยากจน เมื่อนักเรียนกลุ่มนี้ถูกครูทำโทษ มักจะยอมถูกครูลงโทษโดยไม่ค่อยพูดหรืออธิบายเหตุผลหรือหาข้อแก้ต่างให้กับตัวเอง เพราะรู้สึกวาทนไม่มีอำนาจต่อรองหรือแม้แต่อำนาจในการแก้ตัวกับครูที่ถือเป็นผู้ที่มีอำนาจมากกว่า ลักษณะนิสัยที่แท้จริงของเจ้าตัวมักไม่ใช่คนที่มีนิสัยก้าวร้าว แต่ในบางครั้ง ครูอาจรู้สึกวาทนเด็กเหล่านี้มีความก้าวร้าว เนื่องจากในขณะที่ถูกตี มักมีท่าทีเฉยชาและไม่พูดอธิบายเหตุผล นอกจากนี้ พวกเขาอาจมีเหตุผล ความจำเป็นในการกระทำผิดที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การมาโรงเรียนสายของกัลยาเนื่องจากต้องทำงานพิเศษเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ทำให้เมื่อถูกลงโทษ นักเรียนก็ยังไม่สามารถแก้ไขพฤติกรรมได้ ครูจึงมองวาทนเด็กที่มีนิสัยหยาบกระด้าง ไม่น่าฝึกต่อการลงโทษ

4.2.4 ที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของนักเรียน

การศึกษาที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของนักเรียนจะทำให้รู้ถึงสาเหตุที่ทำให้นักเรียนกลายเป็นผู้กระทำผิด ซึ่งอาจมาจากปัญหาสภาพแวดล้อม ครอบครัว ซึ่งหากครูทราบถึงเหตุผลที่แท้จริง อาจจะทำให้สามารถช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหให้กับนักเรียนได้อย่างตรงจุดมากขึ้น

จากการสำรวจพบว่า การกระทำผิดของนักเรียนมีสาเหตุหลักที่มาจากปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ เช่น อยู่ในครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น ซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิตในสังคม ถูกสังคมดูถูกเหยียดหยามเรื่องอาชีพการงานของพ่อแม่ ทำให้ตนต้องลุกขึ้นต่อสู้ หรือกลายเป็นผู้กระทำก่อนเสียเอง การที่ครอบครัวเลี้ยงดูมาโดยปราศจากความอบอุ่น ความเอาใจใส่ ก็อาจส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่ดีทำความผิดเพื่อเรียกร้องความสนใจจากครอบครัวได้เช่นกัน รวมถึงการอยู่ในครอบครัวที่ยากจน ทำให้ลูกต้องมีส่วนช่วยเหลือ รับผิดชอบปัญหาการเงินในครอบครัวก็เป็นการอาจบีบบังคับให้ต้องทำพฤติกรรมบางอย่างที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา และสาเหตุสุดท้ายคือความคึกคะนองในวัยเด็กและวัยรุ่น ที่อาจทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่ได้คำนึงถึงผลที่จะตามมาให้ดี

1. การกระทำผิดเนื่องจากการมีปมปัญหาครอบครัว จึงทำให้เกิดปมด้อย ถูกเพื่อนล้อหรือเป็นคนล้อเลียนเพื่อน และเกิดการทะเลาะวิวาท

เช่น นรชาติที่มักจะล้อเลียนปมด้อยของวรรณิหรือนักเรียนคนอื่นที่เป็นลูกกำพร้า หรือมีปัญหาครอบครัวเป็นประจำ ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันอยู่บ่อยครั้ง เช่น ฉากที่วรรณิได้รางวัลเรียนดีในวิชาภาษาอังกฤษ นรชาติจึงได้พูดจาล้อเลียนว่า เพราะวรรณิเป็นลูกที่เกิดจากพ่อที่เป็นชาวต่างชาติกับแม่ที่มีอาชีพขายบริการจึงได้เก่งภาษาอังกฤษ

ภาพที่ 4.99 ฉากที่กลุ่มของนรชาติพูดจาล้อเลียนวรรณิ

นรชาติ : ฮี! มาเจอคนเก่งอีกแล้ว โธ่เอ๊ย เรียนดี ท็อปภาษา ก็เลียดฝรั่งนี่นา

เพื่อน : เขาว่าเลียดฝรั่งมันแรงนะเธอ

นรชาติ : ใช่สิ เมียเข้าฝรั่ง คงตีวภาษาตั้งแต่อยู่ในท้องนั่นแหละ

หรือในฉากที่วรรณิทะเลาะกับแม่จนร้องไห้ ได้เดินกลับมายังห้องเรียน พวกของนรชาติสังเกตเห็นจึงได้พูดจาล้อเลียน

ภาพที่ 4.100 ฉากที่นรารัตน์พูดจาตู่ถู่กักรรรณิและกิมลิ่ง

นรารัตน์ : สงสัยคงร้องไห้เพราะดีใจที่มีพ่อเป็นนิโกร

กิมลิ่ง : อย่างน่า นรารัตน์ สงสารวรรณิเขาบ้างเถอะ เธอไม่มีปัญหาครอบครัวเหมือนอย่างเขา ก็ไม่ควรจะถากถางเขา

นรารัตน์ : แน่นอน ครอบครัวฉันเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์แบบที่สุด อ้อ! เธอมันก็พวกเดียวกัน ลูกเหลื้เดนที่พ่อแม่ไม่ต้องการ

กิมลิ่ง : อ้าว! พูดแบบนี้ก็ไม่ค่อยสวยสิ

จากฉากเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการมีปัญหากันระหว่างนรารัตน์และวรรณิกับกิมลิ่ง ซึ่งเป็นเด็กที่ล้วนแต่มีปมปัญหาเรื่องครอบครัวเหมือนกัน นรารัตน์ พ่อแม่ของเธอหมดรักกัน และทะเลาะกันทุกวัน วรรณิ แม่ของเธอมีอาชีพเป็นเมียเช่าฝรั่งซึ่งมักจะควงผู้ชายไม่เข้าหน้ามาเยี่ยมเธอที่โรงเรียนเป็นประจำและไม่รู้ว่าพ่อของเธอเป็นใคร และกิมลิ่ง พ่อของเธอมีภรรยาน้อย แม่จึงฆ่าตัวตาย แต่แม้ว่าทั้งสามจะมีปัญหาครอบครัวเหมือนกัน แต่พฤติกรรมการแสดงออกกลับไม่เหมือนกัน เช่น นรารัตน์ เลือกที่จะแสดงออกด้วยการก้าวร้าวกับเพื่อน ด้วยการพูดจาข่มเพื่อนที่ครอบครัวแตกแยก ล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน โอ้อวดด้วยการโกหกว่าครอบครัวของเธอเป็นครอบครัวที่อบอุ่นกว่าครอบครัวของคนอื่น ส่วนวรรณิและกิมลิ่ง เลือกที่จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับคนในครอบครัว เช่น วรรณิต่อว่าแม่และไม่ให้แม่มาเยี่ยมที่โรงเรียนอีก หรือ กิมลิ่งไม่ยอมกลับบ้านในช่วงปิดเทอม เพราะไม่อยากเจอหน้าพ่อและแม่เลี้ยง แต่เมื่อนรารัตน์และกิมลิ่งถู่กักรรรณิที่ล้อเลียนปมด้อยก็จะโกรธจนเกิดการทะเลาะวิวาททุกครั้ง

ซึ่งพฤติกรรมของนรารัตน์ที่ก้าวร้าวกับเพื่อนในโรงเรียน ก็เป็นเหมือนการแสดงอำนาจที่พยายามจะอยู่เหนือเพื่อน พยายามแสดงให้คนอื่นคิดว่าตนมีภาพลักษณ์ชีวิตที่ดีกว่าคนอื่น เพื่อปกปิดปมด้อยของตัวเองไว้

2. นักเรียนมีปมปัญหาครอบครัว จะมีปัญหาทางจิตหรือพฤติกรรมเกเร

เช่น สาธิต จากเรื่องสวัสดีไม้เรียว (2525) สาธิตมีพฤติกรรมชอบลักขโมยของ โดยเขาได้เปิดใจกับพี่ชายว่า พฤติกรรมที่ชอบลักขโมยของเขา เกิดมาจากการเลี้ยงดูที่เอาใจลูกมากเกินไป ทำให้เขาเกิดปัญหาทางจิตในการชอบขโมยของ

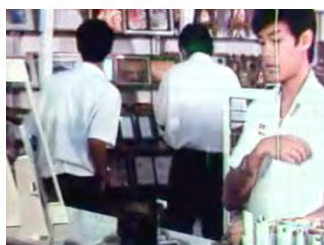

สาริตสารภาพกับพี่ชายเรื่องที่เขาขโมยของ

สาริตสมัยยังเด็กที่มีทุกอย่าง

สาริตขโมยของมีค่าของครู

สาริตขโมยปากกาในร้านขายของ

สาริตขโมยแหวนเพชรของผู้อำนวยการ

ภาพที่ 4.101 สาริตกับพฤติกรรมที่ชอบขโมยของ

สาริต : พี่นริศครับ ผมเป็นคนไม่ดี ของที่วางกองที่หน้ากระดานนั้น ผมขโมยเขามาทั้งนั้น ผมทำมาหลายปีแล้วครับ

นริศ : สาริต นื่องอยากได้อะไร พี่ไม่เคยขัดสักร้อย่าง แล้วทำไมถึงทำอย่างนี้

สาริต : ครับ ผมได้ทุกอย่าง ผมมีทุกอย่าง ได้อย่างง่าย ๆ ไม่ต้องออกแรงและความคิด ผมยังจำได้ เมื่อตอนเล็ก ๆ ผมเห็นเด็กคนอื่น กว่าเขาจะได้อะไรมาสักอย่าง เขาต้องใช้ความสามารถ และบางทีก็ต้องใช้กำลังกายเข้าแลก จะซื้อหาอะไร ก็ต้องชวนขายด้วยตัวเอง ผิดกับผม มีแต่คนคอยพะนอ เอาใจ พรั่งพร้อมไปทุกอย่างตามที่ปรารถนา ผมอยากได้อะไรก็มีคนหามาประเคนให้ ผมได้ทุกอย่าง ได้มันมาอย่างง่าย ๆ ทุกครั้ง สิ่งเหล่านี้ มันเกาะกินหัวใจผมมานานแสนนาน จนกระทั่ง ผมโตขึ้น ผมแอบหยิบของใครมาได้ ผมจะเกิดความภาคภูมิใจที่สามารถหาได้ด้วยตัวเอง จนทำเป็นความเคยชิน

จากฉากนี้ได้แสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงดูของครอบครัวสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กได้ เช่น สาริตที่รู้สึกว่าเขาได้ทุกอย่างมาอย่างง่าย ๆ จึงทำให้ไม่เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง จึงเริ่มแอบลักขโมยของเพื่อเติมเต็มความรู้สึกภาคภูมิใจในการแสวงหาสิ่งที่ต้องการ นอกจากนี้ เขายังมี

ปัญหาการขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ที่พ่อและพี่ชายมักจะต้องเดินทางไปทำงานที่ต่างประเทศ ทำให้สาธิตขาดการอบรมดูแลอย่างใกล้ชิดจากครอบครัว และการที่บรรดาครูในโรงเรียนทำตัวเกรงใจครอบครัวสาธิต เนื่องจากบริจาคเงินให้กับโรงเรียนจำนวนมาก ก็ยิ่งทำให้สาธิตเหลิงในอำนาจของตน ทำให้กล้าทำตัวก้าวร้าวกับครูและเพื่อน ประกอบกับพฤติกรรมทางจิตที่ชอบลักขโมยของโดยไม่เกรงกลัวว่าจะถูกจับ เนื่องจากมีอำนาจของครอบครัวหนุนหลังอยู่ ก็ยิ่งทำให้สาธิตจมดิ่งลงไปให้วังวนของการทำชั่วและเหลิงในอำนาจ

3. ปัญหาความยากจนของครอบครัว ทำให้ส่งผลกระทบต่อการเรียน

ปัญหาการเงินในฐานะครอบครัวที่ยากจน ที่นักเรียนต้องมีส่วนช่วยครอบครัวหารายได้ ทำให้นักเรียนต้องทำงานพิเศษ จนส่งผลกระทบกับการเรียน เช่น ขาดเรียน มาโรงเรียนสาย

ภาพที่ 4.102 กลียาต้องวิ่งหนังสือพิมพ์ตามบ้านทุกเช้าทำให้มาโรงเรียนสาย

4. ความคึกคะนอง

ความคึกคะนองของนักเรียน ส่งผลให้เกิดการทะเลาะวิวาทขึ้น โดยมักจะเกิดการทะเลาะวิวาทนอกโรงเรียน เช่น สถานที่สังสรรค์

ภาพที่ 4.103 ฉากที่เทพนมกับเพื่อนก่อเหตุทะเลาะวิวาทที่ลานโบว์ลิ่ง

ภาพที่ 4.104 ฉากที่สาธิตและเพื่อนก่อเหตุทะเลาะวิวาทในงานวันเกิดของแสงเพชร

โดยอารมณ์ศึกระของนักเรียนที่ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทขึ้น อาจจะมาจากการที่อยากแสดงออกถึงอำนาจของตนในพื้นที่สาธารณะ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ส่งเสียงดัง ล้อเลียนผู้อื่นในบริเวณนั้น ซึ่งอำนาจที่แสดงออกมานั้น ไม่ได้ทำให้ผู้อื่นรู้สึกเกรงกลัว แต่กลับทำให้รู้สึกว่าคุณลดทอนอำนาจ จึงได้เกิดการทะเลาะวิวาทเพื่อแย่งชิงอำนาจ ความเป็นใหญ่ในพื้นที่นั้น

จากการวิเคราะห์ตัวละครนักเรียนผู้ถูกลงโทษด้วยไม่เรียวพบว่าเหล่านักเรียนที่ได้กระทำผิดจนได้รับการลงโทษ ล้วนแต่มีปมปัญหาหรือปมด้อยในชีวิตต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยแวดล้อมจากภายนอก ไม่ได้เกิดจากตัวเด็กเอง เช่น การขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว กำพร้าพ่อแม่ หรือครอบครัวมีฐานะยากจนมาก จนก่อให้เกิดการกระทำผิด ซึ่งในตอนท้ายของภาพยนตร์ จะปรากฏภาพที่ตัวละครครูมีบทบาทในการเข้ามาช่วยเหลือ แก้ไขปมปัญหาชีวิตให้กับนักเรียนไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากนักเรียนเกิดปัญหา สถาบันการศึกษาหรือครูก็จะมีบทบาทสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนแทนสถาบันครอบครัว

4.2.5 ประเภทการกระทำผิดของนักเรียน

การกระทำผิดของนักเรียนมีหลากหลายประเภท ตั้งแต่การกระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งถือเป็นการท้าทายอำนาจในระดับย่อย จนถึงการกระทำผิดกฎหมายซึ่งถือเป็นการท้าทายอำนาจในระดับที่ยิ่งใหญ่ โดยระดับของการท้าทายอำนาจอาจส่งผลต่อระดับการลงโทษที่นักเรียนต้องได้รับด้วย เช่น หากทำผิดกฎในโรงเรียน ครูจะเป็นผู้ตัดสินโทษ และอาจมีการประนีประนอมกันได้ หากเห็นว่านักเรียนสำนึกผิด แต่หากทำผิดกฎหมาย นักเรียนอาจต้องถูกส่งตัวให้ตำรวจหรือศาลในการพิพากษา

1. ผิดกฎระเบียบของโรงเรียน

มาโรงเรียนสาย

ภาพที่ 4.105 สาธิตมาโรงเรียนสาย

สูบบุหรี่ในโรงเรียน

ภาพที่ 4.106 เก่งและช่วงสูบบุหรี่ในโรงเรียน

ไม่ตั้งใจเรียน

ภาพที่ 4.107 สมชายแอบเล่นของเล่นในคาบเรียนของครูไสว

การกระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน ในภาพยนตร์จะสื่อให้เห็นว่าพฤติกรรมเหล่านี้เป็นการกระทำผิดที่ไม่รุนแรง หากมีการลงโทษจากการกระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน ก็จะเป็นการลงโทษที่ไม่รุนแรง เช่น ว่ากล่าวตักเตือน คัดลายมือ หรือลงโทษตามขอบเขตที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ เช่น การเขียนดี ในกรณีที่กระทำผิดซ้ำหลายครั้ง

2. ผิดกฎหมาย

ลักขโมย

ภาพที่ 4.108 นักเรียนแอบขโมยผลไม้ในสวนของชาวบ้านมากิน ขณะที่แอบโดดเรียน มาเล่นการพนัน

ภาพที่ 4.109 สาริตแอบขโมยปากกาจากร้านขายของ

การกระทำผิดที่ถือว่าเข้าข่ายผิดกฎหมาย อย่างการลักขโมย ในภาพยนตร์มักจะสื่อว่าเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การกระทำผิดขั้นร้ายแรงหรือการเติบโตไปเป็นคนไม่ดีของสังคม โดยตัวละครครูมักจะรู้สึว่าการลักขโมยนั้นค่อนข้างเป็นความผิดขั้นร้ายแรง เช่นในภาพยนตร์เรื่องครูเสือ (2527) ที่ครูเสือละเว้นโทษให้กับนักเรียนที่โดดเรียนได้ แต่เมื่อรู้ว่ามีนักเรียนได้ก่อการลักขโมยด้วย ครูเสือได้มีท่าทีที่เปลี่ยนไปเป็นเคร่งเครียดขึ้นทันที และได้ตัดสินใจลงโทษนักเรียนด้วยการเขียนตี เนื่องจากการลักขโมยถือว่าผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม จึงถือเป็นความผิดที่ครูเสือไม่สามารถปล่อยผ่านได้

ซึ่งถือได้ว่า การลงโทษในโรงเรียน เป็นการปราบปรามไม่ให้นักเรียนไปกระทำผิดนอกโรงเรียน หรือการตั้งกฎระเบียบในโรงเรียน ก็ถือเป็นปราการด่านแรกให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนอยู่ภายใต้กฎ ไม่ให้นักเรียนข้ามขั้นไปกระทำผิดนอกโรงเรียนได้ง่าย ๆ เมื่อครูเห็นว่านักเรียนกำลังกระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียนและกำลังจะก้าวข้ามไปกระทำผิดกฎระเบียบของสังคมภายนอก ครูจึงต้องรีบกำราบให้นักเรียนกลับมาตั้งตนอยู่ภายใต้กฎระเบียบในทันที

ทะเลาะวิวาท

ภาพที่ 4.110 กัลยาและบุญมีทะเลาะวิวาทกับพวกสาธิต

การทะเลาะวิวาทเป็นการกระทำที่ผิดธรรมเนียมสังคม เพราะถือเป็นการทำร้ายร่างกายและก่อความวุ่นวายให้กับสังคม เมื่อเกิดการทะเลาะวิวาทขึ้นในโรงเรียน ครูมักจะลงโทษในสถานหนัก เช่น การเขียนตี หรือเรียกพบผู้ปกครอง หรือหากเกิดการทะเลาะวิวาทนอกสถานที่ ก็อาจจะถูกจัดการโดยสถาบันตำรวจ ที่มีหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับโทษในสถานหนัก เช่น การจำคุก

4.2.6 เป้าหมายในการลงโทษของครู

การวิเคราะห์เป้าหมายในการลงโทษของครู เป็นการศึกษาความคิดของครูว่ามีกระบวนการในการจัดการกับความผิดของนักเรียนอย่างไร ต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความคิดของนักเรียนไปในรูปแบบใดหลังจากการทำโทษ มีจุดมุ่งหมายหลักหรือจุดมุ่งหมายแฝงอย่างไรบ้าง

1. เพื่อให้นักเรียนรู้สึกหาลาบจำ ไม่กระทำความผิดซ้ำ

สังเกตได้จากคำพูดของครูก่อนหรือหลังการทำโทษว่าต้องการให้นักเรียนเข้าใจถึงความผิดที่ตนได้ก่อ และให้รู้สึกหาลาบจำ ไม่กระทำความผิดซ้ำ

ภาพที่ 4.111 ครูเสือทำโทษนักเรียนที่มาก่อเหตุทะเลาะวิวาทด้วยการตีด้วยกิ่งไม้ที่เก็บได้บริเวณวัดร้าง จากภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)

ครูเสือ : ลูกผู้ชายทำผิดต้องรู้ผิด ยอมรับโทษอย่างเต็มใจแล้วเราจะไม่กระทำความผิดอีก

จากฉากนี้แสดงให้เห็นว่า ครูลงโทษนักเรียน เพื่อต้องการหยุดยั้งการกระทำความผิด ไม่ให้เกิดขึ้นอีก และต้องการให้นักเรียนรู้สาเหตุที่ตนต้องถูกลงโทษ รู้ความผิดของตนเองว่าไม่ดีอย่างไรบ้าง ซึ่งหากนักเรียนรู้จักผิดชอบชั่วดีด้วยตนเอง ก็จะทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และสามารถหยุดวงจรการกระทำความผิดได้ด้วยตัวเอง แม้จะไม่มีครูคอยสอน ซึ่งจะส่งผลให้สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตได้

2. เพื่อให้นักเรียนไม่ต้องไปรับโทษในสถานที่หนักกว่า

เช่นฉากที่ครูทิมยื่นข้อเสนอให้นักเรียน 3 คนที่ก่อการวิวาทและพกอาวุธยอมถูกครูทิมตี เนื่องจากครูทิมได้ไปขอร้องกับทางตำรวจว่าจะลงโทษนักเรียนเอง มิเช่นนั้น พวกนักเรียนจะต้องถูกส่งตัวให้ตำรวจและอาจทำให้ถูกไล่ออกจากโรงเรียนและติดคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน

ภาพที่ 4.112 ครูทิมลงโทษนักเรียนที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทและพกอาวุธด้วยการตีด้วยไม้เรียว เพื่อไม่ให้นักเรียนต้องไปรับโทษกับตำรวจ จากภาพยนตร์เรื่อง สวีส์ตีคุณครู (2520)

ครูทิม : พวกเธอทำผิดเป็นครั้งที่สามแล้ว ครูจำเป็นต้องลงโทษพวกเธอเพื่อให้หาลาบจำ

นักเรียน : แล้วถ้าพวกเราไม่ยอมให้ทำโทษล่ะครับ

ครูทิม : ครูให้พวกเธอเลือกเอา ยอมถูกเขี่ยน หรือว่าจะยอมถูกไล่ออกจากโรงเรียน และถูกส่งตัวให้ตำรวจ โทษฐานก่อการทะเลาะวิวาทและพกอาวุธ ครูไปทำทัณฑ์บนกับตำรวจมา เพื่อให้พวกเธอพ้นโทษ ถ้าพวกเธอไม่ยอมถูกทำโทษ ครูจำเป็นต้องส่งพวกเธอคืนให้ตำรวจ

ฉากนี้แสดงให้เห็นว่า นอกจากครูทิมจะต้องการลงโทษเพื่อให้นักเรียนรู้สึกหยาบช้าแล้ว ครูยังได้เสนอผลประโยชน์ให้กับนักเรียน ในการให้ยอมรับการลงโทษจากครู จะไม่ต้องไปรับโทษที่หนักกว่า เนื่องจากครูได้คำนึงถึงอนาคตของนักเรียนที่อาจเสี่ยงต่อการถูกไล่ออกและติดคุกถ้าต้องไปรับโทษกับตำรวจ

จากการวิเคราะห์เป้าหมายในการลงโทษของครู นอกจากการลงโทษเพื่อให้นักเรียนเข็ดหลาบและไม่กระทำความผิดซ้ำ ก็ยังถือเป็นการปรับพฤติกรรมของนักเรียนให้กลับสู่บรรทัดฐานปกติของสังคมอีกด้วย

4.2.7 ผลที่เกิดขึ้นหลังการลงโทษ

การศึกษาผลที่เกิดขึ้นหลังจากการลงโทษ เพื่อให้ทราบถึงเรื่องราวและผล กระทบหลังจากที่ครูตัดสินใจลงโทษนักเรียนไปแล้ว ว่าทำให้เกิดผลดีหรือผลเสียกับตัวละครที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษบ้าง เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง

ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการลงโทษของครูในตอนต้นเรื่องจนถึงกลางเรื่อง มักปรากฏภาพของการไม่ยอมรับ หรือไม่เข้าใจกันระหว่างครูกับนักเรียน แต่ในตอนจบ หลังจากที่ครูช่วยแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน ก็จะก่อให้เกิดการสำนึกของนักเรียนหรือผู้คนที่เคยคิดต่อต้านครูในช่วงแรก ให้กลับมาเข้าใจกัน และยอมรับในตัวครูและการลงโทษของครูในที่สุด

1. ผู้ปกครองหรือผู้มีอิทธิพล เช่น ครูใหญ่ ผู้อำนวยการ ไม่พอใจในการลงโทษด้วยไม่เรียว ทำให้ครูจำเป็นต้องลาออกหรือรู้สึกหมดหวังในอาชีพครู

เช่น เรื่องสวัสดิ์คุณครู (2520) ครูทิมได้ทำโทษลูกชายของผู้มีอิทธิพลด้วยการตี ทำให้เกิดการฟ้องร้อง และเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ ครูทิมจึงถูกครูใหญ่ต่อว่า ว่าทำให้ภาพลักษณ์ของโรงเรียนเสียชื่อเสียง ผู้ปกครองหลายคนจะให้ลูกของตนย้ายไปเรียนที่โรงเรียนอื่น ครูทิมจึงตัดสินใจลาออกจากโรงเรียน เนื่องจากคิดว่าทำให้หลายฝ่ายต้องเดือดร้อนเพราะตน

ภาพที่ 4.113 ครูทิมกลับมาที่บ้านและมีท่าทีท้อแท้ หลังจากลาออกจากโรงเรียน

ครูทิมได้เก็บของออกจากโรงเรียนและเดินทางกลับมาที่บ้านที่อาศัยอยู่กับพ่อและน้องสาว โดยครูทิมได้มีท่าทีหมดอาลัยตายอยาก ยืนเอามือก่ายหน้าผากด้วยความกลุ้มใจ ส่งผลให้พ่อและน้องสาวเกิดอาการกลุ้มใจตาม

ในเรื่องครูเสือ (2527) หลังจากที่ครูเสือทำโทษอัสนีที่เป็นลูกหลานผู้มีอิทธิพล ครูเสือจึงถูกย่าและพ่อของอัสนีดำเนินคดี และถูกผู้อำนวยการโรงเรียนเรียกไปต่อว่า เนื่องจากการที่ครูเสือตีลูกหลานผู้มีอิทธิพล ทำให้ผู้อำนวยการไม่ได้เลื่อนขั้น ทำให้ครูเสารู้สึกน้อยใจ และได้ตัดพ้อกับครูบุษบงว่าอยากจะลาออกจากการเป็นครู เพราะหมดกำลังใจที่ถูกฟ้องร้องเรื่องการตีนักเรียน

ภาพที่ 4.114 ครูเสารู้สึกน้อยใจที่ถูกแจ้งความดำเนินคดี หลังตีลูกหลานของผู้มีอิทธิพล

เป็นภาพ Bird eye view ที่แสดงให้เห็นถึงความต่ำต้อยของครูตัวคนเดียวที่ถูกผู้มีอิทธิพลรุมกลั่นแกล้ง โดยใช้อำนาจบีบบังคับส่งผลกระทบกับหน้าที่การงานของครู พร้อมกับเพลง “ปาเจรา” บรรเลงแบบไม่มีเนื้อร้อง ซึ่งเป็นเพลงที่ใช้ประกอบพิธีไหว้ครู ระลึกถึงพระคุณครู ซึ่งสื่อถึงความหมายว่า สิ่งที่ครูเสือทำ ไม่ว่าจะเป็นการตักเตือนหรือลงโทษนักเรียนจนผู้ปกครองไม่พอใจและเอาเรื่องนั้น ล้วนมาจากเจตนาที่ดีของครูเสือที่อยากจะอบรมสั่งสอนให้ลูกศิษย์เป็นคนดี แต่พระคุณครูเหล่านี้กลับถูกมองข้ามไปจนหมดสิ้น

และฉากที่ครูเสือตัดพ้อกับครูบุษบงว่าตนตั้งใจจะลาออก หลังจากหมดกำลังใจที่ถูกผู้อำนวยการโรงเรียนต่อว่า เนื่องจากครูเสือไปตีอัสนี ที่เป็นลูกหลานผู้มีอิทธิพล จนถูกแจ้งความดำเนินคดี

ภาพที่ 4.115 ฉากที่ครูเสือตัดพ้อกับครูบุษบง หลังจากที่ถูกครอบครัวของอัสนีฟ้องร้อง หลังครูเสือตีอัสนีเพราะกลั่นแกล้งครูและทำผิดระเบียบ

ครูเสือ : ครูอยู่อย่างสมณะ ไม่เด่นไม่ดัง เป็นแบบอย่างที่ดี ไม่เป็นพิษเป็นภัย แต่ก็ไม่วายถูกรังแก

ครูบุษบง : คุณจะลาออกจริง ๆ หรือคะ

ครูเสือ : ครับ ผมจะกลับทำไร่นาตามอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษ

ครูบุษบง : ดิฉันเสียใจแทนเด็กที่ต้องเสียครูดี ๆ ไปอีกคน ครูทุกคนคือช่างปั้นคนแรกที่จะปั้นพลเมืองให้เป็นไปในรูปใด มีคุณภาพสูงหรือต่ำ อยู่ที่ครูที่เป็นแม่แบบ

ครูเสือ : แต่แบบของผมเป็นแบบเก่า ยึดหลักรักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี

ครูบุษบง : ไม่โบราณไปหรือคะ

ครูเสือ : แต่ยังเหมาะกับเด็กไทย ผมใช้ไม้เรียวสร้างคุณธรรม สร้างระเบียบวินัยอันดีงาม สมัยนี้ ไม่เพราะครูทิ้งไม้เรียวหรือคะ คนชั่วถึงเต็มบ้านเต็มเมืองไปหมด

จากบทสนทนาในฉากนี้ สื่อให้เห็นถึงความคิดของครูเสือว่าการลงโทษด้วยไม้เรียวนั้นเหมาะกับเด็กไทย และเกิดความรู้สึกว่าบรรดาผู้มีอิทธิพลต่างหว่าแต่ผลประโยชน์ของตัวเอง ทำให้เกิดการต่อต้านการใช้ไม้เรียวและรังแกตน ซึ่งหากครูเลิกใช้ไม้เรียว นักเรียนจะไม่อยู่ในกฎระเบียบและไม่สามารถเติบโตขึ้นเป็นคนดีในสังคมได้

ความไม่พอใจที่เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ปกครองหรือผู้มีอิทธิพล มักเกิดขึ้นในตอนเริ่มเรื่อง เนื่องจากเกิดการสูญเสียผลประโยชน์ สูญเสียอำนาจ หรือผลดีจากการทำโทษของครูยังไม่ปรากฏให้เห็น จึงทำให้ตัวละครบางกลุ่มเกิดการต่อต้านขึ้นได้

แต่หลังจากผ่านเรื่องราวชั้นวิกฤติที่ครูได้ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนได้สำเร็จ ก็จะทำให้นักเรียนเกิดความสำนึกในบุญคุณของครู และกลับตัวกลับใจเป็นคนดี รวมถึงผู้ปกครองหรือผู้มีอิทธิพลบางคนที่ได้รับผลประโยชน์จากการช่วยเหลือของครู ก็ล้วนแต่กลายเป็นผู้ยอมรับไม้เรียวและยอมอยู่ใต้อำนาจปกครองของครูทั้งสิ้น

2. นักเรียนบางกลุ่มที่ถูกทำโทษรู้สึกว่าการลงโทษด้วยการตี ไม่ใช่การแก้ปัญหา

เช่น การมาสายของกัลยาในเรื่องสวัสดีไม้เรียว (2525) ที่แม้ว่าเธอจะถูกครูจะลงโทษด้วยการตี แต่เธอก็มีความจำเป็นที่จะต้องมาโรงเรียนสายอีก เนื่องจากยังคงต้องทำงานพิเศษตอนเช้าจนมาโรงเรียนสายอยู่ดี จนกระทั่งครูศิรินทร์ทราบสาเหตุที่กัลยามาสายจากเพื่อนร่วมห้องหลังจากที่ทำโทษกัลยาแล้ว ว่าที่กัลยามาโรงเรียนสายเป็นประจำ เนื่องจากต้องวิ่งส่งหนังสือพิมพ์ตอนเช้าหลายที่ ครูศิรินทร์และครูอีกหลายคนจึงได้ช่วยเหลือด้วยการซื้อจักรยานให้กัลยาใช้เพื่อเป็นการทุนแรง ทำให้แก้ปัญหาเรื่องการมาโรงเรียนสายของกัลยาได้

ภาพที่ 4.116 ฉากที่กัลยาตัดพ้อกับเพื่อนว่าถึงครูจะลงโทษเธอ เธอก็ต้องมาสายเพราะทำงานพิเศษ ตอนเช้าอยู่ดี จากภาพยนตร์เรื่อง สวรรค์ไม่เรียว (2525)

เพื่อน : เธอน่าจะบอกครูนะ ว่าเธอมาสายเพราะอะไร

กัลยา : บอกแล้วมันดีขึ้นไหม มันก็สายเหมือนเดิมนั่นแหละ

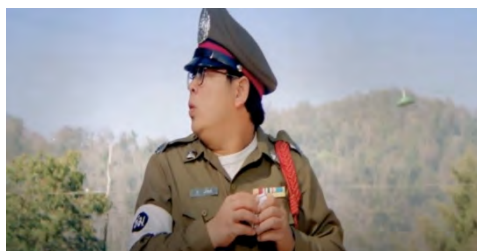
บุญมี : จริง ตอนเช้ากัลยาก็ต้องไปส่งหนังสือพิมพ์ ตอนเย็นก็ต้องช่วยแม่ทำขนมอีก

ฉากนี้เป็นฉากที่หลังจากกัลยาถูกครูศิรินทร์ทำโทษด้วยการตี เนื่องจากมาโรงเรียนสายเป็นประจำ และไม่ยอมปรับปรุงตัว โดยที่ครูศิรินทร์ไม่รู้ถึงเหตุผลที่แท้จริงว่ากัลยามีความจำเป็นที่ทำให้มาโรงเรียนสาย ส่วนกัลยาก็น้อยเนื้อต่ำใจ เนื่องจากคิดว่าตนอยู่ในฐานะผู้ด้อยอำนาจ คำพูดของตนคงไม่มีความหมายกับครู และไม่รู้ว่าจะหาวิธีแก้ปัญหาอย่างไร นอกจากยอมถูกครูตีไปเรื่อย ๆ แต่เธอก็ยังคงต้องมาสายเหมือนเดิมต่อไป เพราะปัญหายังไม่ถูกแก้ที่ต้นเหตุ

การที่นักเรียนรู้สึกว่าการทำโทษไม่ใช่การแก้ปัญหา มักเกิดขึ้นในช่วงก่อนที่จะมีการสื่อสารกันระหว่างครูและนักเรียน ทำให้ครูไม่อาจทราบสาเหตุหรือความจำเป็นบางอย่างของนักเรียนที่ต้องกระทำผิด และนักเรียนก็ไม่ทราบถึงเจตนาที่แท้จริงของครู

3. หลังจากถูกครูลงโทษ นักเรียนก็ยังคงกระทำผิดซ้ำ แต่แอบกระทำไม่ให้ครูเห็น

เรื่องครูไหวใจร้าย (2532) เก่งและช่วงสบุหรีในโรงเรียน ครูไสวจึงทำโทษด้วยการยืนคาบไม้ไผ่และเขียนป้ายห้อยคอว่า ผมจะไม่สบุหรีอีกแล้วครับ แต่เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ทั้งเก่งและช่วง ก็ยังคงสบุหรีอยู่ แต่ก็ต้องคอยหลบไม่ให้ครูไสวเห็น

ภาพที่ 4.117 จำช่วงแอบสบุหรี หลังจากครูไสวเดินจากไป

ครูไสว : สวัสดีจ้าช่วง พักนี้ยังสูบบุหรี่อยู่หรือเปล่า

ช่วง : อ้อ! ไม่สูบแล้วครับ

ครูไสว : จำเอาไว้ สูบบุหรี่ให้โทษ เปลืองเงิน และอาจเป็นโรคมะเร็งอีกด้วย

ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนบางคน ถึงแม้ว่าจะผ่านการถูกทำโทษมาแล้ว ก็ยังคงกระทำผิดซ้ำเดิม แต่นักเรียนมีความรู้สึกกลัวที่จะถูกครูทำโทษหรือต่อว่าอีก จึงเลือกที่จะหาวิธีหลบหลีกไม่ให้ครูเห็นให้แนบเนียนกว่าเดิม

4. นักเรียนรู้สึกเจ็บปวดจากการถูกตี แต่ยังคงมองว่าเป็นการถูกตีเป็นการลงโทษในสถานเบา หรือการลงโทษด้วยการตีไม่สามารถทำให้เลิกทำพฤติกรรมบางอย่างได้

เช่น ฉากที่วินและอ้วนถูกครูตี เนื่องจากแอบเล่นดนตรีในห้องเรียนจนส่งเสียงดังรบกวนการเข้าแถวหน้าเสาธง

ภาพที่ 4.118 วินและอ้วนถูกครูตี เนื่องจากแอบเล่นดนตรีจนส่งเสียงดังรบกวนการเข้าแถว จากเรื่อง ม.6/2 ห้องครูวารี (2537)

อ้วน : โครตเจ็บเลยว่ะ

วิน : เราว่าจะเลิกเล่นกับวงดนตรีแล้วว่ะ

อ้วน : อะไรวะ แคโดนตีแค่นี้เนี่ยนะ

วิน : ไม่ได้เกี่ยวกับโดนตีหรอก แค่นี้เรื่องเล็กน้อย

อ้วน : ไม่เล็กน้อยนะโว้ย เจ็บสุด ๆ เลย

จากฉากนี้จะเห็นได้ว่า วินและอ้วนรู้สึกเจ็บปวดจากการถูกตีไม่เร็วเท่าที่เป็นอย่างมาก สังเกตได้จากสีหน้า ท่าทาง และเสียงโอดครวญที่แสดงออกถึงความเจ็บปวดอย่างเห็นได้ชัด แต่จากบทสนทนา วินและอ้วนก็ยังพูดคุยกันว่าการถูกตีเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อยหรือเป็นการลงโทษในสถานเบาเพียงแต่เป็นการลงโทษที่สร้างความเจ็บปวดได้มาก และการลงโทษด้วยการตีก็ไม่อาจหยุดยั้งการเล่นดนตรีของวินและอ้วนต่อไปได้

4.2.8 การยอมรับการลงโทษ

การศึกษาการยอมรับไม่เรียว จะทำให้ทราบถึงที่มาที่ทำให้เกิดกระบวนการยอมรับการใช้ไม่เรียวของครูและระดับการยอมรับของตัวละครแต่ละกลุ่ม และทำให้ได้เรียนรู้เหตุการณ์ที่ทำให้มีการเพิ่มหรือลดระดับการยอมรับไม่เรียว

1. การยินยอมจากผู้ปกครองหรือชาวบ้านในพื้นที่

เช่น ในเรื่องครูเสือ (2527) นักเรียนของครูเสือได้ไปขโมยผลไม้ในสวนของชาวบ้าน และถูกครูเสือจับได้ ครูเสือจึงได้ลงโทษด้วยการตีนักเรียน และจ่ายค่าผลไม้ ชดใช้ให้กับเจ้าของสวนผลไม้ แต่เจ้าของสวนผลไม้ปฏิเสธ เนื่องจากนักเรียนก็ได้รับโทษแล้ว และกล่าวชื่นชมครูเสือว่า “ผมยกย่องครูเป็นชินแส บ้านเมืองใดมีครูดีแบบนี้ บ้านเมืองก็จะเจริญ” หรือการที่พ่อของนักเรียนคนหนึ่งที่ถูกตีกล่าวว่า “ต่อให้ครูเสือตีลูกอ้วตตาย อ้วกก็ไม่เอาเรื่อง”

รวมถึงคำชื่นชมจากชาวบ้านในพื้นที่ที่มีต่อครูเสือ เช่น พี่ชายของครูบุษบงที่เห็นด้วยการลงโทษนักเรียนของครูเสือ

ภาพที่ 4.119 ฉากที่ครูบุษบงนำเรื่องที่ครูเสือทำโทษนักเรียนด้วยการตีมาฟ้องพี่ชาย

พี่ชายของครูบุษบง : พี่ว่าครูเสือเขาทำถูกแล้ว อำเภอนี้การพนันมีมาก ชีเหล้าเมายาก เยอะ ถ้าไม่สร้างเด็กรุ่นใหม่ให้ดี ต่อไปจะแย่ ไม่อยู่ในกรอบ ยากต่อการปกครอง

ครูบุษบง : พี่ก็เข้าข้างอิตาบ้าชาติสมั่น

พี่ชายของครูบุษบง : พี่ก็เป็นนักปกครอง พี่รู้ ครูเสืออยู่ที่นี้มากกว่า 10 ปี แกสร้างเด็กให้ดีมาก เป็นครูที่พัฒนาคนได้เก่ง ชาวบ้านทั้งรักและเคารพ

ซึ่งในฉากเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความคิดของผู้ที่ถือว่าเป็น “นักปกครอง” ที่มีหน้าที่ปกครองดูแลประชาชนบางกลุ่มให้อยู่ในกฎระเบียบ โดยครูเสือมีหน้าที่ปกครองนักเรียน และพี่ชายของครูบุษบงที่เป็นนายอำเภอมีหน้าที่ปกครองประชาชนให้อยู่ในความสงบเรียบร้อย หรือในฐานะผู้เป็นพ่อที่มีหน้าที่ปกครองลูกให้อยู่ภายใต้การอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ พี่ชายของครูบุษบงและผู้ปกครองบางส่วนจึงได้เห็นด้วยกับการกระทำของครูเสือ ในการมีวิธีการทำให้ผู้ที่อยู่ภายใต้การปกครองเชื่อฟังและปฏิบัติตาม โดยการใช้อำนาจที่ตนมีผ่านสัญลักษณ์บางอย่างซึ่งก็คือการใช้ไม้เรียว

2. การยอมรับจากนักเรียน

นักเรียนบางส่วนเห็นด้วยกับการลงโทษด้วยการตีเพื่อผลประโยชน์บางอย่าง เช่น หากถูกครูตีก็就不用รับโทษสถานที่หนักกว่า มองว่าการทำโทษด้วยไม้เรียวเป็นการลงโทษที่ประหยัดเวลา ไม่ยืดเยื้อ หรือมองว่าเป็นการลงโทษที่บุญคุณจากครูหรือต้องการประชดประชันครูและผู้ปกครอง

ภาพที่ 4.120 นักเรียนเลือกให้ครูตีพวกเขา ดีกว่าถูกส่งตัวให้กับตำรวจ

เช่น ในเรื่องสวัสดิคุณครู (2520) ฉากที่นักเรียนชาย 3 คน ถูกตำรวจจับข้อหาก่อการวิวาทและพกอาวุธ ซึ่งเป็นการกระทำผิดครั้งที่ 3 แล้ว แต่ครูทิมได้ไปทำทัณฑ์บนกับตำรวจ ขอลงโทษนักเรียนเอง เพื่อให้นักเรียนไม่ต้องรับโทษกับทางตำรวจที่อาจทำให้นักเรียนต้องถูกจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน ครูทิมจึงเสนอว่าให้การลงโทษด้วยการเขียนด้วยไม้เรียว ซึ่งนักเรียนชาย 2 ใน 3 คนที่กระทำผิด เห็นด้วยกับครูทิมว่ายอมถูกเขียนดีกว่าถูกส่งตัวให้ตำรวจดำเนินคดี ซึ่งอาจทำให้พวกเขาต้องติดคุกและถูกไล่ออกจากโรงเรียน แต่สาริต นักเรียน 1 ใน 3 คนนั้น ซึ่งเป็นลูกของผู้มีอิทธิพลไม่ยอมให้ครูทิมทำโทษ แต่สุดท้ายครูทิมก็ได้ตักนักเรียนทั้ง 3 คน เนื่องจากทำผิดในข้อหาเดียวกัน

ในเรื่องครูชา หนูเหงา (2521)

ภาพที่ 4.121 ครูสุดาเข้ามาดำเนินชีวิตที่พูดจาหยาบคายกับแม่

วรรณิไม่พอใจแม่ของตนที่มีอาชีพขายบริการมาเยี่ยมที่โรงเรียน ทำให้เธอถูกเพื่อนล้อ จึงได้พูดจาไม่ดีกับแม่ ครูสุดาได้ยินจึงได้เข้ามาตักเตือน ให้กราบขอโทษแม่ มิเช่นนั้นจะทำโทษ แม่ของวรรณิจึงกล่าวขอร้องไม่ให้ครูสุดาตีวรรณิ แต่วรรณิทำท่าที่ประชดประชันครูสุดาและแม่ และกล่าวว่าเธอยอมถูกตี แต่อย่างไรก็ไม่ยอมขอโทษแม่

วรรณิ : แม่มาหาหนูทำไม ถ้าไม่จำเป็นแม่ไม่ต้องมาหาหนูก็ได้

แม่ของวรรณิ : ก็แม่คิดถึงลูก เอาเงินมาให้ลูกไถ่ละ

วรรณิ : อยู่ที่นี่ หนูก็มีข้าวกินทุกวัน

แม่ของวรรณิ : ทำไมลูกพูดแบบนี้ แม่รักลูก ทุกวันนี้แม่ทำทุกอย่างเพื่อลูกนะ ลูกไม่รักแม่บ้างเลยหรือลูก

วรรณิ : ไม่รัก! หนูไม่รักแม่ ต่อไปนี้แม่ไม่ต้องมาหาหนูอีก หนูไม่ยอมได้เงินของแม่ที่ได้จากการเป็นเมียเช่า หนูอายุเพื่อน ต่อไปนี้แม่ไม่ต้องมาหาหนู หนูเกลียดแม่

ครูสุดา : วรรณิ ทำไมหยาบคายกับคุณแม่นักละ

วรรณิ : คุณแม่ที่เพื่อนหนูเขาเรียกว่าเมียเช่าไงล่ะคะ

ครูสุดา : วรรณิ กราบขอโทษคุณแม่เธอเดี๋ยวนี้นะ ทำไมเธอถึงไม่เคารพคุณแม่ คุณแม่เธอทำผิดอะไร

วรรณิ : แล้วหนูผิดด้วยหรือคะ ที่หนูเลือกที่เกิดไม่ได้ ให้ทุกคนหัวเราะเยาะหนูทุกวัน

ครูสุดา : ขอโทษคุณแม่เธอซะ วรรณิ

วรรณิ : ไม่ค่ะ

ครูสุดา : งั้นครูก็ต้องลงโทษเธออย่างหนักล่ะ

วรรณิ : ค่ะ

แม่ของวรรณิ : อย่าตีแกลเลยคะ คุณครู ดิฉันไม่ถือโทษลูกหรอก

ครูสุดา : ไม่ได้หรอกค่ะ อีกหน่อยเดี๋ยวเคยตัว

วรรณิ : แม่ไม่ต้องมายุ่งกับหนูหรอก

ครูสุดา : เฮ้! วรรณิ ครูไม่เคยคิดเลยว่าเธอจะโตถึงขนาดนี้

หรือในเรื่องสวัสดีไม้เรียว (2525) กัลยาและสาธิตยอมถูกครูศิริรินทร์ตีด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน กัลยาคิดว่ายอมถูกตีดีกว่าต้องอยู่ทำความสะอาดหลังเลิกเรียน เนื่องจากเธอต้องรีบกลับไปช่วยแม่ทำงาน ส่วนสาธิตยอมถูกตี เพื่อเป็นการลบล้างบุญคุณที่ครูศิริรินทร์เคยช่วยเหลือเอาไว้

ภาพที่ 4.122 สาธิตยอมให้ครูศิริรินทร์ตีเพื่อลบล้างบุญคุณที่ครูเคยช่วยเหลือเอาไว้

ครูศิริรินทร์ : เธอทำร้ายแสงเพชรใช่ไหม สาธิต

สาธิต : ใช่ครับ

ครูศิริรินทร์ : แล้วเธอจะให้ครูทำอย่างไร

สาธิต : ทำโทษสิครับ

ครูศิริรินทร์ : โดยวิธีไหน

สาธิต : ตีสิครับ

ครูศิริรินทร์ : เธอยอมเองนะ

สาธิต : ใช่ แต่ผมมีข้อเสนอ ผมยอมถูกตี เพื่อลบล้างบุญคุณที่ครูไปช่วยผมที่โรงพัก ตก
ลงไหมครับ

ครูศิริรินทร์ : ได้ ครูจะเขียนเธอตามกฎหมายของกระทรวง

สาธิต : หายกันแล้วนะครู

จากฉากเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ในการถูกลงโทษของนักเรียนที่ดูเหมือนจะเป็นฝ่ายเสียประโยชน์ จริง ๆ แล้วก็มีผลประโยชน์บางอย่างแฝงอยู่ ทำให้การยอมถูกลงโทษกลายเป็นการกระทำที่สร้างผลประโยชน์ให้กับตัวเองได้เช่นกัน เช่น เพื่อไม่ให้ตนเองถูกลงโทษในสถานที่ที่หนักกว่า หรือคิดว่าการลบล้างบุญคุณ โดยการกระทำเหล่านี้เป็นข้อสรุปที่ตกลงกันระหว่างครูและนักเรียนเห็นพ้องต้องกันในแง่ของการคำนวนอำนาจที่ไม่ทำให้ใครเสียผลประโยชน์

ในตอนเริ่มเรื่องจนถึงขั้นวิกฤติ การยอมรับการลงโทษของครูเป็นไปในรูปแบบของการได้รับผลประโยชน์ระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งการทำลงโทษในลักษณะที่มีการตกลงในเรื่องอำนาจระหว่างครูและนักเรียนนี้ มักจะทำให้นักเรียนไม่ได้ทบทวนถึงความผิดที่ตนได้ก่อ และไม่รู้สึกลาบจำ เนื่องจากนักเรียนจะคิดถึงเรื่องผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับเป็นหลัก

ส่วนในขั้นคลี่คลายจนถึงตอนจบ การยอมรับการลงโทษของครูเป็นไปในลักษณะที่นักเรียนหรือผู้ปกครองได้คิดทบทวนถึงเจตนาของครูในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านมา ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับในตัวครูมากขึ้น จึงได้ยอมรับในเงื่อนไขวิธีที่ครูใช้อบรมสั่งสอนไปด้วย

4.2.9 การต่อต้านขัดขืนการลงโทษ

การศึกษาการขัดขืนอำนาจของไม่เรียว จะทำให้ทราบถึงที่มาที่ทำให้เกิดกระบวนการต่อต้านไม่เรียว หรือเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดการเพิ่ม ลดระดับการต่อต้านไม่เรียวในตัวละครแต่ละกลุ่ม

1. การต่อต้านขัดขืนจากกลุ่มผู้มีอิทธิพล

ในตอนเริ่มเรื่องจนถึงขั้นวิกฤติของเรื่องราวในภาพยนตร์ กลุ่มผู้มีอิทธิพลซึ่งอาจเป็นพ่อแม่ ตัวนักเรียน หรือครูใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน มองว่าการตีด้วยไม้เรียวเป็นการกระทำที่ทารุณโหดเหี้ยม หรือทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง และทำให้ตนเสียผลประโยชน์บางอย่างเพราะการตีของครู

เช่น ครอบครัวที่เป็นผู้มีอิทธิพลของอัสนี จากเรื่องครูเสือ (2525) ทั้งพ่อ ย่า และตัวอัสนีเองต่างก็ต่อต้านไม้เรียว และได้ทำการฟ้องร้องดำเนินคดีกับครูเสือที่มาตีอัสนี ผู้อำนวยการ

โรงเรียนในเรื่องสวัสดิ์คุณครู (2520) ครูเสือ (2525) ที่กล่าวดำเนินครูที่ใช้ไม้เรียว โดยเฉพาะการลงโทษลูกหลานผู้มีอิทธิพล ว่าทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง หรือทำให้ตนเสียผลประโยชน์บางอย่าง

ภาพที่ 4.123 ครูใหญ่เรียกครูทิมมาดำเนิน หลังจากครูทิมใช้ไม้เรียวตีนักเรียน ในภาพยนตร์เรื่อง สวัสดิ์คุณครู (2520)

ครูใหญ่ : มาสเตอร์ทิม คุณคงอ่านหนังสือพิมพ์แล้วใช่ไหม

ครูทิม : ครับ

ครูใหญ่ : คุณทำให้โรงเรียนของเราเสียชื่อหมด

ครูทิม : ผมทำไป เพราะหวังดีต่อเด็กทั้งนั้นแหละครับ

ครูใหญ่ : หวังดี โดยการตีเด็กจนห้อเลือดนะหรือ

ครูทิม : ผมต้องการให้เด็กกลัวผมครับ ท่านอธิการ

ครูใหญ่ : ใช่ จำ แต่ก็จำไปฟ้องพ่อเขา พ่อของสาธิตเขาเป็นผู้มีอิทธิพลที่สุดในจังหวัดนี้

ครูทิม : ครับ แต่ถ้าเขารู้ว่าผมเขียนลูกเขาเจ็บเพียงไม่กี่วัน ยังดีกว่าลูกเขาต้องติดคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน เขาต้องพอใจ

ครูใหญ่ : แต่ผมไม่พอใจ เพราะผู้ปกครองรู้ข่าวก็จะลาเด็กออกจากโรงเรียนนี้หมด แล้วโรงเรียนผมจะอยู่ได้อย่างไร

ภาพที่ 4.124 ครูเสือถูกต่อว่า หลังจากลงโทษลูกหลานของผู้มีอิทธิพลจนถูกแจ้งความดำเนินคดี ในภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)

ผู้อำนวยการ : มันแรงเกินไป อะไรกัน ไม่ยึดทางสายกลาง มัชฌิมาปฏิปทา คุณอาคมมีบารมี เข้าหาผู้ใหญ่ได้ทุกระดับชั้น เรื่องเล็ก คุณไม่น่าทำให้เป็นเรื่องใหญ่เลย

ครูเสือ : แต่ว่าทุกอย่างที่ผมทำ ผมทำตามหน้าที่ของครู เด็กทำผิด ผมก็ต้องกำราบลงโทษ ถ้าปล่อยไว้มันก็จะเป็นเยี่ยงอย่างที่ไม่ดี

ผู้อำนวยการ : แต่มันเดือดร้อนมาถึงผม เขาไม่เพียงแต่จะแจ้งความดำเนินคดีมาถึงคุณเท่านั้น ผมที่เป็นผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดกับคุณก็โดนด้วย ปีนีจากที่มองเห็น 2 ชั้นแห่ง ๆ มีเรื่องคุณ ผมก็อดอีกตามเคย

ครูเสือ : ผมเศร้าใจมาก ที่มีผู้บังคับบัญชาอย่างนี้ เกรงกลัวบาร์มีทุกอย่าง เราเป็นข้าราชการ เราต้องไม่หวั่นไหวต่ออิทธิพลใด ๆ

ผู้อำนวยการ : หุยนะ คุณกำลังก้าวร้าวผม

ครูเสือ : ครับ ถ้าท่านคิดเช่นนั้น ผมก็เสียใจ

จากฉากเหล่านี้แสดงให้เห็นถึง การสูญเสียผลประโยชน์ของชนชั้นที่มีอำนาจ เช่น สูญเสียประโยชน์ด้านอำนาจ ชื่อเสียง เงินทอง และแสดงให้เห็นถึงความกลัวชนชั้นที่มีอำนาจสูงกว่าตน ที่หากเกิดการขัดผลประโยชน์กัน ตนก็จะเสียอำนาจ โดยเฉพาะการที่ต้นเหตุมาจากครูชั้นผู้น้อยที่พยายามต่อสู้กับชนชั้นที่มีอำนาจเพื่อความถูกต้อง จึงต้องใช้อำนาจที่มีอยู่พยายามบีบบังคับ กดดันให้ชนชั้นผู้น้อยกลับมาอยู่ภายใต้อำนาจ ไม่กล้าลุกขึ้นต่อสู้กับชนชั้นที่มีอิทธิพลกว่า เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองไว้

2. การต่อต้านขัดขืนจากครู

ในตอนเริ่มเรื่องจนถึงขั้นวิกฤติของเรื่องราวในภาพยนตร์ มักปรากฏตัวละครกลุ่มครูที่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศเข้ามาขัดขวางการทำโทษด้วยไม้เรียว เช่น ครูโอฟาร จากเรื่อง สวรรค์คุณครู (2520) ที่เห็นเหตุการณ์ว่าครูสมัครกำลังจะตีศักดาและชิตที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทกัน ได้กล่าวห้ามว่า การตินักเรียนด้วยไม้เรียวเป็นการลงโทษที่โบราณและป่าเถื่อน ต่างประเทศไม่มีการลงโทษนักเรียนเช่นนี้ ซึ่งขณะเดียวกันเทพนมและสมชายที่กลับมาจากโรงเรียนในต่างประเทศเพื่อมาเรียนต่อในประเทศไทยก็ได้เดินทางมาที่โรงเรียน จึงเกิดการโต้เถียงกันถึงการลงโทษด้วยไม้เรียว

ภาพที่ 4.125 ครูสมัครกำลังตินักเรียนที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทกัน แต่ครูโอฟารและเทพนมได้เข้ามาห้าม

ครูโอฟาร : เดี่ยวก่อนครูสมัคร ผมว่าการลงโทษเด็กด้วยการเขี่ยนตี เป็นการลงโทษที่ป่าเถื่อน ที่เมืองนอกไม่มี

ครูสมัคร : ผมเป็นครูไทยครับ ไม่ได้จบจากเมืองนอก

ครูโอฟาร : คุณปกครองเด็กแบบนี้ไม่ถูก

ครูสมัคร : เธอทั้งสองทำผิดใช่ไหม

ศักดาและชิต : ครับ

ครูสมัคร : จั๊นครูลงโทษเธอนะ

ศักดาและชิต : ครับ

เทพนม : เดี่ยวหยุดก่อน นี่เขายังมีการตักเรียนอยู่อีกหรือ

ครูโอฟาร : อากี้ห้ามแล้ว แต่เขาไม่ยอมฟัง

เทพนม : ถ้าผมยังอยู่ เขาจะตักเรียนอีกไม่ได้

ครูสมัคร : ผมต้องลงโทษเด็กที่มีความผิด

เทพนม : หยุดนะ จำได้ไหมว่าผมคือใคร

สมชาย : นี่ลูกชายเจ้าของโรงเรียนนะ

ครูสมัคร : จำได้ครับ จำได้แม้กระทั่งคุณต๋อยผมเมื่อปีกลาย

เทพนม : แล้วยังหน้าด้านสอนอยู่อีกหรือ

ครูสมัคร : ครับ คุณพ่อคุณให้ผมอยู่ แถมยังขึ้นเงินเดือนให้ผมอีก

เทพนม : พ่อจะให้ผมมาสอนที่โรงเรียนนี้ ผมจะล้างระบบไม่เรียว โบราณที่สุด

ครูสมัคร : แต่วันนี้คุณยังไม่ได้มาเป็นครูที่นี่ ผมจะลงโทษนักเรียนของผม

เทพนม : คุณจะลองดีกับผมหรือ

ชิต : นี่คุณ อย่าเลือกได้ไหม ก็ผมยอมให้ครูตี แล้วคุณเลือกมายุ่งอะไรกับกันของผมละ

เชิญครับครู

และครูบุษบง จากเรื่องครูเสือ (2527) ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ ก็มองว่าการตีด้วยไม้เรียวของครูเสือเป็นสิ่งที่โบราณและป่าเถื่อนเช่นกัน

ภาพที่ 4.126 ฉากที่ครูบุษบงเข้ามาห้ามไม่ให้ครูเสือตักเรียน

ครูบุษบง : บาบิเลียน ป่าเถื่อนที่สุด ทารุณโหดเหี้ยม เด็กตัวแค่นี้

ครูเสือ : ไป คุณถอยไป เด็กมันอ่อนไม่ ผมบอกให้คุณถอยไป เด็กผิดต้องตี

ครูบุษบง : คุณไม่ได้ตีเด็กแบบให้เข็ดหลาบ คุณตีเด็กด้วยอารมณ์ อารมณ์ที่จะเอาชนะ

เด็ก

ครูเสือ : ไซ่ ผมเป็นครู ผมต้องเอาชนะเด็กที่ใฝ่ต่ำ

ครูบุษบง : ครูเป็นปุณฺชน จะไม่ไฝ่ต่ำบ้างเชียวหรือ ชอบยกย่องกันนัก ว่าครูเป็นปุณฺชนียบุคคลของสังคม ความเป็นปุณฺชนียบุคคลของครู มันอยู่ที่การกระทำอันชอบธรรมของครูต่างหาก

ครูเสื่อ : เอาละ ผมไม่มีเวลาเล่นลื่นกับคุณ ถ้าผมผิด ผู้ร้องแรกแหกกระเชิงควรจะเป็นพ่อแม่ของเด็ก ไม่ใช่คุณ ไปสิ ถอยไป

ครูบุษบง : ซาดิสม์!

จากฉากเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงทัศนคติ ความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศที่มีต่อการใช้ไม้เรียว ที่มองว่าเป็นการกระทำที่โหดร้าย ทารุณ และที่สำคัญคือการที่คนกลุ่มนี้มักจะย้ายอยู่เสมอว่า “ในต่างประเทศ ไม่มีการลงโทษด้วยการตี” แสดงให้เห็นถึงแนวคิดที่มองว่าสังคมในโรงเรียนไทย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอน หรือโดยเฉพาะการทำโทษ ยังคงโบราณและล้าหลังอยู่ ถ้าอยากจะยกระดับสังคมไทยให้เจริญและศิวิไลซ์ก็ควรจะเลียนแบบต่างประเทศ ซึ่งอาจเริ่มต้นด้วยการเลิกใช้ไม้เรียวในการลงโทษนักเรียน

แต่หลังจากชั้นคลี่คลายและในตอนจบของภาพยนตร์ ตัวละครทั้งกลุ่มผู้มีอิทธิพลและครูที่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศที่มีการต่อต้านไม้เรียวในตอนแรก สุดท้ายมักจะยอมรับการใช้ไม้เรียว เนื่องจากได้ผ่านกระบวนการทำความเข้าใจหรือเห็นถึงเจตนาที่ดีของครูที่ใช้ไม้เรียวอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การที่กลุ่มครูที่ใช้ไม้เรียวได้ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาบางอย่างให้กับนักเรียนอย่างจริงจัง เช่น เรื่องสวัสดิศุณฺครู (2520) ครูทิมและครูสมศรีที่เข้าไปช่วยเหลือเทพนมจากการถูกโจรจับตัวไป เรียกค่าไถ่จนครูทิมถูกแทงจนบาดเจ็บปางตาย ทำให้ในตอนจบเทพนมได้ไปขอขมาครู และกลับตัวกลับใจเป็นเด็กดี ตั้งใจเรียน

ภาพที่ 4.127 เทพนมมาขอขมาครูทิม

เทพนม : ครูครับ ผมกราบขอโทษคุณครู ผมผิดไปแล้วครับ
ซึ่งในฉากนี้ได้มีเพลงประกอบเป็นเพลงสวัสดีคุณครู ที่ขับร้องโดยวงชาติรี ที่มีเนื้อเพลงว่า

“คุณครูที่รัก หนูขอจำคำสั่งสอน
ครูดุจบิดร มารดา ประารถนาให้เราดี
คุณครูที่รัก หนูประจักษ์ด้วยตัวเอง
คำสั่งสอนของคุณครู เป็นประตูลู่อนาคต”

ซึ่งสื่อความหมายได้ว่า เทพนมนั้นได้ประจักษ์ถึงความหวังดีของครูที่มีให้กับเขา ก็เมื่อเห็นครูยอมเสี่ยงชีวิตมาช่วยเขาให้พ้นจากอันตราย ทำให้เทพนมคิดได้ว่าคำสั่งสอนของครูที่เขารู้สึกรำคาญหรือไม่ชอบตลอดมา ก็มาจากเจตนาที่ดีของครูที่รักนักเรียนเหมือนลูก และอยากให้นักเรียนเป็นคนดีนั่นเอง เทพนมจึงคิดจะปรับปรุงตัวให้เป็นเด็กดี เพื่อให้ตนมีอนาคตที่ดีตามที่ครูอยากให้เขาเป็น

เรื่องสวัสดีไม้เรียว (2525) สาริต ลูกหลานของผู้มีอิทธิพล ที่เคยต่อต้านครูศิรินทร์และมองครูในแง่ร้ายมาโดยตลอด ก็ได้กลับตัวกลับใจ เนื่องจากเห็นว่าครูศิรินทร์เป็นครูที่เห็นความเลวที่เขาทำมาโดยตลอด แต่ครูศิรินทร์ก็ไม่เคยนำเรื่องไปฟ้องผู้ปกครอง แต่สาริตกลับทำให้ครูศิรินทร์ถูกผู้อำนวยการเข้าใจผิดจนต้องลาออกจากการเป็นครู ทำให้สาริตรู้สึกผิดกับครูศิรินทร์มาก เขาจึงได้นำดอกไม้ไปขอขมาและขออภัยให้ครูกลับมาสอน

สาริตสารภาพทุกอย่างกับพี่ชาย สาริตมาขอโทษครูศิรินทร์
ภาพที่ 4.128 สาริตสำนึกผิดและมาขอโทษครูศิรินทร์

พี่ชาย : อะไรทำให้น้องสำนึกผิด

สาริต : ครูศิรินทร์ครับ ครูศิรินทร์รู้ความเลวของผมทุกอย่าง แต่ครูไม่เคยบอกใคร ผมผิด ผมเองมีส่วนทำให้ครูลาออกจากโรงเรียน ต้องทำอะไร ผมถึงจะได้ครูกลับมา (ร้องไห้)

ดอกไม้ที่สาริตนำไปให้ครูศิรินทร์เพื่อขอขมาคือดอกกล้วยไม้ ซึ่งเป็นดอกไม้ที่เป็นสัญลักษณ์ของวันครู เนื่องจากคุณลักษณะของดอกกล้วยไม้นั้นคล้ายกับชีวิตครู ว่าว่าการที่ดอกกล้วยไม้จะผลิดอกต้องใช้เวลาและการดูแลเอาใจใส่ที่ยาวนาน เปรียบเสมือนกับการที่ครูจะสั่งสอนอบรมให้นักเรียนเติบโตขึ้นเป็นคนดี จนมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตนั้นก็ต้องใช้เวลาอบรมสั่งสอน

เช่นกัน นอกจากนี้ กล้วยไม้ยังเป็นพืชที่ทนต่อสภาพอากาศ ไม่ร่วงโรยง่าย เปรียบเสมือนครูที่อดทนต่อสภาวะเพื่ออุดมการณ์และอุทิศตนเพื่อการสอน

ความหมายของดอกกล้วยไม้ที่สาธิตนำมาให้ครูศิริพันธ์นั้น ก็เปรียบเสมือนกับเรื่องราวทั้งหมดที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ ที่ครูศิริพันธ์ต้องใช้ความอดทนในการอบรมสั่งสอนสาธิตอยู่เป็นเวลานาน แต่ครูศิริพันธ์ก็ไม่เคยย่อท้อความพยายามที่จะอบรมสั่งสอนสาธิตจนกลับตัวกลับใจเป็นคนดีได้สำเร็จ

เรื่องครูเสือ (2527) ครูบุษบง ผู้เป็นครูหัวนอก ต่อต้านการใช้ไม้เรียวของครูเสือ แต่เมื่อได้ทำงานใกล้ชิดกับครูเสือก็ได้เข้าใจถึงเจตนาที่ดี ที่อยากอบรมให้ลูกศิษย์เป็นคนดี และครูเสือได้เสี่ยงชีวิตเข้าไปช่วยชีวิตอัสนี ลูกศิษย์ที่เป็นลูกของผู้มีอิทธิพลด้วยตัวเอง ก็ทำให้ครูบุษบงและครอบครัวของอัสนีที่เคยต่อต้านวิธีการทำโทษของครูเสือและกดดันให้ครูเสือต้องลาออกจากการเป็นครู ได้เปลี่ยนใจมาขอร้องอ้อนวอนให้ครูเสืออยู่เป็นครูต่อ เพื่อสั่งสอนให้เด็ก ๆ ในชุมชนเติบโตขึ้นเป็นคนดี พร้อมกับขอขมาและฝากฝังลูกของตนให้ครูเสือช่วยดูแล

ภาพที่ 4.129 ฉากที่พ่อของอัสนีพาอัสนีมาขอขมาครูเสือและฝากฝังให้เป็นศิษย์ จากภาพยนตร์เรื่องครูเสือ (2527)

พ่อของอัสนี : ขอฝากฝังให้เป็นลูกศิษย์ ต่อจากนี้ครูเสือจะเขียนจะต้อยอย่างไรก็อนุญาต

อุปกรณ์ที่พ่อของอัสนีนำมาใช้ขอขมาครูเสือคือรูปเทียนแพที่ใช้สำหรับผู้น้อยขอขมาต่อผู้ใหญ่หรือผู้ที่เคารพ ซึ่งรูปเทียนแพถือว่าเป็นเครื่องสักการะอีกด้วย สื่อให้เห็นถึงความเคารพนับถือ บุชาที่ครอบครัวของอัสนีมีต่อครูเสือที่เปรียบเสมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้ปกครองและชาวบ้านว่าหากครูเสือยังเป็นครูที่อบรมสั่งสอนเด็กในชุมชน ก็มั่นใจได้ว่าเด็ก ๆ จะเติบโตมาเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมอย่างแน่นอน

จากฉากเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองหรือผู้ที่เคยต่อต้านครูจะยอมรับครูได้ก็ต่อเมื่อครูได้แสดงให้เห็นถึงความรักและความห่วงใยที่มีต่อนักเรียนแบบเป็นรูปธรรม เช่น การได้ช่วยเหลือนักเรียนให้รอดพ้นจากอันตรายได้ ก็จะเกิดความมั่นใจในตัวครูว่ามีเจตนาที่ดีกับลูกของตนอย่างแท้จริง จึงได้ขอฝากฝังให้ครูดูแล ซึ่งได้เปิดใจยอมรับเงื่อนไขของครูว่าถ้าหากต้องการให้ครูดูแลลูกของตน ก็ต้องยอมรับวิธีการดูแลของครูในการใช้ไม้เรียวด้วย

ส่วนครูบุษบง จากเรื่องครูเสือ (2527) ที่เป็นไม้เบื่อไม้เมากับครูเสือที่คอยขัดขวางและโต้แย้งเรื่องการใช้ไม้เรียวของครูเสือมาตลอด เมื่อเธอได้ทำงานร่วมกับครูเสือนานวันเข้า ก็เริ่มมองเห็นตัวตนและจิตใจของครูเสือที่มีความรักนักเรียนด้วยใจจริง ทำให้เธอเข้าใจเจตนาในการลงโทษนักเรียนของครูเสือ ในภาพยนตร์จะมีการสื่อให้เห็นถึงเปลี่ยนแปลงความคิดของครูบุษบงออกมาทั้งด้านการแต่งกายที่เปลี่ยนจากสาวเปรี้ยวเป็นผู้หญิงเรียบร้อย แต่งชุดข้าราชการ ใส่แว่นตา ด้านบุคลิกที่มีความสุขุม และพูดจาไพเราะอ่อนหวานมากขึ้น แต่เมื่ออยู่กับนักเรียน เธอก็มีความดุและเจ้าระเบียบมากขึ้น ซึ่งการกระทำเหล่านี้ ครูบุษบงก็ได้รับอิทธิพลมาจากครูเสือทั้งสิ้น

ภาพที่ 4.130 ครูบุษบงรับฟังครูเสือที่กำลังตัดพ้อ

ครูเสือ : การเป็นครู เราไม่เพียงแต่จะให้ความรู้เท่านั้น เราต้องทำให้เด็ก ๆ เติบโตขึ้นมาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ บ้านเมืองถึงได้เจริญ ...ผมชักจะเพ้อมากไปแล้ว

ครูบุษบง : ไม่ค่ะ คุณพูดถูก พูดต่อสิคะ ดิฉันอยากฟัง คุณก็จะได้สบายใจด้วย

จากบทสนทนาของครูเสือและครูบุษบง ทำให้เห็นว่าครูบุษบงได้เข้าใจ ยอมรับ และเห็นด้วยกับความคิดของครูเสือในเจตนาที่จำเป็นต้องใช้ไม้เรียวเพื่อให้นักเรียนเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดี ทำให้ครูบุษบงกลายเป็นผู้สืบทอดอุดมการณ์การใช้ไม้เรียวจากครูเสือ

จะเห็นว่าการขัดขืน การต่อต้านการใช้ไม้เรียวจะมีระดับที่ลดลงเรื่อย ๆ ในตอนต้นเรื่อง อาจจะมีผู้ต่อต้านมาก แต่ตอนท้ายเรื่อง หลังจากที่ได้มีบทบาทในการช่วยคลี่คลายปัญหาให้กับนักเรียนได้ ตัวละครทุกตัว โดยเฉพาะตัวละครที่ได้ประโยชน์จากการช่วยเหลือของครู จะมีการยอมรับการใช้ไม้เรียวมากขึ้นหรือมีการเปลี่ยนความคิดจากผู้ต่อต้านเป็นผู้ยอมรับไปเลย และเกิดการสรรเสริญ เชิดชู หรือมาขอมาให้ครูยกโทษให้กับความผิด ๆ และพฤติกรรมของตนที่เคยต่อต้านการใช้ไม้เรียวของครู

แสดงให้เห็นว่าภาพยนตร์กำลังให้ข้อคิดกับผู้ชมว่าอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้ เพราะไม่เรียวครู” นั้นสามารถใช้ได้ผลจริง ที่ทำให้เหล่าตัวละครนักเรียนเกรงหรือแม้แต่ผู้มีอิทธิพลทั้งหลายสุดท้ายก็ได้รู้ถึงคุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ไม้เรียว และต้องยอมรับว่าตนคิดผิดที่ต่อต้านไม้เรียวในตอนแรก ซึ่งจะมีการชื่นชมครูผู้ที่ใช้ไม้เรียวว่าเป็นบุคคลผู้เสียสละ มีเจตนาดี มีความรักให้กับนักเรียนอย่างแท้จริง และเกิดการณรงค์ว่าควรจะช่วยกันสืบทอดอุดมการณ์ไม้เรียวให้อยู่ในชุมชน

ของต่อไปนี้ เพื่อให้ครูที่ใช้ไม้เรียวเป็นแกนนำที่ใช้จุดมการณ์ของตนมาสั่งสอนอบรมเด็ก ๆ ในพื้นที่ให้เป็นคนดี ไม่สร้างความเดือดร้อน อยู่ในกฎระเบียบของสังคมต่อไป

ตารางที่ 4.6

แสดงภาพรวมลักษณะของการใช้ไม้เรียวของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2548

✓ = มีการปรากฏ - = ไม่มีการปรากฏ

ลักษณะของการใช้ไม้เรียว	สวัสดิ์คุณครู (2520)	ครูขา หงา (2521)	สวัสดิ์ไม้เรียว (2525)	ครูเสือ (2527)	ครูหัวใจร้าย (2532)	ม.6/2 ห้องครูวารี (2537)
ลักษณะภายนอกของไม้เรียว	มีลักษณะเป็นไปตามที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2515 ได้กำหนดไว้ว่า การเขียนต้องเขียนด้วยไม้เรียวเหลากลมเกลียวเรียบ เส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 0.7 เซนติเมตร โดยให้เขียนบริเวณก้นหรือขาอ่อนท่อนบนที่มีเครื่องแต่งกายรองรับ และเขียนไม่เกิน 6 ที					
บทบาทของไม้เรียว						
บทบาทเครื่องมือการทำโทษ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
บทบาทสิ่งศักดิ์สิทธิ์	-	-	-	✓	-	-
สถานที่ในการใช้ไม้เรียว	สถานที่ในการลงโทษด้วยการตีนักเรียนค่อนข้างเป็นที่เปิดเผย ไม่ได้กระทำในที่ลับตาคน เช่น ห้องพักครูที่มีครูหรือนักเรียนอยู่หลายคน ตามที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2515 ได้กำหนดไว้ว่าการเขียนนั้นต้องกระทำในที่เปิดเผย ในลักษณะว่ากล่าวสั่งสอนให้เข็ดหลาบ ไม่ประพฤติชั่วและกลับตัวเป็นคนดีต่อไป					
การถ่ายทำ						

Effects ด้านแสง สี	ไม่มีการใช้ Effects ด้านแสงสีมาช่วย แต่จะใช้แสงและสีที่สมจริง เพื่อสื่อให้เห็นถึงความ Realistic ว่าเหตุการณ์เช่นนี้ไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกินจริง แต่เป็นเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง					
Effects ด้านเสียง	ไม่มีการใช้ Effects พิเศษหรือเสียงดนตรีแทรกมากนักในขณะที่ครูกำลังลงโทษนักเรียนด้วยการตี จะมีเสียงประกอบเพียงแค่เสียงไม้เรียวที่ฟาดกระทบกันหรือร่างกายของนักเรียน และเสียงร้องไห้จากนักเรียนเท่านั้น					
ปฏิกิริยานักเรียนที่ถูกตี						
เฉยชา นิ่ง เฉย	✓	-	✓	-	-	-
เจ็บปวด	-	-	-	✓	-	✓
แฉ่งกร้าว	✓	-	✓	-	-	-
ปฏิกิริยานักเรียนที่เห็นเหตุการณ์						
หวาดกลัว	-	-	-	✓	-	-
ปฏิกิริยาครูผู้ตี						
ตีด้วย เจตนาที่ดี	✓	-	✓	✓	-	✓
ลำบากใจ ในการ ลงโทษ	-	-	✓	-	-	-
ปฏิกิริยาครูผู้เห็นเหตุการณ์						
ห้ามปราม ต่อต้าน	✓	-	✓	✓	-	-

ตารางที่ 4.7

แสดงภาพรวมที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการปี 2548

✓ = มีการปรากฏ, - = ไม่มีการปรากฏ

ที่มาและเหตุผลในการ กระทำผิด	สวัสดิ คุณครู (2520)	ครูขา หนู เหงา (2521)	สวัสดิไม้ เรียว (2525)	ครูเสือ (2527)	ครูหัวใจ ร้าย (2532)	ม.6/2 ห้องครู วารี (2537)
มีปมปัญหาครอบครัว ทำให้มีปมด้อย	-	✓	-	-	-	✓
มีปมปัญหาครอบครัว ทำให้มีปัญหาทางจิต หรือเกิดพฤติกรรมเกร	✓	-	-	✓	-	-
ปัญหาความยากจนที่ ส่งผลกระทบต่อการศึกษา เรียน	✓	-	✓	-	-	-
คึกคะนอง รู้เท่าไม่ถึงการณ์	✓	-	✓	✓	✓	-

ตารางที่ 4.8

แสดงภาพรวมประเภทการกระทำผิดของอาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

✓ = มีการปรากฏ, - = ไม่มีการปรากฏ

ประเภทการกระทำผิด	สวัสดิ์คุณครู (2520)	ครูชา หนูเหงา (2521)	สวัสดิ์ไม้เรียว (2525)	ครูเสือ (2527)	ครูไหวใจร้าย (2532)	ม.6/2 ห้องครูวารี (2537)
ผิดกฎระเบียบของโรงเรียน						
มาโรงเรียนสาย	-	-	✓	-	-	-
สูบบุหรี่ในโรงเรียน	-	-	-	-	✓	
ไม่ตั้งใจเรียน	-	-	-	-	✓	✓
แต่งกาย ทำผมผิดระเบียบ	✓	-	-	✓	-	-
ผิดกฎหมาย						
ลักขโมย	-	-	✓	✓	-	-
ทะเลาะวิวาท	✓	✓	✓	✓	-	✓

ตารางที่ 4.9

แสดงภาพรวมเป้าหมายการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

✓ = มีการปรากฏ, - = ไม่มีการปรากฏ

เป้าหมายการ ลงโทษ	สวัสดิ คุณครู (2520)	ครูขา หงู เหงา (2521)	สวัสดิไม้ เรียว (2525)	ครูเสือ (2527)	ครูหัวใจ ร้าย (2532)	ม.6/2 ห้อง ครูวาริ (2537)
ให้นักเรียนหลบ จำ ไม่กระทำความผิด ซ้ำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เพื่อให้นักเรียนไม่ ต้องไปรับโทษใน ฐานหนักกว่า	✓	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4.10

แสดงภาพรวมผลที่เกิดขึ้นหลังการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคนั้นมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ปี 2548

✓ = มีการปรากฏ, - = ไม่มีการปรากฏ

ผลที่เกิดขึ้น หลังจากการลงโทษ	สวัสดิ คุณครู (2520)	ครูขา หนู เหงา (2521)	สวัสดิไม้ เรียว (2525)	ครูเสือ (2527)	ครูหัวใจ ร้าย (2532)	ม.6/2 ห้องครูวาริ (2537)
ผู้ปกครองหรือผู้มี อิทธิพลไม่พอใจ ครู จึงถูกกดดันให้ต้อง ลาออก	✓	-	✓	✓	✓	-
นักเรียนบางส่วน คิดว่าการตี ไม่ใช่ การแก้ปัญหา	-	-	✓	-	-	-
นักเรียนบางส่วน ยังคงแอบกระทำผิด ซ้ำ โดยไม่ให้ครูเห็น	-	-	-	✓	✓	-

ตารางที่ 4.11

แสดงภาพรวมการยอมรับและการขัดขึ้นการลงโทษในช่วงเริ่มเรื่องของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการปี 2548

การยอมรับและการขัดขึ้นการลงโทษ

✓ = ยอมรับ x = ขัดขึ้น - = ไม่มีการปรากฏ

การยอมรับและ การขัดขึ้นการ ลงโทษในช่วง เริ่มเรื่อง	สวัสดิ คุณครู (2520)	ครูขา หนู เหงา (2521)	สวัสดิไม้ เรียว (2525)	ครูเสือ (2527)	ครูหัวใจ ร้าย (2532)	ม.6/2 ห้องครู วาริ (2537)
ชาวบ้านใน พื้นที่	-	-	-	✓	-	-
ผู้มีอิทธิพล	x	-	x	x	-	-
ผู้ปกครอง	x	x	-	✓ (บางส่วน)	x	-
นักเรียน	✓ (บางส่วน)	✓	✓ (บางส่วน)	✓ (บางส่วน)	✓ (บางส่วน)	✓

ตารางที่ 4.12

แสดงภาพรวมการยอมรับและการขัดขึ้นการลงโทษในตอนจบของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการปี 2548

✓ = ยอมรับ x = ขัดขึ้น - = ไม่มีการปรากฏ

การยอมรับการ ลงโทษในตอน จบ	สวัสดิ คุณครู (2520)	ครูขา หนู เหงา (2521)	สวัสดิไม้ เรียว (2525)	ครูเสือ (2527)	ครูหัวใจ ร้าย (2532)	ม.6/2 ห้อง ครูวารี (2537)
ชาวบ้านใน พื้นที่	-	-	-	✓	✓	-
ผู้มีอิทธิพล	✓	-	✓	✓	-	-
ผู้ปกครอง	✓	-	-	✓	✓	-
นักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากการวิเคราะห์ภาพรวมของการสื่อสารความหมายไม้เรียวในภาพยนตร์ไทยใน
เกณฑ์ต่าง ๆ จะเห็นว่า ภาพยนตร์ไทยในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 มีการสร้าง
ความชอบธรรมให้กับการใช้ไม้เรียวลงโทษในการนักเรียนที่กระทำผิด ด้วยการสื่อให้เห็นภาพของครู
ผู้ใช้ไม้เรียวที่มีเจตนาดี รักและทุ่มเท อุทิศชีวิตให้การอบรมสั่งสอน เป็นการเชื่อมโยงว่าครูที่ใช้ไม้
เรียวนั้นคือครูที่รักและหวังดีกับนักเรียนที่สุด และภาพยนตร์ได้มอบบทบาทสำคัญกับครูให้เป็นผู้ช่วย
เหลือแก้ไขปัญหา ชี้ทางสว่างให้กับนักเรียน ทำให้ในตอนจบของเรื่อง นักเรียนที่เกรงสามารถกลับตัว
กลับใจได้ ก็มาจากการอบรมสั่งสอนและการใช้ไม้เรียวของครูที่ผ่านมา จึงถือว่าเป็นการสร้าง
ความชอบธรรมและปลูกฝังอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้ เพราะไม้เรียวครู” ให้กับผู้ชม ว่าการใช้ไม้เรียว
ของครูนั้นมาจากเจตนาที่ดีและสามารถสร้างคนให้เป็นคนดีได้สำเร็จนั่นเอง

บทที่ 5

การสื่อสารความหมายไม่เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย

ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548

จากการวิเคราะห์การสื่อสารความหมายไม่เรียวของครูในภาพยนตร์ไทยยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ในบทที่ 4 ในเรื่องของลักษณะของการใช้ไม้เรียว ตัวละครครูผู้ลงโทษ ตัวละครนักเรียนผู้ถูกลงโทษ ที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของนักเรียน ประเภทการกระทำผิดของนักเรียน เป้าหมายการลงโทษของครู ผลที่เกิดขึ้นหลังการลงโทษ การยอมรับการลงโทษ และการขัดขืนการลงโทษ ซึ่งผู้วิจัยได้พบว่า ภาพยนตร์มีการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้ไม้เรียว ด้วยการนำเสนอถึงเจตนาที่ดีในมุมมองของผู้เป็นครู ที่ต้องการใช้ไม้เรียวปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้นักเรียนเติบโตเป็นคนดี

ในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์การสื่อสารความหมายไม่เรียวของครูในภาพยนตร์ไทยในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ในประเด็นเดียวกัน เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับมีความเหมือนหรือแตกต่างอย่างไรบ้าง

ตารางที่ 5.1

แสดงรายชื่อภาพยนตร์ที่เลือกศึกษา

ภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548		
ปีที่เข้าฉาย	ภาพยนตร์	ประเภทภาพยนตร์
พ.ศ.2552	สามชุก	ดราม่า
พ.ศ.2553	สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก	โรแมนติก, คอเมดี้
พ.ศ.2557	วัยเป้ง นักเลงขาสั้น	ดราม่า
พ.ศ.2557	คิดถึงวิทยา	ดราม่า, โรแมนติก
พ.ศ.2558	ฟ.ฮีแลร์	ดราม่า, ชีวิตประวัติ
พ.ศ.2560	ฉลาดเกมส์โกง	ดราม่า, แอคชั่น

ภาพยนตร์ทั้ง 6 เรื่องที่กล่าวมา ทั้งหมดเป็นภาพยนตร์แนวดราม่าหรือมีส่วนผสมของความ เป็นดราม่าทั้งสิ้น ซึ่งภาพยนตร์แนวดราม่าจะเน้นความสมจริงของการถ่ายทอด สะท้อนความเป็นไป ในสังคม ซึ่งสามารถตีแผ่สภาพชีวิตในโรงเรียน ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจริง ทำให้ผู้ชม รู้สึกมีความรู้สึกร่วมไปกับตัวละครและเหตุการณ์ที่อยู่ในภาพยนตร์ได้ง่าย

ในการวิเคราะห์การสื่อสารความหมายไม่เรียวในภาพยนตร์ไทยในยุคก่อนมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 จำนวน 6 เรื่อง จะแบ่งการ วิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

5.1 วิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทยที่นำมาศึกษา โดยมีประเด็นการ วิเคราะห์ ดังนี้

5.1.1 โครงเรื่อง (Plot)

5.1.2 แก่นเรื่อง (Theme)

5.1.3 ฉากที่มีการใช้ไม่เรียวในภาพยนตร์

5.2 วิเคราะห์การสื่อสารความหมายการใช้ไม่เรียวในภาพยนตร์ โดยมีประเด็นการวิเคราะห์ ดังนี้

5.2.1 ลักษณะของการใช้ไม่เรียว

5.2.2 ตัวละครครูผู้ลงโทษ

5.2.3 ตัวละครนักเรียนผู้ถูกลงโทษ

5.2.4 ที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของนักเรียน

5.2.5 ประเภทการกระทำผิดของนักเรียน

5.2.6 เป้าหมายการลงโทษของครู

5.2.7 ผลที่เกิดขึ้นหลังการทำโทษ

5.2.8 การยอมรับการลงโทษ

5.2.9 การต่อต้านขัดขืนการลงโทษ

5.1 วิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทย ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 ที่นำมาศึกษา

5.1.1 สามชุก (2552)

ภาพที่ 5.1 จากภาพยนตร์เรื่องสามชุก (2552)

ที่มา: www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=microtoso&month=02-2010&date=15&group=5&gblog=1

ภาพยนตร์เรื่องสามชุก (2552) เป็นภาพยนตร์แนวดราม่า กำกับโดย ธนิตย์ จิตนุกูล นำแสดงโดย ปรมศร์ น้อยอำ ในสังกัดค่ายพระนครฟิล์ม เข้าฉายในวันที่ 1 กันยายน 2552 เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีนักเรียนชายกลุ่มหนึ่งติดยาเสพติด ครูพินิจ ผู้เป็นครูฝ่ายปกครองในโรงเรียนจึงได้เข้ามาช่วยเหลือ บำบัดการติดยาเสพติดจนสำเร็จ โดยต้องฝ่าฝืนอุปสรรคมากมาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มครูที่ต้องการไล่กลุ่มนักเรียนที่ติดยาออกจากโรงเรียนเพื่อตัดปัญหา หรือปัญหาภายในครอบครัว ปัญหาความยากจนที่ทำให้นักเรียนตัดสินใจใช้ยาเสพติด

5.1.1.1 โครงเรื่อง (Plot)

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง ณ อำเภอสามชุก นักเรียนชาย 7 คน ที่ชีวิตกำลังอยู่ในวัยสดใส สนุกสนาน มีความฝันและความรัก ต่างต้องเผชิญกับปัญหาที่แตกต่างกัน ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ พวกเขาจึงได้ยาเสพติดในการแก้ปัญหา เช่น สังวาลย์ อาศัยอยู่กับแม่ที่มีอาชีพขายข้าว มีฐานะยากจน จึงต้องทำงานพิเศษเป็นคนเก็บขยะของเทศบาลตอนเช้า ช่วยซ่อมรถที่ซ่อมรถตอนเย็น และเป็นเด็กเสิร์ฟร้านก๋วยเตี๋ยวตอนกลางคืน เพื่อหาเงินไปช่วยปลดภาระหนี้สินของครอบครัวด้วยความขยันขันแข็งจนเกิดความเหนื่อยล้า ทำให้เขาเริ่มใช้ยาเสพติด เพราะคิดว่าจะทำให้

เขาสามารถทำงานได้หนักขึ้น ปอด สูดหายใจเพื่อประคองพ่อที่เป็นคนไข้เหล่า ดิการพนันและตบตีแม่เป็นประจำ เทพ ครอบครัวมีฐานะร่ำรวย แต่ถูกพ่อกดดันเรื่องการเรียนอย่างหนัก ด้วยความเครียด เทพจึงเริ่มหันมาใช้ยาเสพติด

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ วันหนึ่ง นักเรียนทั้งเจ็ด ได้วิ่งหนีตำรวจ เข้ามาหลบในโรงเรียน ครูพินิจจึงได้ช่วยเหลือไม่ให้ตำรวจตามมาพบ และได้สอบถามถึงปัญหาและที่มาที่ทำให้พวกเขาติดยาเสพติด ซึ่งทุกคนก็ยอมเปิดใจเล่าปัญหาของตนให้ครูพินิจฟัง เพื่อให้ครูช่วยแก้ไขปัญหาคูพินิจจึงตัดสินใจเล่าเรื่องราวให้ผู้ปกครองของนักเรียนทั้งเจ็ดฟัง ว่าลูกหลานของพวกเขา กำลังติดยาเสพติด เนื่องจากครูพินิจอยากให้ผู้ปกครองมีส่วนช่วยในการดูแล แก้ไขปัญหาคูพินิจ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต เมื่อผู้ปกครองทราบ ก็ได้มีท่าทีเย็นชา ไม่ไว้วางใจ และตำหนิลูกหลานของตน ทำให้พวกเด็ก ๆ รู้สึกเสียใจ และไม่พอใจที่ครูพินิจไปฟ้องผู้ปกครอง และจากการขาดความอบอุ่นในครอบครัวและการดูแลเอาใจใส่ ทำให้พวกเขาตัดสินใจใช้ยาเสพติดอีกครั้ง แต่ในครั้งนี้ เทพใช้ยาเกินขนาดจนอาการสาหัส รวมถึงเด็กหลายคนเกิดอาการคลุ้มคลั่ง เข้าทำร้ายชาวบ้านในตลาด ทำให้ผู้คนในชุมชนไม่พอใจ ต่อว่าครูพินิจและผู้ปกครองของเด็กทั้งเจ็ด

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลุ้มคลั่ง แต่ครูพินิจได้พยายามอธิบายให้คนในชุมชนเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และขอให้ช่วยกันดูแลลูกหลานจากปัญหายาเสพติด ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุก ๆ คน และได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนทั้งเจ็ด มาพักอาศัยเป็นค่ายพักแรม เพื่อบำบัดอาการติดยาเสพติด

ขั้นตอนที่ 5 การยุติเรื่องราว ในที่สุด นักเรียนทั้งเจ็ด ก็สามารถบำบัดอาการติดยาเสพติดได้สำเร็จ และได้กลับตัวกลับใจเป็นเด็กดี ตั้งใจเรียน และประสบความสำเร็จในการเรียนและหน้าที่การงานได้ในที่สุด โดยไม่หวนกลับไปใช้ยาเสพติดอีกเลย

5.1.1.2 แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องหลักของภาพยนตร์เรื่องสามชุก (2552) คือ เรื่องราวของครูที่พยายามช่วยเหลือนักเรียนที่ติดยาเสพติดที่ถูกสังคมรังเกียจและทอดทิ้ง และเป็นการเชิดชูครูที่อยู่เคียงข้าง ไม่ทอดทิ้งนักเรียนจนสามารถก้าวข้ามอุปสรรคไปได้ในที่สุด

5.1.1.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์

ฉากที่มีการทำโทษในภาพยนตร์เรื่องสามชุก ไม่มีการปรากฏของการลงโทษด้วยไม้เรียวให้เห็น แต่มีการปรากฏของไม้เรียวให้เห็นเป็นอุปกรณ์ประกอบฉากที่วางให้เห็นว่าเป็นอุปกรณ์ประจำตัวของครูที่เป็นตัวละครเอก

ฉากที่มีการทำโทษในรูปแบบอื่น

ฉากที่มีการลงโทษในรูปแบบอื่น มีทั้งหมด 3 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ ที่สื่อให้เห็นถึงการพัฒนูปมปัญหาความขัดแย้ง

1. สักวาลย์และเพื่อน ๆ แอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำ จึงถูกครูพินิจทำโทษด้วยการทำความสะอาดห้องน้ำ

สักวาลย์และเพื่อนสูบบุหรี่ในห้องน้ำ

ครูพินิจมาพบเข้า

ครูพินิจลงโทษให้ทำความสะอาดห้องน้ำและวิ่งรอบสนาม

ภาพที่ 5.2 สักวาลย์และเพื่อนแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำจึงถูกทำโทษให้ทำความสะอาด

สักวาลย์ ยอดชาย ประพันธ์ และ เอก แอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำโรงเรียน ครูพินิจจับได้จึงได้ทำการปิดประตูห้องน้ำ และสั่งให้ทำความสะอาดห้องน้ำจนสะอาด แต่เมื่อพวกสักวาลย์ทำความสะอาดเสร็จ ครูพินิจก็ไม่ได้ไปตรวจดูความสะอาดเรียบร้อยของห้องน้ำ เพราะไวใจพวกนักเรียน และได้กล่าวตักเตือน แต่เอกได้พูดจาล้อเล่นกับครูพินิจ ทั้ง 4 จึงถูกสั่งให้วิ่งรอบสนามเป็นการลงโทษเพิ่มเติม

2. คณะครูประชุมกันถึงการแก้ปัญหาให้นักเรียนติดยาเสพติดในโรงเรียน

ภาพที่ 5.3 คณะครูประชุมกันเรื่องการแก้ไขปัญหานักเรียนติดยาเสพติดในโรงเรียน

ภาพที่ 5.4 ครูพินิจเรียกผู้ปกครองของนักเรียนที่ติดยาเสพติด มารับฟังปัญหาและขอร้องให้ช่วยกันสอดส่องดูแล

คณะครูได้ประชุมกันถึงการแก้ปัญหาที่ติดยาเสพติด โดยครูบางคนได้กล่าวว่าควรไล่เด็กเหล่านี้ออกจากโรงเรียน เพราะเปรียบเสมือนเนื้อร้ายต้องรีบตัดทิ้ง แต่ครูบางคน ก็มองว่าการไล่ออกไปไม่ใช่วิธีแก้ปัญหา โรงเรียนควรมีส่วนช่วยเหลือดูแลเด็กเหล่านี้ ซึ่งครูพินิจคิดว่าเด็กเหล่านี้สามารถปรับปรุงตัวได้ จึงได้เชิญผู้ปกครองของนักเรียนทั้ง 7 คนมาเพื่อแจ้งปัญหาให้ทราบ และได้ขอให้ช่วยกันดูแลลูกหลานของตน

3. กลุ่มนักเรียนรุ่นพี่ได้ล้อเลียนพวกสังวาลย์เรื่องติดยาเสพติด

ภาพที่ 5.5 นักเรียนรุ่นพี่ล้อเลียนสังวาลย์และเพื่อนเรื่องติดยาเสพติด

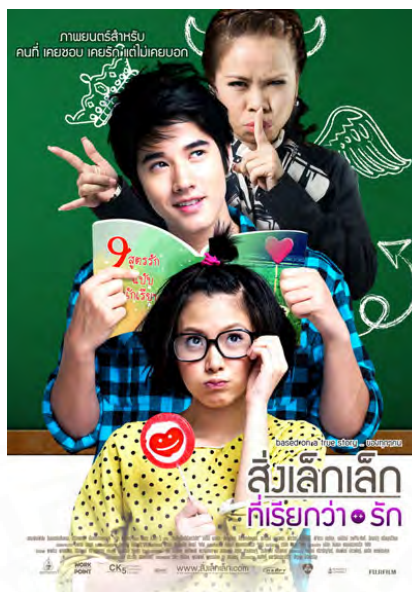

ภาพที่ 5.6 ครูพินิจตักเตือนนักเรียนรุ่นพี่ไม่ให้ล้อเลียนหรือซ้ำเติมพวกสังวาลย์อีก

หลังจากข่าวที่สังวาลย์และเพื่อน ๆ ทั้ง 7 คนติดยาเสพติดได้แพร่สะพัดไปทั้งโรงเรียน ทำให้ทั้งนักเรียนและครูบางส่วนมีท่าทีรังเกียจ ไม่คบค้าสมาคมกับพวกสังวาลย์ และขณะที่สังวาลย์และเพื่อนกำลังนั่งทานข้าวในโรงอาหาร กลุ่มนักเรียนชั้นม.6 ที่เป็นกลุ่มคู่อริก็ได้ล้อเลียนและประจานว่าพวกสังวาลย์เป็นเด็กที่ติดยาเสพติด ทำให้พวกสังวาลย์รู้สึกอับอายและไม่พอใจแต่ก็พยายามหักห้ามใจไม่ให้มีเรื่องทะเลาะวิวาทกัน

ครูพินิจที่เห็นเหตุการณ์ จึงได้เรียกกลุ่มนักเรียนชั้นม.6 มาตักเตือน ว่าแม้พวกสังวาลย์จะผิดที่เสพยาเสพติด แต่นักเรียนคนอื่นก็ไม่ควรจะไปล้อเลียนหรือซ้ำเติม ควรจะให้กำลังใจกันมากกว่า

5.1.2 สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)

ภาพที่ 5.7 จากภาพยนตร์เรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/สิ่งเล็กๆที่เรียกว่ารัก>

ภาพยนตร์เรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553) เป็นภาพยนตร์แนวโรแมนติก คอเมดี้ กำกับโดย พุฒิพงศ์ พรหมสาขา ณ สกลนคร นำแสดงโดย มาริโอ้ เมาเร่อ และ พิมพ์ชนก ลือวิเศษไพบูลย์ ในสังกัดค่ายสหมงคลฟิล์มม เข้าฉายในวันที่ 12 สิงหาคม 2553 เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นที่โรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่ต่างจังหวัด โดยนำ นักเรียนชั้นม.1 แอบชอบ โชน รุ่นพี่ชั้นม.4 จึงพยายามหาวิธีพัฒนาตัวเองทั้งด้านบุคลิกภาพ การเรียนและการทำกิจกรรมเพื่อให้รุ่นพี่ที่เธอแอบชอบหันมาสนใจ

5.1.2.1 โครงเรื่อง (Plot)

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง น้ำ สาวน้อย นักเรียนชั้นม.1 แอบชอบ โชน รุ่นพี่ม.4 ที่หล่อ เท่ และนิสัยดี เป็นที่ชื่นชอบของผู้หญิงในโรงเรียน น้ำจึงพยายามทำทุกอย่าง ทั้งพัฒนาตัวเองให้สวยและเก่ง เพื่อให้พี่โชนหันมามอง ไม่ว่าจะแสดงละครเวทีของโรงเรียน สมัครเข้าวงโยธวาทิต และด้วยความช่วยเหลือจากครูและเพื่อน ทำให้เธอได้เป็นดรัมเมเยอร์มือหนึ่งของจังหวัด ทำให้เธอโดดเด่นมาก จนมีคนเข้ามาจีบ แต่ก็ยกเว้นแต่เพียงพี่โชนที่เธอรอคอย

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ ท๊อป เพื่อนเก่าของโชน ได้ย้ายมาเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ และได้สนใจในตัวน้ำ เมื่อท๊อปออกตัวว่าจะจีบน้ำ ทำให้โชนที่เป็นเพื่อนสนิทจำเป็นต้องถอยห่างจากน้ำ เนื่องจากเคยสัญญากับท๊อปไว้ว่าจะไม่ชอบคน ๆ เดียวกันกับเพื่อน แม้ว่าที่จริงแล้วโชนจะแอบชอบน้ำตั้งแต่วัยเยาว์ แต่ว่าเขาก็ไม่เคยแสดงออก ทำให้น้ำรู้สึกน้อยใจและคิดว่าโชนไม่มีวันชอบเธอ ประกอบกับท๊อปที่ออกตัวจีบน้ำ จนได้เป็นแฟนกับน้ำ ก็ยิ่งทำให้ความรู้สึกของน้ำและโชนไม่สามารถจะบอกให้ใครรู้ได้

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต ในที่สุด น้ำก็ตัดสินใจเลิกกับท็อป เพราะรู้ว่าตนรู้สึกอึดอัดที่คบกับคนที่เธอไม่ได้รัก เพราะคนที่เธอรักก็คือโซน และในวันจบการศึกษา น้ำตัดสินใจบอกความรู้สึกกับโซนว่าเธอรักโซนมานานแล้วและรักมาตลอด แต่ในขณะนั้น โซนได้ตกลงคบเป็นแฟนกับปิ่น เพื่อนร่วมชั้นของโซนเสียแล้ว น้ำจึงต้องอกหัก

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลั่งคลาย หลังจากนั้น ทั้งคู่ได้แยกย้ายกันไปใช้ชีวิตตามความฝันของตัวเอง น้ำได้ไปเรียนต่อที่ต่างประเทศตามที่ตั้งใจ และเป็นดีไซเนอร์ชื่อดัง ส่วนโซน ก็มีอาชีพเป็นช่างภาพ ซึ่งการถ่ายภาพเป็นงานอดิเรกและเป็นสิ่งที่เขาชอบมาตลอดตั้งแต่มัธยม ซึ่งทั้งสองก็ต่างประสบความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงาน

ขั้นตอนที่ 5 การยุติเรื่องราว เมื่อน้ำได้เป็นดีไซเนอร์ชื่อดัง จึงมีรายการเชิญมาให้สัมภาษณ์ ซึ่งโซนได้มาพบกับน้ำในรายการ และได้บอกถึงความรู้สึกที่แท้จริงของเข่ว่าเขาชอบน้ำตั้งแต่แรกอยู่แล้ว ความรักของน้ำและโซนจึงสมหวังในที่สุด

5.1.2.2 แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องหลักของภาพยนตร์เรื่องสิ่งเล็กๆ ที่เรียกว่ารัก (2553) คือเรื่องราวของเด็กสาวคนหนึ่งที่ใช้ความรักเป็นแรงบันดาลใจในการเปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทางที่ดีขึ้น

5.1.2.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์

ฉากที่มีการลงโทษด้วยไม้เรียว

ฉากที่มีการลงโทษด้วยไม้เรียว มีทั้งหมด 1 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง ที่เป็นการปูเรื่องทำให้รู้ข้อมูล อุปนิสัย ความคิดของตัวละคร เป็นฉากที่โซนกับดิ่งก่อเหตุทะเลาะวิวาท เนื่องจากถูกดิ่งล้อปมด้อยเรื่องพ่อของโซน

น้ำกับเพื่อนถูกดิ่งแซงคิวจนล้ม

โซนซื้อน้ำให้แทน

ดิ่งทำต้อยกับโซน

โซนและดิ่งถูกครูทำโทษด้วยการตี

ภาพที่ 5.8 โซนกับดิ่งทะเลาะวิวาทกันจึงถูกทำโทษด้วยการตี

ขณะที่น้ำกับเพื่อน ๆ กำลังต่อแถวเพื่อซื้อน้ำ ดิ่งและกลุ่มนักบาสเกตบอลก็ได้เข้ามาแซงคิว และชนน้ำกับเพื่อน ๆ จนล้ม โซนที่เห็นเหตุการณ์จึงได้เข้ามาขอซื้อน้ำให้กับน้ำและเพื่อน ๆ แทน ทำ

ให้ตั้งรู้สึกเสียหน้ามาก จึงได้ดักชกโซน และพุดจาล้อเลียน ประจานปมด้อยเรื่องพ่อของโซน ที่เคยเป็นนักฟุตบอลของจังหวัด แต่ในการแข่งขันชิงชนะเลิศ พ่อของโซนไม่สามารถยิงลูกโทษเข้าประตูได้ ทำให้ทีมพ่ายแพ้ ซึ่งเรื่องนี้ถือเป็นปมด้อยในจิตใจโซน ที่ทำให้เขาไม่กล้ายิงลูกโทษ แม้ว่าจะชื่นชอบการเล่นฟุตบอลมาก โซนโมโหจึงได้เกิดการทะเลาะวิวาทกัน

ในวันรุ่งขึ้น โซนและดิงจึงถูกครูฝ่ายปกครองเรียกพบ และลงโทษด้วยการตีด้วยไม้เรียว พร้อมขู่ว่าหากทะเลาะวิวาทกันอีก ครึ่งหน้าจะเรียกพบผู้ปกครอง และได้กล่าวตักเตือนโซน ให้ใช้ฝีมือการถ่ายภาพที่มีไปถ่ายภาพส่งประกวด เพื่อทำชื่อเสียงให้กับทางโรงเรียน ตักว่ามาทะเลาะวิวาทกันเช่นนี้

ฉากที่มีการทำโทษในรูปแบบอื่น

ฉากที่มีการทำโทษในรูปแบบอื่น มีทั้งหมด 1 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 1 ที่เป็นการปูเรื่องทำให้รู้ข้อมูล อุปนิสัย ความคิดของตัวละคร เป็นฉากที่โซนถูกทำโทษให้ยืนขาเดียวคาบไม้บรรทัด

ภาพที่ 5.9 โซนแกล้งเพื่อนด้วยการนำเชือกมาผูกขาโต๊ะเข้ากับกางเกงเพื่อน

ภาพที่ 5.10 โซนถูกทำโทษด้วยการยืนขาเดียวคาบไม้บรรทัด

โซนแกล้งเพื่อนด้วยการนำเชือกมาผูกขาโต๊ะหลายตัวเข้ากับกางเกงของเพื่อน ทำให้เมื่อเพื่อนที่ถูกครูเรียกให้ไปแก้โจทย์ที่กระดานดำหน้าชั้นลุกขึ้นก็ได้ลากโต๊ะและทำให้โต๊ะล้มกระจัดกระจายสร้างความวุ่นวายขึ้นในห้องเรียน ทำให้โซนถูกครูลงโทษให้ยืนขาเดียวคาบไม้บรรทัด ซึ่งโซนไม่ได้มีท่าทีสลดหรือหวาดกลัวการทำโทษ แต่กลับหยิบหูฟังขึ้นมาฟังเพลงและเต้นไปด้วยอย่างสบายใจ

5.1.3 วัยเป้ง นักเลงชาล้น (2557)

ภาพที่ 5.11 จากภาพยนตร์เรื่องวัยเป้ง นักเลงชาล้น

ที่มา : <https://www.sanook.com/movie/43393/>

ภาพยนตร์เรื่องวัยเป้ง นักเลงชาล้น (2557) เป็นภาพยนตร์แนวแอคชั่น ดราม่า กำกับโดย พจน์ อานนท์ นำแสดงโดย คุณาธิป ปิ่นประดับ และ ภูวดล เวชวงศา ในสังกัดพระนครฟิล์ม เข้าฉายในวันที่ 8 สิงหาคม 2557 เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยม 2 แห่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่นักเรียนทั้ง 2 โรงเรียนมักก่อเรื่องทะเลาะวิวาท ยกพวกตีกันเป็นประจำ โดยมีสาเหตุมาจากเรื่องที่ทั้งคู่เคยเข้าใจผิดกันในอดีต และเรื่องที่เป้งและตึงแอบชอบผู้หญิงคนเดียวกัน แม้ว่าทั้ง 2 ฝ่ายจะถูกครูเรียกไปตักเตือนหรือคาดโทษอยู่บ่อยครั้ง แต่ก็ยังมีการทะเลาะวิวาทกันอยู่ แต่สุดท้ายเป้งและตึงก็กลับตัวกลับใจได้ หลังจากพบจุดเปลี่ยนผ่านเรื่องครอบครัวและถูกจับไปปรับทัศนคติในค่ายทหาร จึงได้เลิกยกพวกตีกันในที่สุด

5.1.3.1 โครงเรื่อง (Plot)

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง แก๊ง "เฟี้ยวฟ้ามะพร้าวแก้ว" ที่มีเป้งเป็นหัวหน้าแก๊ง และแก๊ง "ไส้เลื่อนสะเทือนตึง" ที่มีตึงเป็นหัวหน้าแก๊งยกพวกตีกันเป็นประจำ จนถูกครูของทั้งสองโรงเรียนเรียกไปตักเตือนเป็นประจำ แต่พวกเขาก็ยังไม่เลิกลาประจำ เพราะเชื่อว่าต้องทำเพื่อศักดิ์ศรี ความเป็นลูกผู้ชาย สาเหตุที่ตึงและเป้งเกลียดชังหน้าจอนต้องยกพวกมาตีกันเป็นประจำเนื่องจาก เมื่อก่อนทั้งคู่เป็นเพื่อนรักกัน แต่ตึงเข้าใจผิดว่าเป้งไปฟ้องครูเรื่องทะเลาะวิวาท

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ ความเกลียดชังยิ่งทวีคูณมากขึ้นเมื่อ รุ่งน้องสาวของแมว จากแก๊งไส้เลื่อนสะเทือนตึง ที่ตึงตามจีบอยู่ ไปคบกับเป้ง ทั้งสองแก๊งยกพวกตีกันครั้งใหญ่ ส่งผลให้ทั้งสองแก๊งถูกฝ่ายปกครองของโรงเรียนตัวเองเชิญผู้ปกครองของทั้งสองฝ่ายมาว่ากล่าวตักเตือน และยื่นคำขาดห้ามทั้งสองแก๊งสร้างเรื่องอีกเด็ดขาด

เป้งมีน้องชายชื่อ ปองแปง ที่อยู่ร่วมแก๊งเคียงข้างพี่ชาย แต่แท้จริงแล้ว ปองแปงมีความใฝ่ฝันอยากมีวงดนตรีเป็นของตัวเอง เขาหมั่นฝึกซ้อมเพื่อหวังจะได้โชว์บนเวทีสักครั้ง

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต แป้งและเพื่อนในวงดนตรีได้ไปซื้อของในร้านขายเครื่องดนตรีและบังเอิญเจอพวกตึง จึงถูกพวกของตึงรุมทำร้าย เมื่อเป้งเห็นแปงกลับบ้านมาในสภาพยับเยิน ก็ยกพวกไปเอาคืนตึงถึงที่บ้าน จนถูกตำรวจจับเข้าคุกกันหมดและรอให้ผู้ปกครองมาประกันตัว

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลั่งคลาย วันหนึ่งแม่ของเป้งล้มป่วยหมดสติอยู่ในบ้าน เป้งและแปงจึงช่วยกันพาส่งโรงพยาบาล และขอร้องให้แม่เลิกกินเหล้า เพราะเป็นห่วงสุขภาพของแม่ แม่จึงขอร้องให้เป้งและแปงเลิกยกพวกตีกับโรงเรียนอื่น ทั้งสามก็สัญญาซึ่งกันและกัน ส่วนตึงก็ได้เห็นว่าแม่และยายของเขาห่วงใยเขามาก ตึงจึงเริ่มสำนึก และนักเรียนอีกหลายคนเริ่มมีความคิดที่จะเลิกยกพวกตีกัน เพราะทำให้ผู้ปกครองของตนต้องเดือดร้อนมาประกันตัว

แต่เมื่อฝ่ายตึงรู้เรื่องวงดนตรีของเป้ง ที่ได้อัดคลิปเล่นดนตรีลงในยูทูบ ซึ่งได้รับความนิยมอย่างล้นหลามจนได้รับการติดต่อให้ไปเล่นเป็นวงเปิดในคอนเสิร์ตของศิลปินดัง ตึงก็คิดจะขัดขวางโดยการยกพวกไปตีเพื่อสร้างความปั่นป่วนในคอนเสิร์ต

เมื่อถึงวันที่แปงต้องขึ้นเล่นดนตรีในคอนเสิร์ต พวกตึงก็เข้ามารุมทำร้าย แต่เป้งเข้ามาช่วยไว้ได้ทัน และใช้ตัวเองเป็นเหยื่อล่อ เพื่อให้แปงและเพื่อนได้ขึ้นคอนเสิร์ตได้ทันเวลา

ขั้นตอนที่ 5 การยุติเรื่องราว ตำรวจมาถึงที่เกิดเหตุ พวกตึงและเป้งถูกจับไปเข้าอบรมปรับทัศนคติในค่ายทหาร ทำให้ในที่สุดทั้งสองฝ่าย ต่างก็คืนดีกัน และเลิกยกพวกตีกัน

5.1.3.2 แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องหลักของภาพยนตร์เรื่องวัยเป้ง นักเลงชาสัน (2557) คือเรื่องราวชีวิตของวัยรุ่นชายที่พบเจอกับจุดเปลี่ยนผ่านในช่วงศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การมีค่านิยมผิด ๆ เรื่องการยกพวกตีกันเพื่อรักษาศักดิ์ศรีของความเป็นลูกผู้ชาย

5.1.3.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์

ฉากที่มีการทำโทษในภาพยนตร์เรื่องวัยเป้ง นักเลงชาสัน ไม่มีการปรากฏของการลงโทษด้วยไม้เรียวให้เห็น แต่มีการลงโทษในรูปแบบอื่น ได้แก่ การตักเตือน ทำทัณฑ์บน และไล่ออก

ฉากที่มีการทำโทษในรูปแบบอื่น

ฉากที่มีการทำโทษในรูปแบบอื่น มีทั้งหมด 4 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 1 ที่เป็นการปูเรื่องทำให้รู้ข้อมูล อุปนิสัย ความคิดของตัวละคร ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ ที่สื่อให้เห็นถึงการพัฒนาปมความขัดแย้ง ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต ที่ทำให้เกิดจุดพลิกผันในชีวิตของตัวละคร ครอบคลุมความขัดแย้งขั้นสูงสุด และขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลั่งคลาย ที่สื่อให้เห็นถึงการลงโทษครั้งสุดท้ายที่ทำให้เกิดการกลับตัวกลับใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำเร็จ

1. แก๊งใส่เสื้อเอนสะเทือนตั้งและแก๊งเพี้ยวฟ้ามะพร้าวแก้วทะเลาะวิวาทกัน

ทั้งสองแก๊งยกพวกตีกัน

ครูใหญ่เข้ามาต่อว่าและตักเตือน

พวกตั้งถูกจับมานั่งฟังอบรม

พวกตั้งล้อเลียนครูโรส

เป้งถูกผู้อำนวยการคาดโทษ

ภาพที่ 5.12 พวกเป้งและตั้งยกพวกตีกันจึงถูกครูในโรงเรียนของตนลงโทษ

แก๊ง "เพี้ยวฟ้ามะพร้าวแก้ว" ที่มีเป้งเป็นหัวหน้าแก๊ง และแก๊ง "ใส่เสื้อเอนสะเทือนตั้ง" ที่มีตั้งเป็นหัวหน้าแก๊งได้ยกพวกตีกันในที่สาธารณะ พวกตั้งจึงถูกครูใหญ่และครูโรสว่ากล่าวตักเตือนว่าการยกพวกตีกันที่พวกตั้งมองว่าทำไปเพื่อศักดิ์ศรี เพื่อโรงเรียนนั้นแท้จริงแล้วไม่ทำให้เกิดประโยชน์ มีแต่ทำให้โรงเรียนเสื่อมเสียชื่อเสียง และพวกตั้งต้องเจ็บตัว และได้ฝากฝังให้ครูโรสดูแลพวกตั้ง แต่พวกตั้งกลับไม่เคารพครูโรส และล้อเลียนเรื่องที่ครูโรสเป็นเพศที่สาม จนครูโรสโมโห

ส่วนเป้ง ที่อยู่อีกโรงเรียนหนึ่ง ถูกครูใหญ่เรียกไปคาดโทษ ว่าหากมีการทะเลาะวิวาทครั้งต่อไป เป้งจะถูกทำทัณฑ์บน และถูกครูผู้ช่วยกล่าวโทษว่าเป็นเพราะแม่ของเป้งเลี้ยงดูเป้งไม่ดี ทำให้เป้งกลายเป็นเด็กเกเร

2. เป้งถูกทำทัณฑ์บน เนื่องจากก่อเหตุทะเลาะวิวาทเป็นครั้งที่สอง

ภาพที่ 5.13 พวกเป้งและตั้งยกพวกตีกัน

ภาพที่ 5.14 เป้งถูกทำทัณฑ์บน เนื่องจากก่อเหตุทะเลาะวิวาทเป็นครั้งที่สอง

เป้ง น้องชายของเป้งกับเพื่อนร่วมวงดนตรีไปซื้อของที่สยามสแควร์ แต่ถูกแก๊งไล่เลื้อน สะเทือนถึงตามมาหาเรื่อง เป้งจึงพาแก๊งเพี้ยพ้าวมาช่วยเป้ง และได้ก่อเรื่องทะเลาะวิวาทกัน เป้งจึงถูกครูใหญ่ทำทัณฑ์บน และเตือนว่าหากทะเลาะวิวาทอีกเป้งจะถูกไล่ออก

3. เป้งถูกไล่ออกจากโรงเรียน เนื่องจากก่อเหตุทะเลาะวิวาทเป็นครั้งที่สาม

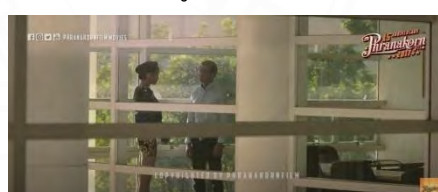
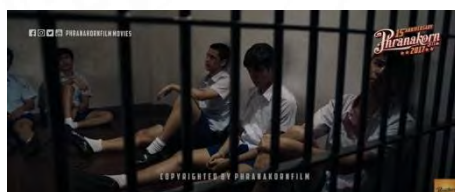
ดิงพาพวกมารุมทำร้ายเป้งและเพื่อน

เป้งโดนทำร้ายจนสาหัส

เป้งกับปัดตามมาแก้แค้นดิง

ปัดถูกมัดแขวนอาการสาหัส

พวกเป้งและดิงถูกจับเข้าคุก

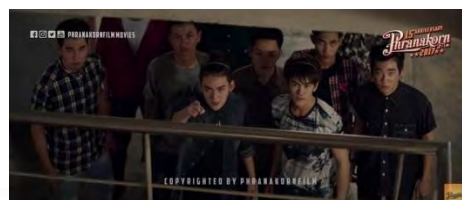
เป้งถูกไล่ออกจากโรงเรียน

ภาพที่ 5.15 เป้งและดิงยกพวกตีกันจึงถูกจับเข้าคุกและเป้งถูกไล่ออกจากโรงเรียน

เป้งและเพื่อนร่วมวงดนตรีบังเอิญแวะร้านเครื่องดนตรีที่อยู่ใกล้กับร้านเหล้าที่แก๊งไล่เลื้อน สะเทือนถึงกำลังสังสรรค์กันอยู่ เมื่อดิงและพวกเห็นพวกเป้งก็ได้ตามไปหาเรื่อง เป้งและเพื่อนมีกำลังคนน้อยกว่าจึงสู้ไม่ได้ จึงถูกรุมทำร้ายจนสะบักสะบอมกลับมาที่บ้าน เป้งที่เห็นน้องชายโดนทำร้าย และดิงยังได้ฝากเป้งให้มาเตือนเป้งว่าให้เลิกยุ่งกับผู้หญิงที่ดิงชอบ ทำให้เป้งและปัดเพื่อนสนิทโกรธมาก จึงได้บุกไปที่บ้านของดิงเพื่อเอาคืน และเกิดการทะเลาะวิวาทกันขึ้นระหว่างแก๊งไล่เลื้อน สะเทือนถึงและแก๊งเพี้ยพ้าวมาช่วยอีกครั้ง ซึ่งทำให้ปัดถูกมัดแขวนจนอาการสาหัส และชาวบ้าน

ได้โทรแจ้งตำรวจ ทำให้เด็กทั้งสองแก๊งถูกจับเข้าคุก รอให้ผู้ปกครองมาประกันตัว ซึ่งจากคดีทะเลาะวิวาทในครั้งนี้ ทำให้ครูใหญ่ต้องไล่ออกจากโรงเรียนตามที่ได้ตกลงกันไว้กับแม่ของเป้งว่าหากมีการทะเลาะวิวาทครั้งที่สาม เป้งจะต้องถูกไล่ออก ซึ่งแม่ของเป้งก็เข้าใจและจำใจยอมรับการลงโทษ และจะทำการส่งเป้งไปเรียนต่อที่ต่างประเทศ

4. แก๊งไล่เลือนสะเทือนตึงวางแผนขัดขวางการขึ้นแสดงดนตรีของเป้ง

พวกตึงมาขัดขวางไม่ให้วงดนตรีของเป้งได้ขึ้นแสดง

เป้งตามมาช่วย ทำให้วงดนตรีของเป้งได้ขึ้นแสดง

พวกเป้งและตึงถูกตำรวจจับไปปรับทัศนคติและพฤติกรรมในค่ายทหาร

ทั้งสองแก๊งเลิกยกพวกตีกัน

ภาพที่ 5.16 เป้งกับตึงทะเลาะวิวาทกันจึงถูกตำรวจจับ

วงดนตรีของเป้งได้ถูกคัดเลือกให้ขึ้นแสดงเป็นวงเปิดในคอนเสิร์ตของศิลปินชื่อดัง ทำให้แก๊งไล่เลือนสะเทือนตึงวางแผนขัดขวางการขึ้นแสดงด้วยการไปดักทำร้ายเป้งกับเพื่อนระหว่างที่กำลังจะขึ้นเวที เมื่อเป้งที่กำลังจะเดินทางขึ้นเครื่องบินไปเรียนต่อที่ต่างประเทศรู้เรื่องก็รีบมาช่วยเป้ง โดยการทำให้ตึงชกกับเป้งตัวต่อตัว เพื่อให้เป้งกับเพื่อนไปขึ้นเวทีได้ทันเวลา แต่ในที่สุดทั้งแก๊งไล่เลือนสะเทือนตึงและแก๊งเพ็ญฟ้ามะพร้าวแกวก็ถูกตำรวจจับ เนื่องจากก่อเหตุทะเลาะวิวาท และถูกจับตัว

ไปปรับทัศนคติและพฤติกรรมในค่ายทหารอยู่หลายเดือน หลังจากออกมาจากค่ายทหารทั้งสองแก๊งก็คืนดีกันและเลิกยกพวกตีกัน

5.1.4 คิดถึงวิทยา (2557)

ภาพที่ 5.17 จากภาพยนตร์เรื่องคิดถึงวิทยา

ที่มา : <https://www.sanook.com/movie/37310/>

ภาพยนตร์เรื่องคิดถึงวิทยา (2557) เป็นภาพยนตร์แนวดราม่า โรแมนติก กำกับโดย นิธิวัฒน์ ธราธร นำแสดงโดย เฌอมาลย์ บุญยศักดิ์ และ สุกฤษฎ์ วิเศษแก้ว ในสังกัดค่าย GTH (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น GDH) เข้าฉายในวันที่ 20 มีนาคม 2557 เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนชนบทที่มีลักษณะเป็นเรือนแพตั้งอยู่กลางเขื่อนในอำเภอลี่ จังหวัดลำพูน ที่ไม่มีทั้งไฟฟ้าและน้ำประปา โดยครูสองได้ย้ายเข้ามาเป็นครูคนใหม่ ซึ่งต้องคอยดูแลเด็ก ๆ ที่เป็นลูกหลานชาวประมง ในวัยประถมศึกษา แม้ว่าเด็ก ๆ บางคนจะไม่มีพ่อแม่ที่มากไปกว่าการเติบโตเป็นชาวประมงตามอาชีพดั้งเดิมของครอบครัว แต่ครูสองก็พยายามสั่งสอนเด็ก ๆ ให้ได้รับการศึกษาและมีความรู้ในขั้นพื้นฐาน โดยมีไดอารี่ของครูแอน ครูคนเก่าที่เคยสอนที่โรงเรียนเรือนแพเป็นเพื่อนแก้เหงา จนเกิดเป็นความรักและความผูกพันกับเด็ก ๆ และก่อให้เกิดความผูกพันกับครูแอนที่เขาไม่เคยพบเจออีกด้วย

5.1.4.1 โครงเรื่อง (Plot)

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง ปีการศึกษา 2555 “สอง” อดีตนักกีฬามวยปล้ำตกอับต้องผันตัวเองมาเป็นครูยังโรงเรียนแห่งหนึ่งที่กำลังจะไปถึงต้องออกเดินทางตั้งแต่เช้ามืด ขึ้นรถผ่านผืนป่า ลงเรือฝ่าผืนน้ำหลายชั่วโมง โรงเรียนซึ่งตั้งอยู่กลางเขื่อน โอบล้อมด้วยภูเขาและผืนน้ำอันกว้างใหญ่ “โรงเรียนบ้านแก่งวิทยา สาขาเรือนแพ”

โรงเรียนแห่งนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้เด็ก ๆ ที่เป็นของลูกชาวประมงที่ไม่มีโอกาสออกไปนอกเขื่อนได้มีโอกาสเรียนหนังสือ สองต้องสอนเด็ก ๆ 4 คน ที่ล้วนเรียนกันคนละชั้นกันหมด แอมเขายังต้องสอนเด็ก ๆ ทุกวิชาทุกชั้นเรียนด้วยตัวคนเดียว ยิ่งไปกว่านั้นเขายังต้องทนกับสภาพที่ไม่มีทั้งไฟฟ้าและน้ำประปา มีหน้าซ้ำเขายังต้องผจญกับความเหงาที่ไม่สามารถติดต่อใครได้ เพราะที่โรงเรียนนี้ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ สิ่งเดียวที่พอจะช่วยให้สองคลายเหงาได้คือไดอารี่เล่มหนึ่งที่ถูกลืมทิ้งไว้ของ “ แอน ” ครูคนเก่าที่เพิ่งย้ายออกไป ซึ่งแอนได้เขียนจดพิ้อถึงชีวิตของเธอและครูทุกคนที่มาสอนที่นี่ว่านอกจากจะลำบากแล้วยังต้องเลิกกับแฟนทุกราย ถึงขนาดตั้งฉายาให้โรงเรียนนี้ว่า “ ถ.ท.ว. หรือ ถูทึงวิทยา ” สองได้อ่านเรื่องของแอนผ่านสมุดเล่มนี้เสมือนเธอเป็นเพื่อนเพียงคนเดียวที่เข้าใจหัวใจของเธอ จนกลายเป็นความผูกพันผ่านตัวหนังสือที่ยังอ่านเขาก็ยังเผื่อคิดถึงตัวจริงของเธอ แต่แม้สองจะอยากเจอแอนแค่ไหน เขาก็ไม่รู้ว่าจะไปพบเธอได้อย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต สองพบเจอปัญหาหลายอย่าง ไม่ว่าจะถูกแฟนสาวทิ้ง เนื่องจากมองไม่เห็นอนาคตร่วมกัน หรือเผชิญกับภัยธรรมชาติ พายุฝนที่พัดจนโรงเรียนพัง รวมถึงเพื่อนนักเรียนชั้นป.6 ที่ไม่ยอมมาเรียนต่อ เพราะคิดว่าตนไม่เก่ง และในอนาคตก็จะยึดอาชีพจับปลาตามบรรพบุรุษ จึงไม่มีเหตุผลที่เพื่อนจะต้องเรียนต่อในระดับสูง และด้วยความที่ครูสอง ไม่ใช่ครูตั้งแต่แรก เป็นเพียงนักมวยปล้ำที่จับพลัดจับผลูไปเป็นครูในเรือนแพ เขาจึงไม่สามารถสอนให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ ทำให้ผลสอบปลายภาคของเด็ก ๆ มีคะแนนต่ำกว่าที่ผู้อำนวยการคาดไว้ ซึ่งผลการเรียนของนักเรียนจะส่งผลต่อสัญญาจ้างของครูสอง และเขาได้พบว่าครูแอนกำลังจะแต่งงานและย้ายไปสอนที่โรงเรียนเดียวกันกับแฟน ทำให้ครูสองรู้สึกผิดหวังที่ครูแอนเลือกที่จะทิ้งเด็ก ๆ ที่เรือนแพไปเพื่อความสุขของตนเอง

ส่วนครูแอนที่ย้ายมาสอนที่โรงเรียนม่อนฟ้า ก็เผชิญอุปสรรคในการสอนนักเรียน โดยครูแอนได้ใช้วิธีการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ด้วยการทดลองให้นักเรียนได้เห็นจริง แต่ครูคนอื่นกลับไม่เห็นด้วย และหนุ่ย แฟนของครูแอนที่เป็นรองผู้อำนวยการก็ดูเหมือนว่าจะเข้าข้างครูคนอื่นมากกว่าเธอ และต่อมา ครูแอนได้พบว่าในขณะที่เธอสอนอยู่ที่เรือนแพ แฟนของเธอได้ไปทำผู้หญิงอื่นท้อง ครูแอนจึงได้ตัดสินใจกลับมาสอนที่โรงเรียนเรือนแพอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลี่คลาย ครูสองรู้สึกว่าคุณครูยังไม่สามารถสอนเด็ก ๆ ได้ดีพอ จึงได้ลาออกเพื่อไปเรียนต่อ และได้ทราบจากผู้อำนวยการว่าครูแอนจะกลับมาสอนเด็ก ๆ ที่เรือนแพต่อ ทำให้เขาดีใจมาก ซึ่งเมื่อครูแอนได้กลับมาสอนที่โรงเรียนเรือนแพ ก็ทำให้เด็ก ๆ สอบได้คะแนนที่ดีขึ้นมาก และครูสองก็จะมาเยี่ยมเด็ก ๆ ตอนปิดเทอม แต่ครูแอนได้ตัดสินใจกลับหาหนุ่ย แฟนของครูแอน ครูแอนจึงทำได้เพียงเขียนบันทึกในไดอารี่เพื่อให้ครูสองได้อ่าน แต่แฟนของแอนได้หยิบไดอารี่กลับมาด้วย ทำให้ครูแอนได้อ่านสิ่งที่ตนเองเขียน และได้เกิดความรู้สึกว่าเธอกับครูสองมีความคิดที่คล้ายกัน แต่หนุ่ย แฟนของเธอไม่เคยเข้าใจเธอเลย

ขั้นตอนที่ 5 การยุติเรื่องราว ครูแอนตัดสินใจเดินทางกลับไปที่เรือนแพ ทำให้ครูแอนและครูสองได้พบกันในที่สุด

5.1.4.2 แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องหลักของภาพยนตร์เรื่องคิดถึงวิทยา (2558) คือเรื่องราวของครูในโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ ที่ต้องเผชิญกับความยากลำบากและความเหงา พร้อมกับเรียนรู้ “ความเป็นครู” เพื่ออบรมสั่งสอนนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลให้มีอนาคตที่ดีขึ้น

5.1.4.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์

ฉากที่มีการทำโทษด้วยไม้เรียว

ฉากที่มีการทำโทษด้วยไม้เรียว มีทั้งหมด 1 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ที่ทำให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้ง เป็นฉากที่ครูสองตักนักเรียน เนื่องจากนักเรียนแอบลงไปเล่นน้ำในเขื่อน ขณะที่ครูสองไม่อยู่

ครูสองที่กลับมาไม่เจอนักเรียน

หมึก ทอง พูล่วงไปเล่นน้ำในเขื่อน

ครูสองสอนท่า Squat Jumps

ครูสองตักนักเรียน

ภาพที่ 5.18 นักเรียนลงไปเล่นน้ำในเขื่อนขณะที่ครูสองไม่อยู่จึงถูกทำโทษ

ครูสองนั่งเรือออกไปตามหาคลื่นโทรศัพท์กับเก่าที่ช่วยขับเรือให้ เมื่อกลับมาที่โรงเรียนเรือนแพ ก็พบว่านักเรียนลงไปเล่นน้ำกันหมด ครูสองจึงรีบเรียกให้นักเรียนขึ้นมาจากน้ำด้วยความตกใจ และได้ดุพวกนักเรียนว่าการที่แอบลงไปเล่นน้ำตอนครูไม่อยู่ อาจเป็นอันตรายได้ แต่นักเรียนเหล่านี้เป็นลูกชาวประมงที่เติบโตมาในเขื่อน จึงคุ้นเคยกับน้ำเป็นอย่างดี ก็ได้แย้งครูสองว่าพวกตนว่ายน้ำเก่ง คงจะไม่จมน้ำง่าย ๆ ครูสองจึงจะลงโทษด้วยการให้นักเรียน Squat Jumps แต่นักเรียนไม่รู้จัก เมื่อครูสองทำท่าให้ดู นักเรียนก็หัวเราะด้วยความตลกขบขัน ครูสองโมโหจึงได้หยิบไม้ไผ่ที่อยู่บริเวณนั้นมาตีเก่า ซึ่งเก่าก็ได้แย้งว่าตนนั่งเรือไปกับครู ไม่ได้ลงไปเล่นน้ำด้วย ทำไมถึงมาตีตน ครูสองที่ยังมีท่าทีโมโหอยู่ก็ได้ชะงักไปครู่หนึ่ง และตักนักเรียนทุกคนต่อ จนหมึกแย้งขึ้นมาว่า ครูแอน อดีตครูที่เคยสอนพวกเขาตอนที่ครูสองจะย้ายมายังไม่เคยตีเลย ครูสองจึงได้ดุหมึกด้วยความโมโหว่าถ้าหากอยากให้ครูแอน

มาสอน ตนก็จะไม่สอนที่เรือนแพต่อ ซึ่งเหตุการณ์นี้ ทำให้พวกเด็ก ๆ รู้สึกหวาดกลัวและไม่ค่อยชอบครูสองไประยะหนึ่ง

5.1.5 ฟ.ฮีแลร์ (2558)

ภาพที่ 5.19 จากภาพยนตร์เรื่อง ฟ.ฮีแลร์

ที่มา : <https://www.sanook.com/movie/51847/>

ภาพยนตร์เรื่องฟ.ฮีแลร์ (2558) เป็นภาพยนตร์แนวดราม่า ชีวิตประวัติ กำกับโดย สุรัสวดี เชื้อชาติ นำแสดงโดย เจสัน ยัง และ ภรณ์ยู โรจนวุฒิธรรม เข้าฉายในวันที่ 9 กรกฎาคม 2558 เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคริสเตียนชายล้วน ที่บราเดอร์ฮีแลร์ได้เดินทางมาเป็นครู และพยายามเรียนรู้ภาษาไทยจนสามารถแต่งตำรา “ดรุณศึกษา” ซึ่งเป็นตำราเรียนภาษาไทยสำหรับชาวไทยได้ ในบทบาทความเป็นครู บราเดอร์ฮีแลร์คอยสั่งสอนนักเรียนด้วยความเข้มงวดและมีระเบียบทั้งเรื่องการเรียนและการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การอบรมสั่งสอนของบราเดอร์ฮีแลร์ทำให้เหล่านักเรียนของเขาเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จหรือมีชื่อเสียงเป็นจำนวนมาก

5.1.5.1 โครงเรื่อง (Plot)

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง ในยุคปัจจุบัน พงศธร ครูผู้สอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษา ได้ตัดสินใจเรียนต่อปริญญาโท คณะอักษรศาสตร์ สาขาวรรณคดีเพื่อเป็นการเพิ่มฐานเงินเดือน และเขาได้เลือกที่จะทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับฟ.ฮีแลร์ ชาวต่างชาติผู้เขียนตำราภาษาไทยให้คนไทยเรียน ฟ.ฮีแลร์ หรือนามเดิมคือ ฟรังซ์ ดูเวอเนห์ ฮีแลร์ นักบวชหนุ่ม ได้เดินทางมายังประเทศไทยเมื่อร้อยปีก่อน เพื่อเป็นครูในโรงเรียนอัสสัมชัญ บราเดอร์ฮีแลร์พยายามเรียนรู้ภาษาไทยจากเด็ก ๆ และครูคนไทยในโรงเรียนอย่างตั้งใจ เมื่ออาศัยอยู่ในประเทศไทยได้ 9 ปี ก็ได้เขียนหนังสือดรุณศึกษาซึ่งเป็นตำราเรียนภาษาไทยขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ พงศธรไม่ตั้งใจกับวิทยานิพนธ์ ได้แต่คัดลอกข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตมาใส่ ทำให้ถูกอาจารย์ที่ปรึกษาบอกให้เขากลับไปทำใหม่ โดยพงศธรได้รับความช่วยเหลือจากเฟิร์น แฟนของเขาที่อยู่ห่างไกลกัน โดยเฟิร์นได้ส่งวรรณกรรมของฟ.ฮีแลร์มาให้พงศธรได้อ่าน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต พงศธรได้อ่านหนังสือตรรกศึกษาแบบคร่าว ๆ จึงได้ทำวิทยานิพนธ์ไปใหม่ แต่ดูเหมือนว่าเขาจะยังไม่เข้าใจถึงแก่นแท้ในการศึกษา ทำให้ถูกอาจารย์ที่ปรึกษาต่อว่า เขาหมดกำลังใจที่จะทำต่อ จึงได้โทรศัพท์ไประบายกับเฟิร์น แต่กลับถูกเฟิร์นต่อว่าซ้ำ พงศธรจึงบอกเลิกเฟิร์น แต่เฟิร์นกล่าวว่าที่ผ่านมาเธอและพงศธรไม่เคยเป็นแฟนกัน ทำให้พงศธรรู้สึกเสียใจมากที่ชีวิตล้มเหลวทั้งการเรียนและความรัก จึงได้กินเหล้าจนเมา และทำโทรศัพท์หาย

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลี่คลาย พงศธรหันกลับมาตั้งใจกับการทำวิทยานิพนธ์อีกครั้ง ในครั้งนี้ เขาได้ตั้งใจอ่านวรรณกรรมของฟ.ฮีแลร์ทุกชิ้น ทำให้เขาเริ่มเข้าใจและรู้สึกซาบซึ้งถึงจิตวิญญาณความเป็นครูที่มีความตั้งใจใฝ่รู้ในการเรียนภาษาไทย และความมุ่งมั่นที่จะส่งสอนนักเรียน

ขั้นตอนที่ 5 การยุติเรื่องราว พงศธรสามารถทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ “วรรณกรรมของฟ.ฮีแลร์ ที่มีผลต่อสันดานมนุษย์” ออกมาได้สำเร็จ จากการทำวิทยานิพนธ์นี้ เขาได้เข้าใจถึงจิตวิญญาณของครู และพัฒนาตนให้เป็นครูที่ดีเหมือนกับบราเดอร์ฮีแลร์

5.1.5.2 แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องหลักของภาพยนตร์เรื่องฟ.ฮีแลร์ (2558) คือเรื่องราวความพยายามของครูที่พยายามเรียนรู้ภาษาไทยจนสามารถเขียนหนังสือสอนภาษาไทยได้ โดยเปรียบเทียบกับความมุ่งมั่น ความเอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียนระหว่างอดีตและปัจจุบัน

5.1.5.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์

ฉากที่มีการทำโทษด้วยไม้เรียว

ฉากที่มีการทำโทษด้วยไม้เรียว มีทั้งหมด 1 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ที่ทำให้เห็นถึงปมปัญหาความขัดแย้ง เป็นฉากที่นักเรียนทะเลาะวิวาทกัน จึงถูกบราเดอร์ฮีแลร์ตี

พ่อของยูซูปมาที่โรงเรียน

บราเดอร์ฮีแลร์ตีนักเรียน

ภาพที่ 5.20 นักเรียนชกต่อยกันจึงถูกบราเดอร์ฮีแลร์ตี

อาเล้ง วินัย และ ยูซุป มีเรื่องทะเลาะวิวาทกัน เนื่องจากอาเล้งและวินัยจ้างภารโรงให้ไปซื้อโรตีสีจากนอกโรงเรียนมาให้ ยูซุปผ่านมาเห็นจึงขอร้องให้โรตีสีบ้างแต่วินัยไม่ให้ ยูซุปโมโหจึงพูดว่าจะให้พ่อของตนยึดบ้านของวินัย วินัยและยูซุปจึงชกต่อยกัน อาเล้งเห็นว่าวินัยสู้ยูซุปไม่ได้จึงเข้ามาช่วยรุมยูซุป พ่อของยูซุปจึงมาเจรจากับครูที่โรงเรียน ซึ่งบราเดอร์ฮีแลร์ได้เข้าช่วยเจรจา โดยเห็นว่าเด็กทั้งสามรวมถึงภารโรงนั้นมีความผิด โดยเฉพาะภารโรงที่โตเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่ไม่รู้ผิดชอบชั่วดี มีความผิดมากที่สุด ส่วนเด็ก ๆ อาจทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่จำเป็นต้องลงโทษเพื่อให้พอจำ และรู้ถูกผิด พวกเด็ก ๆ จึงถูกลงโทษด้วยการตีด้วยไม้เรียวคนละ 2 ที

5.1.6 ฉลาดเกมส์โกง (2560)

ภาพที่ 5.21 จากภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/ฉลาดเกมส์โกง>

ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) เป็นภาพยนตร์แนวดราม่า แอ็คชั่น กำกับโดย นัฐวุฒิ พูนวิริยะ นำแสดงโดย ชุติมณฑน์ จึงเจริญสุขยิ่ง และ ชานน สันตินธรกุล ในสังกัดค่าย GDH เข้าฉายในวันที่ 3 พฤษภาคม 2560 เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เป็นโรงเรียนชั้นนำทางด้านวิชาการ ซึ่งลิน ตัวละครเอกได้มีแผนการการทำข้อสอบให้เพื่อนลอก จนไปถึงการโกงข้อสอบระดับนานาชาติเพื่อแลกกับเงิน จนสุดท้ายเธอได้รู้ว่าไม่ว่าผลตอบแทนจะเยอะแค่ไหน ก็ไม่คุ้มค่ากับการเสี่ยงเลย

5.1.6.1 โครงเรื่อง (Plot)

ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง ลิน นักเรียนเรียนดี เจ้าของเกรดเฉลี่ย 4.00 ทุกปีการศึกษา ได้ถูกเพื่อนสนิท เกรซ ขอร้องให้เธอช่วยติวสอบให้ เพื่อหาว่าเกรซสอบได้เกรดเฉลี่ยสูงจะได้รับเลือกให้เล่นละครเวที แต่ในการสอบ แม้ว่าลินจะติวให้เกรซแล้ว และสังเกตว่าชีทที่เกรซเรียน

พิเศษกับครู เหมือนกับในข้อสอบ แสดงให้เห็นว่า ครูประจำวิชาทุจริตโดยการบอกข้อสอบกับเด็กที่เรียนพิเศษกับตนเอง ลินจึงตัดสินใจให้เกรชลอกข้อสอบ จนทำให้เกรชสอบได้เกรดเฉลี่ยสูงตามที่คาดหวัง จนได้เล่นละครเวที

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเหตุการณ์ พัฒน์ แพนของเกรช รู้เรื่องที่ลินให้เกรชลอกข้อสอบ จึงได้เสนอว่า หากลินให้พัฒน์และเพื่อนอีกจำนวนหนึ่งลอกข้อสอบ จะให้ค่าตอบแทนเป็นเงิน วิชาละสามพันบาท ซึ่งลินไม่เห็นด้วย เนื่องจากเป็นการกระทำที่เสี่ยงเกินไป แต่พัฒน์ได้หวานล้อมให้ลินคิดว่าเป็นการหาทุนคืน จากค่าแป๊ะเจี๊ยะที่ต้องเสียให้กับโรงเรียน ซึ่งลินไม่ทราบมาก่อนว่าพ่อของตนต้องจ่ายค่าแป๊ะเจี๊ยะให้กับโรงเรียนด้วย เนื่องจากเธอเป็นนักเรียนเรียนดี และยังได้ทุนเรียนฟรีจากทางโรงเรียนอีกด้วย แต่เมื่อลินกลับมาที่บ้านก็ได้เจอใบเสร็จจ่ายค่าแป๊ะเจี๊ยะที่พ่อจ่ายให้กับโรงเรียนจริง ๆ ทำให้เธอตัดสินใจที่จะทำตามแผนการของพัฒน์ ลินได้สร้างแผนการใช้โค้ดจากการเล่นเปียโน เพื่อแทนคำตอบให้เพื่อนลอกจนสำเร็จอยู่หลายครั้ง

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต จนมาถึงการสอบวิชาเลข ซึ่งมีข้อสอบ 2 ชุด ทำให้ลินพลาด ทดข้อสอบที่ไม่มีอยู่ในข้อสอบชุดของเธอลงในกระดาษคำตอบ ทำให้ผู้อำนวยการจับได้ และก่อนที่ผู้อำนวยการจะจับได้ แบงค์ ซึ่งเป็นเด็กเรียนดีแต่ครอบครัวยากจน รักความยุติธรรม เกลียดการทุจริตมาก ก็ได้มาฟ้องครูว่ามีเพื่อนพยายามจะลอกข้อสอบลิน โดยหารู้ไม่ว่าลินตั้งใจให้เพื่อนลอกอยู่แล้ว ทำให้แผนการทั้งหมดของลินถูกเปิดเผย ผู้อำนวยการจึงสั่งยกเลิกทุนเรียนฟรี และตัดสิทธิ์การสอบชิงทุนไปเรียนต่อต่างประเทศของลิน ซึ่งแบงค์เองก็ตกใจมาก ไม่คิดว่าผู้อำนวยการจะลงโทษลินรุนแรงถึงขนาดนี้ ทำให้แบงค์รู้สึกผิดกับลิน เพราะรู้ถึงฐานะครอบครัวของลินว่าหากลินไม่มีทุนเรียนฟรี ครอบครัวของลินก็ต้องลำบาก และพ่อของลินที่เป็นครู ก็รู้สึกโกรธและผิดหวังในตัวลินมาก เพราะตนเองมีนิสัยรักความถูกต้อง เกลียดการทุจริต แต่ลินผู้เป็นลูกกลับทุจริตเพื่อให้ได้เงินมา จึงสั่งไม่ให้ลินไปเรียนต่อต่างประเทศ และนำเงินไปคืนเพื่อนให้หมด

แต่พัฒน์กับเกรช กลับมีปัญหาใหม่ เมื่อพ่อของพัฒน์ ต้องการให้พัฒน์และเกรชไปเรียนต่อต่างประเทศ และต้องสอบ STIC เพื่อใช้ในการยื่นคะแนนเข้ามหาวิทยาลัย พัฒน์และเกรชจึงได้ไปขอร้องให้ลินช่วย ซึ่งลินก็ได้ปฏิเสธ แต่ในที่สุดลินก็เห็นหนทางที่จะช่วยพัฒน์และเกรชได้นั่นก็คือการไปสอบที่ออสเตรเลียและส่งคำตอบกลับมา เนื่องจากเวลาที่ออสเตรเลียเร็วกว่าไทย ซึ่งแปลว่าผู้เข้าสอบที่ออสเตรเลียก็จะได้เห็นข้อสอบก่อนประเทศไทย และได้คิดแผนการใหม่ที่จะหาลูกค้าเพิ่ม เพื่อให้เธอได้เงินมากพอที่จะไปเรียนมหาวิทยาลัยต่างประเทศพร้อมกับพัฒน์และเกรชโดยไม่ต้องได้ทุนเรียนฟรี โดยชักชวนแบงค์ให้เข้าร่วมแผนการด้วย เนื่องจากลินไม่สามารถจำคำตอบทั้งหมดแค่คนเดียวได้ ซึ่งแบงค์ได้ปฏิเสธ เพราะเขาไม่อยากจะทำการทุจริต แต่พัฒน์ได้ส่งคนไปทำร้ายแบงค์ให้ไปสอบชิงทุนไปต่างประเทศไม่ทัน รวมถึงแม่ของแบงค์ก็ล้มป่วย ทำให้แบงค์จำเป็นต้องใช้เงิน จึงต้องตกลงเข้าร่วมแผนการของลินด้วย

เมื่อลินและแบงค์เดินทางไปเข้าสอบที่ออสเตรเลีย ก็ได้วางแผนที่จะใช้เวลาช่วงพักในการส่งคำตอบกลับมาให้พัฒนและเกรซ แต่ทว่าแบงค์กลับถูกเจ้าหน้าที่จับได้ ทำให้ลินต้องรีบหลบหนีเพื่อเดินทางกลับประเทศไทยก่อน แต่แบงค์ที่ถูกเจ้าหน้าที่จับได้ต้องถูกไล่ออกจากโรงเรียนเนื่องจากเจ้าหน้าที่สถานทูตได้โทรมารายงานให้ทางโรงเรียนทราบ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะคลั่งคลาย แบงค์ที่ถูกไล่ออกจากโรงเรียน ได้ผันตัวมาเปิดสำนักโง่งข้อสอบ โดยได้ชักชวนให้ลินมาเข้าร่วมด้วย แต่ลินปฏิเสธ เพราะคิดว่าผลที่ได้นั้นไม่คุ้มค่ากับการเสี่ยง แบงค์จึงขู่ว่าถ้าลินไม่เข้าร่วม จะเปิดโปงการทุจริตข้อสอบ STIC ซึ่งจะทำให้พัฒน เกรซ และนักเรียนอีกหลายคนเดือดร้อน หากถูกยกเลิกคะแนน

ขั้นตอนที่ 5 การยุติเรื่องราว ลินตัดขาดกับพัฒนและเกรซ รวมถึงไม่เข้าร่วมสำนักโง่งข้อสอบของแบงค์ด้วย ลินตัดสินใจไม่ทำอะไรที่ทุจริตอีก และเลือกที่จะไปสารภาพเรื่องราวทั้งหมดด้วยตนเองและปรับความเข้าใจกับพ่อได้

5.1.6.2 แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องหลักของภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) คือ เรื่องราวชีวิตของนักเรียนที่เผชิญความเหลื่อมล้ำทางสังคม จนเกิดการแก้ปัญหาด้วยการ นำความฉลาดของตัวเองมาใช้ในการทุจริต

5.1.6.3 ฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์

ฉากที่มีการทำโทษในภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง ไม่มีการปรากฏของการลงโทษด้วยไม้เรียวให้เห็น แต่มีการลงโทษในรูปแบบอื่น ได้แก่ การตัดสิทธิ์ทุน และไล่ออก

ฉากที่มีการทำโทษในรูปแบบอื่น

ฉากที่มีการทำโทษในรูปแบบอื่น มีทั้งหมด 2 ฉาก ซึ่งปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤติ ที่ทำให้เกิดจุดพลิกผันในชีวิตตัวละคร

1. ลินถูกตัดสิทธิ์ทุนเรียนฟรีและสิทธิ์สอบชิงทุน เนื่องจากทำข้อสอบให้เพื่อนลอก

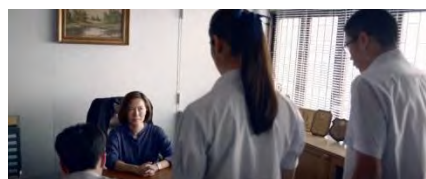
บรรยากาศการสอบ

ลินส่งสัญญาณโค้ดเปียโนให้เพื่อน

ลินสลับข้อสอบกับไต้ง

ลินถูกจับได้ว่าทำข้อสอบให้เพื่อน

ลินถูกตัดสิทธิ์ทุนเรียนฟรี
และสอบชิงทุน

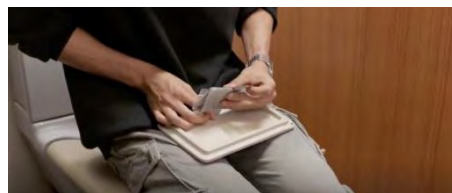
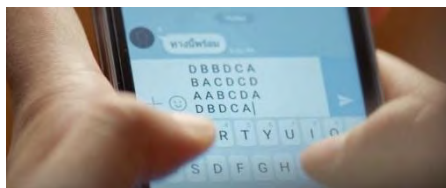
ลินโกรธที่แบนค์ไปฟ้องผู้อำนวยการ

ภาพที่ 5.22 ลินถูกตัดสิทธิ์ทุนเรียนฟรีและสิทธิ์สอบชิงทุนเพราะทำข้อสอบให้เพื่อนลอก

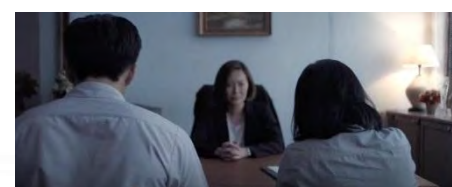
ในการสอบวิชาคณิตศาสตร์ ลินได้ทำข้อสอบให้เพื่อนลอกตามแผนการที่คิดไว้ แม้ว่าข้อสอบจะมี 2 ชุดเพื่อป้องกันการลอกกันของนักเรียน แต่ลินก็สามารถสลับข้อสอบกับโด่ง เพื่อทำข้อสอบให้เพื่อนลอกครบทั้ง 2 ชุดได้ทันเวลา ซึ่งก่อนจะเข้าห้องสอบ โด่งได้มาขอร้องให้แบนค์ช่วยทำข้อสอบให้ลอก แต่แบนค์ปฏิเสธ เพราะไม่อยากทำการทุจริต ในห้องสอบ แบนค์เห็นว่าโด่งนั่งข้างลิน จึงกังวลว่าโด่งอาจจะแอบลอกลิน จึงได้แอบเตือนให้ลินรู้ตัว โดยไม่รู้ว่าแท้จริงแล้วลินตั้งใจทำข้อสอบให้เพื่อนลอกตั้งแต่แรกเพื่อแลกกับเงิน

เมื่อการสอบผ่านพ้นไป แบนค์ได้ไปฟ้องผู้อำนวยการว่าโด่งอาจจะลอกข้อสอบลิน ผู้อำนวยการจึงเรียกพบโด่งกับลิน และผู้อำนวยการจับได้ว่าในกระดาษทดของลิน มีการทดเลขของโจทย์ข้อสอบคนละชุดกับที่ลินได้ ซึ่งเป็นหลักฐานที่มัดตัวลินว่าทำข้อสอบให้โด่งจริง ๆ ผู้อำนวยการจึงได้เชิญพ่อของลินมาพบ และลงโทษด้วยการตัดสิทธิ์ทุนเรียนฟรี และสั่งสอนลินว่าโรงเรียนไม่ใช่สถานที่หาเงิน ทำให้ลินหลุดหัวเราะออกมา เนื่องจากลินรู้ว่าผู้อำนวยการได้เก็บค่าแปะเจี๊ยะเป็นจำนวนเงินมหาศาลจากนักเรียนทุกคนที่มาเรียนโรงเรียนแห่งนี้ แม้แต่ลินที่ถึงผู้อำนวยการจะให้ทุนเรียนฟรี แต่ก็ต้องเสียค่าแปะเจี๊ยะถึงสองแสนบาท เธอจึงได้พูดเรื่องการเก็บค่าแปะเจี๊ยะของผู้อำนวยการว่าเป็นการใช้โรงเรียนเป็นที่หาเงินเช่นกัน ทำให้ผู้อำนวยการโกรธมาก จึงขอตัดสิทธิ์การสอบชิงทุนไปเรียนมหาวิทยาลัยที่สิงคโปร์ที่เป็นความใฝ่ฝันของลิน ซึ่งพ่อของลินก็ยอมรับการลงโทษ เพราะกลัวว่าลินจะถูกไล่ออก ทำให้ลินรู้สึกใจสลายที่ถูกพรากความฝันไป เธอจึงรู้สึกโกรธแบนค์ที่มาฟ้องผู้อำนวยการมาก คิดว่าแบนค์ทำไปเพื่อสกัดไม่ให้ลินมาเป็นคู่แข่งสอบชิงทุน ซึ่งที่จริงแบนค์คิดว่าแค่ให้โด่งและลินสอบใหม่ก็น่าเพียงพอ เพราะเป็นคะแนนที่ได้มาอย่างทุจริต แต่ทว่าเหตุการณ์กลับบานปลายใหญ่โต

2. แบนด์ถูกจับได้ว่าโกงข้อสอบ STIC ที่ออสเตรเลีย จึงถูกไล่ออกจากโรงเรียน

แบนด์พิมพ์คำตอบส่งใน Line และซ่อนโทรศัพท์ไว้ใต้ฝาชักโครก

แบนด์ถูกเจ้าหน้าที่จับได้

แบนด์ถูกไล่ออกจากโรงเรียน

ภาพที่ 5.23 แบนด์ถูกจับได้ว่าโกงข้อสอบ STIC จึงถูกไล่ออกจากโรงเรียน

เกรซและพัฒน์ถูกครอบครัวคาดหวังให้ไปเรียนมหาวิทยาลัยที่อเมริกา จึงได้มาจ้างให้ลินช่วยทำข้อสอบให้ลอกเหมือนที่ผ่านมา ซึ่งในตอนแรกลินได้ปฏิเสธ เนื่องจากไม่ยอมเสี่ยงและมีปัญหากับพ่ออีก แต่ทว่าลินได้ค้นพบช่องทางในการส่งคำตอบให้กับเกรซและพัฒน์ได้อย่างแนบเนียนโดยบังเอิญ และสามารถเป็นช่องทางหาเงินให้ลินได้จำนวนมากพอที่จะไปเรียนต่อต่างประเทศโดยไม่ต้องใช้ทุนด้วย นั่นคือการบินไปสอบในสนามสอบที่ออสเตรเลีย ที่เวลาจะเดินเร็วกว่าประเทศไทย ทำให้ผู้เข้าสอบที่อยู่ในสนามสอบออสเตรเลียจะได้เห็นข้อสอบก่อนและสามารถส่งคำตอบกลับมายังประเทศไทยได้ โดยลินได้ไปหาพบแบนด์ให้มาเข้าร่วมขบวนการ เนื่องจากต้องการคนที่ทำข้อสอบได้ และช่วยแบ่งการจำคำตอบ โดยนำโทรศัพท์ซ่อนไว้ใต้ฝาชักโครก เมื่อทำข้อสอบเสร็จ 1 ส่วน ทั้งคู่จะออกมาเข้าห้องน้ำและนำโทรศัพท์ที่ซ่อนไว้ออกมาพิมพ์คำตอบส่งให้เกรซกับพัฒน์

แต่ระหว่างการสอบ แผนการณ์กลับไม่ราบรื่นตามที่ได้คิดแผนไว้ เมื่อแบนด์ถูกเจ้าหน้าที่จับได้ว่าทุจริต จึงถูกนำตัวไปสอบสวน ส่วนลินก็รีบหนีกลับประเทศไทยไปตามแผนที่เคยได้นัดแนะกันว่าหากฝ่ายหนึ่งถูกจับได้ ต้องทำเป็นไม่รู้จำกัน หลังจากนั้น สถานทูตได้โทรไปรายงานที่โรงเรียนว่าแบนด์กระทำการทุจริต ส่งผลให้แบนด์ต้องถูกไล่ออกจากโรงเรียนและลินถูกยกเลิกคะแนนสอบ

ตารางที่ 5.2

แสดงภาพรวมโครงเรื่องและแก่นเรื่องของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ปี 2548

โครงเรื่อง (Plot)	สามชุก (2552)	สิ่งเล็ก ๆ ที่ เรียกว่ารัก (2553)	วัยเป้ง นักเลงชา ล้น (2557)	คิดถึงวิทยา (2557)	ฟ.อีแลร์ (2558)	ฉลาด เกมส์โกง (2560)
ขั้นตอนที่ 1 การเริ่ม เรื่อง	เล่าถึงปม ปัญหาของ นักเรียน และ แนะนำตัว ละครครูที่ จะมาช่วย แก้ไข ปัญหา	เล่าถึงปม ปัญหาเรื่อง ความรักของ นักเรียน	เล่าถึงปม ปัญหาของ นักเรียน	เล่าถึงที่มา ในการมา ประกอบ อาชีพครู	เล่าถึงที่มาใน การมา ประกอบ อาชีพครู	เล่าถึงปม ปัญหา นักเรียน
ขั้นตอนที่ 2 การ พัฒนาน เหตุการณ์	ครู พยายาม ช่วยแก้ไข ปัญหาให้ นักเรียน	นักเรียน พยายาม แก้ไขปัญห ด้วยตนเอง	ครูมีวิธี จัดการ ลงโทษ นักเรียน ตามระดับ ความผิด	นำเสนอ ความ ยากลำบาก ในการเป็น ครูชนบท	นำเสนอความ ยากลำบากใน การเป็นครู ต่างชาติ	นักเรียน พยายาม แก้ไข ปัญหาด้วย ตนเอง
ขั้นตอนที่ 3 ชั้น วิกฤต	นักเรียน เกิด เจ็บป่วย อย่างหนัก	นักเรียนไม่ สมหวังใน ความรัก	นักเรียน ถูกล้อออก	ครูรู้สึกไม่ ประสบ ความสำเร็จ ในการ ประกอบ อาชีพครู	นำเสนอความ ยากลำบากใน การเป็นครู ต่างชาติ	นักเรียนถูก ล้อออก

ขั้นตอนที่ 4 ขั้น ภาวะ คลี่คลาย	ครูช่วย แก้ไข ปัญหาให้ นักเรียน ได้สำเร็จ	นักเรียน พยายาม พัฒนาตัวเอง	นักเรียน เริ่มมีการ ปรับปรุง พฤติกรรม ให้ดีขึ้น	ครูช่วย แก้ไขปัญหา ให้นักเรียน ได้สำเร็จ	ครูปรับตัวได้ และเป็นที่ เคารพของ นักเรียน	นักเรียน ตัดสินใจ ยุติการ กระทำที่ ผิด
ขั้นตอนที่ 5 การยุติ เรื่องราว	เมื่อ เรื่องราว ปัญหา คลี่คลาย นักเรียน และ ผู้ปกครอง ยอมรับใน ตัวครู และเชิดชู ครูเป็นผู้มี พระคุณ	นักเรียน ประสบ ความสำเร็จ ในชีวิต และสมหวัง ในความรัก	นักเรียน กลับตัว กลับใจ เป็นคนดี	ครูมี ความสุขใน การ ประกอบ อาชีพครู	ด้วยความ พยายามใน การอบรมสั่ง สอนนักเรียน ที่ผ่านมาครูจึง ถูกเชิดชูให้ เป็นผู้มี พระคุณ	นักเรียน กลับตัว กลับใจเป็น คนดี แต่นักเรียน ที่ถูกไล่ ออกเกิด การ ต่อต้าน ระบบ การศึกษา
แก่นเรื่อง (Theme)	เชิดชู ความ พยายาม ของครูที่ คอย ช่วยเหลือ อยู่เคียง ข้าง ไม่ ทอดทิ้ง นักเรียนที่ มีปัญหา ยาเสพติด	เรื่องราวของ เด็กสาวคน หนึ่งที่ใช้ ความรักเป็น แรงบันดาล ใจในการ เปลี่ยนแปลง ตัวเองไป ในทางที่ดีขึ้น	การ นำเสนอ ชีวิตของ วัยรุ่นชาย ที่พบเจอ กับจุด เปลี่ยน ผ่านในช่วง ศึกษา การมี ค่านิยมผิด ๆ เรื่องการ	นำเสนอ ชีวิตความ เป็นอยู่ ความ ยากลำบาก และความ เหงาที่ครูใน โรงเรียนที่ ห่างไกล ความเจริญ ต้องเผชิญ	เชิดชูความ พยายาม ความสามารถ และความ ตั้งใจของครู ต่างชาติ โดย เปรียบเทียบ ความมุ่งมั่น ความเอาใจใส่ ของครูที่มีต่อ นักเรียน	การนำ ความฉลาด ของตัวเอก มาใช้ใน การ ทุจริต และ ตีแผ่ความ เหลื่อมล้ำ ทางสังคม

	ที่ถูกสังคม รังเกียจให้ สามารถ ก้าวข้าม อุปสรรค ไปได้ใน ที่สุด		ยกพวกตี กันเพื่อ รักษา ศักดิ์ศรี ของความ เป็น ลูกผู้ชาย		ระหว่างอดีต และปัจจุบัน	
มุมมอง (Point of View)	นำเสนอ ในมุมมอง ครู และ นักเรียน	นำเสนอใน มุมมอง นักเรียนเป็น หลัก	นำเสนอใน มุมมอง นักเรียน เป็นหลัก	นำเสนอใน มุมมองครู เป็นหลัก	นำเสนอใน มุมมองครู เป็นหลัก	นำเสนอใน มุมมอง นักเรียน เป็นหลัก

ตารางที่ 5.3

แสดงภาพรวมโครงการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

	สามชุก (2552)	สิ่งเล็ก ๆ ที่ เรียกว่ารัก (2553)	วัยเป้ง นักเลงชา สี่ (2557)	คิดถึง วิทยา (2557)	ฟ.ฮีแลร์ (2558)	ฉลาดเกมส์ โกง(2560)
ฉากที่มีการ ลงโทษด้วย ไม้เรียว (จำนวน)	-	1	-	1	1	-
การทำโทษในรูปแบบอื่น						
ว่ากล่าวตักเตือน	✓	-	-	-	-	-
เรียกพบ ผู้ปกครอง	✓	-	-	-	-	-
สั่งให้ทำความ สะอาดห้องเรียน	✓	-	-	-	-	-
ยืนคาบไม้บรรทัด	-	✓	-	-	-	-
ยกเลิกสิทธิ์/ ข้อตกลงบางอย่าง	-	-	-	-	-	✓
คาดโทษ	-	-	✓	-	-	-
ทำทัณฑ์บน	-	-	✓	-	-	-
ไล่ออก	-	-	✓	-	-	✓
ถูกตำรวจจับ	-	-	✓	-	-	-

ภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 มักถูกถ่ายทอดออกมาในมุมมองของ “นักเรียน” เป็นหลัก โดยถ่ายทอดชีวิตในวัยเรียนในหลาย ๆ ด้านให้เห็น เช่น ความรักในวัยเรียน ความคึกคะนองในวัยรุ่น รวมถึงการต่อสู้ดิ้นรนกับปัญหาสังคมต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหายาเสพติด

ติด และปัญหาความยากจนของครอบครัว ซึ่งภาพยนตร์ได้ถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตของนักเรียนที่มักมีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าภาพยนตร์บางเรื่องก็ยังถ่ายทอดออกมาในมุมมองของ “ครู” ให้เห็นถึงความพยายาม ความตั้งใจ และความลำบากของครูในการอบรมสั่งสอนนักเรียนอยู่บ้าง แต่ฉากการลงโทษต่าง ๆ ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ส่วนใหญ่ มักจะปรากฏเป็นฉากเล็ก ๆ ที่ไม่ค่อยมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่องหลัก หรือส่งผลกระทบต่อตัวละครมากนัก

5.2 วิเคราะห์การสื่อสารความหมายการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 โดยมีประเด็นการวิเคราะห์ดังนี้

5.2.1 ลักษณะของการใช้ไม้เรียว

เป็นการวิเคราะห์ลักษณะของไม้เรียวจากรูปลักษณ์ภายนอก บทบาทของไม้เรียว สถานที่ใช้ไม้เรียว ว่าเป็นไปในทิศทางใดบ้าง มีความเหมือนหรือแตกต่างกันในภาพยนตร์แต่ละเรื่อง และวิเคราะห์ถึงปฏิกริยาของครูและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ไม้เรียว เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบทางการตอบสนองที่มีต่อการใช้ไม้เรียว

ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ได้ปรากฏฉากที่มีการใช้ไม้เรียวที่ลดน้อยลงไปมาก ในภาพยนตร์บางเรื่อง ก็อาจปรากฏให้เห็นเพียงไม้เรียวที่ถูกวางไว้ประกอบฉาก แต่ไม่ได้ถูกหยิบขึ้นมาใช้ หรือไม่ปรากฏให้เห็นเลยตลอดทั้งเรื่อง แม้ว่าหากนึกถึงภาพยนตร์หรือสื่อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวชีวิตในโรงเรียน นอกจากตัวละครครูและนักเรียนแล้ว เราก็คงจะนึกถึงไม้เรียวด้วยเสมอ แต่ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 การที่ไม้เรียวมีการหายไปจากภาพยนตร์ ก็ไม่ได้หมายความว่าอำนาจของครูจะถูกลดทอนลงหรือหายไป แต่เป็นการชูก่ออำนาจที่แนบเนียนยิ่งขึ้น ที่ทำให้ครูสามารถใช้อำนาจได้แม้จะไม่ผ่านเครื่องมือทางอำนาจอย่างไม้เรียวก็ตาม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเรื่องอำนาจตามทัศนะของฟูโกต์ว่า อำนาจในสังคมสมัยใหม่เป็นอำนาจที่พอกขาวหรือแนบเนียน มิได้เป็นไปตามนิยามอำนาจแบบในอดีตที่หมายถึงการลงโทษ หรือการตีเพียงอย่างเดียว

1. ลักษณะภายนอกของไม้เรียว

ภาพที่ 5.24 ไม้เรียวที่ปรากฏในเรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)

ภาพที่ 5.25 ไม้เรียวที่ปรากฏในเรื่องฟ.ฮีแลร์ (2558)

แม้ว่าระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 จะได้ยกเลิกการลงโทษด้วยไม้เรียวแล้ว แต่ก็ยังมีไม้เรียวปรากฏในภาพยนตร์ยุคหลังปีพ.ศ. 2548 อยู่บ้าง โดยมีลักษณะเป็นไม้เรียวหลากหลายกลาผิวเรียบ เส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 0.7 เซนติเมตร โดยเขียนที่บริเวณก้นหรือขาอ่อนท่อนบนที่มีเครื่องแต่งกายรองรับ และเขียนไม่เกิน 6 ที เหมือนกับในภาพยนตร์ยุคก่อนปีพ.ศ. 2548 ที่ได้ใช้ไม้เรียวตามที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ปีพ.ศ.2515 กำหนดไว้

ภาพที่ 5.26 ไม้เรียวที่ปรากฏในเรื่องคิดถึงวิทยา (2557)

แต่ในภาพยนตร์เรื่องคิดถึงวิทยา (2557) ได้ปรากฏการใช้ไม้เรียวตีที่มือของนักเรียน ซึ่งนอกจากจะเป็นการลงโทษที่อยู่นอกเหนือจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปีพ.ศ. 2548 แล้ว ยังเป็นการกระทำที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปีพ.ศ. 2515 ที่ได้กำหนดไว้ว่าหากมีการเขียนนักเรียนให้เขียนบริเวณก้นหรือขาอ่อน ซึ่งการที่ครูสองปฏิบัติเช่นนี้ก็อาจเป็นเพราะตัวเขาไม่ใช่ครูอาชีพ หรือผู้ที่จบการศึกษาจากครุศาสตร์โดยตรง ทำให้อาจไม่ได้ศึกษาหรือทราบถึงข้อควรปฏิบัติ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการลงโทษนักเรียนอย่างถ่องแท้

จากฉากเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ไม้เรียวที่ปรากฏในภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ก็ได้ถูกสร้างขึ้นให้มีลักษณะทางกายภาพตามมายาคติที่สังคมรับรู้ และ

ยังอยู่ภายใต้มายาคติของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการที่เคยได้บัญญัติไว้ให้ใช้ในโลกชีวิตจริง แต่การปรากฏของไม้เรียวในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ก็เริ่มลดน้อยลงและถูกแทนที่ด้วยวิธีการลงโทษรูปแบบอื่นมากขึ้น

2. บทบาทของไม้เรียว

บทบาทของไม้เรียวที่หายไปจากภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 คือบทบาทของความเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภาพการเป็นวัตถุบูชา ที่มีนักเรียนมาราบไหว้ หรือเอ่ยถึงบุญคุณของไม้เรียวได้เลื่อนหายไป ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากภาพยนตร์ในอดีต การใช้ไม้เรียวมักเป็นการกระทำที่นำไปสู่จุดพลิกผันในชีวิตและมีการสร้างความชอบธรรมให้กับครูในการใช้ไม้เรียว ไม้เรียวจึงมีสถานะเป็นเครื่องมือผลิตคนดีหรือสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่ดีให้กลับกลายเป็นดีได้ ไม้เรียวจึงกลายเป็นเครื่องมือพิเศษที่มีความศักดิ์สิทธิ์ ที่ควรแก่การกราบไหว้บูชา

ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ไม้เรียวถูกลดบทบาทลงเหลือแต่เพียงบทบาทการเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ลงโทษนักเรียน เนื่องจากฉากในการใช้ไม้เรียวที่ปรากฏในภาพยนตร์ไม่ได้เป็นฉากหลักที่เป็นจุดพลิกผันเรื่องราว จะเป็นเพียงแค่ฉากประกอบเล็ก ๆ เท่านั้น และได้มีการปรากฏน้อยลงเรื่อย ๆ เช่น การที่ครูอาจเลือกลงโทษด้วยวิธีอื่นก่อนที่จะใช้ไม้เรียว หรือในการกระทำผิดข้อหาเดียวกันกับภาพยนตร์ในยุคอดีตที่มีการลงโทษด้วยไม้เรียว แต่ในยุคปัจจุบันมีการปรากฏการลงโทษรูปแบบอื่นเข้ามาแทนที่ไม้เรียวมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการจัดการลงโทษที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

แต่อย่างไรก็ตาม ในบรรดาฉากที่มีการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ก็ยังคงสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้ไม้เรียว ด้วยการนำเสนอภาพการตีที่มาจากเจตนาที่ดีของครู หรือมีการอบรมสั่งสอนนักเรียนร่วมด้วย ทำให้ภาพการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์ยุคปัจจุบัน ยังคงเป็นภาพที่สะท้อนถึงความรักและหวังดีของครู มิใช่ภาพของการกระทำที่ป่าเถื่อน รุนแรง

3. สถานที่ในการใช้ไม้เรียว

ภาพที่ 5.27 หน้าห้องปกครอง จากเรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)

ภาพที่ 5.28 ชานระเปียงเรือนแพ จากเรื่องคิดถึงวิทยา (2557)

ภาพที่ 5.29 ในห้องเรียนที่มีผู้ปกครองและครู จากเรื่องฟ.ฮีแลร์ (2558)

สถานที่ในการใช้ไม้เรียวที่ปรากฏในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษา ปีพ.ศ. 2548 ก็มีลักษณะที่ค่อนข้างเป็นสถานที่เปิดเผยหรือมีความเป็นสาธารณะเช่นเดียวกับภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษา ปี 2548 เช่น หน้าห้องปกครองที่มีนักเรียนหรือครูคนอื่นเดินผ่านไปมาในเรื่องสิ่งเล็กๆ ที่เรียกว่ารัก (2553) ในห้องเรียนที่มีผู้ปกครองและครูคนอื่นอยู่ด้วยในเรื่องฟ.ฮีแลร์ (2558) หรือในภาพยนตร์เรื่องคิดถึงวิทยา (2557) ที่ชานระเปียงของโรงเรียนเรือนแพ

แต่ในการลงโทษรูปแบบอื่น เช่น การทำทัณฑ์บน หรือการไล่ออก จะเกิดขึ้นในพื้นที่ปิดที่มีความเป็นส่วนตัวสูง เช่น ห้องผู้อำนวยการ ที่มีแค่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

ภาพที่ 5.30 ในห้องผู้อำนวยการ จากเรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560)

เช่นเรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) ฉากที่ผู้อำนวยการตัดสินทุนเรียนฟรีและสิทธิ์สอบชิงทุนไปต่างประเทศของลิน จะเห็นว่าตัวละครในฉากนี้มีแต่ผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์เท่านั้น โดยมีผู้อำนวยการเป็นผู้ควบคุมกฎและตัดสินความผิด ลินเป็นผู้กระทำผิด พ่อของลินที่มีหน้าที่รับผิดชอบและดักเตือนลูก และแแบงค์ซึ่งเป็นผู้นำเรื่องของลินมาฟ้องครู โดยผู้อำนวยการมีสิทธิ์ที่จะเชิญให้ใครเข้ามาหรือเชิญให้ใครออกจากห้องไปได้ ตามความเกี่ยวข้อง เช่น การเชิญพ่อของลินเข้ามา และ ให้โด้งที่ลอกข้อสอบจากลินออกจากห้องไป

4. การถ่ายทำฉากการลงโทษด้วยการใช้ไม้เรียว

Effects ด้านแสง สี

ฉากที่มีการทำโทษด้วยไม้เรียวในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 นั้นก็ยังคงไม่มีการใช้ Effects พิเศษมาช่วยเหมือนกับฉากการทำโทษด้วยไม้เรียวในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 โดยยังคงใช้แสงและสีที่สมจริงในฉาก เพื่อสื่อให้เห็นถึงความ Realistic ว่าเหตุการณ์เช่นนี้ไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกินจริง แต่เป็นเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง

Effects ด้านเสียง

ฉากที่มีการทำโทษด้วยไม้เรียวในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ก็ยังคงไม่มีการใช้ Effects พิเศษหรือเสียงดนตรีแทรกมากนักในขณะที่ครูกำลังลงโทษนักเรียนด้วยการตี โดยจะมีเสียงประกอบเพียงแค่เสียงไม้เรียวที่พาดกระทบกันหรือร่างกายของนักเรียน และเสียงร้องไห้จากนักเรียนเท่านั้น เหมือนกับฉากการทำโทษด้วยไม้เรียวในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

การใช้มุมกล้องในการถ่ายทำ

มุมกล้องในฉากที่มีการทำโทษด้วยไม้เรียว มีความแตกต่างกับฉากการทำโทษในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 อยู่บ้าง โดยมีการใช้มุมกล้องแบบ Full shot เข้ามาเสริมกับมุมกล้องแบบ Medium shot ที่ให้เห็นสภาพแวดล้อมและตัวละครทั้งหมดที่อยู่ในพื้นที่การทำโทษ ซึ่งทำให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวของนักแสดงอย่างชัดเจนมากขึ้น หรือสามารถสื่อนัยยะต่าง ๆ ได้มากขึ้น เช่น ฉาก Full shot ที่ไชนถูกครูฝ่ายปกครองตี จะเห็นว่ามือนักเรียนชายอีก 2 คนที่มานั่งรอรับบทลงโทษต่อจากคู่ของไชนและดิง เมื่อครูตีไชนและดิงเสร็จ ก็ได้เรียกนักเรียนชาย 2 คนมารับโทษเป็นคิวถัดไป ซึ่งอาจสื่อให้เห็นว่าในโรงเรียนนี้นักเรียนที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทหรือกระทำความผิดอยู่บ่อยครั้ง จึงมีนักเรียนมาต่อคิวให้ครูต้องลงโทษวันละหลายคน

ภาพที่ 5.31 แสดงมุมภาพ Full shot ในฉากการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์

ภาพที่ 5.32 แสดงมุมภาพ Medium shot ในฉากการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์

ในจุดที่เหมือนกับภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 คือยังมีการใช้มุมกล้อง Close up ใบหน้าของตัวละครแต่ละตัวในพื้นที่การทำโทเซ เช่น ใบหน้าของครูขณะทำโทเซ ใบหน้าของนักเรียนขณะถูกตี หรือใบหน้าของผู้ที่เห็นเหตุการณ์ที่สื่อถึงอารมณ์ได้เป็นอย่างดี

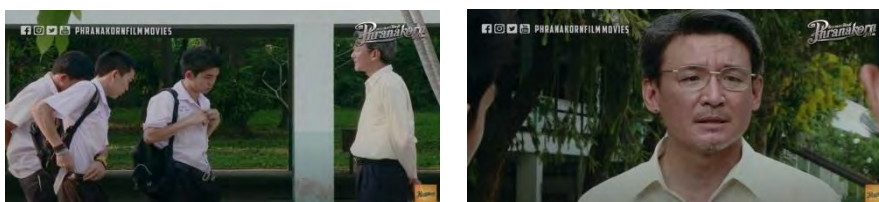
ภาพที่ 5.33 แสดงมุมภาพ Close up ในฉากการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์

การถ่ายทำฉากการลงโทษด้วยวิธีอื่น

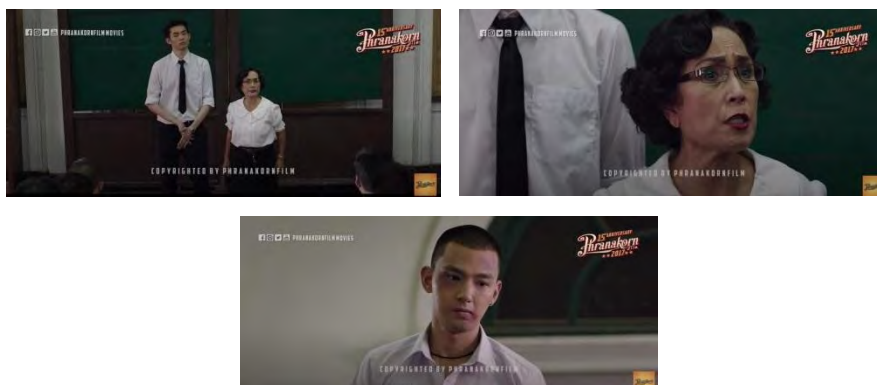
วิธีการลงโทษนอกเหนือจากการตีด้วยไม้เรียวที่ปรากฏในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่เหมือนกับภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 คือการว่ากล่าวตักเตือน และทำกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งมีลักษณะการสื่อความหมายไปในทางเดียวกันกับภาพยนตร์ในอดีต ที่การว่ากล่าวตักเตือนจะเป็นฉากที่ค่อนข้างมีความจริงจัง และเกิดในสถานที่ค่อนข้างเป็นส่วนตัว และการทำกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จะสื่อไปในทางตลกขบขัน

ส่วนวิธีการลงโทษที่ปรากฏขึ้นใหม่ ได้แก่ การทำทัณฑ์บน ยกเลิกข้อดกลงบางอย่าง และการไล่ออกจากโรงเรียน ซึ่งถือเป็นประเภทโทษฐานหนัก และเมื่อพิจารณาแล้ว การลงโทษเหล่านี้เป็นการใช้อำนาจของครูที่ซับซ้อนมากกว่าการลงโทษด้วยไม้เรียวเสียอีก

ว่ากล่าวตักเตือน

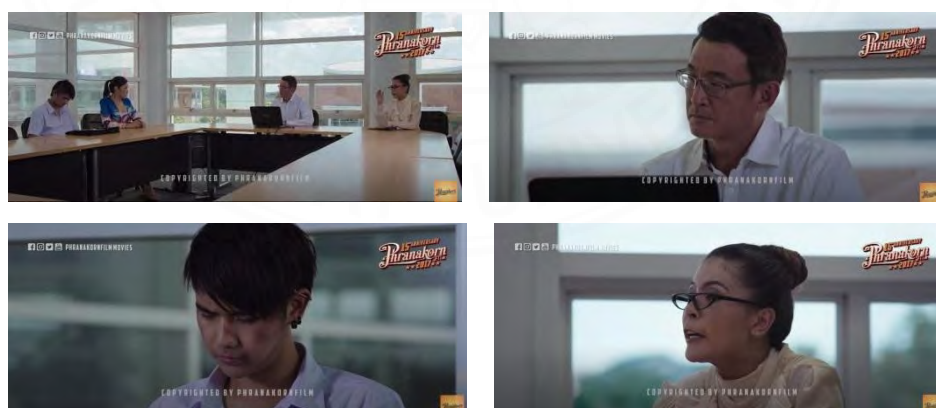
ภาพที่ 5.34 การว่ากล่าวตักเตือนที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องสามซึก (2552)

ภาพที่ 5.35 การว่ากล่าวตักเตือนที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องวัยเป้ง นักเลงชาสัน (2557)

การว่ากล่าวตักเตือนที่ปรากฏในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ก็ยังมีลักษณะคล้ายกับการว่ากล่าวตักเตือนในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่มักจะเกิดในพื้นที่ปิด เป็นส่วนตัว ที่มีเพียงครูและนักเรียนที่กระทำผิด แต่อาจเป็นการลงโทษร่วมกับการลงโทษแบบอื่น หรือลงโทษด้วยการว่ากล่าวตักเตือนเพียงอย่างเดียว ลักษณะของการว่ากล่าวตักเตือนของครูอาจเป็นการตั้งคำถามให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์หาคำตอบ วิพากษ์การกระทำของตนเอง ซึ่งอาจทำให้นักเรียนสามารถเกิดสำนึกขึ้นได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ชี้ทาง ซึ่งในฉากที่เป็นการว่ากล่าวตักเตือนนักเรียน มักเป็นบรรยากาศที่ดูจริงจัง ไม่มีดนตรีประกอบ ภาพที่ปรากฏมักเป็นภาพระดับ Medium shot ถึง Close up เพื่อให้เห็นสีหน้าและอารมณ์ของครูและนักเรียนเหมือนกับในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

ทำทัณฑ์บน

ภาพที่ 5.36 การทำทัณฑ์บนที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องวัยเป้ง นักเลงชาสัน (2557)

โทษทัณฑ์บน จะถูกตัดสินโดยผู้อำนวยการหรือครูที่มียศสูง โดยเกิดในพื้นที่ปิด เป็นทางการ เช่น ห้องผู้อำนวยการ ห้องฝ่ายปกครอง โดยมีผู้ปกครองของนักเรียนอยู่ด้วย เพื่อรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นและข้อตกลงการลงโทษของลูกหลาน

กระบวนการของการทำทัศน์บน มักจะเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำผิดซ้ำหลายครั้งของนักเรียน ซึ่งอาจเริ่มด้วยการคาดโทษก่อนถูกทัณฑ์บน ตามด้วยการทำทัศน์บนตามข้อตกลงระหว่างครูและผู้ปกครอง

ฉากของการทำทัศน์บน มักเป็นบรรยากาศที่ดูจริงจัง ไม่มีดนตรีประกอบ ภาพที่ปรากฏมักเป็นภาพระดับ Full shot ให้เห็นบรรยากาศในห้องและตัวละครทั้งหมด และ Close up เพื่อให้เห็นสีหน้าและอารมณ์ของครู นักเรียน และผู้ปกครองมักจะเป็นบรรยากาศจริงจัง เคร่งเครียด แต่จะเป็นการพูดคุยกันด้วยเหตุผลที่ไม่ใช้อารมณ์ระหว่างครูและผู้ปกครองถึงปัญหาและบทลงโทษ นอกจากนี้ครูก็ยังพยายามให้โอกาสนักเรียนในการพูดแก้ตัวหรือพูดถึงสาเหตุที่แท้จริงที่กระทำผิดอยู่ แสดงให้เห็นว่าครูพยายามรับฟังปัญหาและพยายามหาทางช่วยนักเรียนแก้ปัญหาเช่นกัน

ทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ภาพที่ 5.37 ครูพินิจสั่งให้นักเรียนทำความสะอาดห้องน้ำ เนื่องจากแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำโรงเรียน จากภาพยนตร์เรื่อง สามชุก (2552)

การทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ปรากฏในภาพยนตร์คือการล้างห้องน้ำ ซึ่งอาจมีจุดประสงค์ในการชำระล้างจิตใจของนักเรียน และถือเป็นการลงโทษในฐานะเบา ไม่ก่อให้เกิดนักเรียนเกิดความเจ็บตัว ซึ่งในภาพยนตร์ได้สื่อไปในทางค่อนข้างตลกขบขันจากลักษณะท่าทางของตัวละคร เช่น สีหน้ารังเกียจความสกปรกของห้องน้ำโรงเรียน อุดจุก ทำท่าจะอาเจียน ซึ่งเหมือนกับภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่ฉากการลงโทษด้วยการทำกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมักถูกสื่อไปในทางตลกขบขัน มากกว่าดูเป็นการลงโทษที่น่าเกรงกลัว

ยกเลิกข้อตกลงบางอย่างกับนักเรียน

ภาพที่ 5.38 ผู้อำนวยการตัดสิทธิ์ทุนเรียนฟรีและสิทธิ์สอบชิงทุนไปสิงคโปร์ของลิน

ในเรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) ในฉากที่ผู้อำนวยการจับได้ว่าลินทำข้อสอบให้เพื่อน ซึ่งถือเป็นการทุจริต ในตอนแรกผู้อำนวยการได้ตักเตือนลินว่าโทษนี้ สามารถทำให้ลินถูกไล่ออกได้ แต่เห็นว่าเป็นครั้งแรก จึงจะทำการตัดสิทธิ์ทุนเรียนฟรีของลินแทน แต่เมื่อลินพูดถึงเรื่องการเก็บเงินค่าแป๊ะเจี๊ยะขึ้นมาต่อหน้าพ่อของลิน และแบงค์ที่อยู่ในห้อง อาจทำให้ผู้อำนวยการรู้สึกเสียหน้า จึงโกรธลินมาก และได้ตัดสิทธิ์การสอบชิงทุนไปต่างประเทศ ที่มีความฝันอันยิ่งใหญ่ของลิน ทำให้ลินเสียใจมาก ส่วนแบงค์ที่ได้เห็นเหตุการณ์ทั้งหมด ก็รู้สึกว่าคุณผู้อำนวยการทำเกินไป ควรลงโทษให้สอบใหม่ก็เพียงพอแล้ว

หากผู้อำนวยการใช้อำนาจของตัวเองเข้ามาตัดสินโทษของลิน ก็ถือว่าการกระทำที่ใจร้ายและขาดความเห็นใจนักเรียนที่อยู่ในสถานะที่ด้อยอำนาจกว่า แม้ว่าการที่ผู้อำนวยการไม่ไล่ออกจากโรงเรียน จะดูเหมือนเป็นการประนีประนอมให้ลิน แต่หากเรารู้ภูมิหลังของลินว่าการได้ไปเรียนต่อต่างประเทศเป็นความฝันที่ยิ่งใหญ่ของเธอ การตัดสิทธิ์สอบชิงทุนก็ถือได้ว่าเป็นโทษที่หนักสำหรับลินที่ทำให้เธอใจสลาย เพราะถึงจะเป็นโทษที่เบาว่าการไล่ออก แต่ผลจากการลงโทษนี้ก็สามารถตัดอนาคต ดับฝันและเปลี่ยนชีวิตของเธอได้เลย

ซึ่งในฉากนี้ การถ่ายทำจะเน้นเป็นภาพ Close up ให้เห็นถึงสีหน้าความตึงเครียดของตัวละครที่กำลังพูดคุยหรือถกเถียงกัน โดยไม่มีเสียงหรือดนตรีประกอบ นอกจากเสียงพูดคุยหรือเสียงกระทบกระทั่งจากสิ่งของในฉาก ที่สื่อถึงการมีอารมณ์โกรธ เช่น เสียงทุบโต๊ะ ลูกขึ้นจากเก้าอี้อย่างแรง ทำให้ดูเป็นฉากที่มีความตึงเครียดมาก

ไล่ออกจากโรงเรียน

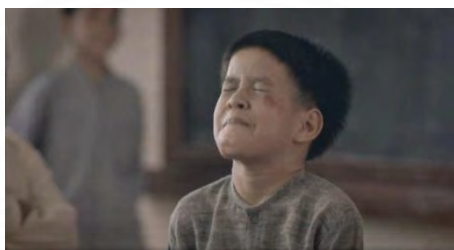
ภาพที่ 5.39 ผอ.พรทิพย์ไล่แแบงค์ออกจากโรงเรียน เนื่องจากทุจริตข้อสอบ STIC ในการสอบที่ออสเตรเลีย จากภาพยนตร์เรื่อง ฉลาดเกมส์โกง (2560)

ฉากการลงโทษโดยการไล่ออกจากโรงเรียน เป็นฉากที่สื่อให้เห็นถึงความเสียใจและผิดหวัง โดยการใช้โทนสีภาพที่ค่อนข้างมืดครึ้ม มืดมน เช่นในเรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) มีการ Close up ใบหน้าของแแบงค์ที่ก้มหน้ารับผิด โดยฉายให้เห็นแม่ของแแบงค์ที่กำลังเซ็นใบเชิญออกจากโรงเรียน ด้วยท่าทางที่กำลังปวดน้ำตาอยู่ และเป็นภาพป้ายแสดงความยินดีนักเรียนทุนเรียนดีของแแบงค์ที่ถูกปลดออก และถูกนำไปเก็บไว้ในห้องเก็บขยะที่ถูกแม่บ้านปิดไฟและปิดประตู สื่อให้เห็นถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับชีวิตของแแบงค์ หลังจากถูกเชิญออกจากโรงเรียน การที่แแบงค์เรียนไม่จบชั้นมัธยมปลาย ถือว่าไม่ประสบความสำเร็จในการศึกษามาตรฐานของสังคมที่คนส่วนใหญ่ควรจะเป็น ทำให้อนาคตของแแบงค์ต้องร่วงหล่น มืดมนและไร้ทางออก

5. ปฏิกริยาของครูและนักเรียน นักเรียนที่เป็นผู้ถูกตี แสดงออกถึงความเจ็บปวด

ภาพที่ 5.40 โชนและดิงเจ็บปวดจากการถูกตี

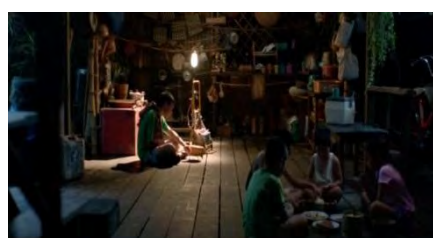

ภาพที่ 5.41 อาเล้งเจ็บปวดจากการถูกตี

ในภาพยนตร์เรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553) และ ฟ.อีแลร์ นักเรียนได้แสดงออกทางสีหน้าและท่าทางถึงความเจ็บปวดจากการถูกไม้เรียวตีเป็นอย่างมาก แต่หลังจากถูกตี นักเรียนก็ได้ยกมือไหว้ขอบคุณครูที่ตีตน เป็นการแสดงถึงความเคารพ ให้เกียรติ และเข้าใจว่าครูทำไปตามหน้าที่

นักเรียนที่แสดงท่าทีหวาดกลัวหรือเจ็บปวดจากการถูกตีด้วยไม้เรียว มักเกิดในนักเรียนที่ปกติไม่ได้มีความตื้อรังหรือต่อต้านครูมาก หรือเป็นนักเรียนที่กระทำผิดจากความคึกคะนองรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขณะที่ถูกตี หากนักเรียนมีการแสดงออกถึงความหวาดกลัวหรือเจ็บปวด นักเรียนประเภทนี้มักจะมีความรู้สึกกลัวที่จะกระทำผิดและถูกตีในครั้งถัดไปมากขึ้น เหมือนกับในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

แซ้งกร้าว ต่อต้านครู

หมึกชอบครูแอนที่ไม่เคยตีเขามากกว่า นักเรียนไม่ยอมกินข้าวร่วมกับครูสอง
ภาพที่ 5.42 นักเรียนรู้สึกไม่ดีหลังถูกครูสองตี จึงไม่ยอมนั่งกินข้าวร่วมวงกับครูสอง

หลังจากที่นักเรียนถูกครูสองดูและตี นักเรียนได้มีท่าทีงุนงง ตกใจ และกลายเป็นแข็งกร้าวต่อครูด้วยการไล่ให้ครูกลับไป ไม่ต้องมาสอนที่เรือนแพอีก เพราะนักเรียนอยากได้ครูคนเดิมที่เคยตีพวกเขามากกว่า และได้แสดงการต่อต้านครูด้วยการไม่ยอมกินข้าวร่วมวงกับครูเหมือนปกติ

นักเรียนที่มีท่าทีแข็งกร้าวในขณะที่ถูกครูลงโทษด้วยไม้เรียว มีความแตกต่างกับภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่มักจะเป็นเด็กหัวดื้อหรือเกเรมาก แต่ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 นักเรียนที่ทำท่าทีแข็งกร้าวต่อครูที่ดี ไม่ได้เป็นเด็กที่มีนิสัยดื้อรั้น เพียงแต่อาจจะทำผิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่ได้แสดงท่าทีแข็งกร้าวหรือน้อยใจครู เนื่องจากคิดว่าการทำโทษของครูเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุหรือไม่สมเหตุผล

นักเรียนผู้เห็นเหตุการณ์

หวาดกลัว

ภาพที่ 5.43 สีหน้าหวาดกลัวของน้ำเมื่อได้ยินเสียงไม้เรียว

น้ำ จากเรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553) ได้มายืนรอเพื่อจะมอบพลาสติกเอร์ยาให้กับ โชน เพราะเธอคิดว่าเธอคือหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้โชนก่อเรื่องทะเลาะวิวาท ซึ่งในฉากนี้ น้ำได้แอบยืนหลบอยู่ที่มุมตึก โดยไม่มีฉากที่แสดงให้เห็นว่าน้ำได้เห็นเหตุการณ์ที่ครูตีโชนกับตาของตัวเอง แต่ได้สื่อว่าน้ำได้ยินเสียงไม้เรียวที่ฟาดกระทบกัน พร้อมกับเสียงดูของครูเท่านั้น แต่เพียงเท่านั้น ก็ทำให้น้ำแสดงออกถึงความหวาดผวาและกลัว เหมือนกับรับรู้ว่าการถูกไม้เรียวตีจะก่อให้เกิดความเจ็บปวดมากแค่ไหน ซึ่งปกติแล้ว น้ำเป็นเด็กที่มีนิสัยเรียบร้อย ซึ่งไม่น่าจะมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการถูกครูตี แต่ไม้เรียวก็ยังทำให้เด็กเรียบร้อยอย่างน้ำกลัวได้

ปฏิกิริยาของนักเรียนที่เป็นเพียงผู้เห็นเหตุการณ์แสดงความหวาดกลัว เมื่อเห็นครูตีเพื่อนของตนได้ปรากฏในภาพยนตร์ทั้งยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 แสดงให้เห็นว่านอกจากตัวนักเรียนผู้ถูกตีจะตกอยู่ภายใต้อำนาจของครูแล้ว ขอบเขตของอำนาจก็ได้ขยายมาสู่นักเรียนผู้เห็นเหตุการณ์ที่ไม่ได้อยู่ภายใต้อำนาจของครูให้รู้สึกหวาดกลัวและสัมผัสได้ถึงความเจ็บปวด ทำให้เกิดความเกรงกลัวการไม้เรียว และอาจไม่กล้ากระทำไปด้วย และอาจสื่อให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในยุคใดก็ยังคงมองว่าไม้เรียวเป็นเครื่องมือแห่งอำนาจที่น่ากลัว และมีระดับความเกรงกลัวไม้เรียวที่ไม่ลดลงเลย

ครู ผู้ตี

ตีด้วยเจตนาที่ดี

ภาพที่ 5.44 ครูฝ่ายปกครองลงโทษโซนกับดิง

ในเรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553) ครูฝ่ายปกครองได้ให้คำแนะนำกับโซนหลังจากลงโทษด้วยการตี ว่าให้โซนใช้ฝีมือการถ่ายภาพส่งภาพเข้าร่วมประกวดกับทางจังหวัด จะมีประโยชน์มากกว่าการทะเลาะเบาะแว้งกับเพื่อน ซึ่งถือเป็นคำแนะนำจากครูที่ดีมาก ที่นอกจากจะทำหน้าที่สั่งสอนนักเรียนให้รู้จักผิดชอบชั่วดีแล้ว ก็ได้ชี้ทางสว่างที่ถูกที่ควรให้กับนักเรียนไปใช้ดำเนินชีวิต และเป็นการไม่ตัดสินนักเรียนจากการกระทำผิดเพียงครั้งเดียว แต่พยายามช่วยดึงให้นักเรียนใช้ศักยภาพที่ตนมีในทางที่เกิดประโยชน์อีกด้วย

ภาพที่ 5.45 บราเดอร์ฮีแลร์สอบถามเหตุผลจากนักเรียนที่ชกต่อยกัน

ในเรื่องฟ.ฮีแลร์ (2558) บราเดอร์ฮีแลร์ได้มีการไต่ถามถึงที่มาและสาเหตุในการกระทำผิดของนักเรียนว่ามีที่มาที่ไปอย่างไร และไต่ตรงถึงระดับความผิด ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และเหตุผลที่ตนต้องลงโทษนักเรียนอย่างถึงฉันทัน โดยได้อธิบายให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าใจและรับทราบ ก่อนที่จะทำการลงโทษ

อยู่ในอารมณ์โกรธ

ภาพที่ 5.46 ครูสองคนนักเรียนที่ลงไปเล่นน้ำ

ในเรื่องคิดถึงวิทยา (2557) ขณะที่ครูสอนนำไม้เรียวมาตีนักเรียน ครูสองกำลังอยู่ระหว่างอารมณ์ ตกใจ จากความเป็นห่วงเด็ก ๆ ที่ลงไปเล่นน้ำ และโกรธที่เด็ก ๆ ไม่ฟังเหตุผลที่ครูสองอธิบายถึงความอันตรายของการลงไปเล่นน้ำโดยไม่มีผู้ใหญ่ดูแล รวมถึงเด็ก ๆ ยังหัวเราะทำ Squat Jump ของเขาอีกด้วย จึงได้หยิบไม้เรียวมาและตีเด็ก ๆ โดยไม่ได้ไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนจนผลотиเด็กที่ไม่ได้กระทำความผิด และครูสองก็ไม่ยอมให้เด็ก ๆ ได้อธิบายเหตุผลหรือโต้แย้งด้วย ทำให้พวกเด็ก ๆ รู้สึกตกใจ หวาดกลัว และโกรธที่ครูตีพวกเขาจนมีพฤติกรรมต่อต้านครู เช่น ไม่ยอมนั่งกินข้าวกับครู

5.2.2 ตัวละครครูผู้ไม่เรียว/ผู้ลงโทษ

การศึกษาตัวละครครูผู้ไม่เรียว เป็นการศึกษาเพื่อให้รู้ถึงภูมิหลัง ความเป็นมา ลักษณะภายนอก ความคิดและจิตใจ กระบวนการในการยอมรับไม้เรียวของแต่ละตัวละคร

จากการสำรวจพบว่าครูที่มีการใช้ไม้เรียว แบ่งออกเป็นหลายลักษณะ เช่น ครูที่มีไม้เรียวแต่ไม่เลือกใช้การลงโทษประเภทอื่นแทนหรือใช้ไม้เรียวเป็นบางครั้ง ครูที่ไม่ได้จบการศึกษาจากครุศาสตร์แต่มาทำงานเป็นครู

ตารางที่ 5.4

แสดงสถานะของตัวละครครูผู้ไม่เรียว/ผู้ลงโทษในภาพยนตร์ไทยยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษาปี 2548

หน้าที่ที่ครูรับผิดชอบในโรงเรียน	ภาพยนตร์
ครูใหญ่	ฉลาดเกมส์โกง (2560), วัยแสบ นักเลงชาลัน (2558)
ครูฝ่ายปกครอง	สามชุก (2552), สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)
ครูประจำชั้น	คิดถึงวิทยา (2557)
ครูทั่วไป	ฟ.อีแลร์ (2558)

จากตารางที่ 5.4 จะเห็นได้ว่าครูที่มีบทบาทในการลงโทษนักเรียนมากที่สุดคือกลุ่มครูใหญ่ และรองลงมาคือครูฝ่ายปกครอง ซึ่งมีความแตกต่างจากภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่ครูที่มีบทบาทในลงโทษนักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นครูประจำชั้น แต่ภาพยนตร์หลังปี 2548 ครูประจำชั้นถูกลดบทบาทไปมาก เช่นการที่ภาพยนตร์บางเรื่องที่เล่าเรื่องราวชีวิตในโรงเรียน แต่ตลอดทั้งเรื่อง เรากลับไม่ได้เห็นการปรากฏตัวครูประจำชั้นของนักเรียนที่เป็นตัว

เอกเลย ถือได้ว่าภาพยนตร์ในยุคหลังปี 2548 ไม่ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของครูประจำชั้นที่มีหน้าที่คอยดูแลสอดส่องนักเรียนอย่างใกล้ชิด รวมถึงภาพที่ครูได้ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนก็ปรากฏให้เห็นในภาพยนตร์น้อยลงมาก แต่กลับมีภาพที่ครูใหญ่ที่มีระดับสูงในโรงเรียนลงโทษนักเรียนชั้นผู้น้อยให้เห็นเพิ่มขึ้นมาก ซึ่งอาจสื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดหรือมิตรภาพอันดีงามระหว่างครูและนักเรียนที่เริ่มหายไป

1. ครูประเภทที่มีไม้เรียวประจำตัว แต่อาจเลือกใช้ในการลงโทษนักเรียนในบางครั้งหรือไม่เลือกที่จะใช้ไม้เรียวลงโทษ

ตัวละคร “ครูพินิจ”

ภาพที่ 5.47 ตัวละคร “ครูพินิจ” จากภาพยนตร์เรื่อง สามชุก (2552)

ภาพที่ 5.48 ไม้เรียวของครูพินิจวางอยู่บนโต๊ะของครูพินิจในห้องพักครู

ครูพินิจ จากเรื่องสามชุก (2552) เป็นครูฝ่ายปกครองที่มีจิตใจเมตตา รับฟังปัญหาของนักเรียนอย่างจริงจัง และช่วยแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างสุดความสามารถ ครูพินิจมีความคิดว่าแม้ นักเรียนจะทำผิด แต่ก็สามารถปรับปรุงตัวให้กลับมาเป็นคนดีได้ ในขณะที่ครูบางคนในโรงเรียน เมื่อพบนักเรียนที่มีปัญหา ก็คิดจะแก้ปัญหาโดยการไล่นักเรียนออกเพียงอย่างเดียว ในภาพยนตร์จะปรากฏไม้เรียวของครูพินิจที่วางอยู่บนโต๊ะในห้องพักครู แต่ในการลงโทษนักเรียน ครูพินิจจะเลือกใช้วิธีอื่น เช่น การตักเตือน วิ่งรอบสนาม หรือการสั่งให้ทำความสะอาด

ภาพที่ 5.49 ครูพินิจประชุมกับเหล่าครูในโรงเรียนเรื่องวิธีการแก้ไขปัญหาคิดติดยาเสพติดในโรงเรียน

ครูผู้ชาย : เด็กพวกนี้นั้นแสบเกินเยียวยาแล้ว วันนี้อ่าบ้า วันหน้าก็คงเป็นผงขาว เราเองก็คงรับผิดชอบไม่ไหวหรอกครับ

ครูผู้หญิง : แบบนี้ก็เท่ากับว่าเราโยนความผิดให้กับเด็กและผู้ปกครองสิคะ ดิฉันว่าทางโรงเรียนก็ควรจะมีส่วนรับผิดชอบในเรื่องนี้ด้วย การไล่ออกถือเป็นการตัดปัญหา

ครูผู้ชาย : การไล่ออกไม่ใช่การตัดปัญหาค่ะ เด็กพวกนี้ก็เหมือนเนื้อร้าย ถ้าเรากลัวเจ็บไม่กล้าตัด มันก็ลุกลามไปทั้งตัว

ครูพินิจ : ผมมองอีกมุมหนึ่งนะครับ ถ้าเราเลือกที่จะเก็บเนื้อร้ายเอาไว้ แล้วฝึกระวังดูแลรักษามันอย่างดี สักวันหนึ่ง เนื้อร้ายก็อาจกลายเป็นเนื้อดีก็ได้ล่ะครับ

2. ครูที่มีอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้เพราะไม่เรียวครู”

ตัวละคร “ครูฝ่ายปกครอง”

ภาพที่ 5.50 ตัวละคร “ครูฝ่ายปกครอง” จากภาพยนตร์เรื่อง สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)

ครูฝ่ายปกครอง จากเรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553) เป็นตัวละครครูตัวประกอบที่ปรากฏขึ้นในฉากที่ทำโทษโซนและดิ่งที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทกัน มีภาพลักษณ์ที่ค่อนข้างเข้มงวดและค่อนข้างดุ สังเกตได้จากการลงโทษนักเรียนและว่ากล่าวตักเตือนด้วยท่าทางและน้ำเสียงที่จริงจัง

ภาพที่ 5.51 ครูฝ่ายปกครองริดเสื้อให้โซนเพื่อไปรับรางวัลชนะเลิศการประกวดถ่ายภาพ

แม้ว่าในฉากแรกที่ครูฝ่ายปกครองปรากฏตัว จะมีหน้าที่ลงโทษนักเรียนด้วยท่าทางที่ดุและเจ้าระเบียบ แต่ในอีกฉากหนึ่งที่ตัวละครครูฝ่ายปกครองปรากฏตัวขึ้น เป็นฉากที่โซนกำลังจะ

เดินทางไปรับรางวัลชนะเลิศการประกวดถ่ายภาพ ซึ่งเป็นรางวัลที่ได้จากงานประกวดที่ครูฝ่ายปกครองเคยแนะนำให้โชนส่งผลงานเข้าประกวด และในฉากนี้ ครูฝ่ายปกครองได้มีหน้าที่รับผิดชอบนักเรียนที่ย้ายของโชนให้ดูเรียบร้อยเพื่อที่จะไปขึ้นรับรางวัล

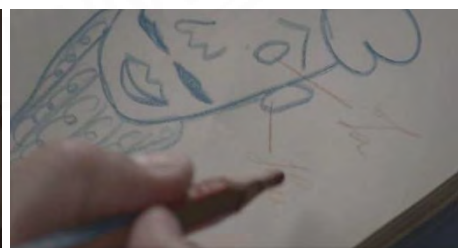
ความเชื่อมโยงของทั้งสองฉากนี้ สื่อให้เห็นว่า ในครั้งแรกที่โชนกระทำผิด ครูมีหน้าที่ลงโทษให้เกิดความหยาบจำ นอกจากการลงโทษแล้ว ครูยังมีหน้าที่ชี้แนะทางสว่าง แนะนำสิ่งที่ดีให้แทนสิ่งที่เลว เมื่อโชนนำคำแนะนำของครูไปปฏิบัติตามจนประสบความสำเร็จ ครูก็ยังมีหน้าที่คอยดูแลและส่งนักเรียนให้ถึงฝั่งฝัน ซึ่งถือว่าเป็นตัวละครที่ทำหน้าที่ครูได้อย่างสมบูรณ์ ตั้งแต่แก้ไขการกระทำผิดของนักเรียน ชี้แนะแนวทางที่ถูกที่ควร และอยู่ข้างนักเรียนในวันที่ประสบความสำเร็จด้วย และยังสื่อให้เห็นอีกว่าครูไม่ได้ตั้งตนเป็นศัตรูกับนักเรียนที่กระทำผิด แต่คอยเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น

ตัวละคร “บราเดอร์ฮีแลร์”

ภาพที่ 5.52 ตัวละคร “บราเดอร์ฮีแลร์” จากภาพยนตร์เรื่อง ฟ.ฮีแลร์ (2558)

บราเดอร์ฮีแลร์ จากเรื่องฟ.ฮีแลร์ (2558) เป็นนักบวชชาวฝรั่งเศส ที่เดินทางมาเป็นครูที่ประเทศไทย ในตอนแรกนั้น บราเดอร์ฮีแลร์ยังไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ แต่ก็ได้พยายามเรียนรู้จากครูและนักเรียนชาวไทยอย่างขยันขันแข็ง แม้จะเป็นไปด้วยความยากลำบาก แต่บราเดอร์ฮีแลร์ก็ไม่เคยละความพยายาม

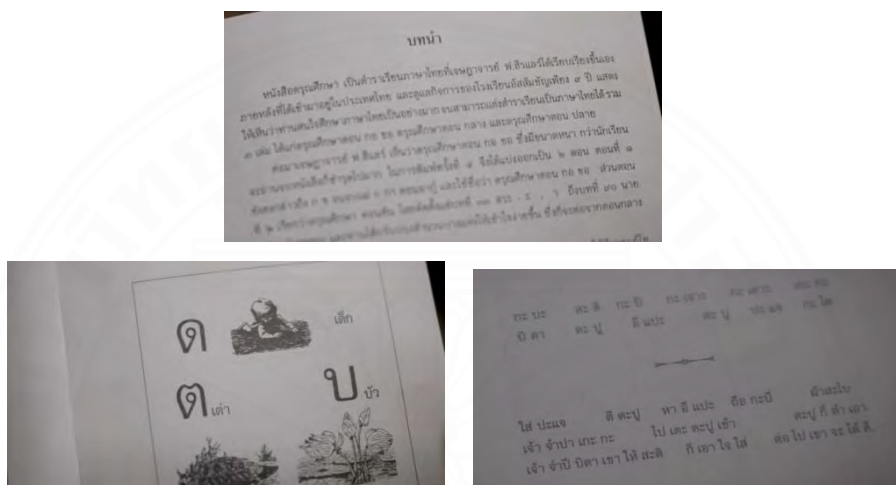
บราเดอร์ฮีแลร์เรียนรู้คำศัพท์จากพวกนักเรียน

บราเดอร์ฮีแลร์เข้าเรียนวิชาภาษาไทยร่วมกับนักเรียนและให้ครูชาวไทยช่วยสอนภาษาไทย นอกเวลาให้

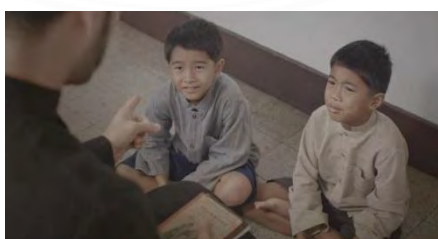
ภาพที่ 5.53 ความพยายามเรียนรู้ภาษาไทยของบราเดอร์ฮีแลร์

ทำให้ในระยะเวลาเพียง 9 ปี ที่บราเดอร์ฮีแลร์มาเป็นครูอยู่ในประเทศไทยและได้ศึกษาเรียนรู้ภาษาไทยด้วยความมุ่งมั่น ทำให้บราเดอร์ฮีแลร์สามารถเขียนหนังสือธรรมศึกษา ที่เป็นตำราสอนภาษาไทยให้คนไทยเรียนได้สำเร็จ ซึ่งเป็นผลสำเร็จที่มาจากความมุ่งมั่นและพยายามของบราเดอร์ฮีแลร์ตลอดมานั่นเอง

ภาพที่ 5.54 ตัวอย่างบทเรียนภาษาไทยในหนังสือธรรมศึกษา

ในด้านของการเป็นครู ลักษณะภายนอกบราเดอร์ฮีแลร์เป็นครูที่ค่อนข้างมีระเบียบวินัยกับนักเรียนทั้งด้านการเรียนและการปฏิบัติตนให้ถูกกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด และบราเดอร์ฮีแลร์ได้แสดงออกถึงความใส่ใจนักเรียน เช่น การพยายามจำชื่อนักเรียนให้ได้ และพยายามเรียกชื่อนักเรียนที่เป็นภาษาไทยให้ถูกต้อง

ภาพที่ 5.55 บราเดอร์ฮีแลร์พยายามจดจำชื่อของนักเรียนและพยายามอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง

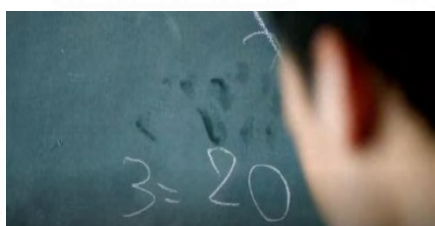
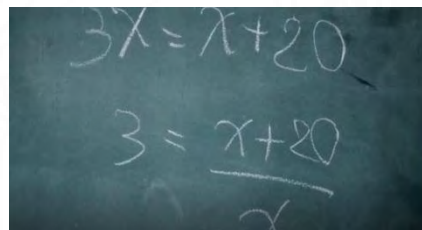
3. ผู้ที่ไม่ได้จบการศึกษาจากครุศาสตร์ แต่มาทำงานเป็นครู

ตัวละคร “ครูสอง”

ภาพที่ 5.56 ตัวละคร “ครูสอง” จากภาพยนตร์เรื่อง คิดถึงวิทยา (2557)

ครูสอง จากเรื่องคิดถึงวิทยา (2557) เป็นอดีตนักมวยปล้ำ ที่จับผลัดจับผลูเข้ามาเป็นครูอยู่ที่เรือนแพ ในตอนแรกเขายังไม่มีความพร้อมมากพอในการสอนนักเรียน ทั้งเรื่องความรู้ในบางวิชา ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตวิทยาในการทำความเข้าใจนักเรียน ทำให้พวกเด็ก ๆ ไม่ค่อยเชื่อฟังในตอนแรก

ภาพที่ 5.57 ครูสองสอนวิชาเลขแบบผิด ๆ ให้ให้ช่อน

ครูสอง : สามเท่าของลูก พ่อมีอายุยี่สิบปี เอ็กซ์คุณอยู่ไซ้ไหม ย้ายกลับข้าง ก็มาหาร สามเท่ากับยี่สิบส่วนเอ็กซ์ เอ็กซ์บนเอ็กซ์ล่างตัดกันได้ ตัด ตัด นี่คำตอบ สามเท่ากับยี่สิบ ! ฮ่า ๆ ง่ายจะตาย เจ้งปะละ

ช่อน : ทำไมสามมันเท่ากับยี่สิบล่ะครู ?

จากฉากที่ครูสองสอนวิชาเลขให้ช่อน จะเห็นว่าครูสองไม่มีความรู้ด้านคณิตศาสตร์เลย แม้ว่าจะเป็นความรู้ในระดับประถมเท่านั้น ส่งผลให้เมื่อถึงวันสอบ นักเรียนทุกคนต่างสอบตก ได้คะแนนแย่งกันหมด จนผู้อำนวยการรู้สึกผิดหวัง

ภาพที่ 5.58 ผู้อำนวยการเห็นคะแนนสอบที่ย่ำแย่ของนักเรียนที่เรียนแพ

ผู้อำนวยการ : คุณนี่แย่งกว่าที่ผมคิดอีกนะเนี่ย

แต่เมื่อครูสองใช้ชีวิตเป็นครูที่โรงเรียนเรือนแพนานวันเข้า ประกอบกับมีสมุดบันทึกของครูแอนเป็นคู่มือในการใช้ชีวิตและสอนหนังสือ ก็เหมือนว่าเขาจะเริ่มซึบซับความเป็นครูที่มีจิตใจที่โอบอ้อมอารี และมีความพยายามหาความรู้และวิธีสอนใหม่ ๆ ให้นักเรียนได้เข้าใจเนื้อหา

เช่น ในฉากที่ครูสองสอนโจทย์เลขเกี่ยวกับรถไฟให้เด็ก ๆ ทำให้ครูสองรู้ว่าเด็ก ๆ ไม่เคยได้นั่งรถไฟมาก่อน ครูสองจึงได้จำลองการนั่งเรือแทนการนั่งรถไฟ เพื่อให้เด็ก ๆ ได้จินตนาการถึงภาพของรถไฟที่แล่นออกจากซานซาลา ซึ่งนอกจากจะทำให้เด็ก ๆ ได้ความรู้แล้ว ก็ยังทำให้เด็ก ๆ รู้สึกสนุกไปกับการเรียนอีกด้วย

ภาพที่ 5.59 ครูสองใช้เรือแทนรถไฟและใช้เรือนแพแทนซานซาลา

ครูสอง : รถไฟวิ่งจากซานซาลาไปสถานี ก. ได้ระยะทาง x กิโลเมตร

ช่อน : รถไฟเป็นยังงั๊อะครู

ช่อน : รู้จัก แต่ไม่เคยนั่ง

ครูสอง : ไปนั่งรถไฟกัน !

หรือข้อความที่ครูสองได้เขียนลงในสมุดบันทึกให้ครูแอนได้อ่านว่า ‘ผมไม่เคยคิดอยากเป็นครู พอเข้าวงการมาก็เจอของโหดเลย การอยู่ที่โรงเรียนเรือนแพ เราไม่ได้แค่เป็นครู แต่เราต้องเป็นพ่อแม่ให้เด็ก ๆ ด้วย’ แสดงให้เห็นว่าครูสองไม่เคยมีความคิดที่จะเป็นครูตั้งแต่แรก แต่เมื่อจับผลัดจับผลูมาเป็นครูที่เรือนแพ เขาก็ได้เรียนรู้หลาย ๆ อย่าง ว่าการเป็นครูไม่เพียงแค่มิหน้าที่ให้ความรู้เด็ก ๆ เท่านั้น แต่ยังต้องอบรมสั่งสอนและดูแลพวกเขาเหมือนพ่อแม่อีกด้วย

จะเห็นได้ว่าแม้ว่าครูสองจะไม่ได้จบการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ ไม่เคยเรียนรู้ทักษะการเป็นครู แต่เมื่อเขาก้าวเข้าอยู่ในโรงเรียนเรือนแพ เขาก็ต้องต้องสวมบทบาทการเป็นครู ที่ต้องทำการดูแล สอนวิชาความรู้ให้กับนักเรียน รวมถึงมีหน้าที่ในการลงโทษนักเรียนที่กระทำผิดด้วย ซึ่งภาพยนตร์ก็ได้มอบความชอบธรรมให้ครูสองเป็นผู้มีอำนาจที่สามารถลงโทษนักเรียนได้ เมื่อกระทำในบทบาทของ “ครู”

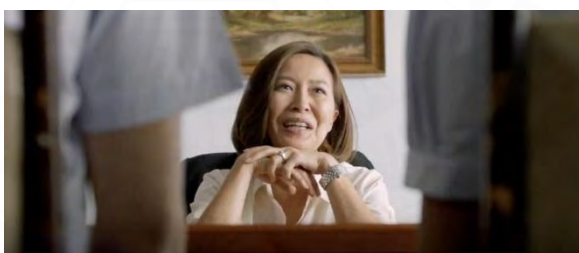
ส่วนครูที่มีการลงโทษนักเรียนโดยไม่ใช้ไม้เรียว คือ กลุ่มที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนหรือครูใหญ่ ที่มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินนักเรียน

ตัวละคร “ครูรังสรรค์”

ภาพที่ 5.60 ตัวละคร “ครูรังสรรค์” จากภาพยนตร์เรื่องวัยเป้งนักเลงชาล้น (2557)

ครูรังสรรค์ จากเรื่องวัยเป้งนักเลงชาล้น (2557) เป็นผู้ที่ค่อนข้างมีเหตุผล ตัดสินลงโทษนักเรียนไปตามความเหมาะสม เป็นขั้นเป็นตอน ด้วยการคิดวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนถึงระดับการกระทำผิดของนักเรียนและระดับของการลงโทษ โดยเรียกผู้ปกครองมารับทราบปัญหา และทำความเข้าใจ ตกลงร่วมกันในการลงโทษนักเรียนแต่ละครั้ง

ตัวละคร “ผอ.พรทิพย์”

ภาพที่ 5.61 ตัวละคร “ผอ.พรทิพย์” จากภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560)

ผอ.พรทิพย์ จากเรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) เป็นผู้ที่ส่งเสริมและให้โอกาสแก่นักเรียนที่มีความสามารถด้านต่าง ๆ ในการส่งไปแข่งขันในด้านที่นักเรียนมีความถนัด ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดี และแนะนำทุนในการศึกษาต่อให้กับนักเรียนที่มีความเหมาะสม แต่นักเรียนหลายคนในโรงเรียนทราบกันดีว่า ในตอนรับนักเรียนใหม่ ผู้อำนวยการกระทำทุจริตด้วยการรับเงินค่า

แป๊ะเจี๊ยะจากผู้ปกครอง แม้ว่านักเรียนผู้นั้นจะได้รับทุนเรียนฟรีของโรงเรียนก็ตาม ยิ่งนักเรียนคนไหน ผลการเรียนแย่มาก ยิ่งต้องจ่ายมาก โดยผู้อำนวยการอ้างว่าเป็นค่าบำรุงรักษาในโรงเรียน

ในการลงโทษนักเรียนของผู้อำนวยการโรงเรียนกรุงเทพวิปัญญานส่วนใหญ่ เป็นไปตามความเหมาะสมซึ่งอาจทำตามระเบียบที่ทางโรงเรียนได้ระบุไว้ ว่าโทษแบบนี้ ต้องลงโทษแบบใด แต่ในการลงโทษบางครั้ง ก็ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าเป็นการลงโทษที่เกินกว่าเหตุ เช่น ในฉากที่ผู้อำนวยการจับได้ว่าลินแอบทำข้อสอบให้เพื่อนลอก จึงได้ลงโทษด้วยการตัดสิทธิ์ทุนเรียนฟรีของลิน ทำให้แบงค์ที่เป็นคนมาฟ้องรู้สึกตกใจ เพราะไม่คิดว่าผู้อำนวยการจะลงโทษในสถานหนัก โดยแบงค์คิดว่าควรลงโทษให้ลินและเพื่อนที่ลอกทำข้อสอบใหม่ก็น่าจะเพียงพอ ส่วนลิน ก็ไม่พอใจผู้อำนวยการอย่างมาก คิดว่าเป็นการลงโทษไม่สมเหตุสมผล เพราะที่ผ่านมา ผลการเรียนที่ดีของลินก็เกิดจากความสามารถของลินเอง ซึ่งเหตุผลที่ผู้อำนวยการเลือกที่จะลงโทษลินด้วยวิธีนี้ อาจเป็นเพราะลินได้พูดถึงเรื่องการเก็บค่าแป๊ะเจี๊ยะของผู้อำนวยการออกมา ทำให้ผู้อำนวยการรู้สึกโกรธมาก

ภาพของครูที่มีการลงโทษนักเรียนในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2548 มีทั้งภาพของครูที่ลงโทษนักเรียนด้วยเจตนาดี มีความมุ่งมั่นที่จะอบรมบ่มนิสัยให้นักเรียน เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีภาพของครูที่ลงโทษนักเรียนด้วยอารมณ์หรืออคติด้วย ซึ่งหากครูลงโทษนักเรียนด้วยเจตนาที่ดี ภาพยนตร์ก็ยังสื่อความหมายว่าครูคือพระเอกหรือตัวละครฝ่ายดีในภาพยนตร์ที่ไม่ได้ทำการลงโทษนักเรียนไปด้วยความสะใจหรืออยากกลั่นแกล้งนักเรียน แต่เป็นพฤติกรรมที่เปี่ยมไปด้วยความหวังดี และในที่สุดก็จะกลายเป็น “ฮีโร่” ที่ได้มีฉากการช่วยเหลือนักเรียนทางใดทางหนึ่ง หรือในการลงโทษแต่ละครั้ง ครูสามารถอธิบายเหตุผลที่สมเหตุสมผลในการที่ต้องลงโทษนักเรียนได้

ส่วนภาพครู “ตัวร้าย” ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 คือ บรรดาครูที่ไม่สนใจใยดีนักเรียน หรือประเภทที่มองว่านักเรียนบางกลุ่มคือ “ศัตรู” ที่ควรจะถูกกำจัดออกจากโรงเรียน ซึ่งมักมีพฤติกรรมยุยงให้ครูฝ่ายดี ล้มเลิกความตั้งใจ ความเอาใจใส่ รวมถึงล้มเลิกความหวังที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียน ซึ่งอาจมีเหตุผลแตกต่างกับพฤติกรรมของครูตัวร้ายในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 อยู่บ้าง ที่ครูตัวร้ายสมัยก่อน ไม่ชอบใจ “วิธีการลงโทษ” ของครูตัวดี จึงมักพยายามขัดขวางวิธีการลงโทษ แต่จะปกป้องตัวนักเรียน เพราะเชื่อว่าวิธีการลงโทษของครูฝ่ายดีไม่ใช่วิธีการที่ถูกต้องในการเปลี่ยนแปลงให้นักเรียนเป็นคนดี แต่ครูตัวร้ายในปัจจุบัน มีความไม่ชอบใจที่ “ตัวนักเรียน” จึงพยายามขัดขวางการให้ความสนใจจากครูฝ่ายดี เพราะคิดว่าไม่ว่าจะใช้วิธีการแบบใด นักเรียนเหล่านั้นก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงให้เป็นคนดีขึ้นได้ จึงเลือกที่จะไม่ใส่ใจนักเรียนตั้งแต่แรก

หรือแม้กระทั่งครูที่มีการลงโทษ ก็กลายเป็นครูตัวร้ายได้ หากเป็นกรณีที่ครูไม่ได้ลงโทษด้วยเจตนาที่ดีหรือมีเหตุผลมากพอ เช่น การลงโทษเพราะตั้งใจกลั่นแกล้งนักเรียน ก็ยังบอกถึง

ความไม่ใส่ใจความรู้สึกและอนาคตนักเรียนได้เช่นกัน เนื่องจากผลที่ได้จากการลงโทษเช่นนี้ มักจะให้ผลทางลบมากกว่าทางดีหรือทำให้นักเรียนสำนึกได้

5.2.3 ตัวละครนักเรียนผู้ถูกใช้ไม่เรียว

การศึกษาตัวละครนักเรียนผู้ถูกใช้ไม่เรียว เป็นการศึกษาเพื่อให้รู้ถึงภูมิหลัง ความเป็นมา ลักษณะภายนอก ความคิดและจิตใจ ที่ทำให้กลายเป็นผู้ถูกใช้ไม่เรียว

จากการสำรวจพบว่านักเรียนที่ถูกลงโทษในภาพยนตร์เป็นเด็กที่มีปัญหาครอบครัวมากที่สุด เช่น ปัญหาการถูกพ่อแม่กดดัน พ่อแม่ติดเหล้า อยู่ในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรง รongลงมาคือเด็กที่มีฐานะครอบครัวยากจน ซึ่งปัญหาการเงินในครอบครัวส่งผลต่อการได้รับการศึกษาของเด็ก เช่น ขาดทุนในการเรียนต่อ

ตารางที่ 5.5

แสดงระดับชั้นการศึกษาของตัวละครนักเรียนผู้ถูกใช้ไม่เรียวในภาพยนตร์ไทยยุคก่อนมีระเบียบ

กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษาปี 2548

ระดับชั้น การศึกษา	ภาพยนตร์
ประถมศึกษา	คิดถึงวิทยา (2557), ฟ.อีแลร์ (2558)
มัธยมต้น	-
มัธยมปลาย	สามชุก (2552), สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553), วัยเป้ง นักเลงชาลัน (2557), ฉลาดเกมส์โกง (2560)

จากตารางที่ 5.5 พบว่าภาพของระดับชั้นการศึกษาของนักเรียนกลุ่มที่ถูกลงโทษส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นมัธยมปลาย ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นเต็มตัวที่มีความคึกคะนอง ความหุนหันพิน่การเล่น ขาดความยั้งคิดหรือไตร่ตรอง ซึ่งการที่ภาพยนตร์ได้นำเสนอภาพการลงโทษนักเรียนในระดับชั้นมัธยมปลายมากที่สุด ก็อาจเป็นเพราะต้องการควบคุมพฤติกรรมของช่วงวัยรุ่นที่มีความดื้อรั้นและความคึกคะนองสูงเหมือนกับในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่ตัวละครนักเรียนที่ถูกทำโทษส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมปลายเช่นกัน

1. เด็กที่มีปัญหาครอบครัว เช่น ขาดความอบอุ่น ไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน หรือร่ำรวยก็ตาม

ตัวละคร “ปอด”

ภาพที่ 5.62 ตัวละคร “ปอด” จากภาพยนตร์เรื่อง สามชุก (2552)

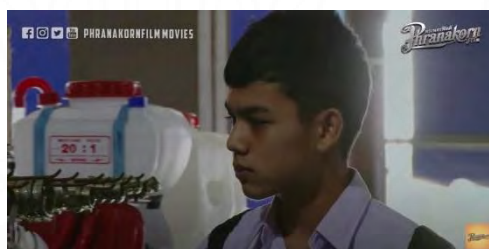

พ่อของปอดพี่เฒ่าและตบตีแม่

พ่อฟาดกีดำรงของปอดพัง

ภาพที่ 5.63 พ่อของปอดที่พี่เฒ่าทะเลาะตบตีแม่และทำลายข้าวของ

ปอด จากเรื่องสามชุก (2552) อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีพ่อขี้เหล้า แม่แล้วอาละวาดทุบตีแม่ ทำให้เขาเริ่มใช้ยาเสพติดเพื่อประชดพ่อ

ตัวละคร “เทพ”

ภาพที่ 5.64 ตัวละคร “เทพ” จากภาพยนตร์เรื่อง สามชุก (2552)

เทพ จากเรื่องสามชุก (2552) เทพเป็นเด็กที่เรียบร้อยและตั้งใจเรียน ครอบครัวมีฐานะร่ำรวย พ่อของเทพเป็นนักการเมือง จึงต้องการให้เทพทำตัวให้ดี และกดดันเทพเรื่องการเรียนอย่างหนัก เพื่อไม่ให้พ่อต้องเสียหน้า และพ่ออยากให้เทพคบแต่เพื่อนที่มีฐานะใกล้เคียงกัน เพราะกลัวเทพจะเสียคน ด้วยความเครียดจากการกดดันของพ่อ ทำให้เทพหันเข้าหายาเสพติด

ภาพที่ 5.65 พ่อของเทพมาปรึกษาเรื่องการเรียนกับครูพินิจ

พ่อของเทพ : เจ้าเทพนะสิ ไม่เอาไหนเลย สอบได้ที่สอง

ครูพินิจ : อ้าว ที่สองก็ดีแล้วนี่

พ่อของเทพ : ลูกชายว่าที่นายกล่ะ มันต้องได้ที่หนึ่งสิ อาจารย์ว่าไหมล่ะ ถ้าเทอมหน้ามันได้ที่หนึ่งนะ จะเป็นเรื่องดีมากเลย เสริมผมด้วย

จากบทสนทนานี้ แสดงให้เห็นถึงความกดดันด้านการเรียนที่เทพต้องแบกรับจากพ่อ แม้ว่าเทพจะมีผลการเรียนที่ดีจนถึงขนาดสอบได้ที่สอง จนครูพินิจยังต้องเอ่ยชม แต่สำหรับพ่อของเทพ การเป็นลูกชายว่าที่นายกล่ะต้องเป็นที่หนึ่งเท่านั้น ซึ่งทำให้เทพรู้สึกว่าเป็นเพียงแค่สิ่งของที่ใช้ประดับบารมีให้พ่อดูดี ได้มีหน้ามีตาในสังคมเท่านั้น แต่พ่อไม่เคยใส่ใจความรู้สึกที่แท้จริงของเทพเลย

ตัวละคร “โซน”

ภาพที่ 5.66 ตัวละคร “โซน” จากภาพยนตร์เรื่อง สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)

โซน จากเรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553) แม้ว่าครอบครัวของโซนจะดูเหมือนครอบครัวปกติทั่วไป ที่พ่อแม่ก็ขยันทำมาหากิน รักลูก และโซนเองก็เป็นเด็กดี ไม่เกเร แต่ในอดีต พ่อของโซนได้ทำให้การแข่งขันฟุตบอลจังหวัดแพ้ เพราะเตะลูกโทษไม่เข้า จึงกลายเป็นบมในใจ ทำให้โซนที่แม้ว่าจะชอบฟุตบอลเหมือนพ่อ แต่เขาก็ไม่กล้ายิงลูกโทษในการแข่งขัน และโซนยังถูกเพื่อนล้อเรื่องนี้อยู่บ่อยครั้ง จนทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทขึ้น

ตัวละคร “เป้ง”

ภาพที่ 5.67 ตัวละคร “เป้ง” จากภาพยนตร์เรื่อง วัยเป้งนักเลงชาล้น (2557)

เป้ง จากเรื่องวัยเป้งนักเลงชาล้น (2557) เป้ง เป็นหัวหน้าแก๊งค์เพี้ยวฟ้ามะพร้าวแก้ว อาศัยอยู่กับแม่และเป้ง น้องชาย มีแม่ชีเหล้า อารมณ์ร้อน จนแยกทางพ่อของเป้ง ซึ่งเป้งรู้สึกที่พ่อเข้าใจเขามากกว่า เป้งและเป้งจึงมักแอบออกไปหาพ่อที่ร้านเหล้าที่พ่อของเขาเป็นเจ้าของร้านบ่อยๆ

2. กลุ่มนักเรียนที่มีฐานะยากจน เผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางโครงสร้างสังคม

ตัวละคร “สังวาลย์”

ภาพที่ 5.68 ตัวละคร “สังวาลย์” จากภาพยนตร์เรื่อง สามชุก (2552)

สังวาลย์ทำงานเก็บขยะตอนเช้าตรู่ ต่อด้วยช่วยแม่ขนผักไปขายที่ตลาด

ทำงานที่อู่ซ่อมรถหลังเลิกเรียน และทำงานร้านขายก๋วยเตี๋ยวในตอนค่ำ

ภาพที่ 5.69 สังวาลย์ทำงานพิเศษทั้งก่อนไปโรงเรียนตอนเช้าและหลังกลับจากโรงเรียน

สังวาลย์ จากเรื่องสามชุก (2552) อาศัยอยู่กับแม่ที่มีอาชีพทำนา ครอบครัวมีฐานะยากจนและมีหนี้สินจำนวนมาก เขาจึงต้องช่วยเหลือครอบครัวด้วยการทำงานพิเศษเป็นคนเก็บขยะของเทศบาลตอนเช้า ช่วยซ่อมรถที่อู่ซ่อมรถตอนเย็น และเป็นเด็กเสิร์ฟร้านก๋วยเตี๋ยวตอนกลางคืน เพื่อหาเงินไปช่วยปลดภาระหนี้สินของครอบครัวด้วยความขยันขันแข็ง จนเกิดความเหนียวแน่น ทำให้เขาเริ่มใช้ยาเสพติดเพื่อให้เขาสามารถทำงานได้หนักขึ้น

ตัวละคร “แบงค์” และ “ลิน”

ภาพที่ 5.70 ตัวละคร “แบงค์” และ “ลิน” จากภาพยนตร์เรื่อง ฉลาดเกมส์โกง (2560)

ลิน จากเรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ฉลาดหลักแหลม อาศัยอยู่กับพ่อที่เป็นครู ครอบครัวของลินเป็นชนชั้นกลางที่อยู่อย่างสมถะ และลินเองก็ได้ทุนเรียนฟรี และทุนอาหารกลางวันฟรีจากทางโรงเรียนจึงสามารถแบ่งเบาภาระของพ่อได้

ภาพที่ 5.71 ลินคำนวณค่าใช้จ่ายในการย้ายโรงเรียน

ลิน : โรงเรียนเดิมที่พ่อสอนอยู่ หนูไปโรงเรียนพร้อมพ่อได้ทุกเช้า แต่ถ้าที่นี่ หนูต้องนั่ง BTS มาเรียนเอง รวมค่าวินมอเตอร์ไซด์เข้าซอย ตกวันละ 80 บาท ไปกลับ 8 เดือน 170 วัน บวกกลางวันหยุดราชการแล้วด้วยเนี่ย คิดเป็นเงิน 13,600 บาทต่อปี แล้วก็ยังมียี่ห้อข้าวแกง อาหารกลางวันโรงเรียนเก่าหนูกับพ่อ 2 อย่าง 20 ส่วนที่นี้ 35 แล้วยังมีค่าอุปกรณ์การเรียนใหม่ แล้วก็ชุดนักเรียนใหม่ด้วยค่ะ รวม ๆ แล้วหนูคิดว่ามันอาจจะไม่คุ้มค่ะ พ่อจ่ายไม่ไหวหรอก

ในฉากที่พ่อพาลินมาสมัครเข้าเรียนชั้นม.4 ที่โรงเรียนกรุงเทพวิปัญญา ลินได้กล่าวถึงค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นและอาจไม่คุ้มค่าเท่าเรียนโรงเรียนเดิม แม้ว่าโรงเรียนแห่งใหม่นี้จะเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพดีกว่าก็ตาม สื่อให้เห็นถึงความคิดของเด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่ต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด

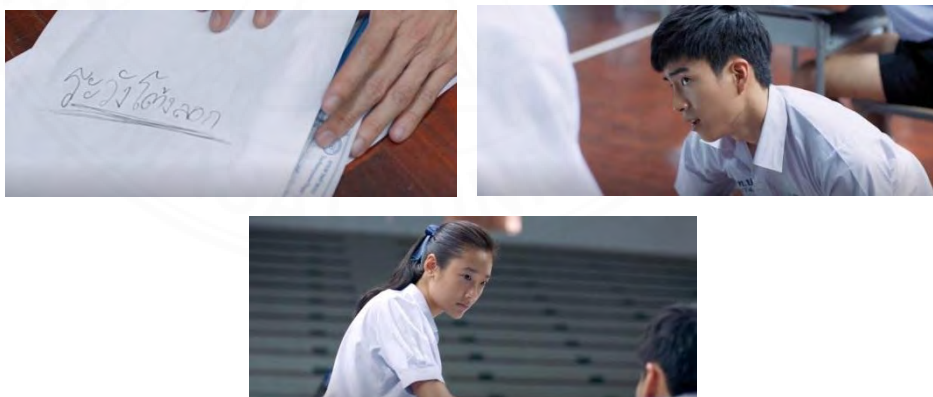
และเห็นถึงความลำบากที่พ่อต้องเป็นคนหาเงินอย่างยากลำบาก จึงอยากจะช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นให้ได้มากที่สุด

แบงค์ จากเรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดีและได้ทุนเรียนฟรีเช่นเดียวกับลิน อาศัยอยู่กับแม่ที่เปิดร้านซักรีด ครอบครัวของแบงค์ค่อนข้างยากจนและลำบาก ซึ่งแบงค์ต้องช่วยแม่ทำงานด้วยการช่วยซักผ้าและขับรถมอเตอร์ไซด์ไปส่งผ้าให้กับลูกค้าเป็นประจำ

ภาพที่ 5.72 แบงค์ช่วยแม่ซักผ้าและขับรถมอเตอร์ไซด์ขนผ้าไปส่งลูกค้า

แบงค์มีนิสัยรักความถูกต้อง เมื่อเขาพบเห็นการทุจริตต่าง ๆ เช่น การลอกข้อสอบ เขาก็จะรีบแจ้งให้ครูทราบหรือพยายามขัดขวางทันที ซึ่งลินได้กล่าวถึงนิสัยของแบงค์เอาไว้ว่า “ถ้าไม่นับพ่อหนู แบงค์เป็นคนหนึ่งที่ขยันและซื่อสัตย์ที่สุด เท่าที่หนูเคยรู้จักมาค่ะ”

ภาพที่ 5.73 แบงค์หาทางเตือนลินว่าให้ระวังโค้งที่นั่งสอบข้างลินลอกข้อสอบ

เมื่อลินได้มาชักชวนให้แบงค์เข้าร่วมแผนการโกงข้อสอบ STIC เขาก็ไม่เห็นด้วย เพราะมันคือการกระทำที่ทุจริต และยังมีความเสี่ยงเป็นอย่างมาก แต่สุดท้าย เขาก็จำเป็นต้องทำ เพราะต้องการเงินที่เป็นสิ่งเดียวที่จะสามารถเปลี่ยนอนาคตของแบงค์ให้ดีขึ้นได้

จากการวิเคราะห์ตัวละครนักเรียนผู้ถูกลงโทษในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 พบว่าเหล่านักเรียนที่ได้กระทำผิดจนได้รับการลงโทษ ล้วนแต่มีปมปัญหาหรือปมด้อยในชีวิตต่าง ๆ เช่น ขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว กำพร้าพ่อแม่ หรือครอบครัวมีฐานะยากจนมาก จนก่อให้เกิดการกระทำผิด ซึ่งเป็นปัญหาที่คล้ายกับในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 และในภาพยนตร์ ก็จะปรากฏภาพที่ตัวละครครุมีบทบาทในการเข้ามาช่วยเหลือ แก้ไขปมปัญหาชีวิตให้กับนักเรียนไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากนักเรียนเกิดปัญหา สถาบันการศึกษาหรือครูก็จะมามีบทบาทสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนแทนสถาบันครอบครัวเช่นกัน แต่ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 แม้ว่าผู้ปกครองยังคงมีความคิดอยากฝากฝังลูกให้ครูช่วยดูแลเช่นเดียวกับภาพยนตร์ในอดีต แต่สถาบันการศึกษาหรือครูเริ่มมีการขอความช่วยเหลือจากสถาบันครอบครัวหรือผู้ปกครอง ให้ช่วยร่วมมือกันแก้ไขปัญหามากกว่าที่จะปล่อยให้ปมด้อยของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือสถาบันการศึกษาอาจรับหน้าที่ในการลงโทษนักเรียน แต่หน้าที่หลักในการอบรมสั่งสอนอาจมอบให้สถาบันครอบครัวเป็นผู้จัดการ ซึ่งต่างกับภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่มักฝากฝังลูกของตนให้ครูทำหน้าที่อบรม และครูเองก็เต็มใจที่จะแบกรับหน้าที่ดูแลนักเรียนแทนในส่วนของผู้ปกครองเกือบทั้งหมด

5.2.4 ที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของนักเรียน

การศึกษาที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของนักเรียนจะทำให้ได้รู้ถึงสาเหตุที่ทำให้นักเรียนกลายสภาพเป็นผู้กระทำผิด ซึ่งอาจมาจากปัญหาสภาพแวดล้อม ครอบครัว ซึ่งที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของนักเรียนในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 และในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 มีลักษณะที่คล้ายกันคือ สาเหตุในการกระทำผิดของนักเรียนมาปัจจัยเรื่องปัญหาครอบครัว และการมีฐานะยากจนเป็นหลัก ทำให้นักเรียนถูกบีบบังคับให้เกิดการกระทำผิดโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ตามด้วยปัญหาความคึกคะนองหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในวัยเด็กและวัยรุ่น

1. การกระทำผิดเนื่องจากมีการมีปมปัญหาครอบครัว จึงทำให้ถูกเพื่อนล้อหรือเป็นคนล้อเลียนเพื่อน และเกิดการทะเลาะวิวาท

ที่มาในการกระทำผิดของนักเรียน มาจากการที่ถูกเพื่อนล้อเลียนปมด้อยเรื่องครอบครัว เช่น ปัญหาการขาดความอบอุ่นในครอบครัว กำพร้าพ่อแม่ทำให้เด็กแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ก้าวร้าวต่อเพื่อน ครู หรือผู้ปกครอง หรือนำมาสู่การทะเลาะวิวาทกัน หรือใช้ยาเสพติดในการแก้ปัญหา เช่น โชน จากเรื่องสิ่งเล็กๆ ที่เรียกว่ารัก (2553) ที่โดยปกติแล้ว โชนมีนิสัยสุภาพเรียบร้อย แต่เมื่อถูกเพื่อนล้อปมเรื่องพ่อของโชน จึงได้เกิดการทะเลาะวิวาทขึ้น

โดยเป็นฉากที่น้ำและเพื่อนถูกดิ่งและกลุ่มนักบาสเกตบอลของโรงเรียนแข่งควิซน้ำ โชนจึงได้เข้ามาซื้อน้ำไปให้น้ำและเพื่อนแทน ดิ่งไม่พอใจโชนจึงได้ไปตักชก และพูดจาล้อเลียนปมด้อย เรื่องพ่อของโชน ทำให้โชนโมโหและเข้าไปชกต่อยกับดิ่ง

ภาพที่ 5.74 ดิ่งล้อเลียนปมด้อยของโชนจึงเกิดการทะเลาะวิวาท

ดิ่ง : อยากเป็นฮีโร่ประจำจังหวัดเหมือนพ่อมึงนักรู้ไหม ไอ้พ่อยิ่งลูกโทษไม่เข้า เฮ้ย! พวกมึงรู้หรือเปล่า ที่จังหวัดเราไม่ได้แชมป์ประเทศไทยก็เป็นเพราะพ่อมันนั่นแหละ

2. ปัญหาความยากจนของครอบครัว ความเหลื่อมล้ำทางสังคม หรือการถูกเอา

เปรียบทำให้หมดหนทาง หมดอนาคต จนต้องเลือกเดินทางผิด

การอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน การที่ต้องนำเงินไปช่วยเหลือจนเจือครอบครัว ทำให้นักเรียนเลือกที่จะกระทำผิดเพื่อแลกกับเงินหรือพยายามต่อสู้ดิ้นรนเพื่ออนาคตที่ดีกว่า เช่น แบนค์ จากเรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) ที่ปกติแล้ว เขาเป็นคนรักความถูกต้อง ไม่ว่าจะถูกเสนอผลประโยชน์ ให้อย่างไร เขาก็จะเลือกทางที่ถูกต้อง ไม่ยอมกระทำการทุจริต เช่น โต้แย้งมาขอลอกข้อสอบจากแบนค์ โดยแลกกับเงิน 3,000 บาท แบนค์ก็ไม่ยอมรับ และได้เอาเรื่องไปฟ้องผู้อำนวยการด้วย

ความฝันสูงสุดในชีวิตแบนค์คือการสอบชิงทุนไปเรียนต่อต่างประเทศ เพื่อที่จะทำให้เขาสามารถยกระดับฐานะครอบครัว ให้ชีวิตของแบนค์และแม่ดีขึ้น ไม่ต้องมาลำบากกับการเปิดร้านซักกรีดเก่า ๆ ที่เครื่องซักผ้าที่ร้านมักจะพังเป็นประจำ จนแม่ต้องใช้มือซักจนเป็นแผลเรื้อรัง แต่โชคชะตากลับเล่นตลก เมื่อแบนค์ถูกกลุ่มนักเลงรุมกระแทก ทำให้สลบไปท่ามกลางกองขยะจนไปสอบชิงทุนไม่ทัน ทำให้ความฝันของแบนค์สลายไป

ซึ่งเป็นเวลาเดียวกันกับที่ลินมาชักชวนให้แบนค์เข้าร่วมขบวนการโกงข้อสอบ STIC ในตอนแรกแบนค์ก็ไม่เห็นด้วย เพราะเขาเกลียดการโกง แต่คำพูดที่ทำให้แบนค์เริ่มเปลี่ยนความคิดคือ คำพูดของลินที่บอกว่า “แกเห็นหรือยัง ว่าถึงแม้ว่าแกจะไม่ได้โกงเนี่ย ชีวิตแม่งก็เหมือนจะโกงแกอยู่ดี” ทำให้แบนค์เริ่มรู้สึกว่าการโกงคนจนที่ไม่มีอำนาจต่อระบบเขา หากปล่อยให้โชคชะตามากำหนดชีวิต หรือการเป็นคนดี ไม่เคยโกงใคร สุดท้ายก็อาจจะกลายเป็นเหยื่อที่ถูกโกงเสียเองก็ได้ เหมือนที่ตัวเขาที่ไม่เคยโกงหรือทำร้ายใคร แต่สุดท้ายโชคชะตาก็กลั่นแกล้งให้เขาไม่ได้ไปสอบชิงทุน แบนค์จึง

ตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการ และยังถลำลึกลงไปอีก เมื่อรู้ว่าค่าตอบแทนในการโกงข้อสอบ STIC เป็นจำนวนเงินมากถึงหนึ่งล้านบาท ซึ่งเป็นมูลค่าที่แบงค์คิดว่าคงไม่สามารถหาได้จากการซักผ้าเป็นแน่

แต่แล้วในวันที่กำลังจะเดินทางไปยังออสเตรเลียเพื่อสอบ STIC แบงค์กลับได้รู้ความจริงว่า กลุ่มนักเลงที่มากระทุบเข่าจนกองขยะจนไม่ได้ไปสอบชิงทุนสิงคโปร์นั้น เป็นกลุ่มที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อบีบบังคับให้แบงค์หมดหนทาง จนต้องยอมมาเข้าร่วมขบวนการโกงข้อสอบด้วยกัน ทำให้แบงค์โกรธมากที่พัฒนาใช้อำนาจของตัวเองมา“โกง”โชคชะตาของคนจนที่ไม่มีอำนาจและสิ้นไร้หนทางแบบเขาที่พยายามตะเกียกตะกายหาหนทางถืตัวเองให้อยู่ในสถานะที่ดีขึ้นด้วยวิธีที่ถูกต้องมาตลอดให้ต้องหมดอนาคต

ภาพที่ 5.75 แบงค์โกรธพัฒน์ หลังรู้ความจริงว่าพัฒน์เป็นคนวางแผนให้แบงค์ไปสอบชิงทุนไม่ทัน

แบงค์ : คุไม่ได้รวยเหมือนมึง! สอบทุนเป็นความหวังเดียวของกู! ความหวังที่อยากให้แม่อยู่สบาย!

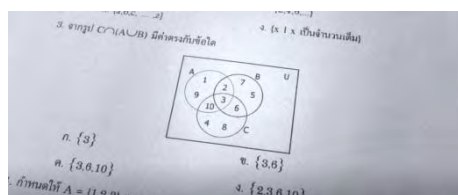
แบงค์จึงตัดสินใจยกเลิกข้อตกลงและกำลังจะเดินทางกลับบ้าน แต่แบงค์ได้เดินมาเจอป้ายโฆษณาอันหนึ่งที่ทำให้เขาเปลี่ยนความคิด เป็นป้ายโฆษณาน้ำยาซักผ้าที่เขียนว่า “อนาคตแห่งการซักผ้า”

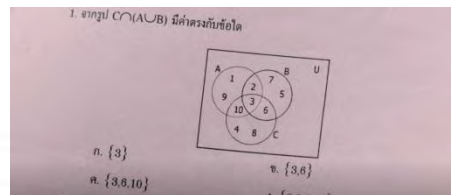
ภาพที่ 5.76 ป้ายโฆษณาน้ำยาซักผ้า “อนาคตแห่งการซักผ้า”

ข้อความบนป้ายนี้เหมือนทำให้แบงค์ได้เห็นภาพของตัวเองในอนาคต ว่าหากเขาเลือกที่ไม่ไปร่วมขบวนการโกงข้อสอบ STIC เพื่อแลกกับเงินมูลค่าหนึ่งล้านบาทครั้งนี้ อนาคตของเขาก็จะต้องหนีไม่พ้นการซักผ้า ทั้ง ๆ ที่แบงค์อยากให้ตัวเองและแม่หลุดพ้นจากการซักผ้าเต็มทนแล้ว ซึ่งปัจจัยหลักในการที่จะทำให้สถานะครอบครัวให้ดีขึ้นได้ก็คือ “เงิน” แบงค์จึงได้ตัดสินใจกลับไปเข้าร่วมขบวนการโกงข้อสอบ STIC ร่วมกับลิน เกรซ และพัฒน์เช่นเดิม และได้ต่อรองเพิ่มจำนวนเงินจากพัฒน์ด้วย

ส่วนลิน ได้เริ่มให้เพื่อนลอกข้อสอบครั้งแรกในการสอบกลางภาควิชาคณิตศาสตร์ เธอได้พบว่าข้อสอบทั้งหมดเหมือนกับข้อสอบที่ครูประจำวิชาสอนให้กับนักเรียนที่มาเรียนพิเศษทำ แต่เกรซ เพื่อนของลินที่เรียนพิเศษกับครูจำคำตอบไม่ได้ และทันใดนั้น ครูได้เอ่ยขึ้นมาระหว่างการสอบว่า “อย่ามาเรื่องชั่ว ๆ ในห้องสอบ” ทำให้ลินตัดสินใจเขียนคำตอบใส่ยางลบให้เกรซลอก เนื่องจากเธอคิดว่าครูเอาเปรียบนักเรียนก่อน เธอจะไม่ยอมให้ครูได้ผลประโยชน์อยู่ฝ่ายเดียว จึงไม่ผิดที่เธอจะเอาเปรียบครูคืนบ้างด้วยการช่วยเหลือเพื่อน

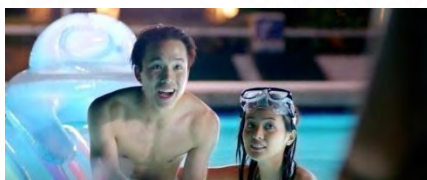
โจทย์ข้อสอบในห้องสอบ

โจทย์ในชีทเรียนพิเศษ

ภาพที่ 5.77 โจทย์ข้อสอบเหมือนกับโจทย์ในชีทเรียนพิเศษ

และเมื่อลินรู้ความจริงจากพัฒน์อีกว่าผู้อำนวยการเก็บค่าแป๊ะเจี๊ยะจากผู้ปกครอง เธอจึงคิดว่าไม่ใช่เรื่องที่ผิด หากเธอจะใช้โรงเรียนเป็นสถานที่หาเงินบ้าง จากฉลากที่พัฒน์บอกความจริงเรื่องค่าแป๊ะเจี๊ยะที่ทางโรงเรียนเก็บจากผู้ปกครองให้ลินรู้

ภาพที่ 5.78 พัฒน์ชักชวนให้ลินทำข้อสอบให้เพื่อนลอกโดยแลกกับเงิน

พัฒน์ : ถ้าแกตกลง เราจะจ่ายให้แกวิชละ 3,000 เพื่อนเราอีก 5 คน เท่ากับแกก็จะได้เทอมละ 234,000 บาท แลกกับความฉลาดของแก คิดซะว่าถอนทุนคืนค่าแป๊ะเจี๊ยะโรงเรียนเป็นไง

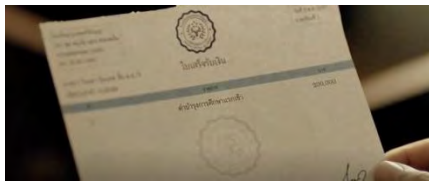
ลิน : ค่าแป๊ะเจี๊ยะอะไร?

พัฒน์ : ขอโทษนะ! นี่ไม่รู้จริง ๆ เหรอ โดนกันทุกคนนะ ยิ่งง้อย่างแพง

เกรซ : เราโดนไป 400,000 จ้า ส่วนพัฒน์ IMAC ห้องสมุด 20 เครื่อง

ลิน : แต่เราได้ทุนเรียนฟรีนะ

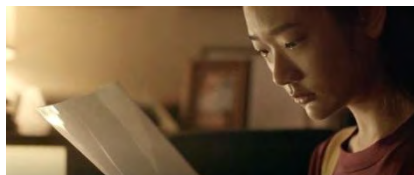
พัฒน์ : เรียนก็ส่วนเรียน อย่าลืมค่าใช้สถานที่สิครับ

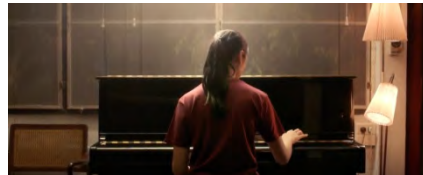
ใบเสร็จค่าบำรุงการศึกษาที่ลินค้นเจอ

ภาพของพ่อที่เลี้ยงลินมาเพียงลำพัง

ลินร้องไห้ด้วยความสงสารพ่อ

ลินตัดสินใจทำตามแผนการของพัฒน์

ภาพที่ 5.79 ลินตัดสินใจทำตามแผนการของพัฒน์

ลินจึงลองไปค้นหาหลักฐานการจ่ายค่าแป๊ะเจี๊ยะในบ้าน และปรากฏว่าลินได้เจอใบเสร็จค่าบำรุงการศึกษาจำนวน 200,000 บาท ประกอบกับลินสงสารพ่อที่ต้องเลี้ยงดูเธอคนเดียวตั้งแต่หย่ากับแม่โดยที่บ้านของเธอไม่ได้มีฐานะร่ำรวย บางครั้งพ่อต้องนำของในบ้านไปขายเพื่อแลกกับเงินมาใช้จ่ายยามจำเป็น ซึ่งสำหรับลินแล้ว ค่าแป๊ะเจี๊ยะเป็นสิ่งที่พ่อไม่ควรจะต้องจ่ายเลย เพราะผู้อำนวยการได้ให้ทุนเรียนฟรีกับเธอ จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ลินตัดสินใจทำตามที่พัฒน์แนะนำให้ทำ ขอสอบให้เพื่อนลอกแลกกับเงินวิชาละ 3,000 บาท และถลำลึกไปจนถึงการโกงข้อสอบ STIC

แบงค์และลิน รู้สึกว่าตนเป็นฝ่ายถูกโกงก่อน จากฝ่ายผู้มีอำนาจเงินอย่างพัฒน์ ที่ใช้เงินกำหนดชีวิตคนอื่น หรือผู้มีอำนาจในสถาบันโรงเรียน เช่น ครูที่ขายข้อสอบให้เด็ก หรือผู้อำนวยการที่เก็บค่าแป๊ะเจี๊ยะแพง ๆ ทำให้แบงค์และลิน รู้สึกว่ามันไม่ใช่เรื่องแปลกเลย หากเราจะโกงคนที่มาโกงเรากลับเสียบ้าง หากไม่โกงเราจะกลายเป็นฝ่ายเสียประโยชน์แต่เพียงผู้เดียว ซึ่งแบงค์และลินถือว่ายังมีอำนาจด้านความฉลาดเป็นข้อต่อรองกับผู้มีอำนาจด้านอื่น โดยนำความฉลาดของตนเองเป็นทางลัดเพื่อหาผลประโยชน์ที่สามารถแปลงเป็นเงินได้

หรือ สังวาลย์ จากเรื่องสามชุก (2552) ที่ต้องทำงานพิเศษเพื่อนำเงินมาแบ่งเบาภาระครอบครัว จึงได้เลือกที่จะใช้ยาเสพติด เพราะเชื่อว่าฤทธิ์ของยาเสพติดจะทำให้เขามีเรี่ยวแรงในการทำงานได้มากขึ้น

ภาพที่ 5.80 ฉากที่สังวาลย์ทำงานหนักจนเหนื่อยและง่วง ดำ เพื่อนในอุ้งช่อมรดก จึงได้ให้สังวาลย์ลองใช้ยาเสพติด เพราะเชื่อว่าจะทำให้มีเรี่ยวแรงทำงานมากขึ้น

สังวาลย์มีความเชื่อว่าการที่คนเราขยันทำงานมากเท่าไรก็จะทำให้มีเงินมาใช้หนี้และสามารถสร้างเนื้อสร้างตัวได้ในสักวัน สังวาลย์จึงพยายามอย่างหนักเพื่อทำงานหาเงินมาช่วยแม่ใช้หนี้ แต่ความขยันของสังวาลย์ก็ยังไม่เพียงพอให้ที่จะจ่ายดอกเบี้ยและหนี้ของครอบครัวได้สักที ซึ่งเขาคิดเพียงว่าถ้ายังมีเงินไม่มากพอ เขาคงต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้นอีก เพราะยังไม่ได้ผลตอบแทนมากพอที่จ่ายหนี้ เขาจึงต้องหาเครื่องมือที่จะเป็นตัวแปรทำให้เขาสามารถทำงานหนักมากขึ้นจนถึงจุดที่หลุดพ้นจากระบบหนี้ได้ ทำให้เขาถูกชักจูงด้วยความคิดผิด ๆ และตกอยู่ภายใต้อำนาจยาเสพติดในที่สุด และเขายังแปรสภาพไปเป็นผู้เผยแพร่การเสพยาเสพติดในกลุ่มเพื่อนจนทำให้มีเพื่อนบางคนเสพยาตามไปด้วย

3. ความคึกคะนอง รู้เท่าไม่ถึงการณ์

การกระทำผิดที่เกิดจากความคึกคะนอง ความซุกซน รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ในนักเรียนที่ยังอายุน้อย หรืออยู่ในช่วงวัยประถม อาจทำพฤติกรรมบางอย่าง โดยที่ไม่ได้ไตร่ตรองถึงผลลัพธ์หรืออันตรายที่จะตามมา หรือเป็นพฤติกรรมที่เคยชินกับชีวิตประจำวัน ซึ่งพวกเขาไม่คิดว่ามันคือการกระทำผิด

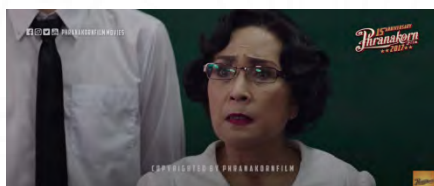
ภาพที่ 5.81 หมึก ทอง พู่น่าลงไปเล่นน้ำในเขื่อนตอนที่ครูสองไม่อยู่

เช่นในเรื่องคิดถึงวิทยา (2557) หมึก ทอง พู่น่า ได้ลงไปเล่นน้ำขณะที่ครูสองไม่อยู่ เมื่อครูสองกลับมาเห็นก็ตกใจมาก จึงสั่งให้ขึ้นมาจากน้ำและทำโทษ ซึ่งสำหรับเด็ก ๆ แล้ว การที่พวกเขาไปเล่นน้ำ ถือว่าเป็นเรื่องปกติในชีวิต เนื่องจากพวกเขาเป็นลูกชาวประมงที่เกิดและโตมาในเขื่อนแห่งนี้ จึงมีความคุ้นเคยกับน้ำเป็นอย่างดี ซึ่งสำหรับพวกเขาแล้ว นี่ไม่ใช่การกระทำผิดแต่อย่างใด สังเกต

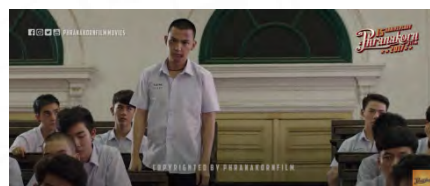
ได้จากเมื่อครูสองกลับมาถึงโรงเรียนและเห็นพวกเด็ก ๆ ที่กำลังเล่นน้ำ พวกเด็ก ๆ ไม่ได้รีบขึ้นจากน้ำ แต่ได้โบกมือและยิ้มให้ครูสอง ซึ่งสำหรับครูสองที่เป็นผู้ใหญ่และไม่ได้เติบโตมาในเชื่อนแห่งนี้ ก็อาจจะไม่คุ้นชินกับภาพที่มีเด็กน้อยลงไปเล่นน้ำในเชื่อนที่กว้างใหญ่ไพศาลเช่นนี้ โดยเฉพาะการไม่มีผู้ใหญ่อยู่ดูแลด้วย รวมถึงสภาพแวดล้อมภายในเชื่อนและโรงเรียนเรือนแพที่ไม่ค่อยมีผู้คนสัญจรผ่านไปมา ถ้าหากเด็ก ๆ เกิดจมน้ำตอนที่ตนไม่อยู่ ก็อาจจะไม่มีใครช่วยพวกเขาได้หากเกิดอันตราย

ส่วนความคึกคะนองในเด็กโต ในวัยมัธยมปลาย ที่ก่อการทะเลาะวิวาท อาจเกิดจากการมีค่านิยมบางอย่าง เช่น หากชนะในการทะเลาะวิวาทจะสร้างความภาคภูมิใจเพื่อสถาบัน มีศักดิ์ศรีความเป็นลูกผู้ชาย หรือทะเลาะวิวาทเพื่อปกป้องโรงเรียน

เช่นเรื่องวัยเป้ง นักเลงชาสัน (2557) ฉากที่ครูใหญ่และครูโรสได้อบรมแก๊งไล่เลื่อน สะเทือนดังที่เพิ่งก่อเรื่องทะเลาะวิวาทยกพวกตีกับโรงเรียนอื่น โดยครูใหญ่ได้ถามถึงเหตุผลในการยกพวกตีกันจากพวกตึง ซึ่งทำให้เห็นถึงค่านิยมผิด ๆ ที่ปลูกฝังกันในหมู่วัยรุ่น

ครูใหญ่ว่ากล่าวตักเตือนนักเรียน

ตึงลุกขึ้นตอบคำถามครูใหญ่

ภาพที่ 5.82 ครูใหญ่ว่ากล่าวตักเตือนพวกของตึงหลังจากก่อเรื่องทะเลาะวิวาท

ครูใหญ่ : ได้ข่าวว่ายกพวกตีกันอีกแล้วใช่ไหม พวกเธอทำไปเพื่ออะไร มีใครบอกครูได้บ้างไหม ที่ทำไปเนี่ย มันเพื่ออะไร

ตึง : เพื่อสถาบันครับ

ครูใหญ่ : เพื่อสถาบัน แล้วถ้าเธอเป็นอะไรไปเนี่ย สถาบันนี้ยังอยู่ไหม มีใครตอบครูได้ดีกว่านี้ไหม

แมว : เพื่อเพื่อน เพื่อรุ่นพี่ไงครับ

ครูใหญ่ : เพื่อเพื่อน เพื่อรุ่นพี่ แล้วถ้าเธอเจ็บหรือเธอตายไปเนี่ย ไ้อ้เพื่อนไ้อ้รุ่นพี่เธอเนี่ย มันมารับผิดชอบเธอไหม แต่ถ้าเธอตีกันแล้วโรงเรียนถูกปิด ครูก็ลำบาก นักเรียนก็ลำบากเนี่ย เธอจะทำยังไง ไปหาคำตอบมาสิ แล้วเอามาตอบกับครูให้ได้ ว่ามันทำกันไปเพื่ออะไร

ที่มาและสาเหตุหลักที่ทำให้นักเรียนกระทำผิด เป็นไปเพราะปัจจัยจากสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาความยากจน เป็นหลัก ที่บีบบังคับให้นักเรียนต้องกระทำผิด ซึ่งเป็นปัจจัยเดียวกับภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่กลุ่มนักเรียนที่กระทำผิดก็เกิดจากการอยู่ในครอบครัวที่มีปัญหา หรือยากจนเป็นส่วนใหญ่เช่นกัน

5.2.5 ประเภทการกระทำผิดของนักเรียน

การกระทำผิดของนักเรียนมีหลากหลายประเภท ตั้งแต่การกระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งถือเป็นการท้าทายอำนาจในระดับย่อย จนถึงการกระทำผิดกฎหมายซึ่งถือเป็นการท้าทายอำนาจในระดับที่ยิ่งใหญ่ โดยรูปแบบประเภทการกระทำผิดของนักเรียนที่ปรากฏในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ปีพ.ศ. 2548 มีความคล้ายกับประเภทการกระทำผิดของนักเรียนที่ปรากฏในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ปีพ.ศ. 2548 เช่น การสูบบุหรี่ในโรงเรียน การทะเลาะวิวาท และปรากฏการกระทำผิดในระดับที่ใหญ่ขึ้น เช่น การเสพยาเสพติดที่ถือเป็นปัญหายิ่งใหญ่ของสังคม

1. ผิดกฎระเบียบของโรงเรียน

ทำข้อสอบให้เพื่อนลอก

ภาพที่ 5.83 ลินส่งสัญญาณคำตอบให้เพื่อนลอก

สูบบุหรี่ในโรงเรียน

ภาพที่ 5.84 สังวาลย์และเพื่อนแอบสูบบุหรี่ในห้องเรียน

การลงโทษนักเรียนที่ทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน หากเป็นโทษที่ไม่ร้ายแรง หรือถือเป็นโทษที่สามารถประนีประนอมกันได้สำหรับครูบางคน ก็อาจจะลงโทษด้วยวิธีที่ไม่รุนแรง เช่น ในเรื่องสามชุก (2552) ฉากที่สังวาลย์และเพื่อนแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำโรงเรียน ครูพินิจก็ได้ลงโทษด้วยการสั่งให้ทำความสะอาดห้องน้ำ ส่วนในเรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) โทษที่ลินได้รับจากการทำข้อสอบให้เพื่อนลอก คือถูกตัดสิทธิ์ทุนเรียนฟรีและสิทธิ์สอบชิงทุนไปเรียนต่อสิงคโปร์ ซึ่งผู้อำนวยการได้กล่าว

ไว้ว่าการทำข้อสอบให้เพื่อนลอกถือเป็นความผิดร้ายแรงที่สามารถไล่ออกได้ ถึงแม้ว่าผู้อำนวยการจะไม่ไล่ออกจากโรงเรียน แต่การตัดสิทธิ์ทุนเรียนฟรีและสิทธิ์สอบชิงทุนไปเรียนต่อสิงคโปร์สำหรับลิน ก็ถือเป็นการลงโทษที่รุนแรงมาก เนื่องจากการไปเรียนต่อต่างประเทศเป็นความใฝ่ฝันของลิน การลงโทษให้หมดสิทธิ์สอบชิงทุนก็ถือเป็นการตัดอนาคตของลินเลยทีเดียว

2. ผิดกฎหมาย

เสพยาเสพติด

ภาพที่ 5.85 สังวาสและเพื่อนรวมกลุ่มกันเสพยาเสพติด

การเสพยาเสพติด ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ยิ่งกว่าระดับโรงเรียน ซึ่งถือเป็นปัญหาสังคม และเป็นความผิดร้ายแรง ในภาพยนตร์เรื่องสามชุก (2552) เมื่อครูพบว่านักเรียนกลุ่มหนึ่งมีปัญหาเสพยาเสพติด ครูไม่ได้แสดงอาการโกรธหรือโมโห แต่ได้พูดคุยกับนักเรียนถึงที่มา สาเหตุของปัญหาที่ทำให้นักเรียนติดยาเสพติด รวมถึงพยายามปกปิดไม่ให้เรื่องรู้ถึงหูตำรวจ จากฉากในตอนต้นเรื่องที่พวกนักเรียนวิ่งหนีตำรวจเข้ามาหลบในโรงเรียน และครูบอกปิดกับตำรวจไปว่าไม่เห็นพวกนักเรียน

นักเรียนวิ่งหนีตำรวจเข้ามาในโรงเรียน

ตำรวจถามหาเด็กกับครูพินิจ

ภาพที่ 5.86 นักเรียนวิ่งหนีตำรวจเข้ามาในโรงเรียนและตำรวจได้เข้ามาตามหาในโรงเรียน

ตำรวจ : ขอโทษนะครับ เห็นเด็ก 3 คนวิ่งเข้ามาในโรงเรียนไหมครับ

ครูพินิจ : ไม่เห็นนี่ครับ

จากฉากนี้แสดงให้เห็นว่า ครูพินิจกำลังคิดจะแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองโดยไม่ส่งมอบตัวนักเรียนให้กับตำรวจ แม้วามันจะเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งอาจเป็นเพราะครูไม่อยากให้นักเรียนต้องเสียอนาคต หรือมีความมั่นใจว่านักเรียนของตนจะสามารถเลิกพฤติกรรมที่ไม่ดีได้ ซึ่งครูพินิจได้เริ่มต้นแก้ปัญหาด้วยการสอบถามที่มาที่ไปให้นักเรียนเข้าสู่วงจรยาเสพติด และพยายามแก้ไขที่ต้นเหตุ เช่น

ส้วมที่เสพยาเพื่อให้ทำงานได้หนักขึ้น เนื่องจากต้องหาเงินไปช่วยแม่ใช้หนี้ ครูพินิจก็ได้ไปพูดคุยกับเจ้าหนี้เพื่อขออนุญาตผ่อนผันการจ่ายหนี้ เพื่อให้ส้วมไม่ต้องทำงานหนักเกินไปจนพังยาเสพติด โดยแลกเปลี่ยนการสอนพิเศษให้ลูกสาวเจ้าหนี้ฟรี

ภาพที่ 5.87 ครูพินิจขอร้องให้เจ้าหนี้ผ่อนผันหนี้ให้แม่ของวาล

ครูพินิจ : เอ๊ะ ได้ข่าวว่าลูกพี่เอนท์ปีนี้หรือครับ

เจ้าหนี้ : ใช่ค่ะอาจารย์ เห็นมันบอกว่าอยากเป็นแอร์โฮสเตสค่ะ

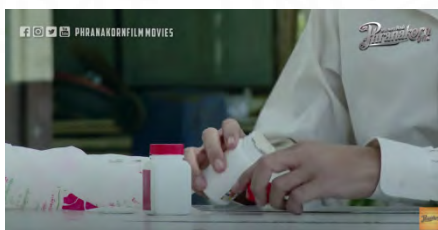
ครูพินิจ : เหรอ เอาอย่างนี้สิ ให้มันมาเรียนพิเศษกับผม ไม่คิดตังค์ ฟรี

ครูพินิจ : เออ ผมมีเรื่องอยากรบกวนพินิจนึ่งนะ ได้ข่าวว่าแม่ของไอวาล เขาติดหนี้ฟู้ยู
ไซไหม ?

เจ้าหนี้ : ใช่ค่ะ

ครูพินิจ : ยังไงช่วยผ่อนผันเขาหน่อยได้ไหมครับ เพราะตอนนี้ได้ข่าวว่าเขากำลังทำเรื่องกู้
ธ.ก.สอยู่ อีกไม่นานคงมีเงินใช้พี่ พี่ช่วยหน่อยนะ

และครูพินิจพยายามแก้ไขปัญหานี้ในขั้นตอนต่อ ๆ ไปด้วยตนเองอีก เช่น หาข้อมูลเกี่ยวกับพิษของยาเสพติด การบรรเทาอาการ และการรักษา ซึ่งครูพินิจก็ได้จัดหามาให้พวกนักเรียนด้วยเงินของตนเอง รวมถึงหาวิธีบำบัดการติดยาเสพติด และหากิจกรรมให้พวกนักเรียนได้ทำให้เป็นประโยชน์จนสามารถทำให้นักเรียนเลิกเสพยาเสพติดได้ในที่สุด

ภาพที่ 5.88 ครูพินิจกำลังจัดยาให้ส้วมและเพื่อน

ครูผู้ชาย : อาจารย์ซื้อยาให้พวกมันเองเลยหรือครับ

ครูพินิจ : ถ้าผมไม่ซื้อแล้วใครจะซื้อล่ะ

ครูผู้ชาย : ไร้อาจารย์ไปลงทุนซื้อยาให้พวกมันนะ มันไม่สำนึกหรอก

ครูพินิจ : ผมก็แค่หน้าที่ครูเท่านั้นแหละ

ทะเลาะวิวาท

ภาพที่ 5.89 เป้งยกพวกตีกับโรงเรียนของตัง

หากเป็นการทะเลาะวิวาทในโรงเรียน จะมีการลงโทษในโรงเรียนโดยครูฝ่ายปกครอง เช่น สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553) ที่โซนและดิงชกต่อยกัน จึงถูกครูฝ่ายปกครองตีด้วยไม้เรียว แต่ในเรื่องวัยเป้ง นักเลงชาสี่ (2557) ที่นักเรียนมักก่อเหตุทะเลาะวิวาทนอกโรงเรียน ซึ่งจะถูกจับโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและรับโทษในคุก โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการในโรงเรียน แต่กระบวนการลงโทษในโรงเรียนจะเริ่มขึ้นหลังจากที่นักเรียนได้รับโทษจากตำรวจเรียบร้อยแล้ว เช่น ถูกจำคุก เสียค่าปรับ ผู้ปกครองมารับตัว โรงเรียนจึงจะทำการตัดสินโทษต่อ เช่น คัดโทษ ทำทัณฑ์บน หรือไล่ออก

5.2.6 เป้าหมายการลงโทษของครู

การวิเคราะห์เป้าหมายในการลงโทษของครู เป็นการศึกษาความคิดของครูว่ามีกระบวนการในการจัดการกับความผิดของนักเรียนอย่างไร ต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความคิดของนักเรียนไปในรูปแบบใดหลังจากการทำโทษ มีจุดมุ่งหมายหลักหรือจุดมุ่งหมายแฝงอย่างไรบ้าง

1. ต้องการให้ผู้ปกครองมีส่วนช่วยในการดูแลลูกหลาน

ในเรื่องสามชุก (2552) ครูพินิจได้แจ้งให้ผู้ปกครองทราบว่าลูกหลานกำลังติดยาเสพติด เพื่อให้ช่วยกันดูแลเอาใจใส่ในการเลิกลาของเด็กๆ เพราะต้องใช้กำลังใจ และการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้ปกครองที่บ้าน เพราะครูก็ดูแลนักเรียนได้เฉพาะตอนอยู่ในโรงเรียนเท่านั้น จึงอยากให้ผู้ปกครองมีส่วนในการแก้ปัญหาด้วย

ภาพที่ 5.90 ครูพินิจเรียกผู้ปกครองมาพูดคุยถึงแนวทางแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดของนักเรียน

ครูพินิจ : ที่ผมเชิญพวกคุณมาในวันนี้ ไม่ได้ให้มานั่งโทษกันไปโทษกันมา หรือหาว่าใครถูกใครผิด ผมแค่อยากให้คุณมารับทราบปัญหา และช่วยทางโรงเรียนดูแลลูกของคุณให้ดีกว่านี้

ในฉากนี้ แสดงถึงความแตกต่างของทัศนคติเรื่องการแบกรับหน้าที่ของครูระหว่าง ภาพยนตร์ยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 หากครูได้รับการฝากฝังจากผู้ปกครองให้ช่วยดูแลหรือแก้ไขพฤติกรรมบางอย่าง หากเป็นภาพยนตร์ยุคอดีต ครูจะยอมแบกรับความหวังจากผู้ปกครองและให้คำมั่นสัญญาว่าจะช่วยเหลือดูแลประดุจลูกหลานของตน หรือพยายามแบกรับภาระการดูแลทั้งหมดไว้ที่ครูแต่เพียงผู้เดียว แต่ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 จะเห็นว่าครูมีความคาดหวังให้มีการแบ่งภาระหน้าที่การดูแลนักเรียนระหว่างผู้ปกครองและครู โดยอาจมีเหตุผลหลายประการ เช่น หากผู้ปกครองช่วยดูแลสอดส่องนักเรียนขณะอยู่ที่บ้าน และครูดูแลสอดส่องนักเรียนขณะอยู่ที่โรงเรียนก็จะทำให้สามารถดูแลนักเรียนได้ทั่วถึงมากขึ้น หรือ หากผู้ปกครองปล่อยปละละเลย ครูเพียงฝ่ายเดียวก็ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนได้สำเร็จ

2. สั่งสอนให้รู้จักขีดความสามารถ ความผิด และไม่กระทำผิดซ้ำ

ในเรื่องสิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก หลังจากครูได้ลงโทษโซนแล้ว ครูได้แนะนำให้โซนนำความสามารถที่มีไปประกวดถ่ายภาพ จะเป็นการนำชื่อเสียงมาให้โรงเรียน ดีกว่ามาทะเลาะเบาะแว้งกับเพื่อน

ภาพที่ 5.91 หลังจากลงโทษโซน ครูได้แนะนำให้โซนใช้ความสามารถในทางที่ถูกในการประกวดถ่ายภาพของจังหวัด

ครู : ถ้าต่อไปนี้ เรามีเรื่องทะเลาะชกต่อยกันอีกนะ ฉันจะเรียกผู้ปกครอง โดยเฉพาะเธอนะ โซน เธอก็มีฝีมือในการถ่ายภาพ และตอนนี้ทางจังหวัดก็มีการประกวดการถ่ายภาพ เธอก็น่าจะไปสมัครนะ เพื่อจะสร้างชื่อเสียงให้กับทางโรงเรียนบ้าง ดีกว่ามาทะเลาะเบาะแว้งกันแบบนี้

ในเรื่องคิดถึงวิทยา (2557) ตอนที่ครูสองนั่งเรือออกไปหาคลื่นสัญญาณเพื่อโทรศัพท์ แต่เมื่อกลับมาที่โรงเรียนเรือนแพแล้วไม่เจอนักเรียน จึงได้เดินตามหา จนเจอนักเรียนเล่นน้ำอยู่ในเขื่อน ด้วยความตกใจและห่วงว่านักเรียนจะเป็นอันตราย ครูสองจึงได้รับตะโกนเรียกให้ขึ้นจากน้ำ และคุณนักเรียนว่า “ชนไม่เข้าเรื่อง ถ้าจมน้ำตายขึ้นมาจะทำยังไง” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความกลัวว่า

อันตรายจะเกิดขึ้นกับพวกเด็ก ๆ แต่พวกนักเรียนก็ไม่สนใจ เพราะการเล่นน้ำในเขื่อนเป็นวิถีชีวิตปกติของลูกหลานชาวประมง ครูสองจึงได้ใช้ไม้เรียวตีเพื่อเป็นการทำโทษ

ภาพที่ 5.92 ครูสองเดินตามหาเด็ก ๆ หลังกลับจากออกไปหาสัญญาณโทรศัพท์

แม้ว่าในฉากนี้ จะแสดงให้เห็นถึงการใช้อารมณ์โกรธมาเป็นส่วนร่วมกับการตัดสินใจเลือกวิธีการลงโทษนักเรียน แต่ภาพยนตร์ได้สื่อให้เห็นถึงความเป็นห่วงนักเรียนของครูสองเช่นกัน ทำให้ครูสองต้องลงโทษนักเรียนให้ลาบจำเพื่อไม่ให้นักเรียนทำพฤติกรรมเสี่ยงอันตรายเช่นนั้นอีก

ในเรื่องฟ.ฮัลเลอร์ (2558) บราเดอร์ฮัลเลอร์ได้กล่าวกับผู้ปกครองก่อนที่จะลงโทษด้วยการตีว่า เขาจะลงโทษให้รู้ถูกผิด และพอจำว่าอะไรควรไม่ควร และกล่าวถึงเหตุผลในการลงโทษ

ภาพที่ 5.93 บราเดอร์ฮัลเลอร์กล่าวถึงเป้าหมายในการลงโทษนักเรียนให้ผู้ปกครองเข้าใจ

บราเดอร์ฮัลเลอร์ : เด็ก ๆ อายุแค่สิบขวบ จะเรียกว่าไม่รู้ความก็ได้ ผมจะทำโทษให้พอจำ ให้รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด อะไรควรอะไรไม่ควร

เป้าหมายในการลงโทษเพื่อสั่งสอนให้เข็ดหลาบต่อการกระทำผิด มีความเหมือนกับเป้าหมายของครูในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่ลงโทษนักเรียนให้รู้จักผิดชอบชั่วดี ไม่กระทำความผิดซ้ำ และมีการชี้แนะแนวทางที่ดีให้นักเรียนนำไปปฏิบัติเช่นกัน

ภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ก็ยังมีการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้ไม้เรียวในการลงโทษนักเรียน เช่นเดียวกับภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบ

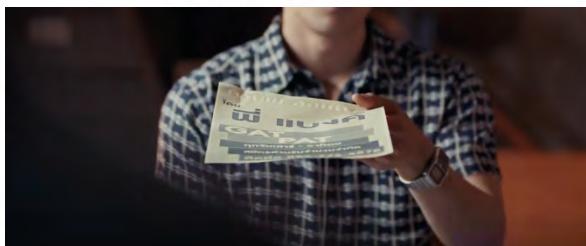
กระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่เงื่อนไขว่าไม่เรียนจะสามารถใช้ได้ หากครูใช้ไม่เรียนด้วยเจตนาดีที่มีตั้งใจอยากอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเป็นคนดีด้วยใจจริง

5.2.7 ผลที่เกิดขึ้นหลังการลงโทษ

การศึกษาผลที่เกิดขึ้นหลังจากการลงโทษ เพื่อให้ทราบถึงเรื่องราวและผลกระทบหลังจากที่ครูตัดสินใจลงโทษนักเรียนไปแล้ว ว่าทำให้เกิดผลดี ผลเสียหรือเกิดผลกระทบกับตัวละครที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษบ้าง เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง

1. การลงโทษของทางโรงเรียนได้ตัดโอกาสในการศึกษาต่อ ทำให้นักเรียนได้วางแผนกระทำผิดต่อไปเพราะหมดหนทางในการดำเนินชีวิตตามแบบแผนปกติของสังคม

เช่น แบนค์ หลังจากถูกจับได้ว่าทุจริตในการสอบ STIC ก็ได้ถูกไล่ออกจากโรงเรียน เขาจึงได้คิดแผนการโกงข้อสอบ GAT PAT และกล่าวว่า จากเหตุการณ์ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นแล้วว่าถึงถูกจับ ก็ไม่ถึงกับติดคุก และทำตัวต่อต้านระบบการศึกษาว่า เราจะหนีเรียนมหาวิทยาลัยจบ 4 ปี เพื่อทำงานให้ได้เงินเดือนหลักหมื่นไปทำไม เมื่อเราสามารถหาเงินหลักล้านจากการโกงข้อสอบได้ตั้งแต่ออนันต์ ซึ่งอาจจะเป็นความแค้นส่วนตัวที่แบนค์ถูกลงโทษอยู่คนเดียว ทั้ง ๆ ที่มีผู้ร่วมแผนการอีกหลายคน

ภาพที่ 5.94 แบนค์ชักชวนให้ลินมาเข้าร่วมขบวนการโกงข้อสอบ

ลิน : ที่โดนไล่ออกจากโรงเรียน เพราะสถานทูตเขาโทรไปรายงานทางโรงเรียนใช่ไหม

แบนค์ : อืม

ลิน : แล้วแกเอาไงต่อล่ะ

แบนค์ : ที่เราเรียกแกมาก็เพราะเรื่องนี้แหละ แกได้สมัครสอบ GAT PAT รีบเล่า เรามีงานที่อยากชวนแกมาทำด้วยกัน เราคิดวิธีที่ปลอดภัยกว่า รัดกุมกว่า กระจายคำตอบได้มากกว่า ที่สำคัญ ลูกค่า GAT PAT มีมากกว่าลูกค่า STIC ตั้งไม่รู้กี่เท่า แต่วิธีนี้ จำเป็นต้องมีครูพี่ลินมาช่วย

ลิน : แกต้องการเงินอีกเท่าไร? ถ้าเงินที่แกได้ยังไม่พอ ส่วนแบ่งของเราอยู่ที่พัฒน์นะ แกไปเอาได้เลย

แบนค์ : ไม่เกี่ยวกับเรื่องพอไม่พอ มันเกี่ยวกับว่าต่อจากนี้ จะทำได้อีกเท่าไรต่างหาก จากที่เราลองคำนวณดูนะ รอบนี้หลักสิบล้านเลยนะ เงินเยอะขนาดนี้ คุ่มไหมที่จะเสี่ยงอีก

ครั้ง แก่ก็เห็นอยู่นี้ ว่าต่อให้เราโดนจับ มันก็ไม่ได้แปลว่าจะต้องติดคุกนี้ เอาจริง ๆ นะลิน แก่จะทนเรียนอีก 4 ปี เพื่อจบทำงานได้เงินหลักหมื่นไปทำไม ในเมื่อเราหาเงินหลักล้านได้ตั้งแต่ตอนนี้เลย จะทำงานดักดานเป็นไอ้โง่ไปทำไม

การที่แบงค์ถูกไล่ออกจากโรงเรียน ทำให้เขาเรียนไม่จบชั้นมัธยมปลาย ซึ่งหมายความว่าเขาก็จะไม่สามารถไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้ หรือไม่ได้รับแม้แต่วุฒิมัธยมศึกษาในระดับมัธยมปลาย ซึ่งตามธรรมเนียมแบบแผนของสังคม มีค่านิยมที่ต้องเรียนจบมหาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรี และเข้าสู่การทำงาน จึงจะถือว่าเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จสำหรับสังคมทั่วไป แต่สำหรับแบงค์ มันคงไม่มีวันนั้นอีกแล้ว เนื่องจากเขาถูกตัดโอกาสที่จะได้ศึกษาต่อ อีกทั้งยังมีตราบาปที่โกงข้อสอบข้ามชาติอีกด้วย หากไปสมัครงานที่ไหนก็คงไม่มีใครอยากรับ แบงค์จึงต้องเดินทางเข้าสู่เส้นทางของการโกง เพราะนอกจากกิจการร้านซักรีดที่บ้าน นี่อาจเป็นเส้นทางเดียวในชีวิตของเขาที่ยังพอจะทำได้ และแม้มันจะเป็นหนทางที่เสี่ยงแต่มันก็เป็นหนทางที่สามารถทำเงินได้จำนวนมหาศาลมากกว่าเงินที่ได้จากการทำงานในสังคมปกติเสียอีก

ฉากนี้ อาจแสดงให้เห็นถึงผลกระทบด้านที่เป็นข้อเสียจากการลงโทษ แม้ว่าจะเป็นการลงโทษที่เกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผลกับการกระทำผิดของแบงค์ แต่การลงโทษด้วยการไล่ออกจนทำให้นักเรียนต้องเรียนไม่จบตามการศึกษาขั้นพื้นฐานที่คนในสังคมควรจะได้รับ ทำให้แบงค์ไม่สามารถใช้ชีวิตตามแบบแผนปกติของสังคมได้มากนัก เช่น การเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัย การเข้าทำงานที่ต้องใช้วุฒิมัธยมศึกษา และที่สำคัญการถูกไล่ออก ทำให้แบงค์กลายเป็นเด็กที่มีประวัติไม่ดี หากจะสมัครเข้าเรียนชั้นมัธยมปลายใหม่ ก็อาจไม่มีใครรับ ทำให้เขาต้องเลือกทางเดินสีเทา และกลายเป็นบุคคลที่ไม่สามารถใช้ชีวิตตามบรรทัดฐานปกติของสังคมได้อีกต่อไป

5.2.8 การยอมรับการลงโทษ

การศึกษาการยอมรับการลงโทษ จะทำให้ทราบถึงที่มาที่ทำให้เกิดกระบวนการยอมรับการลงโทษของครูและระดับการยอมรับของตัวละครแต่ละกลุ่ม

1. ครูอธิบายเหตุผลของการลงโทษให้กับผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองยอมรับการลงโทษ

การที่ครูได้อธิบายถึงเหตุผลที่จะต้องลงโทษให้กับผู้ปกครองฟัง ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจและยอมรับการลงโทษได้เช่น ในเรื่องพีอีแลร์ (2558) ก่อนลงโทษนักเรียน บราเดอร์ฮีแลร์ได้พูดคุยตกลงกับผู้ปกครองให้เข้าใจถึงการกระทำผิดของเด็ก และเหตุผลที่ต้องลงโทษของครูที่คิดว่าเหมาะสม

ภาพที่ 5.95 บราเดอร์ฮีแลร์กล่าวถึงเหตุผลที่นักเรียนสมควรที่จะได้รับการลงโทษให้ผู้ปกครองฟัง

บราเดอร์ฮีแลร์ : ยูซุปตั้งใจจะกินขนมในเวลาห้ามของโรงเรียน อย่างนี้เรียกว่าไม่รู้จักกฎ ไม่รู้จักวินัย แย่งขนมจากมือผู้อื่นที่เขาไม่ได้อนุญาต อย่างนี้เรียกว่าไม่มีมารยาท และยังเอาเรื่องที่ตนเองได้เปรียบ มาข่มขู่วางอำนาจ อย่างนี้เรียกว่าไม่รู้จักคุณธรรม สมควรแก่เหตุไหมคุณพ่อ

พ่อของยูซุป : ครับ

แม่ของเป้ง จากเรื่องวัยเบ้งนักร้องเลขาสั้น (2557) ที่จำเป็นต้องยอมรับการลงโทษโดยการที่เป้งถูกล่อออกจากโรงเรียน เนื่องจากก่อเหตุทะเลาะวิวาทหลายครั้ง และครูรังสรรค์ ครูฝ่ายปกครองได้แจ้งกับแม่ของเป้งเอาไว้แล้วว่าหากเป้งก่อเหตุอีกจะต้องถูกล่อออก

ภาพที่ 5.96 ครูรังสรรค์เรียกแม่ของเป้งมาเพื่อแจ้งให้ทราบว่าเป้งจะต้องถูกล่อออกจากโรงเรียน

ครูรังสรรค์ : คุณแม่ครับ คราวนี้ผมคงต้องให้ลูกของคุณแม่ออกจากโรงเรียน เพราะว่าทำผิดซ้ำซาก ครั้งแรกก็ถูกคาดโทษ ต่อมาก็ทัณฑ์บน ก็ยังทำผิดอีก ผมเสียใจด้วยนะครับ

แม่ของเป้ง : ไม่เป็นไรค่ะ แม่เข้าใจดีค่ะ ขอบคุณมากค่ะ

2. ผู้ปกครองจำยอมเพราะไม่มีอำนาจที่จะต่อรองกับครู หรือมั่นใจในการตัดสินใจของครูมากกว่า

ในบางครั้ง ผู้ปกครองรู้สึกจำยอม เนื่องจากอยู่ในฐานะที่ไม่อาจจะต่อรองอำนาจกับครู หรือผู้อำนวยการได้ก็ตาม เช่น พ่อของลิน จากเรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) ที่ได้แต่ก้มหน้ายอมรับการตัดสินใจของผู้บริหารที่ตัดสิทธิ์ทุนเรียนฟรีและสิทธิ์สอบชิงทุนไปสิงคโปร์ของลิน เนื่องจากจับได้ว่าลินแอบทำข้อสอบให้เพื่อน แม้ว่าลินและแบงค์จะมองว่าเป็นการลงโทษที่เกินกว่าเหตุก็ตาม แต่พ่อ

ของลินก็ยอมรับการลงโทษนี้ เนื่องจากคิดว่ากลัวว่าลินจะถูกไล่ออก และพ่ออยากให้ลินได้เรียนที่โรงเรียนนี้ต่อไป เพราะเป็นโรงเรียนที่มีทุนสำหรับเรียนต่อมหาวิทยาลัยมาก ซึ่งสามารถผลักดันให้ลินมีอนาคตที่ดีได้

ภาพที่ 5.97 ผู้อำนวยการเรียกพ่อของลินมารับฟังการตัดสินลงโทษลิน

ผู้อำนวยการ : ทำข้อสอบให้เพื่อนนี่ถือเป็นการทุจริต ผิดกฎร้ายแรงของโรงเรียนนะ เอาเข้าจริง ๆ เนี่ย พ่อ.ไล่เธอออกจากโรงเรียนได้เดี๋ยวนี้เลยนะ แต่เห็นว่าเป็นครั้งแรก เลยจะยกเลิกลูกทุนเรียนฟรีของโรงเรียน

ลิน : ...โอเคค่ะ

แบงค์ : คือจริง ๆ แค่นี้ได้กับลินสอบใหม่ก็น่าจะพอ...

ผู้อำนวยการ : จำไว้นะลิน โรงเรียนเป็นที่เรียน ไม่ใช่ที่หาเงิน

ลิน : (หลุดหัวเราะ)

ผู้อำนวยการ : ซำอะไร ! ไม่มีมารยาท

ลิน : เปล่าค่ะ

ผู้อำนวยการ : พี่วีย์ เป็นครูทำไมไม่สอนมารยาทลูกละคะ

พ่อของลิน : ...ครับ

ลิน : คงไม่ใช่หนูคนเดียวนะคะ ที่ใช้โรงเรียนเป็นที่หาเงินแบบนี้ค่ะ !

ผู้อำนวยการ : พูดอย่างนี้หมายถึงอะไร

ลิน : หนูหมายถึงเงินสองแสน ค่าแป๊ะเจี๊ยะที่พ่อหนูจ่ายไปค่ะ !

ผู้อำนวยการ : มันไม่ได้เรียกว่าแป๊ะเจี๊ยะ มันเรียกว่าค่าบำรุงการศึกษาโรงเรียน

ลิน : ค่าบำรุงการศึกษาโรงเรียนมันก็คือค่าเทอมไม่ใช่หรอคะ !

พ่อของลิน : พ่อแล้วลิน ! พ่อ ...ขอให้ลูกผมได้เรียนต่อ ค่าเทอมที่เหลือนผมรับผิดชอบเองไปลูก...

ผู้อำนวยการ : ก็ได้ แต่มีเงื่อนไขอย่างหนึ่ง ฉันจะตัดสิทธิ์สอบชิงทุนไปสิงคโปร์ของเธอ

พ่อของลิน : ...โอเค ๆ ไปลูก

หรือ แม่ของสังวาลย์และพันธ์ จากเรื่องสามชุก (2552) ที่หลังจากทราบเรื่องจากครูพินิจว่าลูกของตนติดยาเสพติด ก็ได้ฝากฝังให้ครูพินิจได้ดูแลและจะลงโทษอย่างไรก็ตามแต่ดูเลยพินิจของครู เนื่องจากคิดว่าตนไม่มีความสามารถมากพอที่จะอบรมสั่งสอนลูกเองได้

ภาพที่ 5.98 ฉากที่แม่ของสังวาลย์ได้ฝากฝังให้ครูพินิจช่วยดูแลสังวาลย์หลังจากทราบว่าลูกของตนติดยาเสพติด

แม่ของสังวาลย์ : ครู ฉันขอฝากไว้ว่าลมันด้วย ฉันไม่มีปัญญาดูแลมันหรอก ถ้าพังกักหาเข้ากินคำ เราอยู่กันสองคนแม่ลูก พ่อมันก็ตายไปตั้งนานแล้ว ช่วยดูแลมันหน่อย ฉันกลัวมันจะเติลิดเปิดเปิงไปใหญ่

ภาพที่ 5.99 ฉากที่ครูพินิจมาหาแม่ของพันธ์ที่จุดที่แม่ของพันธ์ทำงานก่อสร้าง

ครูพินิจ : แม่พอจะมีเวลาไหม ผมขอคุยด้วยหน่อยสิ

แม่ : ฉันไม่มีเวลาหรอก ฉันต้องทำงาน ถ้าเป็นเรื่องไอ้พันธ์ อาจารย์จะเอาอย่างไรกับมันก็ตามสบายเลย ไอ้เรื่องติดยา พามันไปถ้ากระบอกไม่ได้เธอ เห็นว่าไม่เสียเงินด้วยนี่

จากบทสนทนาระหว่างครูพินิจกับแม่ของสังวาลย์และแม่ของพันธ์ แสดงให้เห็นถึงความคิดของคนเป็นแม่ที่อยู่ในสถานะคนยากจน ที่รู้สึกว่ามันไม่มีอำนาจมากพอที่จะสู้กับปัญหาเสพติดของสังคมได้ ทั้งอำนาจด้านเงิน ความรู้ และเวลาที่จะดูแล อบรมสั่งสอนลูก เนื่องจากแค่การที่ต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวก็สุดความสามารถและสุดกำลังที่ทำได้แล้ว จึงได้ฝากฝังลูกให้กับครู ซึ่งถือเป็นผู้ที่มีอำนาจในการปกครองนักเรียนรองลงมาจากผู้ปกครอง

ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ปกครองของนักเรียนค่อนข้างมีการยอมรับในการลงโทษของครู โดยที่ตัวละครครูไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการช่วยเหลือหรือคลี่คลายปัญหาให้นักเรียน เนื่องจากค่อนข้างมีการตกลงหรือต่อรองกันระหว่างครูและผู้ปกครองในการลงโทษนักเรียนแต่ละครั้ง แบบเป็นขั้นเป็นตอนชัดเจน เช่น ในภาพยนตร์เรื่องวัยเบ้ง นักเลงขาสั้น (2557) ครูได้พูดคุยตกลงกับแม่ของเบ้งแล้วว่าระดับการลงโทษของครูจะเริ่มจากการคาตโทษในการทำผิดครั้งแรก หากก่อเหตุครั้งที่สองจะถูกทัณฑ์บน และครั้งที่สามจะต้องถูกไล่ออกจากโรงเรียน ซึ่งแม่ของเบ้งได้รับทราบและจำเป็นต้องทำตาม เนื่องจากได้ตกลงกันไว้ตั้งแต่แรกแล้ว

หรือในอีกแง่มุมหนึ่ง ผู้ปกครองก็อยู่ในสถานะที่ไม่มีอำนาจมากพอที่จะต่อรองกับครู โดยเฉพาะครอบครัวที่มีฐานะยากจน เช่น เรื่องสามชุก (2552) ที่ผู้ปกครองบางคนเป็นผู้ด้อยการศึกษาทำให้อาจไม่มั่นใจในการตัดสินใจของตนเอง และรู้สึกมั่นใจในความคิดของครูมากกว่า จึงยกให้ครูช่วยตัดสินใจเรื่องลูกของตนทั้งหมด

5.2.9 การต่อต้านขัดขืนการลงโทษ

1. การต่อต้านขัดขืนจากนักเรียนและผู้ปกครอง

ในภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) ผู้อำนวยการได้สั่งลงโทษลินโดยการตัดสิทธิ์ทุนเรียนฟรีและสิทธิ์สอบชิงทุนไปสิงคโปร์ของลิน ทำให้แบงค์ที่เป็นผู้นำเรื่องมาฟ้องครูรู้สึกผิดกับลินมาก เพราะแบงค์รู้ว่าการได้ไปเรียนต่อต่างประเทศเป็นความใฝ่ฝันของลิน แต่หากลินไม่ได้รับทุนก็คงไม่มีเงินไปเรียนต่อต่างประเทศได้ ซึ่งแบงค์ก็เข้าใจปัญหาความลำบากด้านการเงินของลินดี เนื่องจากทั้งคู่มีฐานะทางบ้านที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งในฉากนี้ แบงค์ได้พยายามพูดความคิดของตนที่มีต่อการตัดสินใจโทษในครั้งนี้ออกไป ว่าอยากให้ลงโทษลินด้วยการให้สอบใหม่ก็เพียงพอแล้ว แต่ผู้อำนวยการก็ไม่ยอมรับฟัง

ภาพที่ 5.100 ลินถูกผู้อำนวยการตัดสิทธิ์สอบชิงทุนไปสิงคโปร์

ผู้อำนวยการ : ฉันจะตัดสิทธิ์สอบชิงทุนไปสิงคโปร์ของเธอ

ลิน : เกี่ยอะไรกันล่ะคะ ! หนูให้เพื่อนลอกข้อสอบก็จริง แต่หนูไม่เคยลอกใครนะคะ คะแนนทุกอย่างที่หนูได้มา หนูก็ได้มาเพราะความสามารถของหนูเองจริง ๆ

ลินก็ได้พยายามอธิบายเหตุผลให้ผู้อำนวยการฟังว่าการที่ตัดสิทธิ์สอบชิงทุนไปสิงคโปร์นั้นไม่ถูกต้อง เนื่องจากแม้ว่าเธอจะให้เพื่อนลอกข้อสอบจริง แต่คะแนนในส่วนของเธอ เป็นคะแนนที่ได้จากความสามารถของเธอจริง ๆ แต่ผู้อำนวยการก็ยังยืนยันที่จะตัดสิทธิ์สอบของลิน

ซึ่งจะเห็นได้ว่าแม้ว่าแบงค์และลินจะมีความคิดต่อต้านและพยายามโต้แย้งการลงโทษของผู้อำนวยการ แต่แบงค์และลินก็ไม่มีอำนาจมากพอที่จะต่อรองให้ผู้อำนวยการเปลี่ยนวิธีลงโทษหรือลดโทษให้ เพราะแบงค์และลินอยู่ในฐานะนักเรียนที่ต้องเชื่อฟังและอยู่ภายใต้อำนาจของครู โดยเฉพาะลินที่ตอนนี้มีความผิดติดตัว ทำให้กลายเป็นนักเรียนที่ทำตัวแย่ นอกจากนี้พวกเขาก็เป็นเด็กที่มีฐานะครอบครัวยากจน ที่หากพิจารณาจากพฤติกรรมของผู้อำนวยการที่มีการเก็บค่าแป๊ะเจี๊ยะแพง ๆ แล้ว หากแบงค์และลินไม่ได้อยู่ในสถานะนักเรียนเรียนดีของโรงเรียนที่ผู้อำนวยการยังพอจะใช้ประโยชน์จากพวกเขาในการสร้างชื่อเสียงของโรงเรียนได้ พวกเขาก็คงจะไร้ตัวตนสำหรับผู้อำนวยการ และไม่มีสิทธิ์มีเสียงมากกว่านี้

ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ไม่ค่อยปรากฏฉากที่มีการขัดขืนการลงโทษจากนักเรียนหรือผู้ปกครองมากนัก เนื่องจากในการลงโทษแต่ละครั้งของครู มักมีการพูดคุยตกลงกับผู้ปกครองถึงเหตุผลและระดับการทำโทษหากมีการกระทำผิดครั้งต่อไปที่ค่อนข้างชัดเจน ทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถโต้แย้งอะไรได้มากนัก เนื่องจากมีการตกลงกันไว้แล้ว ส่วนอีกเหตุผลหนึ่งคือการที่นักเรียนหรือผู้ปกครองอยู่ในสถานะที่ด้อยอำนาจมากกว่า จึงไม่มีสิทธิ์มีปากมีเสียงกับครู โดยเฉพาะครูระดับสูง เช่น ครูใหญ่ ผู้อำนวยการ

2. การต่อต้านขัดขืนจากครู

ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ไม่ปรากฏภาพของครูที่เข้ามาขัดขวางการลงโทษ แต่กลับเป็นในเชิงภาพของครูที่ขัดขวางไม่ให้ครูเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับนักเรียนที่กระทำผิดที่เป็นปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด โดยมีความคิดเห็นว่าควรแก้ปัญหาด้วยการไล่ออกไปเลย

ตารางที่ 5.6

แสดงภาพรวมลักษณะของการใช้ไม้เรียวของภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ปี 2548

✓ = มีการปรากฏ - = ไม่มีการปรากฏ

ลักษณะ ของการใช้ ไม้เรียว	สามชุก (2552)	สิ่งเล็ก ๆ ที่ เรียกว่ารัก (2553)	วัยเป้ง นักเลงชาล้น (2557)	คิดถึง วิทยา (2557)	ฟ.ฮีแลร์ (2558)	ฉลาดเกมส์ โกง(2560)
ลักษณะ ภายนอก ของไม้เรียว	มีลักษณะเป็นไม้เรียวเหลากลมเกลียวเรียบ เส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 0.7 เซนติเมตร โดยเขียนที่บริเวณก้นหรือขาอ่อนท่อนบนที่มีเครื่องแต่งกายรองรับ และเขียนไม่เกิน 6 ที เหมือนกับในภาพยนตร์ยุคก่อนปีพ.ศ. 2548 ที่ได้ใช้ไม้เรียวตามที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ปีพ.ศ.2515 กำหนดไว้					
บทบาท ของไม้เรียว	ไม้เรียวถูกลดบทบาทลงเหลือเพียงบทบาทเดียวคือ การเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการลงโทษ ไม่มีบทบาทการเป็นสัญลักษณ์เหมือนใน ภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการลงโทษ ปี 2548					
สถานที่ใน การใช้ไม้ เรียว	มีลักษณะที่ค่อนข้างเป็นสถานที่เปิดเผยหรือมีความเป็นสาธารณะเช่นเดียวกับ ภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษ ปี 2548					
การถ่ายทำ						
Effects ด้านแสง สี	ไม่มีการใช้ Effects พิเศษมาช่วยเหมือนกับฉากการทำโทษด้วยไม้เรียวในภาพยนตร์ ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 โดยยังคงใช้แสงและสีที่สมจริงใน ฉาก เพื่อสื่อให้เห็นถึงความ Realistic ว่าเหตุการณ์เช่นนี้ไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกินจริง แต่เป็นเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง					
Effects ด้านเสียง	ไม่มีการใช้ Effects พิเศษหรือเสียงดนตรีแทรกมากนักในขณะที่ครูกำลัง ลงโทษนักเรียนด้วยการตี โดยจะมีเสียงประกอบเพียงแค่เสียงไม้เรียวที่ฟาดกระทบ					

	กันหรือร่างกายของนักเรียน และเสียงร้องไห้จากนักเรียนเท่านั้น เหมือนกับฉากการทำโทษด้วยไม้เรียวในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548					
ปฏิกริยานักเรียนที่ถูกตี						
เจ็บปวด	-	✓	-	✓	-	-
แข็งกร้าว	-	-	-	-	✓	-
ปฏิกริยานักเรียนที่เห็นเหตุการณ์						
หวาดกลัว	-	✓	-	-	-	-
ปฏิกริยาครูผู้ตี						
ตีด้วยเจตนาที่ดี	-	✓	-	✓	✓	-
มีอารมณ์โกรธ	-	-	-	-	✓	-

ตารางที่ 5.7

แสดงภาพรวมที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการปี 2548

✓ = มีการปรากฏ, - = ไม่มีการปรากฏ

ที่มาและเหตุผลใน การกระทำผิด	สามชุก (2552)	สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่า รัก(2553)	วัยเป้ง นักเลงชา สี่(2557)	คิดถึง วิทยา (2557)	ฟ.ฮีแลร์ (2558)	ฉลาด เกมส์โกง (2560)
มีปมปัญหา ครอบครัว ทำให้มีปม ด้อย	✓	✓	✓	-	-	-
ปัญหาความยากจน ที่ส่งผลกระทบต่อ การเรียน	✓	-	-	-	-	✓
คึกคะนอง รู้เท่าไม่ถึงการณ์	✓		✓	✓	✓	-

ตารางที่ 5.8

แสดงภาพรวมประเภทการกระทำผิดของภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

✓ = มีการปรากฏ, - = ไม่มีการปรากฏ

ประเภทการกระทำผิด	สามชุก (2552)	สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)	วัยเป้ง นักเลงขาสั้น (2557)	คิดถึงวิทยา (2557)	ฟ.ฮีแลร์ (2558)	ฉลาดเกมส์โกง (2560)
ผิดกฎระเบียบของโรงเรียน						
สูบบุหรี่ในโรงเรียน	✓	-	-	-	-	-
ล้อเลียนปมด้อยของเพื่อน	✓	-	-	-	-	-
แกล้งเพื่อน	-	✓	-	-	-	-
ทำข้อสอบให้เพื่อน	-	-	-	-	-	✓
ทำพฤติกรรมที่เสี่ยงอันตราย	-	-	-	✓	-	-
ผิดกฎหมาย						
เสพยาเสพติด	✓	-	-	-	-	-
ทะเลาะวิวาท	-	✓	✓		✓	--

ตารางที่ 5.9

แสดงภาพรวมเป้าหมายการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

✓ = มีการปรากฏ, - = ไม่มีการปรากฏ

เป้าหมายการลงโทษ	สามชุก (2552)	สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)	วัยเป้ง นักเลงขาสั้น (2557)	คิดถึงวิทยา (2557)	ฟ.ฮีแลร์ (2558)	ฉลาดเกมส์โกง (2560)
ให้นักเรียนหลายจำ ไม่กระทำความผิดซ้ำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ต้องการให้ผู้ปกครองมีส่วนช่วยดูแล สอดส่องบุตรหลาน	✓	-	-	-	-	-

ตารางที่ 5.10

แสดงภาพรวมผลที่เกิดขึ้นหลังการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

✓ = มีการปรากฏ, - = ไม่มีการปรากฏ

ผลที่เกิดขึ้นหลังการลงโทษ	สามชุก (2552)	สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)	วัยเป้ง นักเลงขาสั้น (2557)	คิดถึงวิทยา (2557)	ฟ.ฮีแลร์ (2558)	ฉลาดเกมส์โกง (2560)
การลงโทษได้ตัดโอกาสในการศึกษาต่อ ทำให้นักเรียนหมดหนทางในการดำเนินชีวิตตามแบบแผนปกติของสังคม	-	-	-	-	-	✓

ตารางที่ 5.11

แสดงภาพรวมการยอมรับและการขัดขึ้นการลงโทษในช่วงเริ่มเรื่องของภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการปี 2548

การยอมรับและการขัดขึ้นการลงโทษ

✓ = ยอมรับ, x = ขัดขึ้น, - = ไม่มีการปรากฏ

การยอมรับและ การขัดขึ้นการ ลงโทษในช่วงเริ่ม เรื่อง	สามชุก (2552)	สิ่งเล็ก ๆ ที่ เรียกว่ารัก (2553)	วัยเป้ง นักเลงชา ส้น(2557)	คิดถึง วิทยา (2557)	ฟ.ฮีแลร์ (2558)	ฉลาด เกมส์โกง (2560)
ชาวบ้านในพื้นที่	-	-	-	-	-	-
ผู้มีอิทธิพล	-	-	-	-	-	-
ผู้ปกครอง	✓	-	✓	-	✓	✓
นักเรียน	✓	✓	✓	x	✓	x

ตารางที่ 5.12

แสดงภาพรวมการยอมรับและการขัดขึ้นการลงโทษในตอนจบของภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการปี 2548

การยอมรับและการขัดขึ้นการลงโทษ

✓ = ยอมรับ, x = ขัดขึ้น, - = ไม่มีการปรากฏ

การยอมรับและ การขัดขึ้นการ ลงโทษในช่วงเริ่ม เรื่อง	สามชุก (2552)	สิ่งเล็ก ๆ ที่ เรียกว่ารัก (2553)	วัยเป้ง นักเลงชา ส้น(2557)	คิดถึง วิทยา (2557)	ฟ.ฮีแลร์ (2558)	ฉลาด เกมส์โกง (2560)
ชาวบ้านในพื้นที่	-	-	-	-	-	-
ผู้มีอิทธิพล	-	-	-	-	-	-
ผู้ปกครอง	✓	-	✓	-	✓	✓
นักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	x

แม้ว่าภาพยนตร์ไทยในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 จะมีการปรากฏของไม้เรียวที่ลดน้อยลง แต่จากการวิเคราะห์ภาพรวมของการสื่อสารความหมายไม้เรียวในภาพยนตร์ไทยในเกณฑ์ต่าง ๆ ก็จะทำให้เห็นว่าภาพยนตร์ยังคงมีการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้ไม้เรียวอยู่เหมือนกับภาพยนตร์ไทยในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่ภาพของครูผู้ใช้ไม้เรียวจะเป็นครูที่มีเจตนาดี รักและทุ่มเท อุทิศชีวิตให้กับการอบรมสั่งสอนเช่นกัน จึงทำให้ฉากที่ครูใช้ไม้เรียวตักนักเรียน ยังคงมีกลิ่นอายของความรักและเจตนาที่ดีจากครูที่มีต่อนักเรียนมากกว่าการสื่อถึงความเจ็บปวดจากการถูกตีของนักเรียน จึงถือว่าภาพยนตร์ไทยในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ก็ยังคงสร้างความชอบธรรมให้กับอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้ เพราะไม้เรียวครู” อยู่นั่นเอง

แต่ภาพของการลงโทษด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การไล่ออกจากโรงเรียน ภาพยนตร์ได้นำเสนอถึงความล้มเหลวในการลงโทษด้วยการไล่ออก ที่สื่อให้เห็นถึงชีวิตของนักเรียนหลังจากที่ถูกตัดออกจากระบบการศึกษา ทำให้ไม่สามารถดำเนินชีวิตตามบรรทัดฐานปกติของสังคมได้อีกเลย นอกจากนี้โทษการไล่ออก มักจะเป็นความคิดของครูฝ่าย “ตัวร้าย” ในภาพยนตร์ ที่คอยขัดขวางครูตัวเอง ไม่ให้เอาใจใส่ดูแลนักเรียน ภาพยนตร์จึงอาจต้องการสื่อว่า การไล่ออก ไม่ใช่วิธีการลงโทษที่ชอบธรรมกับนักเรียน หรืออาจโหดร้ายกับนักเรียนมากกว่าการตีด้วยไม้เรียวเสียอีก

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย” ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความหมายของไม้เรียวจากตัวบทในภาพยนตร์ (Textual analysis) ในบทนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งนำเสนอประเด็นที่ว่า “ภาพยนตร์ไทยมีการสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูอย่างไร”

หน้าที่ของภาพยนตร์นอกจากจะเป็นสื่อที่ให้ความบันเทิงแล้ว ยังมีหน้าที่ในฐานะปฏิบัติการทางสังคมและวัฒนธรรม โดยภาพยนตร์เป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Phenomenon) ที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะทางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม แต่ละยุคสมัย และภาพยนตร์ยังเป็นการประกอบสร้างความเป็นจริง ที่สามารถประกอบสร้างค่านิยมใหม่ให้กับสิ่งต่าง ๆ (กำจร หลุยยะพงศ์, 2556) ซึ่งเรื่องราวใน “สถาบันการศึกษา” ก็เป็นสิ่งที่ภาพยนตร์ได้หยิบยกมาประกอบสร้างและให้ความหมายกับตัวละครครู นักเรียน รวมถึง “ไม้เรียว” ที่ถือเป็นอุปกรณ์ที่ครูนำมาใช้กับนักเรียนที่เราพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันอยู่บ่อยครั้ง

การศึกษาการสื่อสารความหมาย “ไม้เรียวของครู” ผ่านภาพยนตร์ไทยในแต่ละยุคสมัย จึงมีความสำคัญในการสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดและมุมมองเกี่ยวกับไม้เรียวและการลงโทษนักเรียนใน 2 ช่วงเวลา โดยมีเกณฑ์ในการแบ่งช่วงเวลาคือ “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ.2548” ที่ได้มีข้อกำหนดสำคัญคือการยกเลิกการใช้ไม้เรียวหรือการตี โดยอาจเป็นผลมาจากการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน สิทธิของเด็กมากขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจว่า “สื่อภาพยนตร์” จะมีมุมมองต่อ “ไม้เรียวของครู” และมีการสื่อสารความหมายที่แตกต่างกันระหว่างยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 และยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 หรือไม่ อย่างไร

โดยจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าภาพยนตร์ได้ปลูกฝังความชอบธรรมในแนวคิดอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้ เพราะไม้เรียวครู” ให้แก่ผู้ชม ให้ครูสามารถใช้อำนาจผ่าน “ไม้เรียว” ที่เป็นเครื่องมือพิทักษ์คุณธรรมด้วยเจตนาที่ดีได้อย่างชอบธรรม ซึ่งเป็นการส่งต่อชุดความคิดและอุดมการณ์ให้สังคมยอมรับระบบอำนาจนิยมในโรงเรียนที่กระทำในนามของความหวังดีได้อย่างแนบเนียนผ่านสื่อภาพยนตร์

ทั้งนี้ในส่วนของการวิเคราะห์การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครู ผู้วิจัยได้แบ่งหน่วยการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ การศึกษาโครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ จากภาพยนตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้ไม้เรียวในสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็นภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) สวัสดิ์คุณครู (2520) 2) ครูชา หนูเหงา (2521) 3) สวัสดิ์ไม้เรียว (2525) 4) ครูเสือ (2527) 5) ครูไหวใจร้าย (2532) 6) ม.6/2 ห้องครูวารี (2537) และภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) สามชุก (2551)

2) สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2552) 3) วัยเป้ง นักเลงชาล้น (2557) 4) คิดถึงวิทยา (2557) 5) ฟ.ฮีแลร์ (2558) 6) ฉลาดเกมส์โกง (2560) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) โดยอาศัยแนวคิดสัญศาสตร์ มาเป็นกรอบใหญ่ในการช่วยวิเคราะห์ และส่วนที่สองคือ การวิเคราะห์การสื่อสารความหมายไม่เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีการลงโทษและร่างกายได้บ่งการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอนำเสนอบทสรุปที่ได้จากการวิจัย ดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งการสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 หัวข้อหลัก ได้แก่ การวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทยที่นำมาศึกษาและการวิเคราะห์การสื่อสารความหมายไม่เรียวของครูในภาพยนตร์

6.1.1 วิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทยที่นำมาศึกษา

ผู้วิจัยได้สรุปการวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของโครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทยในยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ โครงเรื่อง (Plot) ฉากที่มีการใช้ไม่เรียว แก่นเรื่อง (Theme) และ มุมมองการเล่าเรื่อง (Point of View)

6.1.1.1 โครงเรื่อง (Plot)

ตารางที่ 6.1

สรุปผลการวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องด้านโครงเรื่อง (Plot) ของภาพยนตร์ไทยยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

องค์ประกอบ	ภาพยนตร์ไทยยุคก่อนมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการปี 2548	ภาพยนตร์ไทยยุคหลังมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการปี 2548
ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มเรื่อง	เริ่มเรื่องด้วยการแนะนำตัวละคร นักเรียนที่เกเรหรือมีปมปัญหาและตัว ละครครูตัวเอกที่มีอุดมการณ์ “เป็นคนดี ได้ เพราะไม่เรียวครู”	เริ่มเรื่องด้วยการเล่าถึงปมปัญหาใน ชีวิตของนักเรียนหรือครู
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา เหตุการณ์	เป็นการพัฒนาปมปัญหาที่มีมากขึ้นของ นักเรียน หรือความขัดแย้งระหว่างครู และนักเรียนที่เกเร	เป็นการพัฒนาปมปัญหาที่มีมากขึ้น ของนักเรียน โดยที่นักเรียนพยายาม แก้ไขด้วยตนเอง
ขั้นตอนที่ 3 ขั้นวิกฤต	ครูถูกฟ้องร้องจากการตีนักเรียน ใน ขณะเดียวกัน นักเรียนเกิดปัญหาใหญ่ บางอย่าง ครูจึงได้เข้ามาช่วยเหลือ แก้ไข ปัญหา	ปัญหาในชีวิตนักเรียนมาถึงจุดวิกฤติ
ขั้นตอนที่ 4 ขั้นภาวะ คลี่คลาย	เมื่อครูสามารถแก้ปัญหาให้กับนักเรียน ได้สำเร็จ นักเรียนที่เกเรก็จะสำนึกใน บุญคุณและกลับตัวกลับใจเป็นคนดี	นักเรียนเป็นผู้แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่ แต่ในภาพยนตร์บาง เรื่อง ครูก็มีส่วนช่วยแก้ปัญหาให้กับ นักเรียน
ขั้นตอนที่ 5 การยุติ เรื่องราว	นักเรียนและผู้ปกครองยอมรับในตัวครู รวมถึงวิธีการลงโทษของครูด้วย	นักเรียนสามารถคลี่คลายปัญหาได้ แต่ในภาพยนตร์บางเรื่อง ที่ครูมีส่วน ช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียนก็จะมี การเชิดชูครู
ฉากที่มีการใช้ ไม่เรียว	อยู่ในMain plotเป็นหลัก มีผลกระทบต่อการดำเนินเรื่อง	อยู่ในSub plotเป็นหลัก ไม่ค่อยมีผลกระทบต่อการดำเนินเรื่อง

จากการวิเคราะห์โครงเรื่องของภาพยนตร์ไทยที่นำมาศึกษาในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 พบว่ามีขั้นตอนการเล่าเรื่องที่เริ่มจากการนำเสนอปัญหา และแนะนำตัวละครครูที่จะมาเป็นผู้แก้ไขปัญหา ตามด้วยการพัฒนาปัญหา ที่ทำให้ครูต้องมีการลงโทษนักเรียน จนเกิดเป็นคดีความฟ้องร้อง และในขณะเดียวกัน นักเรียนก็จะพบเจอกับปัญหาใหญ่ในชีวิตที่ไม่มีใครยื่นมือเข้ามาช่วยได้ นอกจากครู จนเมื่อสามารถคลี่คลายปัญหาได้สำเร็จ ในตอนจบ ทุกคนก็จะยอมรับในตัวครู และเชิดชูพระคุณครูที่เป็นผู้ช่วยเหลือนักเรียน รวมถึงยอมรับการลงโทษ โดยเฉพาะการใช้ไม้เรียวของครูด้วย และฉากที่มีการลงโทษในภาพยนตร์ก็มักจะอยู่ในโครงเรื่องหลัก (main plot) ที่ส่งผลต่อการดำเนินเรื่อง ส่งผลกระทบที่ยิ่งใหญ่ต่อชีวิตของตัวละคร แต่ในโครงเรื่องของภาพยนตร์ไทยในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 มีขั้นตอนในการเล่าเรื่องที่เริ่มจากการนำเสนอปัญหาในชีวิตนักเรียนเช่นกัน แต่ในภาพยนตร์บางเรื่อง นักเรียนมักจะเป็นผู้แก้ไขปัญหด้วยตนเอง โดยที่ตัวละครครูไม่มีบทบาทในการช่วยแก้ไขปัญหามากนัก หรือในภาพยนตร์บางเรื่องที่มีตัวละครครูมาช่วยแก้ไขปัญหาก็จะมีการดำเนินเรื่องคล้ายกับภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่ครูเข้ามาช่วยเหลือได้สำเร็จ ในตอนจบก็จะมีการเชิดชูครูเช่นกัน เพียงแต่ครูผู้นั้นอาจไม่จำเป็นต้องเป็นครูที่ใช้ไม้เรียวมาก่อน และฉากที่มีการลงโทษด้วยไม้เรียวในภาพยนตร์ก็มักจะปรากฏเป็นฉากเล็ก ๆ ในโครงเรื่องย่อย (sub plot) ที่ไม่ค่อยมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่องหลัก หรือส่งผลกระทบต่อตัวละครมากนัก นอกจากนี้ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ทั้งในยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 มักจะเป็นภาพยนตร์แนวดราม่าเป็นหลัก ซึ่งภาพยนตร์ที่มีลักษณะเป็นแนวดราม่าจะทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ใกล้เคียงกับโลกความเป็นจริงหรือสามารถเกิดขึ้นในโลกความเป็นจริงได้

6.1.1.2 แก่นเรื่อง (Theme)

ตารางที่ 6.2

สรุปผลการวิเคราะห์แก่นเรื่องและมุมมองการเล่าเรื่องของภาพยนตร์ไทยยุคก่อนและหลังมีระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการปี 2548

องค์ประกอบ	ภาพยนตร์ไทยยุคก่อนมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการปี 2548	ภาพยนตร์ไทยยุคหลังมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการปี 2548
แก่นเรื่อง (Theme)	เป็นการเชิดชูครูที่ยึดถืออุดมการณ์ “เป็นคนดีได้ เพราะไม่เรียวครู” ที่ตั้งมั่น ตั้งใจในการอบรมสั่งสอน นักเรียนที่เกรงให้กลับตัวกลับใจเป็น คนดีได้สำเร็จ	นำเสนอเรื่องราวชีวิตของนักเรียน ในด้าน ต่าง ๆ เช่น ความรักในวัยเรียน ความคึก คะนองในวัยรุ่น รวมถึงการต่อสู้ดิ้นรนกับ ปัญหาสังคมต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหายาเสพติด และปัญหาความยากจน ของครอบครัว
มุมมองการ เล่าเรื่อง (Point of View)	นำเสนอในมุมมองของครูเป็นหลัก	นำเสนอในมุมมองนักเรียนเป็นหลัก แต่อาจ มีการใช้มุมมองของครูในบางเรื่อง

จากการวิเคราะห์แก่นเรื่องภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ได้เน้นถ่ายทอดเรื่องราวความพยายาม ความตั้งใจและความขยันขันแข็งในการอบรมสั่งสอนนักเรียน โดยเฉพาะกับนักเรียนที่มีความเกรงหรือดื้อรั้นด้วยใจที่เข้มแข็งและแน่วแน่ โดยถูกถ่ายทอดออกมาในมุมมองของ “ครู” เป็นส่วนใหญ่ สังเกตได้จากการตั้งชื่อภาพยนตร์ที่มีคำว่า “ครู” เช่น “สวัสดิคุณครู” หรือใช้ชื่อของครูเช่น “ครูเสือ” “ครูไหวใจร้าย” “ม.6/2 ห้องครูวารี” หรือให้ความสำคัญกับกับไม่เรียว เช่น “สวัสดิไม่เรียว” แต่ภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 มักเป็นเรื่องราวที่ถูกถ่ายทอดออกมาในมุมมองของ “นักเรียน” โดยถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตในวัยเรียนในหลาย ๆ ด้านให้เห็น เช่น ความรักในวัยเรียน ความคึกคะนองในวัยรุ่น รวมถึงการต่อสู้ดิ้นรนกับปัญหาสังคมต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหายาเสพติด และปัญหาความยากจนของครอบครัว ซึ่งภาพยนตร์ได้ถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตของนักเรียนที่มีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ แต่ในภาพยนตร์บางเรื่องก็ยังถ่ายทอดออกมาในมุมมองของ “ครู” ให้เห็นถึงความพยายาม ความตั้งใจ และความลำบากของครูในการอบรมสั่งสอนนักเรียนอยู่ด้วยเช่นกัน

6.2.1 วิเคราะห์การสื่อสารความหมายการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์

ผู้วิจัยได้สรุปการวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของการสื่อสารความหมายการใช้ไม้เรียวในภาพยนตร์ไทยในยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ในประเด็นหลัก ได้แก่ ลักษณะของการใช้ไม้เรียว ตัวละครครูผู้ใช้ลงโทษ ตัวละครนักเรียนผู้ถูกลงโทษ ที่มาและเหตุผลในการกระทำผิดของนักเรียน ประเภทการกระทำผิดของนักเรียน เป้าหมายการลงโทษของครู ผลที่เกิดขึ้นหลังการลงโทษ การยอมรับและขัดขืนการลงโทษ

6.2.1.1 ลักษณะของการใช้ไม้เรียว

ตารางที่ 6.3

แสดงภาพรวมลักษณะของการใช้ไม้เรียวของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

ลักษณะของการใช้ไม้เรียว	ภาพยนตร์ไทยยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	ภาพยนตร์ไทยยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548
ลักษณะภายนอกของไม้เรียว	มีลักษณะเป็นไม้เรียวเหลากลมเกลียวเรียบ เส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 0.7 เซนติเมตร โดยเขียนที่บริเวณก้นหรือขาอ่อนท่อนบนที่มีเครื่องหมายรองรับและเขียนไม่เกิน 6 ที	มีลักษณะเป็นไม้เรียวเหลากลมเกลียวเรียบ เส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 0.7 เซนติเมตร โดยเขียนที่บริเวณก้นหรือขาอ่อนท่อนบนที่มีเครื่องหมายรองรับและเขียนไม่เกิน 6 ที
สถานที่ในการใช้ไม้เรียว	สถานที่ในการลงโทษด้วยการตีนักเรียนค่อนข้างเป็นที่เปิดเผย ไม่ได้กระทำในที่ลับตาคน เช่น ห้องพักครูที่มีครูหรือนักเรียนอยู่หลายคน	สถานที่ในการลงโทษด้วยการตีนักเรียนค่อนข้างเป็นที่เปิดเผย ไม่ได้กระทำในที่ลับตาคน เช่น ห้องพักครูที่มีครูหรือนักเรียนอยู่หลายคน

จากการวิเคราะห์ลักษณะของไม้เรียวที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยทั้งยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 พบว่าไม้เรียวถูกสร้างขึ้นให้มีลักษณะทางกายภาพตามมายาคติที่สังคมรับรู้ และอยู่ภายใต้มายาคติของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการที่ได้บัญญัติไว้ให้ใช้ในโลกชีวิตจริง ซึ่งในภาพยนตร์ตัวละครครูก็มีการพยายามปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการอย่างเคร่งครัดทั้งในแง่ของลักษณะของไม้เรียว จำนวนการตี และสถานที่ในการตีที่เป็นไปตามข้อกำหนดที่

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปีพ.ศ. 2515 แต่การปรากฏของไม้เรียวในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการปี 2548 เริ่มลดน้อยลงและถูกแทนที่ด้วยวิธีการลงโทษรูปแบบอื่นมากขึ้น

ตารางที่ 6.4

แสดงการถ่ายทำของฉากการใช้ไม้เรียวของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี
2548

การถ่าย ทำ	ภาพยนตร์ไทยยุคก่อนมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการปี 2548	ภาพยนตร์ไทยยุคหลังมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการปี 2548
Effects ด้านแสง สี	ไม่มีการใช้ Effects ด้านแสงสีมาช่วย แต่ จะใช้แสงและสีที่สมจริง เพื่อสื่อให้เห็นถึง ความ Realistic ว่าเหตุการณ์เช่นนี้ไม่ใช่ เหตุการณ์ที่เกินจริง แต่เป็นเหตุการณ์ที่ สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง	ไม่มีการใช้ Effects ด้านแสงสีมาช่วย แต่ จะใช้แสงและสีที่สมจริง เพื่อสื่อให้เห็นถึง ความ Realistic ว่าเหตุการณ์เช่นนี้ไม่ใช่ เหตุการณ์ที่เกินจริง แต่เป็นเหตุการณ์ที่ สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง
Effects ด้านเสียง	ไม่มีการใช้ Effects พิเศษหรือเสียงดนตรี แทรกมากนักในขณะที่ครูกำลังลงโทษ นักเรียนด้วยการตี จะมีเสียงประกอบ เพียงแค่เสียงไม้เรียวที่ฟาดกระทบกันหรือ ร่างกายของนักเรียน และเสียงร้องไห้จาก นักเรียนเท่านั้น	ไม่มีการใช้ Effects พิเศษหรือเสียงดนตรี แทรกมากนักในขณะที่ครูกำลังลงโทษ นักเรียนด้วยการตี จะมีเสียงประกอบ เพียงแค่เสียงไม้เรียวที่ฟาดกระทบกันหรือ ร่างกายของนักเรียน และเสียงร้องไห้จาก นักเรียนเท่านั้น

จากการวิเคราะห์ฉากที่มีการทำโทษด้วยไม้เรียวทั้งในภาพยนตร์ยุคก่อนและหลังมี
ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 พบว่าไม่มีการใช้ Effects พิเศษมาช่วย โดยใช้แสงและสีที่
สมจริงในฉาก และไม่มีการใช้ Effects พิเศษหรือเสียงดนตรีแทรกมากนักในขณะที่ครูกำลังลงโทษ
นักเรียนด้วยการตี โดยจะมีเสียงประกอบเพียงแค่เสียงไม้เรียวที่ฟาดกระทบกันหรือร่างกายของ
นักเรียน และเสียงร้องไห้จากนักเรียนเท่านั้นเพื่อสื่อให้เห็นถึงความ Realistic ว่าเหตุการณ์เช่นนี้ไม่ใช่
เหตุการณ์ที่เกินจริง แต่เป็นเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง

ตารางที่ 6.5

แสดงบทบาทของไม้เรียวของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

	ภาพยนตร์ไทยยุคก่อนมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการปี 2548	ภาพยนตร์ไทยยุคหลังมี ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548
บทบาทของไม้ เรียวใน ภาพยนตร์	ไม้เรียวมีบทบาทในการเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ใน การลงโทษ และเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ครูและ นักเรียนใช้กราบไหว้บูชา	ไม้เรียวถูกลดบทบาทลง เหลือเพียงบทบาทเดียวคือ การเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการ ลงโทษ

จากการวิเคราะห์บทบาทของไม้เรียวในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการปี 2548 พบว่านอกจากไม้เรียวจะถูกใช้เป็นอุปกรณ์ในการลงโทษนักเรียน ก็ยังม
ีการปรากฏในรูปแบบของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อดีตนักเรียนได้มากราบไหว้บูชา ในลักษณะการกราบ 3 ครั้ง
เหมือนกับการกราบพระ การบนบานศาลกล่าว และการปิดทอง แสดงให้เห็นว่าไม้เรียวจัดอยู่ใน
ประเภทของสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเครื่องยึดเหนี่ยวที่ช่วยดลบันดาลให้เกิดความสำเร็จ สมปรารถนา แต่ใน
ภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ไม้เรียวถูกลดบทบาทลงเหลือแต่เพียง
บทบาทการเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ลงโทษนักเรียนเพียงอย่างเดียว และไม้เรียวก็ได้มีการปรากฏน้อยลงเรื่อย
ๆ เช่น การที่ครูอาจเลือกลงโทษด้วยวิธีอื่นก่อนที่จะใช้ไม้เรียว หรือในการกระทำผิดข้อหาเดียวกันกับ
ภาพยนตร์ในยุคอดีตที่มีการลงโทษด้วยไม้เรียว แต่ในยุคปัจจุบันมีการปรากฏการลงโทษรูปแบบอื่น
เข้ามาแทนที่ไม้เรียวมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการจัดการลงโทษที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตาม
ยุคสมัย

ตารางที่ 6.6

แสดงปฏิกิริยาของนักเรียนในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

ปฏิกิริยาของ นักเรียน	ภาพยนตร์ไทยยุคก่อนมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการปี 2548	ภาพยนตร์ไทยยุคหลังมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการปี 2548
นักเรียนที่ถูกตี	เฉยชา นิ่งเฉย, แข็งกร้าว, เจ็บปวด	เฉยชา นิ่งเฉย, แข็งกร้าว, เจ็บปวด
นักเรียนที่เห็น เหตุการณ์	หวาดกลัว	หวาดกลัว

จากการวิเคราะห์ปฏิกริยาของนักเรียนในภาพยนตร์ยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการพบว่า ปฏิกริยานักเรียนที่ถูกตีที่แสดงออกมามีความคล้ายกันโดยมีการแสดงออกถึงความเจ็บปวดที่มักเกิดในนักเรียนที่เป็นตัวละครฝ่ายดี ที่ปกติไม่ได้มีความต้อร้อนหรือต่อต้านครู ขณะที่ถูกตี หากนักเรียนมีการแสดงออกถึงความหวาดกลัวหรือเจ็บปวด และมักจะมีความรู้สึกกลัวที่จะกระทำผิดและถูกตีในครั้งถัดไปมากขึ้นและความแข็งแกร่งที่เกิดจากนักเรียนประเภทตัวร้าย ที่มีพฤติกรรมต่อต้าน เกลียดชัง และพยายามกลั่นแกล้งตัวละครครู โดยเฉพาะครูผู้ที่ไม่เริ่ยว แต่มีความแตกต่างกันที่ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 นักเรียนที่ทำท่าที่แข็งแกร่งต่อครูที่ดี ไม่ได้เป็นเด็กที่มีนิสัยต้อร้อน เพียงแต่อาจกระทำผิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่ได้แสดงท่าที่แข็งแกร่งหรือน้อยใจครู เนื่องจากคิดว่าการทำโทษของครูเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุหรือไม่สมเหตุสมผล นอกจากนี้ในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ยังปรากฏภาพของนักเรียนที่มีท่าที่เฉยชา นั่งเฉยในขณะที่ถูกลงโทษด้วยการตี ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนประเภทที่มีฐานะยากจน จึงไม่ขัดขืนในการลงโทษ เนื่องจากคิดว่าตนไม่สามารถโต้แย้งหรือฝ่าฝืนอำนาจจากครูได้

ส่วนปฏิกริยาของนักเรียนที่เห็นเหตุการณ์ทั้งในภาพยนตร์ยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 แสดงให้เห็นว่านอกจากตัวนักเรียนผู้ถูกตีจะตกอยู่ภายใต้อำนาจของครูแล้ว ขอบเขตของอำนาจก็ได้ขยายมาสู่นักเรียนผู้เห็นเหตุการณ์ที่ไม่ได้อยู่ภายใต้อำนาจของครูให้รู้สึกหวาดกลัวและสัมผัสได้ถึงความเจ็บปวด ทำให้เกิดความเกรงกลัวการไม่เริ่ยว และอาจไม่กล้ากระทำไปด้วย และอาจสื่อให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในยุคใดก็ยังคงมองว่าไม่เริ่ยวเป็นเครื่องมือแห่งอำนาจที่น่าเกรงกลัว

ตารางที่ 6.7

แสดงปฏิกริยาของครูในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

ปฏิกริยาของครู	ภาพยนตร์ไทยยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548	ภาพยนตร์ไทยยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548
ครูผู้ตี	ตีด้วยเจตนาที่ดี	ตีด้วยเจตนาที่ดี
	ลำบากใจในการตี	โกรธ
ครูที่เห็นเหตุการณ์	ห้ามปราม ต่อต้าน	-

จากการวิเคราะห์ปฏิกิริยาของครูในภาพยนตร์ยุคก่อนและหลังมีระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการพบว่าปฏิกิริยาครูที่ดีมีความคล้ายกันโดยมีการแสดงออกถึงการดีด้วยเจตนาดีที่
มุ่งมั่นในการปรับเปลี่ยนนิสัยให้นักเรียนที่เกรงเลิกละพฤติกรรมที่ไม่ดี ซึ่งการที่ภาพยนตร์สื่อให้เห็นถึง
ความเจตนาดีของครู ก่อนที่จะลงโทษด้วยการตี หรือการที่ภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการปี 2548 นำเสนอมุมมองของครูที่มีความลำบากใจในการตักเตือนนักเรียน อาจเป็น
กลวิธีในการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้ไม้เรียว ว่าแม้การตีจะสร้างความเจ็บปวดให้กับนักเรียน
ก็ตาม แต่ครูก็ไม่ได้มีเจตนาที่จะทำร้ายหรือกลั่นแกล้งนักเรียน เพียงแต่จำเป็นต้องลงโทษเพื่อสร้าง
นักเรียนให้เติบโตเป็นคนดี ตามวาทกรรม “เป็นคนดีได้ เพราะไม้เรียวครู” ในภาพยนตร์ยุคหลังมี
ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ได้นำเสนอมุมมองของครูที่มีเจตนาดี แต่ก็อยู่ในอารมณ์โกรธ
ด้วย แต่ภาพยนตร์ก็ได้นำเสนอถึงเหตุผลเรื่องความเป็นห่วงถึงอันตรายของนักเรียนที่ทำให้ครูต้องรู้สึก
โกรธ ซึ่งก็ถือเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้ไม้เรียวเช่นกัน ตัวละครครูที่เห็นเหตุการณ์ใน
ภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ส่วนใหญ่จะประเภครูหัวนอก ที่ได้รับ
การศึกษาจากต่างประเทศ เมื่อเห็นเหตุการณ์การใช้ไม้เรียวก็จะเข้ามาห้ามปราม เพราะคิดว่าการใช้
ไม้เรียวเป็นกระทำที่รุนแรง ป่าเถื่อน และมักให้เหตุผลว่าที่ต่างประเทศไม่มีการใช้ไม้เรียว การใช้ไม้
เรียวจะทำให้ประเทศไทยล้าหลัง ส่วนในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548
ไม่ปรากฏตัวละครครูที่เห็นเหตุการณ์ แต่มักจะเป็นภาพที่ครูผู้ลงโทษตัดสินใจและลงมือเอง โดยที่ไม่มี
ครูผู้อื่นสนใจหรือเข้ามาแสดงความคิดเห็นแต่อย่างใดแทน

6.2.1.2 ตัวละครครูผู้ที่ไม่เรียว

ตารางที่ 6.8

แสดงประเภทของครูที่ไม่เรียวของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

	ภาพยนตร์ไทยยุคก่อนมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการปี 2548	ภาพยนตร์ไทยยุคหลังมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการปี 2548
ประเภท ของครูผู้ดี	ครูที่มีอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้เพราะไม่เรียวครู”	ครูที่มีอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้เพราะไม่เรียวครู”
	ครูที่อาจมีการใช้ไม่เรียวในการลงโทษ แต่มักเลือกวิธีลงโทษด้วยวิธีอื่น	ครูที่ไม่เรียวประจำตัว แต่มักเลือกลงโทษด้วยวิธีอื่น
	ครูที่รู้สึกต่อต้านไม่เรียว ก่อนที่จะยอมรับอุดมการณ์และสืบทอดการใช้ไม่เรียว	ครูที่ไม่ได้จบการศึกษาจากคณะครุศาสตร์
	ครูที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้ไม่เรียว แต่อาจต้องดีด้วยความจำเป็นหรือเหตุผลบางประการ	

จากการวิเคราะห์ตัวละครครูผู้ที่ไม่เรียวในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 พบว่าภาพยนตร์สื่อให้เห็นว่าครูที่เป็นผู้ที่ไม่เรียวเป็นประเภทครูที่มีอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้เพราะไม่เรียวครู” ที่ยืนหยัดในการใช้ไม่เรียวในการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเป็นคนดี คิดว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมกับนักเรียนไทย ซึ่งภาพยนตร์มักสื่อให้เห็นว่าเป็นครูที่มักมีนิสัยห่มเทกกับอาชีพครู รักและหวังดีกับนักเรียนอย่างจริงใจ แต่ต้องเข้มงวดกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเติบโตเป็นคนดี ครูที่ต่อต้านไม่เรียวก่อนที่จะยอมรับอุดมการณ์และสืบทอดการใช้ไม่เรียว มักได้อิทธิพลมาจากครูประเภทแรกที่มีอุดมการณ์การใช้ไม่เรียว เนื่องจากเห็นว่าครูประเภทแรกใช้ไม่เรียวกับนักเรียนด้วยเจตนาที่ดีและมีความรักนักเรียนจริง ๆ ทำให้เกิดการซึมซับอุดมการณ์และสืบทอดการใช้ไม่เรียวต่อ ครูที่อาจมีการใช้ไม่เรียวลงโทษ แต่มักเลือกลงโทษด้วยวิธีอื่น ภาพยนตร์นำเสนอให้ออกมาในรูปแบบครูที่ใจดี นักเรียนจะไม่ค่อยแสดงท่าทีเกรงกลัวมาก แต่จะรักและเคารพเหมือนพ่อแม่คนที่สอง แต่เมื่อนักเรียนทำผิด ครูประเภทนี้ก็สามารถว่ากล่าวตักเตือน มีท่าทีน่าเกรงขามได้ และครูที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้ไม่เรียว แต่จำเป็นต้องดีด้วยความจำเป็นหรือเหตุผลบางประการ ก็จะถูกนำเสนอในรูปแบบครูที่ค่อนข้างใจดี นักเรียนรักใคร่และไม่ค่อยเกรงกลัว

ส่วนในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ก็มีตัวละครครูผู้ที่ไม่เรียวที่เหมือนกันคือ ครูที่มีอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้เพราะไม่เรียวครู” แต่ภาพยนตร์อาจไม่ได้

สื่อถึงการยกย่อง ศรัทธาในการใช้ไม้เรียวมากนัก เพียงแต่การใช้ไม้เรียวอาจเป็นวิธีลงโทษหลักหรือเลือกใช้เป็นวิธีแรกของครู ครูที่มีไม้เรียวประจำตัว แต่มักเลือกลงโทษด้วยวิธีอื่น ภาพยนตร์ได้สื่อให้เห็นว่าครูมีไม้เรียวเป็นของตัวเอง แต่ตลอดทั้งเรื่องครูไม่เคยหยิบไม้เรียวมาใช้เลย โดยภาพยนตร์นำเสนอให้เป็นภาพชนภาพครูที่ค่อนข้างใจดี แต่เมื่อนักเรียนทำผิด ครูประเภทนี้ก็สามารถกล่าวตักเตือน มีท่าทีน่าเกรงขามได้ คล้ายกับในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ประเภทสุดท้ายคือผู้ที่ไม่ได้เรียนจบคณะครุศาสตร์แต่มาเป็นครู ภาพยนตร์มักสื่อให้เห็นถึงความไม่พร้อม ทั้งในด้านความรู้และวิธีการอบรมสั่งสอน จิตวิทยาในการดูแลนักเรียน รวมถึงการตัดสินใจเรื่องการลงโทษที่ไม่ได้ไตร่ตรองให้ดีก่อน แต่อย่างไรก็ตาม ภาพยนตร์ก็ยังนำเสนอว่าเมื่อเวลาผ่านไป ครูได้มีการปรับตัว ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ในตอนจบของเรื่อง เขาก็สามารถเป็นครูที่ดีและมีความสุขกับการประกอบอาชีพครูได้เช่นกัน

6.2.1.3 ตัวละครนักเรียนผู้ถูกลงโทษ

ตารางที่ 6.9

แสดงประเภทของนักเรียนที่ถูกใช้ไม้เรียวของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

	ภาพยนตร์ไทยยุคก่อนมีระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการปี 2548	ภาพยนตร์ไทยยุคหลังมี ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548
ประเภทของ นักเรียนที่ถูก ใช้ไม้เรียว	เด็กที่มีปัญหาครอบครัว เช่น กำพร้าพ่อแม่ ขาดความอบอุ่น	เด็กที่มีปัญหาครอบครัว เช่น กำพร้าพ่อแม่ ขาดความอบอุ่น
	เด็กที่ครอบครัวมีฐานะยากจน ที่ต้องเสียสละ เวลาเรียนไปช่วยทำงานแบ่งเบาภาระ ครอบครัว จนส่งผลกระทบกับการเรียน	เด็กที่ครอบครัวมีฐานะยากจน มีปัญหาความเหลื่อมล้ำทาง สังคม

จากการวิเคราะห์ตัวละครนักเรียนที่ถูกใช้ไม้เรียวของภาพยนตร์ในยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 พบว่าเหล่านักเรียนที่ได้กระทำผิดจนได้รับการลงโทษ ล้วนแต่มีปมปัญหาหรือปมด้อยในชีวิตต่าง ๆ เช่น ขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว กำพร้าพ่อแม่ หรือครอบครัวมีฐานะยากจนมาก จนก่อให้เกิดการกระทำผิด ส่วนในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ตัวละครนักเรียนที่กระทำผิด ก็เป็นประเภทเด็กที่มีปมปัญหา ปมด้อยเรื่อง

ครอบครัวเช่นกัน แต่ปัญหาในชีวิตของนักเรียนมีระดับที่ซับซ้อนขึ้นจากสภาพสังคมรอบตัว เช่น การอยู่ในครอบครัวที่เผชิญกับความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงโอกาส

6.2.1.4 ที่มาและเหตุผลในการกระทำผิด

จากการวิเคราะห์ที่มาและสาเหตุหลักที่ทำให้นักเรียนกระทำผิดใน ภาพยนตร์ยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากปัจจัยจาก สภาพแวดล้อมภายนอก เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาความยากจน เป็นหลัก ที่บีบบังคับให้นักเรียน ต้องกระทำผิด แต่ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่มาและสาเหตุที่ทำให้ นักเรียนกระทำผิดได้มีที่มาจากโครงสร้างสังคมด้วย เช่น ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม เศรษฐกิจ ที่ บีบบังคับให้นักเรียนประพฤติดังนี้ ซึ่งเริ่มเป็นปัญหาที่ใหญ่เกินกว่าครูหรือสถาบันการศึกษาจะสามารถ ยื่นมือเข้ามาช่วยแก้ไขได้

6.2.1.5 ประเภทการกระทำผิด

จากการวิเคราะห์ประเภทการกระทำผิดในภาพยนตร์ยุคก่อนและหลังมี ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 พบว่าการกระทำผิดของนักเรียนมีหลากหลายประเภท ตั้งแต่ การกระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งถือเป็นการท้าทายอำนาจในระดับย่อย จนถึงการกระทำผิด กฎหมายซึ่งถือเป็นการท้าทายอำนาจในระดับที่ยิ่งใหญ่ โดยรูปแบบประเภทการกระทำผิดของ นักเรียนที่ปรากฏในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ปีพ.ศ. 2548 มีความคล้ายกับ ประเภทการกระทำผิดของนักเรียนที่ปรากฏในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2548 เช่น การสูบบุหรี่ในโรงเรียน การทะเลาะวิวาท และปรากฏการกระทำผิดในระดับที่ใหญ่ ขึ้น เช่น การเสพยาเสพติดที่ถือเป็นปัญหายิ่งใหญ่ของสังคม

6.2.1.6 เป้าหมายการลงโทษของครู

จากการวิเคราะห์เป้าหมายในการลงโทษในภาพยนตร์ยุคก่อนและหลังมี ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 มีความเหมือนกันในแง่ของการสั่งสอนให้เข็ดหลาบต่อการกระทำผิด ให้นักเรียนรู้จักผิดชอบชั่วดี ไม่กระทำความผิดซ้ำ และมีการชี้แนะแนวทางที่ดีให้นักเรียนนำไป ปฏิบัติเช่นกัน แต่ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 จะเห็นว่านอกจาก ความตั้งใจในการสั่งสอนให้นักเรียนเกิดความเข็ดหลาบต่อการกระทำผิด และแนะนำแนวทางที่ดีให้ นักเรียนแล้ว ครูยังมีความคาดหวังให้มีการแบ่งภาระหน้าที่การดูแลนักเรียนระหว่างผู้ปกครองและครู ที่แตกต่างกับภาพของครูในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่ครูจะยอม แบกรับความหวังจากผู้ปกครองและให้คำมั่นสัญญาว่าจะช่วยเหลือดูแลประดุจลูกหลานของตน หรือ พยายามแบกรับภาระการดูแลทั้งหมดไว้ที่ครูแต่เพียงผู้เดียว

6.2.1.7 ผลที่เกิดขึ้นหลังการลงโทษ

จากการวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 พบว่า ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการลงโทษของครูในตอนต้นเรื่อง จนถึงกลางเรื่อง มักปรากฏภาพของการไม่ยอมรับ หรือไม่เข้าใจกันระหว่างครูกับนักเรียน เช่น เกิดการฟ้องร้องจากการลงโทษด้วยไม้เรียว เนื่องจากผู้ปกครองคิดว่าเป็นการกระทำที่รุนแรงเกินไป หรือ การลงโทษด้วยไม้เรียวของครูทำให้เกิดการขัดผลประโยชน์ต่อผู้มีอิทธิพล แต่ในตอนจบ หลังจากที่ครูช่วยแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน ก็พิสูจน์ได้ว่าครูมีเจตนาที่ดีต่อนักเรียน และก่อให้เกิดการสำนึกของนักเรียนหรือผู้คนที่เคยคิดต่อต้านครูในช่วงแรก ให้กลับมาเข้าใจกัน และยอมรับในตัวครูและการลงโทษของครูในที่สุด ส่วนในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ได้ปรากฏภาพของผลกระทบด้านที่เป็นข้อเสียจากการลงโทษด้วยการไล่ออก ที่ทำให้นักเรียนกลายเป็นบุคคลที่ไม่สามารถใช้ชีวิตตามบรรทัดฐานปกติของสังคมได้อีกต่อไป

6.2.1.8 การยอมรับและการขัดขืนการลงโทษ

จากการวิเคราะห์การยอมรับและการขัดขืนการลงโทษของภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 พบว่าในตอนต้นเรื่องมีการไม่ยอมรับเกิดขึ้นในหมู่ผู้มีอิทธิพลและผู้ปกครองค่อนข้างมาก เนื่องจากมองว่าการตีด้วยไม้เรียวเป็นการลงโทษที่รุนแรงและโหดร้ายทารุณ แต่เมื่อผ่านเรื่องราวในชั้นวิถุติที่ครูได้ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหให้กับนักเรียนได้สำเร็จ เหล่าผู้ปกครองก็จะยอมรับครูที่ได้แสดงให้เห็นถึงเจตนาที่ดี รักและห่วงใยลูกหลานของตนด้วยใจจริง ทำให้ยอมรับในการลงโทษของครูไปด้วยว่าเป็นการกระทำที่เกิดจากความรัก ทำให้เกิดการยอมรับขึ้นในทุกหมู่เหล่าของสังคม

ภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ไม่ค่อยปรากฏฉากที่มีการขัดขืนการลงโทษจากนักเรียนหรือผู้ปกครองมากนัก เนื่องจากในการลงโทษแต่ละครั้งของครู มักมีการพูดคุยตกลงกับผู้ปกครองถึงเหตุผลและระดับการทำโทษหากมีการกระทำผิดครั้งต่อไปที่ค่อนข้างชัดเจน ทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถโต้แย้งอะไรได้มากนัก เนื่องจากมีการตกลงกันไว้แล้ว ส่วนอีกเหตุผลหนึ่งคือการที่นักเรียนหรือผู้ปกครองอยู่ในสถานะที่ด้อยอำนาจมากกว่า จึงไม่มีสิทธิ์มีปากมีเสียงกับครู โดยเฉพาะครูระดับสูง เช่น ครูใหญ่ ผู้อำนวยการ จึงกลายเป็นภาพของการยอมรับการลงโทษให้เห็นตั้งแต่เริ่มเรื่องจนจบเรื่อง แต่ในขณะเดียวกัน การขัดขืนของนักเรียนบางส่วนที่เกิดตั้งแต่ต้นเรื่อง หากไม่มีการแสดงออกถึงความรักและหวังดีจากครูให้เห็น นักเรียนก็ยังคงขัดขืน ต่อต้านในการลงโทษ รวมถึงตัวครูด้วยจนถึงตอนจบของเรื่อง

6.2 อภิปรายผล

ประเด็นที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไปนี้คือ การพยายามตอบคำถามของปัญหานำวิจัยชิ้นนี้ที่ว่า “ภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 และ ภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยวิธีลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548 มีมุมมองในการประกอบสร้างความหมายสัญลักษณ์ของไม้เรียวอย่างไร มีความแตกต่างกันอย่างไร และทำไมจึงเป็นเช่นนั้น” ด้วยข้อค้นพบตามเกณฑ์การวิเคราะห์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ซึ่งสามารถอภิปรายผลโดยสรุปเป็นประเด็นหลักสำคัญได้ 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

6.2.1 บทบาทหน้าที่ของภาพยนตร์ในฐานะผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้เพราะไม้เรียวครู”

ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา ครู และนักเรียน ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 มีรูปแบบการดำเนินเรื่องและเนื้อหาที่คล้ายกันในแต่ละเรื่อง ที่เริ่มต้นจากครูผู้มีอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้ เพราะไม้เรียวครู” ที่ใช้ไม้เรียวในการลงโทษนักเรียน จะถูกฝ่าย “ตัวร้าย” เช่น พวกนักเรียนที่เกเร หรือผู้มีอิทธิพลที่ใช้ไม้เรียวของครูไปขัดผลประโยชน์บางอย่างต่อต้าน โดยมองว่าการใช้ไม้เรียวกับนักเรียนเป็นการกระทำที่โหดร้าย ป่าเถื่อน และ ล้าสมัย ต่อมา ภาพยนตร์ก็จะฉายให้เห็นว่าครูผู้ใช้ไม้เรียว นั้น แท้จริงแล้วเป็นครูที่รักและหวังดีกับนักเรียน การตีของครูมาจากเจตนาที่ดี ที่ต้องการให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ครูไม่ได้ตีนักเรียนเพราะความเกลียดชัง และในตอนจบ เมื่อครูสามารถเข้าไปช่วยเหลือ แก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้สำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เล็กน้อย เช่น ปัญหาภายในครอบครัว จนถึงปัญหาที่ยิ่งใหญ่หรือเป็นภารกิจเสี่ยงชีวิตก็ตาม เช่น นักเรียนถูกโจรจับตัวไปเรียกค่าไถ่ ซึ่งเป็นความชอบธรรมอย่างหนึ่งที่ภาพยนตร์กำลังนำเสนอให้เห็นว่าครู โดยเฉพาะครูผู้ใช้ไม้เรียวเป็นผู้มีพระคุณต่อนักเรียนที่ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงใจ ทำให้นักเรียนที่เคยทำตัวเกเร พ่อแม่ผู้ปกครอง รวมถึงผู้มีอิทธิพลที่เคยตั้งตนเป็นปรปักษ์กับครู เปลี่ยนความคิด และกลับตัวกลับใจมาเป็นฝ่ายสนับสนุนครู รวมถึงสนับสนุนการใช้ไม้เรียวของครูด้วย เพราะเป็นการกระทำที่มาจากเจตนาที่ดี และจะนำไปสู่ผลลัพธ์ในการสร้างคนให้เป็นคนดีในสังคมได้ ทำให้ภาพของการยอมรับและภาพของการขัดขืนที่ปรากฏในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 มีลักษณะที่ค่อนข้างสุดโต่ง เช่นการที่ตัวละครบางตัวในภาพยนตร์ได้กล่าวว่า “ต่อให้ครูตีลูกอ้วตตาย อ้วกก็ไม่เอาเรื่อง” “ต่อจากนี้ ครูจะเขียนจะตืออย่างไรก่อนญาติ” ซึ่งสื่อให้เห็นถึงการยอมรับการลงโทษแบบไม่มีเงื่อนไข หากผู้ปกครองไวใจครู ก็จะไวใจให้ปฏิบัติอย่างไรรู้ได้กับลูกหลานของตน เพราะเชื่อว่าเป็นการกระทำที่มาจากความหวังดีทั้งสิ้น หรือการนำเสนอภาพของการขัดขืนว่ามีแต่ตัวละครประเภท “ตัวร้าย” เท่านั้น ที่จะทำการขัดขืนการใช้ไม้เรียว เช่น นักเรียนที่มีพฤติกรรมเกเร หรือผู้มีอิทธิพลที่ขัดขืนการใช้ไม้เรียวเพราะผลประโยชน์ส่วนตน นอกจากนี้ ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ยังถูกฉายจาก

มุมมองของ “ครู” ที่สื่อให้เห็นถึงความยากลำบาก ความพยายาม มุ่งมั่นในการอบรมสั่งสอนนักเรียน ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกชื่นชมและเห็นใจครู

ผลผลิตจากภาพยนตร์จึงอาจปลุกฝังให้เกิดเป็นอุดมการณ์และความคิดขึ้นในสังคม ขณะนั้นได้ว่า ครูที่ใช้ไม้เรียวคือครูที่ดี เพราะมีเจตนาที่ดีกับนักเรียน และใครก็ตามที่ขัดขึ้น ต่อต้านการใช้ไม้เรียว ก็เปรียบเสมือนเป็นพวกตัวร้ายที่ปรากฏในภาพยนตร์ที่คอยขัดขวางหนทางในการสร้างคนให้เป็นคนดีของครู ทำให้สังคมในสมัยก่อน มีการยอมรับการใช้ไม้เรียวกันค่อนข้างมาก ตามแนวคิดของ Louis Althusser (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2543, น. 242) ที่มองว่า ภาพยนตร์นั้นไม่ได้เป็นเพียงแค่อุตสาหกรรมเพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่ภาพยนตร์ยังเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการผลิต และปลุกฝังอุดมการณ์ให้แก่สังคม

ส่วนในภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 แม้ว่าการปรากฏของไม้เรียวจะลดน้อยลงไปมาก โดยถูกแทนที่ด้วยวิธีการลงโทษรูปแบบอื่น และถูกฉายให้เห็นจากมุมมองของ “นักเรียน” เป็นส่วนใหญ่ ในด้านที่นักเรียนต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ และพยายามแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเอง โดยที่ครูไม่ค่อยมีบทบาทในการช่วยเหลือมากนัก หรือปัญหาบางอย่างก็อาจจะมาจากสถาบันการศึกษาเสียเอง แต่ภาพยนตร์ก็ยังคงมีการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้ไม้เรียวอยู่ โดยการนำเสนอถึงเจตนาที่ดีของครูผู้ใช้ไม้เรียว ว่าเป็นครูที่ดีด้วยความหวังดี ตั้งมั่นตั้งใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนจริง ๆ และมีการนำเสนอการลงโทษในบางรูปแบบที่ให้ผลลัพธ์ “ด้นลบ” แบบที่ภาพยนตร์ไม่เคยนำเสนอผลลัพธ์ด้านนี้จากการใช้ไม้เรียวมาก่อน เช่น การลงโทษด้วยการไล่ออก ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถใช้ชีวิตตามบรรทัดฐานสังคมได้อีก ทำให้ต้องเลือกเดินทางที่ผิดต่อไป หรือการนำเสนอว่าครูที่คิดจะลงโทษด้วยการไล่นักเรียนออก เป็นครูที่ไม่มีจรรยาบรรณความเป็นครู ไม่มีความรักนักเรียนอย่างจริงใจ ซึ่งถูกนำเสนอออกมาในรูปแบบการใช้อำนาจที่ไม่มี ความชอบธรรม ต่างกับการใช้ไม้เรียวที่ภาพยนตร์ได้สร้างความชอบธรรมให้ว่าเป็นการใช้อำนาจที่ ชอบธรรม หากมาจากเจตนาที่ดีของครู

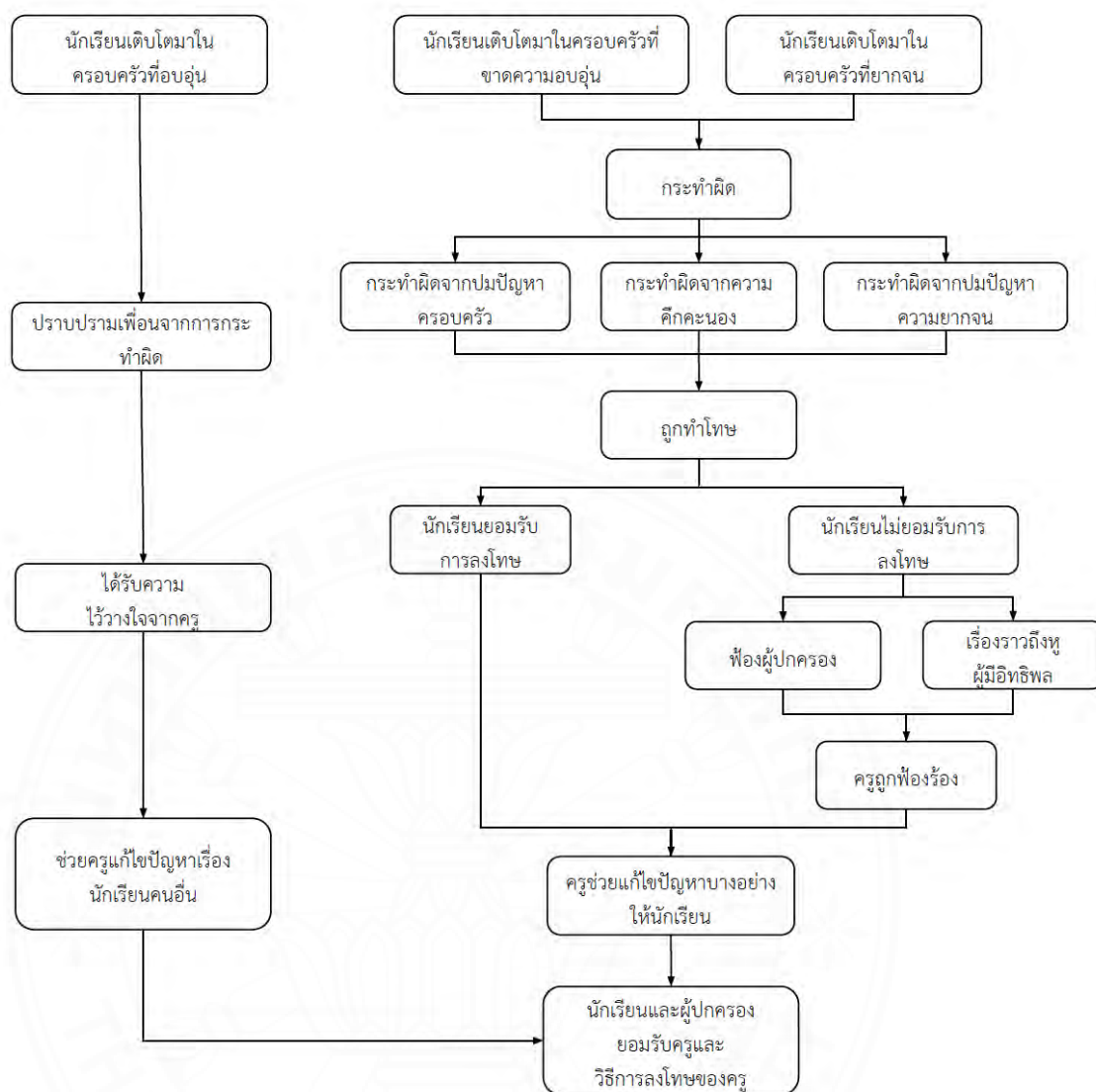
แต่อย่างไรก็ตาม ภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ก็ได้ นำเสนอภาพของครูที่มีเจตนาดี รักและหวังดีต่อนักเรียนอย่างจริงใจ ในครูที่ไม่มีการใช้ไม้เรียวกับนักเรียนด้วยเช่นกัน ซึ่งอาจเป็นการแสดงให้เห็นถึงบทบาทความสำคัญของไม้เรียวที่ลดน้อยลง หลังจากยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป ครูก็อาจต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการลงโทษ หรือปฏิบัติตาม ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่ได้ยกเลิกการลงโทษด้วยการตี ด้วยการนำเสนอว่าครูที่ดีไม่ จำเป็นต้องใช้ไม้เรียวก็ได้ เพียงแค่มีความรัก ความหวังดีต่อนักเรียนอย่างจริงใจ หรือเข้ามาช่วยแก้ไข ปัญหาให้กับนักเรียน ก็พอจะพิสูจน์ได้ว่าครูควรค่าแก่การยกย่องเชิดชูเทียบเท่ากับครูผู้มียุทธศาสตร์ การใช้ไม้เรียวในสมัยก่อนได้เช่นกัน เช่น ครูพิณิจ จากภาพยนตร์เรื่องสามชุก (2552) ที่สามารถแก้ไข ปัญหาให้นักเรียนติดยาเสพติด ที่ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมได้สำเร็จ โดยที่ไม่มีการใช้ไม้เรียวกับ นักเรียนเลยตลอดทั้งเรื่อง

การที่ภาพยนตร์ในยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 มีมุมมองการประกอบสร้างความหมายสัญลักษณ์ของไม้เรียวที่แตกต่างกัน ก็อาจเป็นผลมาจากบริบททางสังคมในแต่ละยุคสมัย เช่น การศึกษา ในสมัยอดีต ผู้ที่จะประกอบอาชีพครูได้คือผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าคนส่วนใหญ่ในสังคม ทำให้ได้รับการยกย่อง นับถือ และได้รับความไว้วางใจว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่สามารถดูแลลูกหลานของตนได้ หรืออย่างน้อยก็สามารถดูแลได้ดีกว่าพ่อแม่ที่อาจมีการศึกษาน้อยกว่าครู ทำให้ผู้ปกครองฝากฝังครูให้ดูแลนักเรียนแทนพ่อแม่ ทั้งเรื่องความเรียนการสอนและการใช้ชีวิต การปฏิบัติตนให้เติบโตเป็นพลเมืองดี ซึ่งหมายความว่าตัวแปรสำคัญที่จะสามารถทำให้นักเรียนประพฤติตนอยู่ในกรอบ ศีลธรรมอันดีงามของสังคมได้ก็ขึ้นอยู่กับครูเป็นหลัก ภาพยนตร์ในยุคอดีตจึงอาจจำเป็นต้องทำให้สังคมเกิดภาพจำและอุดมการณ์ในการเชิดชู รักและยกย่องครู และหวาดกลัวไม้เรียวซึ่งจะทำให้เด็ก ๆ ในสังคมเกิดความเชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู และเกรงกลัวต่อการกระทำผิดที่จะทำให้ถูกลงโทษด้วยไม้เรียวนั่นเอง

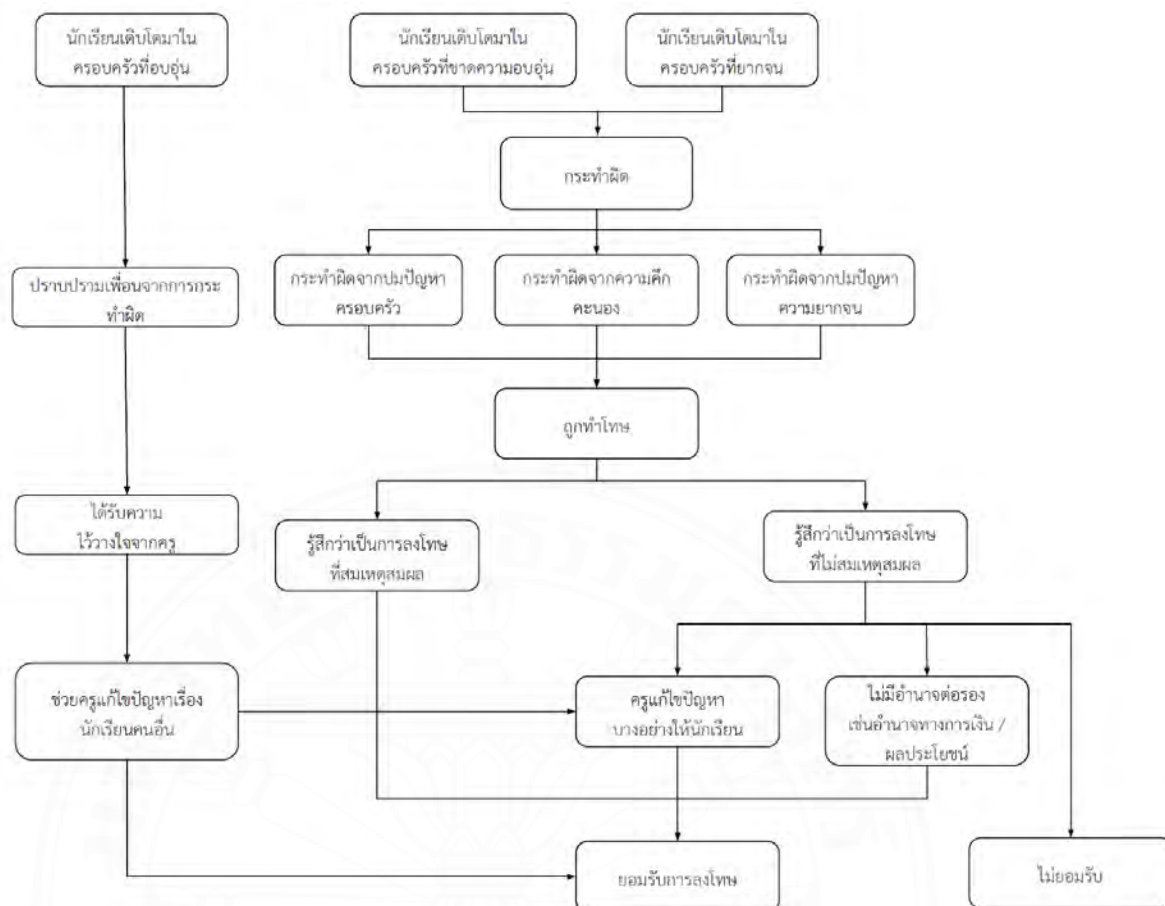
เมื่อบริบททางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป เช่น ค่านิยมเรื่องการศึกษา ในปัจจุบัน ผู้คนในสังคมได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีกันเป็นส่วนใหญ่ ทำให้จำนวนผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าคนในสังคมก็ลดน้อยลง จึงเริ่มมีแนวโน้มว่า “ครู” จะถูกรับรู้ว่าเป็นเพียงแค่อาชีพหนึ่ง สังเกตได้จากภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการหลาย ๆ เรื่อง ที่นำเสนอชีวิตความเป็นอยู่ของครูที่มีความลำบากโดยที่ไม่ได้รับการยกย่องเชิดชู เช่น พ่อของลิน จากเรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) ที่ประกอบอาชีพครู ภาพยนตร์ได้สื่อให้เห็นว่าเขาเป็นครูผู้ซื่อสัตย์ ไม่เคยทุจริต ซึ่งส่งผลให้เขามีฐานะยากจน ต้องพยายามใช้ชีวิตอย่างประหยัด ใส่เสื้อผ้าเก่า ๆ ขาด ๆ ภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 เริ่มมีการนำเสนอภาพของครูที่เริ่มละทิ้งจิตวิญญาณของความเป็นครู เพื่อเอาตัวรอดกับการใช้ชีวิตในสังคมความเป็นจริง เช่น การคอร์รัปชันค่าแป๊ะเจี๊ยะ ขายข้อสอบ ความเหนียวแน่นที่จะเคี่ยวเข็ญนักเรียน เมื่อไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความประพฤติของนักเรียนได้ก็ไม่ใส่ใจแก้ปัญหา หรือตัดสินใจไล่นักเรียนออกจากระบบการศึกษาไปเลย ดีกว่าที่จะพยายามสั่งสอน ลงโทษหรือตักเตือนนักเรียนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทำให้ภาพของครูที่ลงโทษด้วยการตี กลายเป็นภาพของครูผู้มีความพยายามและความมุ่งมั่นที่ต้องการจะสร้างให้นักเรียนเป็นคนดี ซึ่งถือการสร้างภาพความชอบธรรมให้กับอำนาจการใช้ไม้เรียวของครูที่แนบเนียนขึ้นไปอีกที่ทำให้ผู้ชมเชื่อว่าครูที่ลงโทษด้วยการตี ล้วนแต่เป็นครูที่มีเจตนาดี รักและหวังดีกับนักเรียนทั้งนั้น

6.2.2 รูปแบบในการใช้อำนาจ

ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบรูปแบบการใช้อำนาจที่ปรากฏในภาพยนตร์ยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ให้เห็นจากวิธีการดำเนินเรื่องที่แฝงรูปแบบการใช้อำนาจและถูกใช้อำนาจ ดังนี้

ภาพที่ 6.1 เส้นทางการยอมรับอำนาจของภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

ภาพที่ 6.2 เส้นทางการยอมรับอำนาจของภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548

บทบาทผู้ใช้อำนาจ

ภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ในตอนเริ่มเรื่อง ครูมีอำนาจในฐานะของ “ความเป็นครู” ที่ใช้ในการปกครองให้นักเรียนอยู่ภายใต้โอวาท และยังสามารถใช้อำนาจความเป็นครูในการลงโทษนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้อีกด้วย แต่ผลจากการใช้อำนาจของครู ก็อาจทำให้เกิดการต่อต้าน ไม่ยอมรับอำนาจของครูกับคนบางกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีอิทธิพลที่มีอำนาจเหนือครู

การยอมรับอำนาจของครูจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผ่านกระบวนการที่ครูได้เข้ามาช่วยเหลือนักเรียนในยามทุกข์ยากหรือเผชิญอันตราย ที่จะพิสูจน์ตัวครูได้ว่า ที่ผ่านมา ครูใช้อำนาจที่ตนมีอย่างชอบธรรมด้วยเจตนาดี ซึ่งเป็นการใช้อำนาจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นคนดี โดยผ่านเครื่องมือแห่งอำนาจ (Tool of Power) คือไม้เรียว ซึ่งแปลความหมายได้ว่า ครูรักและหวังดีกับนักเรียนจึงได้เข้าไปช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ เพราะฉะนั้น การกระทำที่ผ่านมามีทั้งหมดของครูก็ล้วนเป็นการกระทำที่มาจากความรักและความหวังดีเช่นกัน รวมทั้งการใช้ไม้เรียวด้วย และในตอนจบ นักเรียนที่เคยเกรงเกลียดชังครู ก็ได้กลับตัวกลับใจเป็นเด็กดี รักและเคารพครูอีกด้วย ทำให้ภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 จบลงด้วยการที่ทุกคนยอมรับในตัวครู

และยอมรับการใช้ไม้เรียวที่ถูกมองว่าเป็นการกระทำที่มาจากเจตนาที่ดีและสามารถใช้สร้างคนให้เป็นคนดีได้จริง

ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 มีการดำเนินเรื่องที่แตกต่างออกไปจากภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่ตัวละครครู อาจไม่ใช่ตัวละครสำคัญที่มีบทบาทในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน ทำให้เมื่อครูลงโทษนักเรียน แต่ไม่มีบทบาทในการเข้าไปช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งทำให้ปมความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจกันระหว่างครูและนักเรียนในภาพยนตร์ไม่ถูกคลี่คลาย ทำให้ในตอนจบ นักเรียนก็ยังคงไม่ยอมรับในการลงโทษและการใช้อำนาจของครู หรือในภาพยนตร์บางเรื่อง ครูก็อาจจะมียุทธศาสตร์ในการช่วยเหลือนักเรียน โดยที่ไม่มีการลงโทษเกิดขึ้น แต่การที่ครูเข้ามาช่วยเหลือนักเรียนให้แก้ปัญหาได้สำเร็จ ก็เพียงพอที่จะทำให้นักเรียนยอมรับในอำนาจของครูได้เช่นกัน

บทบาทผู้ถูกใช้อำนาจ

ในภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ภาพยนตร์ค่อนข้างมีสูตรสำเร็จที่ทำให้ในตอนจบ ตัวละครทุกตัวจะต้องเกิดการยอมรับอำนาจในการใช้ไม้เรียวของครู ด้วยการมีบททดสอบในชั้นวิกฤติที่พิสูจน์ความรักของครูที่มีต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนที่เคยเกลียดชังหรือต่อต้านครู ลงเอยด้วยการกลับตัวกลับใจเป็นเด็กดีอยู่ภายใต้โอวาทของครูแต่โดยดี หรือในบางเรื่องที่ครูเป็นฝ่ายที่ต้องการความช่วยเหลือแทน เช่น ครูเกิดเจ็บป่วยหนัก บรรดานักเรียน จากที่เคยไม่ชอบครู ก็ได้เกิดสำนึกในบุญคุณครูขึ้นมา เมื่อเรื่องราวคลี่คลาย นักเรียนก็กลายมาอยู่ใต้โอวาทของครูอีกครั้ง นอกจากนี้ ภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ยังถูกฉายในมุมมองของครูเป็นหลัก ให้ผู้ชมรับรู้ถึงความยากลำบาก ความพยายาม ความเสียสละของครู ซึ่งทำให้เกิดความสงสาร เห็นใจ ทำใหู้สึกเข้าข้างตัวละครครู จนเกิดความรู้สึกว่าการใช้อำนาจของครูนั้นชอบธรรม

ในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ภาพยนตร์มักฉายให้เห็นว่านักเรียนเป็นผู้แก้ไขปัญหาด้วยตนเองโดยไม่มีครูยื่นมาเข้ามาช่วยมากขึ้น หรือบางปัญหา ก็มีต้นตอมาจากครูหรือโรงเรียนเสียเอง ทำให้นักเรียนสูญเสียความเชื่อมั่นในระบบการศึกษาและเดินหน้าแก้ปัญหาด้วยตนเอง และการที่ภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ได้ฉายจากมุมมองนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เริ่มมีการสร้างความชอบธรรมให้กับนักเรียนบ้างเช่นกัน ว่าในบางครั้ง สิ่งที่ครูทำก็ไม่ได้ถูกเสมอไป ครูไม่ใช่ตัวละครที่ช่วยเหลือนักเรียนได้ทุกเรื่องอีกแล้ว ทำให้เริ่มมีเหตุผลในการที่นักเรียนจะไม่ยอมรับในตัวครูหรือวิธีการลงโทษได้เช่นกัน หากนักเรียนรู้สึกว่าการลงโทษจากครูไม่สมเหตุสมผล เมื่อเกิดการคานอำนาจกันระหว่างเหตุผลในการใช้อำนาจของครูและเหตุผลในการเลือกที่จะยอมรับหรือขัดขืนอำนาจของนักเรียน ทำให้ผู้ชมในยุคปัจจุบัน อาจเกิดความรู้สึกที่หลากหลาย เนื่องจากภาพยนตร์ได้นำเสนอถึงมุมมองใหม่ ๆ มากขึ้น ทำให้สังคมบางส่วน

ที่เคยเห็นใจครู ก็อาจจะเริ่มเข้าใจมุมมองจากฝ่ายนักเรียน และทำให้เกิดการขัดขึ้น ต่อต้านอำนาจจากครูได้มากขึ้นเช่นกัน

6.2.3 จากการสื่อสารความหมายของไม้เรียวในโลกภาพยนตร์สู่การต่อสู้เชิงอำนาจในโลกความเป็นจริง

ภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 และ ภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 มีความเหมือนกันในแง่ของการให้มุมมองการประกอบสร้างความหมายสัญลักษณ์ของไม้เรียวที่การสร้างภาพความชอบธรรมให้กับอำนาจของไม้เรียวและครูผู้ใช้ไม้เรียวให้สามารถใช้อำนาจได้หากอยู่ในความหมายของความรัก ความหวังดี และเจตนาที่ดีที่ครูมีต่อนักเรียน แม้ว่าบทบาทของไม้เรียวจะเริ่มลดน้อยลงในภาพยนตร์ยุคปัจจุบัน แต่ภาพยนตร์ก็ยังสร้างภาพจำของไม้เรียวให้สังคมเห็นถึงจิตวิญญาณของความเป็นครูที่ต้องการสร้างให้นักเรียนเติบโตขึ้นเป็นคนดี ประพฤติตนอยู่ในกรอบ กฎระเบียบที่ถูกต้อง

แต่สิ่งหนึ่งที่มีความแตกต่างกันระหว่างภาพยนตร์ในยุคก่อนและหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 คือ ภาพของครูที่เป็นผู้เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนที่ลดน้อยลง และปรากฏภาพที่นักเรียนเป็นผู้แก้ไขปัญหาดด้วยตนเองโดยไม่ขอความช่วยเหลือจากครูมากขึ้น ซึ่งอาจสื่อให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในปัจจุบัน สถาบันการศึกษาอาจไม่ใช่ตัวแปรที่มีพลังมากเพียงพอในการมีบทบาทเข้ามาช่วยเหลือแก้ไข หรือบางปัญหา สถาบันการศึกษาอาจจะไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้อีกต่อไป เช่น ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การเข้าถึงโอกาส ทำให้ภาพยนตร์เริ่มตั้งคำถามกับความล้มเหลวของระบบการศึกษา เช่น เรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) ครูและโรงเรียนจะช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนได้อย่างไร ในเมื่อสถาบันการศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นที่ก่อการทุจริตต่อนักเรียนเสียเอง การที่ภาพยนตร์ได้เริ่มสะท้อนภาพปัญหาในระบบการศึกษาออกมาให้เห็น ทำให้คนในสังคมปัจจุบันเริ่มใส่ใจและมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษามากขึ้น เช่น กลุ่ม “นักเรียนเลว” ที่เข้ามามีบทบาทเคลื่อนไหวทางสังคมตั้งแต่ช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2563 เป็นต้นมา ในการลุกขึ้นยืนหยัดตั้งคำถามและพยายามเรียกร้องให้มีการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงโครงสร้างระบบการศึกษาไทยทั้งเรื่องกฎระเบียบ เช่น ทรงผม เครื่องแต่งกาย การละเมิดสิทธิต่าง ๆ การปฏิรูปการศึกษา ปรับหลักสูตรการเรียนการสอน รวมถึงเรียกร้องให้ลดภาระงานของครูที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ครูสามารถใช้เวลาดูแลนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาพที่ 6.3 กลุ่ม “นักเรียนแล้ว” เรียกร้องให้ปฏิรูปการศึกษา

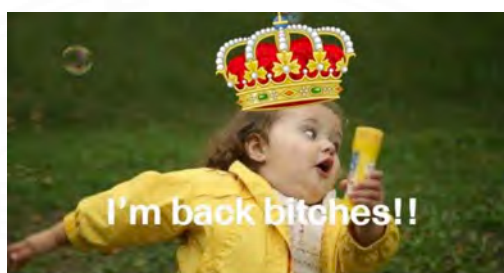
การที่ภาพยนตร์ในยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ได้นำเสนอภาพของ ครูที่รักและหวังดีกับนักเรียน รวมถึงช่วยแก้ไขปัญหานักเรียนได้สำเร็จ โดยไม่มีการใช้ไม้เรียว ก็อาจเป็นการตั้งคำถามกับอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้ เพราะไม่เรีวครู” ที่สังคมเชื่อถือกันมาอย่างยาวนานว่า เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป ไม้เรียวยังจำเป็นอยู่หรือไม่ จึงเริ่มเกิดเป็นข้อถกเถียงขึ้นในสังคม ระหว่างผู้ที่เชื่อมั่นในอุดมการณ์ไม้เรียวและผู้ที่มองว่าไม้เรียวไม่ใช่ตัวแปรหลักในการสร้างให้คนเป็นคนดี เช่น ในเดือนมกราคม พ.ศ.2563 ได้มีเหตุการณ์ครูใช้ไม้เรียวตีนักเรียน ในโรงเรียนแห่งหนึ่งที่ จ.พระนครศรีอยุธยา ที่มีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากมายถึงการกระทำของครูว่าเป็นการกระทำที่รุนแรงเกินกว่าเหตุ แต่ในขณะเดียวกัน ทางเว็บไซต์สำนักข่าวนิวส์ทีวีก็ได้รายงานว่ามีบรรดาอดีตลูกศิษย์ของครูผู้นี้เข้ามาเย้ยหยัน นาดอกไม้มาให้กำลังใจครูกันอย่างล้นหลามและขอให้ครูอยู่สอนที่โรงเรียนต่อไปเช่นกัน

ภาพที่ 6.4 ข่าวจากเหตุการณ์ครูใช้ไม้เรียวตีนักเรียน ในโรงเรียนแห่งหนึ่งที่ จ.พระนครศรีอยุธยา
ที่มา : <https://www.newtv.co.th/news/47786>

หรือการแก้ปัญหาของครูที่ไล่นักเรียนที่ทำผิดกฎระเบียบ คิดว่านักเรียนผู้นั้นอย่าแ่เกินกว่าที่ครูจะอบรมดูแล แก้ไขให้กลับมาอยู่ในระเบียบออกจากโรงเรียนไป ก็อาจเป็นการจุดชนวน

ความคิดให้กับผู้คนในยุคปัจจุบันถึงวิธีการแก้ไขปัญหารูปแบบการขจัดออก ซึ่งนอกจากการขจัดปัญหาโดยการไล่สิ่งที่เป็นปัญหาออกไป ก็อาจอยู่ในรูปแบบการขจัดตนเองออกจากสิ่งที่คิดว่าเป็นปัญหา หรือสถานการณ์ที่ไม่สามารถแก้ไข เยียวยาได้แล้ว เช่น ในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2564 ได้เกิดปรากฏการณ์กลุ่ม “ย้ายประเทศกันเถอะ” หรือเปลี่ยนชื่อภายหลังเป็น “โยกย้าย มาสายสะโปกโยกย้าย” เป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นใน Facebook เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลการใช้ชีวิตในต่างประเทศ หรือแนวทางในการย้ายถิ่นฐานจากประเทศไทยไปอยู่อาศัย เรียน หรือทำงาน ในประเทศต่าง ๆ ปรากฏการณ์การย้ายประเทศอาจเกิดขึ้นจากแนวคิดที่หากไม่สามารถขจัดสิ่งที่ปัญหาหรือแก้ไขได้ เช่น สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ การบริหาร โครงสร้างสังคมที่แย่งกันเหยียวยา จึงต้องเป็นฝ่ายขจัดตนเองออกจากปัญหาแทน ซึ่งนำแนวทางที่ง่ายกว่าการพยายามแก้ไขปัญหามาก

โยกย้าย มาสายสะโปกโยกย้าย >

👤 กลุ่มส่วนตัว · 1.1 ล้าน · 1 ล้าน คน

ภาพที่ 6.5 กลุ่ม “ย้ายประเทศกันเถอะ” หรือกลุ่ม “โยกย้าย มาสายสะโปกโยกย้าย”

จึงสรุปได้ว่า ภาพยนตร์เป็นสื่อที่นอกจากจะมีหน้าที่ในการสะท้อนสังคม ความคิด ความรู้สึก อุดมการณ์ และประสบการณ์ต่าง ๆ ของคนในแต่ละยุคสมัยจากโลกความจริงให้อยู่ในโลกสัญลักษณ์แล้ว ภาพยนตร์ในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ก็ยังเป็นตัวแปรสำคัญในการสื่อสารอำนาจ “ไม่เรียวของครู” ที่ปลูกฝังความคิดของผู้คนในสังคมให้มีความคิดเห็นไปตามอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้เพราะไม่เรียวครู” ที่สร้างภาพจำให้คนในสังคมเห็นว่าครูผู้ไม่เรียวเป็นครูผู้ทุ่มเท มีจิตวิญญาณความเป็นครู สมควรแก่การยกย่อง เชิดชู และนำเสนอภาพของไม่เรียวในด้านที่มีความศักดิ์สิทธิ์ น่าเกรงขาม และน่าหวาดกลัว และเป็นสัญลักษณ์ที่แทนความรัก ความปรารถนาดี และเจตนาที่ดีของครู ซึ่งอาจเป็นการปลูกฝังให้เมื่อเยาวชนที่ได้รับชมถูกครูใช้ไม่เรียวลงโทษในชีวิตจริง ก็จะไม่รู้สึกโกรธเคืองครู เพราะเข้าใจไปตามสิ่งที่ภาพยนตร์สื่อออกมาว่าเป็นการกระทำที่มาจากความรักและหวังดี นอกจากนี้ยังทำให้รู้สึกเกรงกลัวในอำนาจของไม่เรียวจนไม่กล้ากระทำความผิดอีกด้วย ซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จในการใช้อำนาจของครูที่สามารถทำให้นักเรียนประพฤติตนอยู่ในโอวาทจากการที่นักเรียนเกิดความรู้สึกเกรงกลัวและยกย่องเชิดชูครูให้ปกครองตนได้อย่างสมบูรณ์

ส่วนในภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ก็เริ่มมีการชักนำให้สังคมตั้งคำถาม วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่ภาพยนตร์หยิบมานำเสนอจากสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้สังคมมีการพัฒนาและมีความก้าวหน้าทางความคิดมากขึ้น เช่น การนำเสนอ

การทุจริตในโรงเรียนที่มีครูเป็นผู้กระทำผิด ความล้มเหลวไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพครู ที่ผ่าน
 สายตาของนักเรียน รวมถึงกระแสเชิดชูอุดมการณ์ “เป็นคนดีได้เพราะไม่เรียวครู” ได้เบาบางลงจาก
 ภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 แม้ว่าจะยังมีภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นเพื่อเชิดชู
 ครูอยู่ก็ตาม แต่กลับเป็นภาพที่ครูสามารถช่วยเหลือนักเรียน หรือประสบความสำเร็จได้โดยไม่มีไม้
 เรียว ทำให้สังคมเริ่มเกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ขึ้นว่าครูที่ดีที่สามารถส่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดีได้
 อาจไม่จำเป็นต้องใช้ไม้เรียวก็ได้ หรือเรียกได้ว่าภาพยนตร์แทบจะให้ความสำคัญกับตัวละครครู โดยที่
 ไม่พูดถึงการใช้ไม้เรียว ไม่เหมือนกับภาพยนตร์ยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548 ที่
 ภาพยนตร์ให้ความสำคัญกับไม้เรียวด้วย แต่ภาพยนตร์ยุคหลังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการปี 2548
 ก็ยังคงสร้างความชอบธรรมให้ไม้เรียว ด้วยการให้ตัวละครครูฝ่ายดีบางตัวยังคงเลือกใช้การลงโทษ
 ด้วยไม้เรียวอยู่ ทำให้อำนาจของไม้เรียวยังคงมีความชอบธรรมอยู่ในยุคปัจจุบันที่ถูกปรากฏให้เป็น
 เครื่องมือแห่งอำนาจ (Tool of Power) ของครูฝ่ายดีเช่นเดียวกับในอดีต

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งถัดไป

สำหรับการศึกษาร้อยถัดไป อาจจะมีประเด็นในการศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

1. เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะตัวบทของภาพยนตร์ (Text) เท่านั้น ในการศึกษาครั้งถัดไป อาจศึกษาในทฤษฎีของผู้ผลิตภาพยนตร์ เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงกระบวนการคิดของผู้ผลิตที่อยู่เบื้องหลังว่าเหตุใดจึงมีการนำเสนอความหมายของไม้เรียวออกมาในรูปแบบเช่นนี้
2. การศึกษาในครั้งนี้ก็อาจศึกษาในทฤษฎีของผู้รับสารซึ่งอาจเป็นผู้รับสารที่มีประสบการณ์ร่วมเกี่ยวกับการใช้ไม้เรียว เช่น ครู นักเรียน เพื่อให้ได้เห็นถึงแง่มุมความคิดเห็นที่มีความแตกต่างจากผลการวิจัยชิ้นนี้
3. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาจากสื่อภาพยนตร์เท่านั้น ในการศึกษาครั้งถัดไป อาจศึกษาจากสื่ออื่นเพิ่มเติมได้ เช่น ข่าว ละครโทรทัศน์ หรือบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับไม้เรียวหรือสถาบันการศึกษา อาจทำให้ได้เห็นข้อค้นพบและแง่มุมในการสื่อสารความหมายของไม้เรียวเพิ่มเติมจากงานวิจัยชิ้นนี้

6.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้อง

1. สถาบันการศึกษา

ผลการวิจัยในครั้งนี้อาจเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีความต้องการที่จะวางแผน ศึกษา หาแนวทาง หรือทบทวนเรื่องการใช้อำนาจในสถานศึกษา การตัดสินใจ ลงโทษนักเรียนให้มีความเหมาะสม และยังเป็นข้อศึกษาด้วยว่า ในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่าง สถาบันการศึกษา ครูและนักเรียนควรจะมีการปรับตัวเข้าหากันอย่างไรในอนาคต

2. ผู้ผลิตภาพยนตร์

ผลการวิจัยในครั้งนี้อาจเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการผลิตภาพยนตร์ของผู้สร้างภาพยนตร์ใน การประกอบสร้างและสื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องราวในสถาบันการศึกษา หรือแนวทางการสื่อสารใน ประเด็นเรื่องอำนาจในสถาบันอื่น ๆ ได้ในอนาคต

ภาคผนวก ก

ภาพใบปิดภาพยนตร์ที่ใช้ในงานวิจัย

ภาพ ข ใบปิดภาพยนตร์เรื่อง ครูชา หนูเหงา (2521)

ภาพ ค ใบปิดภาพยนตร์เรื่อง สวัสดีไม่เรียว (2525)

อัครเศรณีโปรดักชั่น บอเสนอ
วรรณกรรมชิ้นเอก ของ
พอล ลอว์เรนซ์
ระหว่าง ดรูเอียน กับ นักเรียน เขียว

ครูเสือ

ไม่เรียน... ทำให้คนเป็นรัฐมนตรี
ไม่เรียน... ทำคนเลว เป็นคนดี
ไม่เรียน... จะศึกษาอะไรเมื่ออยู่ในมือครูที่ดี

พิศาล สุ่มรรษา
การันตี: ทีวีท. เต๋อ-ด.ช. บุญพล ชำเย็นสุธา และทีมดาราดังชื่อดังทางจอแก้ว

ชรินทร์ ทองสีบง
กำกับการแสดง

ฉายที่

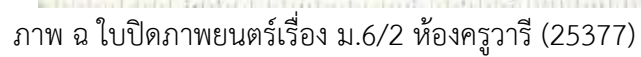
วันที่

ลิขสิทธิ์ในภาพยนตร์เรื่องนี้
The Sri Rattana Group จำกัด (มหาชน) ๒๕๒๕-๒๕๒๖

ภาพ งบ ใบบิดภาพยนตร์เรื่อง ครูเสือ (2527)

ภาพ จ ใบปิดภาพยนตร์เรื่อง ครูหัวใจร้าย (2532)

ภาพ ข ใบปิดภาพยนตร์เรื่อง สามชุก (2552)

ภาพ ซ ใบปิดภาพยนตร์เรื่อง สิ่งเล็ก ๆ ที่เรียกว่ารัก (2553)

ภาพ ฅ ใบปิดภาพยนตร์เรื่อง ภัยพิบัติ นักเลงชาลัน (2557)

ภาพ ญ ใบปิดภาพยนตร์เรื่อง คิดถึงวิทยา (2557)

ภาพ ฎ ใบปิดภาพยนตร์เรื่อง ฟ.อีแลร์ (2558)

ภาพ ฎ ใบปิดภาพยนตร์เรื่อง ฉลาดเกมส์โกง (2560)

รายการอ้างอิง

สื่อสิ่งพิมพ์

กาญจนา แก้วเทพ, และ สมสุข หินวิมาน. (2551).สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา.

กำจร หลุยยะพงศ์. (2556).ภาพยนตร์กับการประกอบสร้างสังคม ผู้คน ประวัติศาสตร์ และชาติ.

บุญรักษ์ บุญยะเขตมลา. (2552).ศิลปะแขนงที่เจ็ด เพื่อวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์ภาพยนตร์.

ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 295.

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2515. (2515,22 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 35 ง. หน้า 141-144.

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548. (2548,26 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 122. หน้า 18-19.

รัตติกาล สร้อยทอง. (2557). สยามและลาวในสายตามิชชันนารีชาวอเมริกัน. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์.

ศิริชัย ศิริกายะ, และ กาญจนา แก้วเทพ. (2531). ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน.

สำนักคณะรัฐมนตรี. (2499, 1 ธันวาคม). กำหนดวันครู วันกลีกร และวันแพทย์.

อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2562). คิดอย่างมิเชล ฟูโกต์ คิดอย่างวิพากษ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์.

Foucault Michel. (1973). *The Birth of Clinic: An Archaeology of Medical Roussel*. (trans. Alan Sheridan)(Originally published in 1963) New York: Pantheon Books.

วิทยานิพนธ์

เกิดพงศ์ จิตรหลัง. (2559). *อัตลักษณ์ครูดีในดวงใจ*, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

ทิพย์วรรณ วานิชายกร. (2529). *ประสิทธิผลของการลงโทษในการยับยั้งการกระทำผิดของนักเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนชาย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษา 2 กรุงเทพมหานคร*, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.

ธารรัตน์ เป็ดทิพย์. (2561). ภาพแทนครูในบทเพลงชุด “ครูในดวงใจ”, วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นรินทร์ อิมเพิ่มพูล. (2523). การสำรวจวิธีการที่ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัด
นครปฐม ใช้ในการแก้พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนตามการรับรู้ของครู, วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์.

มนชนก ทองทิพย์. (2540). ภาพลักษณ์ของครูไทยผ่านสื่อภาพยนตร์ที่คัดสรร, วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์

สรารุช ศรีเพ็ชรชัย. (2560). วิเคราะห์กระบวนการออกแบบการสื่อสารในห้องเรียนผู้ต้องขัง
ภายใต้ระเบียบวินัยและการลงโทษผ่านคุก, วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์

สายพิน ศุพุทธรมงคล. (2543). คุกกับคน: อำนาจและการต่อต้านขัดขืน. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สุนทรา โตบัว. (2555). การศึกษาเปรียบเทียบภาพลักษณ์วิชาชีพครูตามมุมมองของครู กับ
มุมมองของสังคม และแนวทางการสร้างเสริมภาพลักษณ์วิชาชีพครู, วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ความหมายของคุณครู. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2563, จาก
<https://teachermaykrity047.wordpress.com/category/ความหมายของคุณครู>

เจอแล้วครูตีน.ร!! แม่จูงมือลูกสาวแจ้งความครูพละ ร.ร.เชียงรากน้อยฯ ตีลูกบาตเจ็บ-ดำสาร
เลว. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2563,
จาก https://www.matichon.co.th/education/news_1896132

เชิดชูพระคุณครู Teachers (Full Version) : หนังสือ 7-Eleven Thailand. สืบค้นเมื่อ 11
มีนาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=kktv5MWRmpY&t=287s>

พิพัฒน์ กระแจะจันทร์. ไม่เรียวยาวสร้างคน ทำไมต้องลงโทษเด็ก มองผ่านประวัติศาสตร์ของ
ยุโรปยุคกลาง. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2563. จาก <https://thestandard.co/why-teacher-must-give-student-detention/>

ย้ายครูพละใช้ไม้เรียวฟาดเด็ก คิษย์เก่าแห่ให้กำลังใจ. สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2564. จาก
<https://www.newtv.co.th/news/47786>

วิจารณ์สนั่น! ครูตีนนักเรียนหญิงสุดแรง เพราะตัดผมรองทรงดำ. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน
2563. จาก <https://mgronline.com/online/section/detail/9630000097787>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ

นางสาวพิมพ์นภัส คงสุข

วันเดือนปีเกิด

12 มกราคม 2539

วุฒิการศึกษา

ปีการศึกษา 2560: เทคโนโลยีบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการศึกษาแพทยศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล

